የገቢዎች ሚኒስቴር

የ2016 በጀት ዓመት ዕቅድ አፈጻጸም ሪፖርት

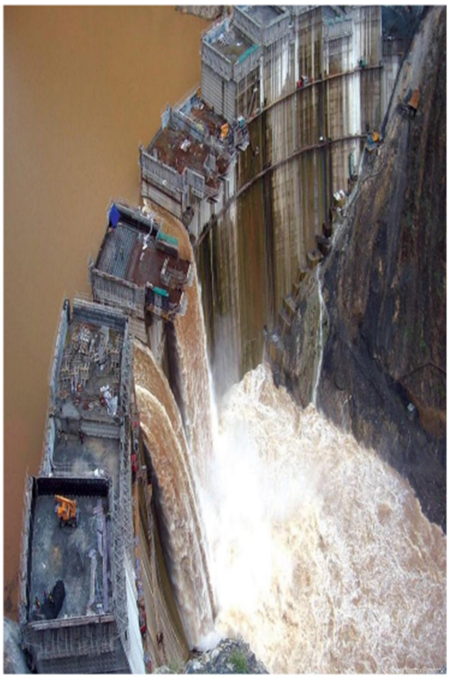

ሀምሌ, 2016 ዓ.ም

አዲስ አበባ

ማውጫ

ክፍል አንድ 1
1 መግቢያ 1
ክፍል ሁለት 2
2 የተቋማዊ የማስፈጸም አቅም ስራዎች አፈጻጸም 2
2.1 የዕቅድ ዝግጅት፣ ክትትልና ግምገማ ስራዎች አፈጻጸም 2
2.2 የሰው ሀብት ልማት እና አስተዳደር አሰራርና ውጤታማነት ማሻሻል አፈጻጸም 4
2.3 የፋይናንስና ንብረት አስተዳደር አሰራርንና ውጤታማነትን ማሻሻል አፈጻጸም 2
2.4 የኢንፎርሜሽን ኮሙኒኬሽን እና ቴክኖሎጂ አሰራርንና ውጤታማነት ስራዎች አፈጻጸም 7
2.5 ለተጠሪ ተቋማት እና ለክልሎች የሚደረግ ድጋፍና ክትትል ማሻሻል አፈጻጸም 23
2.6 የሥነ-ምግባርና ፀረ-ሙስና ክትትል ሥራዎች አፈጻጸም 27
2.9. የበጎ አድራጎት እና የማህበረሰብ አገልግሎት ስራዎች አፈጻጸም 32
ክፍል ሦስት 35
3 በቁልፍ የውጤት አመልካቾች (KPIS) ላይ የተመሰረተ የልማት ዕቅድ አፈጻጸም 35
3.1 ቀልጣፋ፣ ዘመናዊና ተደራሽ የታክስና ጉምሩክ አስተዳደር ሥራዎች አፈጻጸም 35
3.1.1 የገቢ አሰባሰብ የህግ ማዕቀፎችና አሰራሮችን የማሻሻል ሥራዎች አፈጻጸም 35
3.1.2 የታክስ መረጃ አስተዳደር ውጤታማነት ማረጋገጥ ስራዎች አፈጻጸም 38
3.1.3 የኤሌክትሮኒክ ታክስ (E-Tax) አጠቃቀምን ማሻሻል ስራዎች አፈጻጸም 42
3.1.4 የቀረጥና ታክስ አገልግሎት አሰጣጥ ውጤታማነትን ማረጋገጥ ስራዎች አፈጻጸም 44
3.1.5 የጉምሩክ ስነስርዓት ማሻሻል ስራዎች አፈጻጸም 51
3.2.1 የታክስ ማስታወቅና ክፍያ አቀራረብ ማጠናከር ስራዎች አፈጻጸም 55
3.2.3 የታክስ ማጭበርበርና ኮንትሮባንድ መከላከል ስራዎች አፈጻጸም 74
ሰንጠረዥ 49፡- በንግድ ማጨበርበር እና በኮንትሮባንድ መከላከል አፈፃፀም የተገኘ ውጤት 77
3.2 ዘላቂ የመንግስት ገቢ ዕድገት የማረጋገጥ ስራዎች አፈጻጸም 77
3.2.1 ከሀገር ውስጥ ታክስ የሚሰበሰብ ገቢን ማሳደግ ስራዎች አፈጻጸም 77
3.2.2 የታክስ ዕዳ አሰባሰብ አቅም ማጎልበት ሥራዎች አፈጻጸም 84
3.2.3 የ2016 በጀት ዓመት የግቦች አፈጻጸም 85
3.2.4 ሰንጠረዥ 55 የግቦች፣ የዋና ዋና ተግባራት እና የቁልፍ የአፈጻጸም አመላካቾች አፈጻጸሞች 85
3.2.5 ተቋማዊ የማስፈጸም አቅም፣ የሃብት አጠቃቀም እና የአገልግሎት አሰጣጥ አፈጻጸም 85
3.2.6 ቀልጣፋ፣ ዘመናዊና ተደራሽ የታክስና ጉምሩክ አስተዳደር ስርዓትን ማጎልበት አፈጻጸም 87
3.2.7 የታክስና ጉምሩክ ህግ ተገዥነት ማረጋገጥ አፈጻጸም 89
3.2.8 የዘላቂ የመንግስት ገቢ ዕድገት ማረጋገጥ አፈጻጸም 91
ክፍል አራት 93
4. በአፈጻጸም ሂደት ያጋጠሙ ተግዳሮቶች እና የተወሰዱ የመፍትሄ እርምጃዎች 93
4.1 በአፈጻጸም ሂደት ያጋጠሙ ተግዳሮቶች 93
4.2 የተወሰዱ የመፍትሄ እርምጃዎች 93
ክፍል አምስት 95
5 ማጠቃለያ 95

ሰንጠረዦች

ሰንጠረዥ 1 የተሰጡ ስልጠናዎች በስልጠና ዓይነትና በኃላፊነት ደረጃ....1
ሰንጠረዥ 2 የሀገር ውስጥ ታክስ የበጀት ዓመቱ አጠቃቀም በወጪ ሂሣብ መደቦች....2
ሰንጠረዥ 3 የጉምሩክ ኮሚሽን የ12 ወራት የበጀት አጠቃቀም በወጪ ሂሣብ መደቦች....3
ሰንጠረዥ 4 የሃገር ውስጥ ታክስና የጉምሩክ ኮሚሽን የ12 ወራት የበጀት አጠቃቀም....4
ሰንጠረዥ 5 የኂላ ዘመናት የፌዴራል ኦዲት ግኝት ማስተካከያ አፈጻጸም....4
ሰንጠረዥ 6 በ2016 በጀት ዓመት ስልጠና የወሰዱ ክልሎች/ከተማ አስተዳደሮች....23
ሰንጠረዥ 7 እስከ አሁን ወደ ስርዓቱ የገቡና እያስታወቁ ያሉ....43
ሰንጠረዥ 8 የኤሌክትሮኒክ ክፍያ (E-PAYMENT) የእስከ አሁን አፈጻጸም....43
ሰንጠረዥ 9 የቴሌብር ኤሌክትሮኒክ ክፍያ (E-PAYMENT) የእስከ አሁን አፈጻጸም....44
ሰንጠረዥ 10 የቴሌብር ኤሌክትሮኒክ ክፍያ (E-PAYMENT) የበጀት ዓመቱ አፈጻጸም....44
ሰንጠረዥ 11 የግብር ከፋዮች ምዝገባ አፈጻጸም....45
ሰንጠረዥ 12 የአገልግሎት ኦዲት አፈጻጸም በማህደር....46
ሰንጠረዥ 13 የአገልግሎት ኦዲት አፈጻጸም በገንዘብ (በፍሬ ግብር)....46
ሰንጠረዥ 14 የታክስ ተመላሽ ስራዎች አፈጻጸም....47
ሰንጠረዥ 15 የተመላሽ አፈጻጸም በገንዘብ....47
ሰንጠረዥ 16 የታክስ ውሳኔ ቅሬታ አፈታት አፈጻጸም....47
ሰንጠረዥ 17 የታክስ ውሳኔ ቅሬታ አፈታት ሁኔታ በቅ/ጽ/ቤቶች....48
ሰንጠረዥ 18 የሀገር ውስጥ ታክስ ማብራሪያና ምክር አገልግሎት ስራዎች አፈጻጸም....49
ሰንጠረዥ 19 የጉምሩክ ማብራሪያና ምክር አገልግሎት ስራዎች አፈጻጸም....49
ሰንጠረዥ 20 የአጠቃላይ ቅሬታ አፈታት አፈጻጸም....50
ሰንጠረዥ 21 የቀረጥ ነፃ መስተንግዶ አገልግሎት አፈጻጸም መረጃ....52
ሰንጠረዥ 22 የውጭ ንግድ ዕቃ አፈጻጸም መረጃ በዶላር....53
ሰንጠረዥ 23 የንግድ ትርፍ ግብር ማስታወቅ አፈጻጸም....55
ሰንጠረዥ 24 የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቅ አፈጻጸም....56
ሰንጠረዥ 25 የኤክሳይዝ ታክስ ማስታወቅ አፈጻጸም....57
ሰንጠረዥ 26 የስሌት ስራዎች አፈጻጸም እና በልዩነት የተገኘ የገንዘብ መጠን....58
ሰንጠረዥ 27 ዘግይተው በቀረቡ የታክስ ማስታወቂያዎች ላይ የተሰራ ስሌት እና የተወሰነ ገቢ....58
ሰንጠረዥ 28 በማሳወቂያ ጊዜ ኢ-ፋይል አድርገው ክፍያ ያልከፈሉት ላይ የተሰራ ስሌት....59
ሰንጠረዥ 29 ሌሎች በዴስክ የተሰራ የታክስ ስሌት....59
ሰንጠረዥ 30 የግብር ዕፎይታ ዝርዝር መረጃ በቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች ሲታይ....60
ሰንጠረዥ 31 የገቢ ግብር ነፃ መብት አሰጣጥ መረጃ....61
ሰንጠረዥ 32:- የገቢ ግብር ነፃ መብት የተሰጣቸው ግብር ከፋዮች በሥራ መስክ....61
ሰንጠረዥ 33 አጠቃላይ የታክስ እፎይታ ተጠቃሚዎች....63
ሰንጠረዥ 34 ያላስታወቁ ግብር ከፋዮች ክትትል አፈጻጸም....63
ሰንጠረዥ 35 የኦዲት አፈጻጸም በማህደር....71
ሰንጠረዥ 36 የኦዲት አፈጻጸም በገንዘብ (በፍሬግብር)....71
ሰንጠረዥ 37 የኦዲት ውጤት በኦዲት ዓይነት፣ የቀነሰ ኪሳራ እና የቀነሰ ተመላሽ....71
ሰንጠረዥ 38 በግብይት ወቅት ደረሰኝ የማይቆርጡ ድርጅቶች ላይ የተወሰደ እርምጃ በቅ/ጽ/ቤት....72
ሰንጠረዥ 39 የኢንተለጀንስ ጥናት ተደርጎባቸው ኦዲት እንዲደረጉ ለኢንቨስትጌሽን ኦዲት የተላለፉ ድርጅቶች....73
ሰንጠረዥ 40. የኢንቨስትጌሽን ኦዲት ሥራዎች አፈጻጸም....73
ሰንጠረዥ 41. የገቢ እና ወጪ ኮንትሮባንድ አፈጻጸም መረጃ....75
ሰንጠረዥ 42. የገቢ ኮንትሮባንድ ፍሰት በዕቃዎች ዓይነት....75
ሰንጠረዥ 43 የበጀት ዓመቱ አጠቃላይ የገቢ አሰባሰብ አፈጻጸም....78
ሰንጠረዥ 44 የሀገር ውስጥ ታክስ የገቢ አፈጻጸም በቅ/ጽ/ቤቶች....78
ሰንጠረዥ 45 የሀገር ውስጥ ታክስ ገቢ አፈጻጸም በታክስ ዓይነት....78
ሰንጠረዥ 46 የውጭ ንግድ ቀረጥና ታክስ ገቢ አፈጻጸም በቅ/ጽ/ቤቶች....79
ሰንጠረዥ 47 የውጭ ንግድ ቀረጥና ታክስ ገቢ አፈጻጸም በታክስ ዓይነት....80
ሰንጠረዥ 48 ለክልሎች የተላለፈ የጋራ ገቢ....80

ሰንጠረዥ 49 የጋራ ገቢ ትልልፍ በንጽጽር....81
ሰንጠረዥ 50 የውክልና/ዊዝሆልዲንግ/ ታክሶች ገቢ ትልልፍ....81
ሰንጠረዥ 51 የዊዝሆልዲንግ ታክሶች ንጽጽር....82
ሰንጠረዥ 52 አጠቃላይ የጋራ ገቢና የዊዝሆልዲንግ ታክሶች ጥቅል ትልልፍ....82
ሰንጠረዥ 53 የጋራ ገቢ እና የዊዝሆልዲን ታክሶች ጥቅል ትልልፍ ንጽጽር....83
ሰንጠረዥ 54 የታክስ ዕዳ አሰባሰብ አፈጻጸም....84
ሰንጠረዥ 55 የግቦች፣ የዋና ዋና ተግባራት እና የቁልፍ የአፈጻጸም አመላካቾች አፈጻጸሞች....85

ክፍል አንድ

1 መግቢያ

የገቢው ዘርፍ የገቢ አሰባሰብ አፈጻጸምን ለማሻሻል ህገወጥ ንግድን በመቆጣጠር በህግ የተሰጡትን ስልጣንና ኃላፊነቶች በአግባቡ ለመወጣት የሚያስችሉ ከአስር፣ ከአምስት ዓመቱ እና ከመካከለኛ ዘመን (2016- 2018) የልማትና ኢንቨስትመንት ዕቅዶች የተመነዘረ የ2016 ዓመታዊ ዕቅድ በማቀድ ወደ ስራ ገብቷል፡፡ በዚሁ መሰረት ተቋማዊ የማስፈጸም አቅም፣ የሀብት አጠቃቀም እና የአገልግሎት አሰጣጥ አሰራርን ማሻሻል፣ ቀልጣፋ፣ ዘመናዊና ተደራሽ የቀረጥና ታክስ አስተዳደር ሥርዓትን ማጎልበት፣ የታክስና ጉምሩክ ሕግ ተገዥነት ማረጋገጥ እና ዘላቂ የመንግስት ገቢ ዕድገት ማረጋገጥ የሚባሉ አራት ስትራቴጂክ ግቦችንና በስራቸው ዋና ዋና ተግባራትን በማስቀመጥ ለ2016 በጀት ዓመት ዕቅድ ስኬት ጉልህ ድርሻ የሚኖራቸው ቀረጥና ታክስ በፈቃደኝነት መክፈል ባህል ማሳደግ፣ ዲጂታል የቀረጥና ታክስ አስተዳደር ስርዓትን መገንባት፣ የታክስና ጉምሩክ አስተዳደር ፍትሀዊነትን ማረጋገጥ፣ የውስጥ እና የውጭ ስትራቴጂክ አጋርነትን ማጠናከር እና የዳበረ የሥራ ባህል መፍጠር የሚሉትን ስትራቴጂያዊ አቅጣጫዎችን ተከትሎ በመተግበር ላይ ይገኛል፡፡

በ2016 በጀት ዓመት ከሀገር ውስጥ ቀጥታ ታክስ፣ ቀጥታ ካልሆኑ እንዲሁም ታክስ ካልሆኑ ገቢዎች ብር 319.33 ቢሊዮን ለመሰብሰብ ታቅዶ ብር 321.85 ቢሊዮን በመሰብሰብ የዕቅዱን 100.79 በመቶ ሲሳካ ከውጭ ንግድ ቀረጥና ታክስ እንዲሁም ታክስ ካልሆኑ ገቢዎች ደግሞ ብር 210.00 ቢሊዮን ለመሰብሰብ ታቅዶ ብር 190.98 ቢሊዮን በመሰብሰብ የዕቅዱን 90.94 በመቶ ማሳካት ተችሏል፡፡ ስለሆነም በገቢው ዘርፍ በበጀት ዓመቱ ብር 529.33 ቢሊዮን ጥቅል ገቢ ለመሰብሰብ ታቅዶ ብር 512.33 ቢሊዮን በመሰብሰብ የዕቅዱን 96.88 በመቶ ማሳካት የተቻለ ሲሆን አፈጻጸሙም ከባለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ጋር ሲነጻጸር በ70.81 ቢሊዮን ብር ወይም በ16.02 በመቶ ዕድገት አሳይቷል፡፡

በመጨረሻም የገቢው ዘርፍ ሪፖርት የሥራ ዘርፎችን፣ የቅርንጫፍ ጽ/ቤቶችን፣ የታክስ ማዕከላትን እና የመቅረጫ ጣቢያዎችን ሪፖርት በመረጃ ምንጭነት በመጠቀም የተዘጋጀ ሲሆን መረጃዎቹም ተተንትነዉ ግልጽ በሆነ መልኩ የቀረቡና የሪፖርቱም አደረጃጀት በተመለከተ በክፍል አንድ መግቢያ፣ በክፍል ሁለት የተቋማዊ የማስፈጸም አቅም፣ የሀብት አጠቃቀም እና የአገልግሎት አሰጣጥ አሰራር ማጎልበት ሥራዎች፣ በክፍል ሶስት በቁልፍ የውጤት አመልካቾች (KPIs) ላይ የተመሰረተ የዕቅድ አፈጻጸም ትንተና እና በክፍል አራት በአፈጻጸም ሂደት ያጋጠሙ ተግዳሮቶችና የተወሰዱ የመፍትሄ ዕርምጃዎችን ሲያካትት በመጨረሻው ክፍል ደግሞ የሪፖርቱን ማጠቃለያ እንዲይዝ ተደርጎ ተደራጅቷል፡፡

ክፍል ሁለት

2 የተቋማዊ የማስፈጸም አቅም ስራዎች አፈጻጸም

2.1 የዕቅድ ዝግጅት፣ ክትትልና ግምገማ ስራዎች አፈጻጸም

የዕቅድ ዝግጅት ሥራዎች አፈጻጸም የገቢው ዘርፍ የአስር ዓመት፣ የአምስት ዓመት እና የመካከለኛ ዘመን (2016- 2018) የልማት እና ኢንቨስትመንት የልማት ዕቅዶች መነሻ በማድረግ የአንድ ዕቅድ አንድ ሪፖርት መርህን በመከተል ለ2016 በጀት ዓመት የተጣለውን እና ወደ መንግስት ካዝና ብር 446.38 ቢሊዮን ፈሰስ ለማድረግ የሚሰራ ሲሆን ከሚሰበስበው ጥቅል ገቢ ላይ ለክልሎች የሚተላለፈውን የጋራ ገቢ እና ሌሎች ተቀናናሽ ሂሳቦችን ታሳቢ በማድረግ ጥቅል የገቢ ዕቅድ ብር 529.33 ቢሊዮን ታቅዷል። የገቢ ዕቅዱን በገቢ አርስቶች ተተንትኖ እና በቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች ተከፋፍሎ ወደ ስራ ተገብቷል። በዕቅድ ዝግጅቱም ከዋናው መ/ቤት እስከ ቅርንጫፍ ጽ/ቤት ድረስ ያሉትን አመራሮችን እና ባለሙያዎችን በማወያየት በዕቅድ ዝግጅቱ ዙሪያ የጋራ መግባባት በመፍጠር እና ዕቅዱን እስከ ፈጻሚ ድረስ በማውረድ ወደ ሥራ ተገብቷል።

በዚሁ መሠረት የ2015 በጀት ዓመት የዕቅድ አፈጻጸም ግምገማ፣ በመካከለኛ ዘመን (2016- 2018) የልማት እና ኢንቨስትመንት ዕቅድ እንዲሁም በ2016 ዓመታዊ ዕቅድ ዙሪያ ከዋናው መስሪያ ቤት እስከ ቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች ድረስ ያሉት 209 ወንድ እና 30 ሴት በድምሩ 239 መካከለኛና ከፍተኛ አመራሮች በተገኙበት በሃዋሳ ከተማ በተካሄደ የውይይት መድረክ ላይ በ2016 በጀት ዓመት ሊሰሩ በታሰቡ ሥራዎች ዙሪያ ግንዛቤ ኖሯቸው ዕቅዱን በባለቤትነት ወስደው እንዲተገብሩት የማድረግ ሥራ ተሰርቶ ሲተገበር ቆይቷል። በዚሁ መሰረት በዕቅዱ ዙሪያ መግባባት እነዲፈጠር የተደረገ ሲሆን በሌላ በኩል የገቢው ዘርፍ የሥራ ዘርፎችና ዳይሬክቶሬቶች እንዲሁም ቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች ያለፈውን በጀት ዓመት የአፈጻጸም ግብረ-መልስ በማቅረብ መስተካከል በሚገባቸው ጉዳዮች ዙሪያ የጋራ ውይይት ተደርጓል።

በ2016 በጀት ዓመት የሩብ ፣ የስድስት እና የዘጠኝ ወራት ዕቅድ አፈጻጸም ከዋናው መስሪያ ቤት እስከ ቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች ድረስ ያሉ ከፍተኛና መካከለኛ አመራሮች በተገኙበት በድሬድዋ ፣ በሃዋሳ ከተማ እና በሚኒስቴር መ/ቤቱ ግምገማ ተደርጎ ቀጣይ በሚሰሩ ሥራዎች ዙሪያ መግባባት ላይ ተደርሷል። በተጨማሪም የተቋሙ ከፍተኛ አመራሮች፣መካከለኛ አመራሮች እና ሰራተኞች በተገኙበት የአራት ወራት ፣ የሰባት ወራት እና የአስራ አንድ ወራት የተቋሙ ዕቅድ አፈጻጸም ከሀገሪቱ ማክሮ ኢኮኖሚ ሁኔታዎች ጋር በማጣጣም ግንዛቤ እንዲፈጠር ተደርጓል።

የ2016 በጀት ዓመት የሩብ፣ የስድስት እና የዘጠኝ ወራት የገቢና የፊዚካል ሥራዎች ዕቅድ አፈጻጸም ሪፖርቶችን በማዘጋጀት ለጠቅላይ ሚኒስትር ጽ/ቤት፣ ለፕላን፣ በጀት እና ፋይናንስ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ፣ ለፕላንና ልማት ሚኒስቴር እንዲሁም ገቢ ነክ ሪፖርቶችን ለገንዘብ ሚኒስቴር ያለምንም ማጓደል የሪፖርት ጥራቱ ተጠብቆ በተቀመጠው የጊዜ ገደብ መሰረት የመላክ ሥራ ተሰርቷል። በነዚሁ አካላትም በጽሁፍም ሆነ በቃል በተቋሙ ዕቅድና ሪፖርት አቀራረብ ዙሪያ የተሰጡትን ገንቢ ግብረ-መልሶች በግብዓትነት በመውሰድ የተቋሙ ዕቅድና ሪፖርት አቀራረብ ደረጃው እንዲሻሻል ጥረት

ሲደረግ ቆይቷል፡፡ የተሰጠው ግብረ-መልስም የድርጊት መረሀ-ግብር ተዘጋጅቶለት ለፈጻሚ አካል እንዲደርስ ተደርጓል፡፡

በ2016 በጀት ዓመት በአጠቃላይ ያለፉ የሪፎርም ዓመታትን ጨምሮ ጥራት ያለው የተደራጀ ሪፖርትና የገለጻ ሰነድ በማዘጋጀት የተቆጣጣሪ አካል ለሆነው ለፕላን፣ በጀትና ፋይናንስ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ አባላት በሙሉ በሃዋሳ ከተማ በገቢው ዘርፍ በተሰሩ የሪፎርም ሥራዎች እና የ2016 በጀት ዓመት የዘጠኝ ወራት ዕቅድ አፈጻጸም ሪፖርት ላይ ግንዛቤ እንዲያገኙ ተደርጓል፡፡

የገቢው ዘርፍ የአስር ወራት ዕቅድ አፈጻጸም ሪፖርት ደረጃውን በጠበቀ መልኩ ተዘጋጅቶ በተከበረው የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት በክብርት ሚኒስትሯ አቅራቢነት እንዲገመገም ተደርጓል፡፡ ከምክር ቤቱ የተሰጡ አስተያየቶችንም ሳይንጠባጠቡ ሙሉ በሙሉ በግብዓትነት እንዲወሰዱ ተደርጓል፡፡

የገቢው ዘርፍ በየሩብ ዓመቱ በዕቅድና ሪፖርት አቀራረብ ዙሪያ ሙያዊ ግብረ-መልስ ለቅርንጫፍ ጽ/ቤቶችና ዳይሬክቶሬቶች እየተሰጠ በቀጣይ የሚቀርቡ ዕቅዶችና ሪፖርቶች በተሰጠው ግብረ-መልስ መሰረት እንዲሆን አስችሏል፡፡

የገቢው ዘርፍ የአለም አቀፍ የገንዘብ ድርጅት በሚደገፈው በሀገራዊ Nationl Medium Term Revenue Strategy (NMTRS) ዝግጅትና አለም ባንክ ባዘጋጀው የድጋፍ ኢኒሼቲቭስ (Initatiives) ልየታ ላይ ተሳትፎ ተደርጓል፡፡ በተመሳሳይ መልኩ ከዘጠኝ መስሪያቤቶች ማለትም ከጠቅላይ ሚንስትር ጽ/ቤት፣ ከፕላንና ልማት ሚኒስቴር፣ ከጸረ-ሙስና ኮሚሽን፣ ከብሄራዊ ድህንነት፣ ከኢኖቬሽንና ቴክኖሎጂ ሚኒስቴር፣ ከሲቪል ሰርቪስ ኮሚሽን እና ከመሳሰሉት ለተውጣጡ የመንግስት የሱፐርቪዥን አባላት በገቢው ዘርፍ የሪፎርም ሥራዎችና ስኬቶች እንዲሁም የታክስ አስተዳደር ስርዓቱን ለማሻሻል ወይም ለማዘመን በተከናወኑ ሥራዎች እና በተቋሙ ዕቅድ አፈጻጸም ዙሪያ የተደራጀ ሰነድ ተዘጋጅቶ ገለጻ ተደርጓል፡፡

የሰው ኃይል ዝግጅት ስራዎች አፈጻጸም ተቋሙ ያስቀመጠውን ተልዕኮ ለማሳካት የሰብዓዊና ቁሳዊ ሀብቶች ወሳኝ ሚና ያላቸው መሆኑን በመገንዘብ በ2016 በጀት ዓመት መጀመሪያ ላይ በመዋቅር ከተፈቀደው 23,052 የሥራ መደቦች ውስጥ ወንድ 7,456 እና ሴት 6,405 በድምሩ 13,861 የሰው ኃይል ወይም የመዋቅሩን 60.13 በመቶ በመሸፈን ሥራ ጀምሯል፡፡ የአመራር እና የፈጻሚውን አቅም ለመገንባት የሚያግዙ ሥልጠናዎች ለ3,014 (ወንድ 1,873 እና ሴት 1,141) ሰራተኞች በ2015 በጀት ዓመት የተሰጡ ሲሆን እነኝህ ስልጠናዎች ለ2016 በጀት ዓመት ዕቅድ ስኬት ከፍተኛ አስተዋጽዎ እንዳላቸው ታሳቢ ተደርጓል፡፡

የግብዓት ዝግጅት ሥራዎች አፈጻጸም በሀገር ውስጥ ታክስ እና በጉምሩክ ኮሚሽን በ2016 በጀት ዓመት ለሥራ ማስኬጃ እና ደመወዝ ብር 6,011,760,557.00 እና ለካፒታል ፕሮጀክቶች ማስፈጸሚያ ብር 1,700,000,000.00 በአጠቃላይ ብር 7,711,760,557.00 በጀት በማስፈቀድ ወደ ሥራ ተገብቷል፡፡

2.2 የሰው ሀብት ልማት እና አስተዳደር አሰራርና ውጤታማነት ማሻሻል አፈጻጸም

➲ የሰው ሃብት አስተዳደር ስራዎች አፈጻጸም

ግልጽነት የሰፈነበት የሰው ኃይል ስምሪትን መሰረት በማድረግ የገቢው ዘርፍ ያስቀመጠውን የሰው ኃይል መሳብ፣ ማቆየትና የመፈጸም ብቃትን ማሳደግ ግብ ለማሳካት በ2016 በጀት ዓመት በተለያዩ የሥራ መደቦች ላይ ብቃት ያላቸው ሰራተኞች በማወዳደር በቅጥር ለመሙላት ታቅዶ 955 (ወንድ 430 እና ሴት 522) ቅጥር በመፈጸም የሰው ሀይል ቁጥሩን 14,220 (ወንድ 7,530 እና ሴት 6,690) ወይም በሽፋን ደረጃ በመዋቅር ከተፈቀደው 27,336 የሥራ መደብ አንጻር ሲታይ 52.02 በመቶ ማድረስ ተችሏል፡፡

በኢትዮጵያ ሲቪል ሰርቪስ ዩኒቨርስቲ ትምህርታቸውን በማስተርስ ጨርሰው ለመጡ የ2015 በጀት ዓመት 31 ተመራቂ ሠራተኞች (ወንድ 12 እና ሴት19) ያላቸውን የትምህርት ዝግጅትና አገልግሎት መሠረት በማድረግ በዋና መ/ቤትና በቅ/ጽ/ቤቶች ምደባ ተሰጥቷቸዋል፡፡ በተጨማሪም በውጭ ሀገር በመማር ላይ ያሉ 7 ሰራተኞች እና 2 አመራሮች ትምህርት ላይ መሆናቸውን ለውጪ ጉዳይ ሚኒስቴር በመላክ የማረጋገጥ ሥራ ተሰርቷል፡፡ በተጨማሪም የውጭ አገር የትምህርት እድል ያገኙ 5 ሰራተኞች ትምህርታቸውን እንዲማሩ የማመቻቸት ስራ ተሰርቷል፡፡

ለ902 (ወንድ 562 እና ሴት 340) ሠራተኞች ዝውውር ሲከናወን በሌላ በኩል የስራ ተነሳሽነትን ለመጨመር በተለያየ ደረጃ ብቃት ያላቸውን 1444 (ወንድ 685 እና ሴት 759) ሰራተኞች በማወዳደር የደረጃ ዕድገት ተሰጥቷል፡፡ እንዲሁም የካበተ ልምድ ያላቸውን ባለሙያዎች ለማቆየት እንዲቻል አጥጋቢና ከዚያ በላይ የስራ አፈጻጸም ውጤት ላስመዘገቡ ሰራተኞች የ4 እርከን የደመወዝ ጭማሪ እንዲያገኙ ተደርጓል፡፡

በገቢው ዘርፍ ከሰራተኞች ከደረጃ ዕድገት፣ ከዝውውር፣ ከአፈጻጸም ምዘና እና ተያያዥ ጉዳዮች ጋር ተያይዞ ለቀረቡ አቤቱታዎች ፈጣን ምላሽ ከመስጠት አንጻር በበጀት ዓመቱ 534 የሰራተኞች ቅሬታ ቀርቦ ለ501ዱ ምላሽ የተሰጠ ሲሆን ቀሪው 33 በመታየት ሂደት ላይ ይገኛል፡፡ የውሳኔ አሰጣጡን በተመለከተ 14 ለቅሬታ አቅራቢው የተወሰነ፣ 396 ለተቋሙ ሲወሰን፣ 66 የተሻሩ እና 25 ውሳኔዎች ደግሞ የተሻሻሉ ሆነዉ የተወሰኑ ናቸው፡፡ በሌላ በኩል ከተቋሙ 593 ሰራተኞች የለቀቁ ሲሆን የለቀቁበት ምክንያት ሲታይም በጡረታ 41፣ በገዛ ፈቃድ 443፣ በሀሰተኛ የት/ት ማስረጃና በዲስፕሊን 78 ፣ በሞት 28 እና በብቃት ማነስ 3 ሰራተኞች ናቸው፡፡

➲ የሥልጠና ስራዎች አፈጻጸም

የተቋሙን የመፈጸም አቅም ለማጎልበት በ2016 በጀት ዓመት በ68 የስልጠና ርዕሶች ለ4,328 የአገር ውስጥ ታክስ አስተዳደር፣ የጉምሩክ አስተዳደር እና የክልል የታክስ አስተዳደር አመራሮችና ባለሙያዎች ሥልጠና ተሰጥቷል።

ሰንጠረዥ 1 የተሰጡ ስልጠናዎች በስልጠና ዓይነትና በኃላፊነት ደረጃ

ተ.ቁ.	የስራ ዘርፎች	ዕቅድ	ክንውን									አፈጻጸም (%)	የተሠጡ ስልጠና ርዕሶች ብዛት
			አመራር			ባለሙያ			ድምር				
			ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር		
1	የአገር ውስጥ ታክስ አስተዳደር												
1.1	ታክስ አስተዳደር	1097	160	106	**266**	412	331	**743**	572	437	**1009**	**92**	**22**
1.2	ድጋፍ ሰጪና መረጃ ቴክኖሎጂ	573	88	37	**125**	216	181	**397**	304	218	**522**	**91**	**17**
	ድምር 1	**1670**	248	143	**391**	628	512	**1140**	876	655	**1531**	**92**	**39**
2	የጉምሩክ አስተዳደር												
2.1	ጉምሩክ አስተዳደር	1717	179	37	**216**	1011	415	**1426**	1190	452	**1642**	**96**	**19**
2.2	ድጋፍ ሰጪና መረጃ ቴክኖሎጂ	709	168	84	**252**	178	256	**434**	346	340	**686**	**97**	**18**
	ድምር 2	**2426**	**347**	**121**	**468**	**1189**	**671**	**1860**	**1536**	**792**	**2328**	**96**	**37**
3	ክልሎችና ከተማ አስተዳደሮች												
3.1	ታክስ አስተዳደር	640	102	48	**150**	222	97	**319**	324	145	**469**	**73**	**10**
3.2	ድጋፍ ሰጪና መረጃ ቴክኖሎጂ	0			**0**			**0**	0	0	**0**	**0**	
	ድምር 3	**640**	**102**	**48**	**150**	**222**	**97**	**319**	**324**	**145**	**469**	**73**	**10**
4	አጠቃላይ ድምር (1+2+3)												
4.1	ታክስ አስተዳደር	1737	262	154	**416**	634	428	**1062**	896	582	**1478**	**85**	**27**
4.2	ጉምሩክ አስተዳደር	1717	179	37	**216**	1011	415	**1426**	1190	452	**1642**	**96**	**19**
4.3	ድጋፍ ሰጪና መረጃ ቴክኖሎጂ	1282	256	121	**377**	394	437	**831**	650	558	**1208**	**94**	**22**
	ድምር	**4736**	**697**	**312**	**1009**	**2039**	**1280**	**3319**	**2736**	**1592**	**4328**	**91**	**68**

በገቢዎች ሚኒስቴር በሀገር ውስጥ ታክስ በ20 የስልጠና ርዕሶች ለ1,009 አመራሮችና ባለሙያዎች ስልጠና ተሰጥቷል። ከእነዚህ ሰልጣኞች ውስጥ 198(19 በመቶ) ከዋናው መ/ቤት ሲሆኑ ቀሪዎቹ 813(81 በመቶ) ከቅ/ጽ/ቤቶች የተሳተፉ ናቸው። በድጋፍ ሰጪ ስራዎችና በመረጃ ቴክኖሎጂ በ17 የስልጠና ርዕሶች ለ522 አመራሮችና ባለሙያዎች ስልጠና ተሰጥቷል። ከነዚህ ሰልጣኞች 228 (44 በመቶ) የሚሆኑት ከዋናው መ/ቤት ሲሆኑ ቀሪዎቹ 294 (56 በመቶ) ሰልጣኞች ከቅ/ጽ/ቤቶች የተሳተፉ ናቸው። በድምሩ በ39 የስልጠና ርዕሶች ለ1531 የሚ/ር መ/ቤቱ አመራሮችና ባለሙያዎች ስልጠና ተሰጥቷል።

በጉምሩክ አስተዳደር በ19 የስልጠና ርዕሶች ለ1642 አመራሮችና ባለሙያዎች ስልጠና ተሰጥቷል። ከዚህ ውስጥም 58 (4 በመቶ) የሚሆኑት ከዋናው መ/ቤት ሲሆኑ፣ ቀሪዎቹ 1584 (96 በመቶ) ከቅ/ጽ/ቤቶች የተሳተፉ ናቸው። በድጋፍ ሰጪ ስራዎችና በመረጃ ቴክኖሎጂ በ18 የስልጠና ርዕሶች ለ686 አመራሮችና ባለሙያዎች ስልጠና ተሰጥቷል። ከነዚህ ሰልጣኞች 94 (14 በመቶ) የሚሆኑት ከዋናው መ/ቤት ሲሆኑ ቀሪዎቹ 592 (86 በመቶ) ከቅ/ጽ/ቤቶች የተሳተፉ ናቸው። በድምሩ በ37 የስልጠና ርዕሶች ለ2,328 አመራሮችና ባለሙያዎች ስልጠና ተሰጥቷል። ለክልሎችና ከተማ አስተዳደሮች በ10 የስልጠና ርዕሶች ለ469 አመራሮችና ባለሙያዎች ስልጠና ተሰጥቷል።

የተሰጡ የስልጠና ዓይነቶች በታክስ ኦዲት ማንዋል፣ በህግ ተገዥነትና ስጋት አጣጣል፣ ያላሳወቁ ግብር ከፋዮች መለያ፣ በታክስ ህጎች፣ በደንበኞች አያያዝና ድጋፍ፣ በታክስ ከፋይ ምዝገባና ስረዛ ሞጁል፣ በክርክር ክህሎት፣ በፋይናንስ ሞጁል፣ በኢ-ታክስ ሞጁል፣ በሲግታስ ስልጠና፣ በኤክሳይዝ ታክስ፣ በግዥ ሞጁል፣ በቋሚና አላቂ እቃዎች ሞጁሎች፣ በፔሮል ሞጁል፣ በአመራር ሰጪነት ክህሎት፣ በሰው ሃብት አስተዳደር አዋጅ፣ በጉምሩክ ኦፕሬሽን፣ በመጋዘን አስተዳደር፣ በወጪ ንግድ ማበረታቻ ሥርዓት፣ በንግድ ማጭበርበርና በኮንትሮባንድ መከላከል ዙሪያ፣ በስሪት አገር አወሳሰን፣ በትራንዚት አስተዳደር፣ በቆዳና የቆዳ ውጤቶች መለያ ባህሪያቶችና ደረጃዎች፣ በድህረ ዕቃ አወጣጥ ኦዲት፣ በኤሌክትሮኒክ የመንግስት ግዥ ሥርዓት፣ በብሔራዊ መታወቂያ ስርዓት፣ በጋራ ገቢ ትልልፍ፣ በታክስ ተመላሽ፣ በሽያጭ መመዝገቢያ መሳሪያ ቁጥጥርና መረጃ አያያዝ፣ በሶስተኛ ወገን መረጃ አሰባሰብና አጠቃቀም(ታስ)፣ በተሽከርካሪ ስምሪት ስልጠና፣ በመንግስት ሂሳብ አያያዝ፣ በስልጠና አስተዳደር፣ በቢሮ አያያዝና አስተዳደር፣ በበጀት አስተዳደር፣ በመንግስት ግዢ አስተዳደር፣ በክዋኔ ኦዲት እና በታክስ ዕዳ አስተዳደር ዙሪያ የተሰጡ ዋና ዋና የስልጠና ርዕሶች ናቸው።

በማዕከሉ በሚሰጡ ስልጠናዎች ሴቶችና ወጣቶች የተሳትፎ ድርሻን ቢያንስ 40 ከመቶ ለማድረስ ታቅዶ፣ በበጀት ዓመቱ ስልጠና ከተሠጣቸው 4,328 አመራሮችና ባለሙያዎች ውስጥ 1,592 ሴት አመራሮችና ባለሙያዎች ሲሆኑ የተሳትፎ ድርሻቸውም 37 በመቶ ሲሆን ከአመራሮች አኳያ ስልጠና ከተካፈሉ 1009 ወንድና ሴት አመራሮች ውስጥ 312 ሰልጣኞች ሴት አመራሮች ሲሆኑ የአፈጻጸም ድርሻቸውም 31 በመቶ ይይዛል።

ለአዲስ ቅጥር ተወዳደሪዎች ፈተና ከመስጠት አኳያ በአጠቃላይ ለፈተና በቀረቡ በ22(ሃያ ሁለት) የሥራ መደቦች ለ434 ተወዳዳሪዎች ፈተና የመስጠት ስራ እንዲሁም ለደረጃ ዕድገት ተወዳዳሪዎች ፈተና ከመስጠት አንጻር የደረጃ ዕድገት ተወዳዳሪዎችን ብቃት ለመመዘን ፈተና እንዲሰጥ ጥያቄ ለቀረበላቸው 66 የሥራ መደቦች ለፈተናው ለቀረቡ 251 ተወዳዳሪዎች ፈተና ተሰጥቶ የሁለቱንም ውጤት ለሚመለከተዉ አካል የማስተላለፍ ሥራ ተሰርቷል።

2.3 የፋይናንስና ንብረት አስተዳደር አሰራርንና ውጤታማነትን ማሻሻል አፈጻጸም

➲ የበጀት አስተዳደር ስራዎች አፈጻጸም

ሰንጠረዥ 2 የሀገር ውስጥ ታክስ የበጀት ዓመቱ አጠቃቀም በወጪ ሂሣብ መደቦች

ተ.ቁ	ፕሮግራሞችና ፕሮጀክቶች	እስከ ሰኔ 30 ድረስ የተስተካከለ ዓመታዊ በጀት	የ12 ወራት የበጀት ዕቅድ	የ12 ወራት የበጀት ክንውን	የበጀት አፈጻጸም በመቶኛ
1	ሥራ አመራር ፕሮግራም	2,552,725,774.51	2,552,725,774.51	2,489,351,772.82	97.52
2	ሀገር ውስጥ ገቢ አሰባሰብ	556,844,423.22	556,844,423.22	545,769,830.59	98.01
3	የታክስ ህግ ተገዥነት	502,332,726.81	502,332,726.81	483,103,705.24	96.17
3.1	የታክስ ስወራና ማጭበርበር ተግባራትን መከላከል	474,400,265.94	474,400,265.94	459,314,741.87	96.82
3.2	የታክስ ፍትሐብሔር ክስ ጉዳዮች ውጤታማነት	8,667,478.87	8,667,478.87	7,279,129.49	83.98
3.3	የታክስ ከፋዮች ትምህርት	19,264,982.00	19,264,982.00	16,509,833.88	85.70
4	ዘመናዊ የመረጃ ስርዓት	127,303,086.35	127,303,086.35	94,494,293.16	74.23
4.1	የታክስ የመረጃ ቴክኖሎጂ ልማትና አጠቃቀም	118,190,600.99	118,190,600.99	86,342,739.91	73.05
4.2	የታክስ መረጃ ማጠናቀርና ማሰራጨት	9,112,485.36	9,112,485.36	8,151,553.25	89.45
የመደበኛ በጀት ጠቅላላ ድምር		**3,739,206,010.89**	**3,739,206,010.89**	**3,612,719,601.81**	**96.62**
5	**የካፒታል ፕሮጀክቶች**	**841,651,088.00**	**841,651,088.00**	**685,145,097.71**	**81.40**
5.1	የተቀናጀ የታክስ አስተዳደር ስርዓት	52,666,670.00	52,666,670.00	-	-
5.2	የኮንስትራክሽን ፕሮጀክቶች	788,984,418.00	788,984,418.00	685,145,097.71	86.84
ጠቅላላ ድምር		**4,580,857,098.89**	**4,580,857,098.89**	**4,297,864,699.52**	**93.82**

በሌላ በኩል ለመደበኛ በጀት ብር 100,064,488.56 እና ለካፒታል ፕሮጀክት ብር 178,878,316.40 በድምሩ ብር 278,942,804.96 ለቅድመ ክፍያ ተከፍሏል፡፡ ከዚህ አኳያ የበጀት አፈጻጸሙ የመደበኛ በጀት አፈጻጸም ጥቅም ላይ ከዋለው አንጻር 96.62 በመቶ የተፈጸመ ሲሆን አፈጻጸሙ ቅድመ ክፍያን ጨምሮ 99.29 በመቶ ነው፡፡ የካፒታል ፕሮጀክት አፈጻጸም ጥቅም ላይ ከዋለው አንጻር 81.40 በመቶ የተፈጸመ ሲሆን አፈጻጸሙ ቅድመ ክፍያን ጨምሮ 102.66 በመቶ ነው፡፡ ይሁን እንጂ ስራ ተሰርቶ በአማካሪ ድርጅቱ የክፍያ ሰርተፍኬት ቀርቦ በበጀት እጥረት ሳይከፈል የዞረ 431.19 ሚሊዮን በግሬስ ፔሪድ እንዲከፈል ጥያቄ ለገንዘብ ሚኒስቴር ቀርቧል፡፡

ሰንጠረዥ 3 የጉምሩክ ኮሚሽን የ12 ወራት የበጀት አጠቃቀም በወጪ ሂሣብ መደቦች

ተ. ቁ	ኘሮግራሞችና ኘሮጀክቶች	እስከ ሰኔ 30 ድረስ የተስተካከለ ዓመታዊ በጀት	የ12 ወራት የበጀት ዕቅድ	የ12 ወራት የበጀት ክንውን	የበጀት አፈጻጸም በመቶኛ
1	ስራ አመራር ፐሮግራም	4,507,226,000.93	4,471,395,968.99	4,439,243,679.38	98.5
2	የገቢ አሰባሰብ ፐሮግራም	1,106,532,023.32	1,100,829,206.53	1,096,019,068.45	99.0
3	የህግ ማስከበር ፐሮግራም	679,626,138.58	670,991,855.77	669,646,151.01	98.5
3.1	የታክስ ስወራና ማጭበርበር ተግባራትን መከላከል	568,345,140.99	561,486,595.93	561,284,187.16	98.8
3.2	የታክስ ፍትሀብሔር ጉዳዮችን ውጤታማ ማድረግ	9,108,447.56	8,492,675.34	8,447,591.51	92.7
3.3	በታክስና ቀረጥ ዙሪያ ለህብረተሰቡ ትምህርት መስጠት	102,172,550.03	101,012,584.50	99,914,372.34	97.8
የመደበኛ በጀት ጠቅላላ ድምር		**6,293,384,162.83**	**6,243,217,031.29**	**6,204,908,898.84**	**98.6**
4	**የካፒታል ኘሮጀክቶች**	**1,451,610,771.51**	**1,415,147,676.84**	**1,377,879,156.46**	**94.9**
4.1	የኮንስትራክሽን ፐሮጀክቶች	1,377,506,869.00	1,341,043,774.33	1,314,735,920.24	95.4
4.2	ሲንግል ዊንዶ	74,103,902.51	74,103,902.51	63,143,236.22	85.2
ጠቅላላ ድምር		**7,744,994,934.34**	**7,658,364,708.13**	**7,582,788,055.30**	**97.9**

ሰንጠረዥ 4 የሃገር ውስጥ ታክስና የጉምሩክ ኮሚሽን የ12 ወራት የበጀት አጠቃቀም

ተ. ቁ	በሴክተር እና በወጪ መደብ	የተስተካከለ ዓመታዊ በጀት	የ12 ወራት የበጀት ዕቅድ	የ12 ወራት በጀት ክንውን	አፈጻጸም በመቶኛ
1	ሀገር ውስጥ	3,739,206,010.89	3,739,206,010.89	3,612,719,601.81	96.62
2	ጉምሩክ	6,293,384,162.83	6,243,217,031.29	6,204,908,898.84	98.6
የመደበኛ በጀት ድምር		**10,032,590,173.72**	**9,982,423,042.18**	**9,817,628,500.65**	**98.35**
1	ሀገር ውስጥ	841,651,088.00	841,651,088.00	685,145,097.71	81.4
2	ጉምሩክ	1,451,610,771.51	1,415,147,676.84	1,377,879,156.46	94.9
ካፒታል ድምር		**2,293,261,859.51**	**2,256,798,764.84**	**2,063,024,254.17**	**89.96**
ጠቅላላ የበጀት ድምር		**12,325,852,033.23**	**12,239,221,807.02**	**11,880,652,754.82**	**97.07**

➲ የውስጥ ኦዲት ስራዎች አፈጻጸም

በሀገር ውስጥ ታክስ በዋና መ/ቤትና በቅ/ጽ/ቤቶች በፌደራል ዋና ኦዲተር ግኝቶች ላይ ክትትል እና ድጋፍ በማድረግ ሪፖርት የማቅረብ ስራዎች አፈጻጸም ከ2008 እስከ 2014 በጀት ዓመት በዋናው መ/ቤት እና በአስራ ሁለት ቅ/ጽ/ቤቶች ተመዝግቦ ከሚገኝ በድምሩ ብር 13,280,552,016.34 በቁጥር 258 ግኝት ውስጥ ሙሉ በሙሉ 64፣ በከፊል 46 ግኝቶች ላይ ማስተካከያ ተደርጎ በድምሩ ብር 4,297,107,803.68 ማስተካከያ ተደርጎ ሪፖርት ወጪ ሆኖ ለፌዴራል ዋና ኦዲተር፣ ለገንዘብ ሚኒስቴር፣ በሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ለፕላን በጀትና ፋይናንስ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ፣ ለመንግስት ወጭ አስተዳደር ቁጥጥር ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ እና ለሚንስትር ጽ/ቤት ቀርቧል።

ሰንጠረዥ 5 የኋላ ዘመናት የፌዴራል ኦዲት ግኝት ማስተካከያ አፈጻጸም

ተ.ቁ	የእርምጃ አወሳሰድ	እርምጃ የተወሰደበት የገንዘብ መጠን በብር
1	በገንዘብ የተሰበሰቡ	209,207,042.52
2	በመመሪያ ቁጥር 137/2010 መቀጫው የተነሳ	29,293,874.55
3	በመመሪያ ቁጥር 64/2012 የተሰረዘ	19,772,986.60
4	ሰነድ አቅርበው የተካካሰ	16,823,280.28
5	ያላሳወቁት ገቢ እንደሌለ በታክስ ኦዲት የተረጋገጠ	15,278,688.38
6	በፌዴራል ኦዲተር ከግኝት የተቀናነሰ	3,749,212,743.03
7	በታክስ ውሳኔ ቅሬታ አጣሪ ጽ/ቤት የተሻረ	402,822.22
8	የሂሳብ ምዝገባ ማስተካከያ የተደረገለት	21,486.46
9	ውል ስምምነቱ ተሻሽሎ ዜሮ የተወሰነ	15,776,925.24
10	በተመላሽ የተወሰነ	540,766.74
11	ወደ አዲስ አበባ ገቢዎች የተዘዋወረ የጡረታና የሥራ ግብር	220,208,858.48
12	ውል ስምምነት ገብተው በመክፈላቸው ከግኝት የወጣ	3,332,326.09
13	ከተመላሽ የተካካሰ	17,236,003.09
ድምር		**4,297,107,803.68**

የውስጥ ኦዲት ግኝት ማስተካከያ ሥራዎች አፈጻጸም፡- የ2015 በጀት ዓመት 4ኛ፣ የ2016 በጀት ዓመት 1ኛ፣ 2ኛ እና 3ኛ ሩብ አመታት ከግዥና ፋይናንስ፣ ከንብረት አስተዳደርና ጠቅላላ አገልግሎት፣ ከሰው ሃብት፣ ከገቢ ሂሳቦች አስተዳደር፣ ከታክስ ኦዲት እና ከታክስ ማጭበርበርና ምርመራ

ዳይሬክቶሬቶች ተመዝግቦ ከሚገኝ በድምሩ ብር 1,703,109,694.65 በቁጥር 142 ግኝቶች ውስጥ የክትትል ሥራ በመስራት የቀረቡ ምላሾችን ትክክኛነት በማረጋገጥና ምዝገባ በማከናወን ሙሉ በሙሉ 44 ግኝቶች በድምሩ ብር 1,421,813,556.76 ማስተካከያ ተደርጎ ሪፖርት ወጪ ሆኖ ለገንዘብ ሚኒስቴር፣ ለሚኒስትር ጽ/ቤት እና ለተቋማዊ አቅምና ድጋፍ ጽ/ቤት ቀርቧል፤

የ2015 በጀት ዓመት የፌዴራል ዋና ኦዲተር መ/ቤት ግኝትን አፈጻጸምን በተመለከተ:-

ተ.ቁ	የቅ/ጽ/ቤቱ ስም	የቅ/ጽ/ቤቶች ረቂቅ የሥራ አመራር ሪፓርት ላይ በግኝት የተያዘ	የቅ/ጽ/ቤት የመጨረሻ የሥራ አመራር ሪፓርት ላይ በግኝት የተያዘ	የሚኒስቴር መ/ቤቱ የተጠቃለለ ረቂቅ የኦዲት ሪፓርት ላይ በግኝት የተያዘ	ከረቂቅ ሪፓርት እስከ ማጠቃለያ ሪፓርት የተደረገ መስተካከያ	የሚኒስቴር መ/ቤቱ የተጠቃለለ የመጨረሻ የኦዲት ሪፓርት ላይ በግኝት የተያዘ
1	ከፍተኛ	4,621,046,421.09	4,129,598,289.20	4,195,484,794.54	449,948,707.16	4,171,097,713.93
2	መካከለኛ ቁ.1	11,919,666,216.09	975,832,389.62	1,186,069,132.99	10,852,760,241.14	1,066,905,974.95
3	መካከለኛ ቁ.2			1,140,297,455.51	-1,140,297,455.51	1,140,297,455.51
4	ምዕራብ አ/አ	2,790,723,322.32	1,883,405,618.39	1,882,564,702.61	2,133,107,995.21	657,615,327.11
5	ምስራቅ አ/አ/	1,900,763,971.81	1,587,293,344.31	1,577,902,586.65	1,303,235,328.01	597,528,643.80
6	ሰሜን ምዕራብ	609,190,501.17	546,063,381.75	537,847,219.35	297,462,319.66	311,728,181.51
7	አዳማ ቅ/ጽ/ቤት	184,915,362.71	174,310,694.37	179,257,878.71	73,195,024.68	111,720,338.03
8	ድሬዳዋ	158,682,470.64	66,811,503.89	62,265,887.07	108,082,043.91	50,600,426.73
9	ሃዋሳ	835,178,015.16	833,267,999.42	830,432,695.19	818,008,874.09	17,169,141.07
10	ጅማ	518,798,669.76	86,418,934.32	173,220,916.83	374,453,196.45	144,345,473.31
11	ዋና መ/ቤት	627,331,849.89	1,876,176,398.69	1,872,700,877.69	602,971,640.75	24,360,209.14
ጠ/ድምር		24,166,296,800.64	12,159,178,553.96	13,638,044,147.14	15,872,927,915.55	8,293,368,885.09

የጉምሩክ ኮሚሽን የኦዲት ግኝት ማስተካከያ ስራዎች አፈፃፀም:- በበጀት ዓመቱ ነቀፌታ ያለበት የፌዴራል ዋና ኦዲተር መ/ቤት እና የውስጥ ኦዲት ግኝት ያለበትን መጠን በመቀነስ ወደ 12 በመቶ ለማድረስ ወይም በብር 6,521,862,530.76 ላይ የማስተካከያ እርምጃ ለመዉሰድ ታቅዶ በብር 1,147,987,036.72 ወይም 17.60 በመቶ ላይ የማስተካከያ እርምጃ ለመውሰድ ተችሏል። ስለሆነም ነቀፌታ ያለበት የኦዲት ግኝት ብር 5,373,875,494.04 ወይም 82.40 በመቶ በመሆኑ የዕቅድ አፈፃፀሙ 14.56 በመቶ ሊሆን ችሏል።እስከ 2014 በጀት ዓመት ማስተካከያ እርምጃ ያልተወሰደበት አጠቃላይ የፌደራል ኦዲት ግኝት ብዛት 161፣ በገንዘብ ብር 7.39 ቢሊዮን ሲሆን፣ በ12 ወሩ ማስተካከያ እርምጃ ለመውሰድ የታቀደው ግኝት በገንዘብ ብር 6.51 ቢሊዮን ውስጥ ብር 1.13 ቢሊዮን ወይም 17.40 በመቶ የማስተካከያ እርምጃ ተወስዷል። እርምጃ ያልተወሰደበት ብር 6,259 ሚሊዮን ወደ ቀጣይ ዞሯል።

የውስጥ ኦዲት ግኝት ማስተካከያ እርምጃን በተመለከተ ከ2011 እስከ 2014 በጀት ዓመት ብዛታቸው 141 የኦዲት ግኝቶች በገንዘብ ብር 17.28 ሚሊዮን ነው፤ከዚህ ውስጥ በ12 ወራት ማስተካከያ እርምጃ ለመውሰድ የታቀደው በ15.21 ሚሊዮን ብር ግኝት ላይ ሲሆን፣ እርምጃ የተወሰደው በ13.43 ሚሊዮን ብር ላይ በመሆኑ አፈጻጸሙ 88.30 በመቶ ሊሆን ችሏል። እርምጃ ያልተወሰደበት ብር 3.85 ሚሊዮን ወደ ቀጣይ ዞሯል።

የሀገር ውስጥ ታክስ የንብረት አስተዳደር አፈጻጸም፡- ከየሥራ ክፍሎቹ በሚቀርቡ ጥያቄዎች መሰረት ግዥዎች በወቅቱና በጥራት ተፈጽመው የሥራ ግብዓቶች እንዲቀርቡ ተደርጓል፣ በተለያየ ዓይነትና መጠን የሚገለጹ በግዥ የቀረቡ እና ተመላሽ የተደረጉ ቋሚ ዕቃዎች በአግባቡ ገቢ እና ወጪ በማድረግ ለሥራ ክፍሎች እና ቅ/ጽ/ቤቶች በድጋፍ መልክ በማሰራጨት ለገቢ አሰባሰቡ ምቹ ሁኔታን የመፍጠር ሥራ ተሰርቷል። ከስራ ክፍሎች የቀረቡ ጥያቆዎችን መሰረት በማድረግ የጥገናና ገጠማ ስራዎችን በማከናወን ንብረቶች በአግባቡ ተገቢውን አገልግሎት እንዲሰጡ፣ በተለያየ ደረጃ የተበላሹ ተሽከርካሪዎችን በተቋም ጋራዥ፣ በግል ጋራዥ፣ በካምፓኒ እና በኢንሹራንስ እንዲጠገኑ በማድረግ ለገቢ አሰባሰቡ ምቹ ሁኔታን የመፍጠር ስራ ተሰርቷል። በተቋም ጋራዥ በተደረጉ ጥገናዎች በውጪ ገራዥ ቢጠገኑ ይወጣ የነበረውን ወጪ ለመቀነስ ጥረት ተደርጓል።

በበጀት ዓመቱ ወጪን ከመቀነስ አንጻር ሁለገብ የጥገና አገልግሎት በመስጠት ብር 2,750,000 ለማዳን ታቅዶ 3,174 የጥገና አገልግሎት በመስጠት ብር 6,260,000.00 ማዳን ተችሏል።የተሽከርካሪ ጥገናን በተመለከተ በውስጥ አቅም የጥገና አገልግሎቶችን በመስጠት ብር 1,500,000.00 ለማዳን ታቅዶ ብር 1,414,565.35 (94.3%) ማከናወን ተችሏል። በጨረታ የተወገዱ ተሽከርካሪዎች፣ሞተር ሳይክሎችና ሊፍቶች ሽያጭን በተመለከተ ብር 4,451,421.6 በመሸጥ ገቢ ተገኝቷል። ለመ/ቤቱ አገልግሎት እንደማይሰጡ በባለሙያ ማረጋገጫ የተሰጠባቸው ከህንጻ "ሐ" ግንባታ ጋር ተያይዞ የተነሱ የቢሮ መገልገያዎች እና በምድረ-ግቢ ግንባታ ምክንያት የተነሱ ኮብል ስቶንና ድንጋይ፣ ተመላሽ የተደረጉ መለዋወጫች፣ ጎማዎች፣ኮንቲነሮች፣ ቆርቆሮች፣ አልባሳትና የመሳሰሉ ንብረቶችን ለተለያዩ ተቋማት እና በጎ አድራጎት ድርጅቶች ብር 16,834,792.63 የሆኑ በስጦታ የማስወገድ ሥራ ተሰርቷል።

የኮሚሽኑ ንብረት አስተዳደር አፈጻጸም፡- በ12 ወራት ዉስጥ ለመንግስት አገልግሎት መስጠት የማይችሉ ብዛታቸው 12,137 የሚሆኑ ግምታዊ ዋጋቸዉ ብር 14.83 ሚሊዮን የሚገመቱ የተለያዩ ንብረቶች ተለይተዉ ተወግደዋል። በግብዓት አቅርቦት ዙሪያ ቅ/ጽ/ቤቶችን ለመደገፍ በተደረገው ጥረት በብር 394,211,657.37 የሚገመቱ 15,507 የተለያዩ ቋሚና አላቂ እቃዎች እንዲሰራጩ ተደርጓል። ከብልሽት በፊት ንብረቶችን የቅድመ ብልሽት እንክብካቤ (Preventive Maintainance) በማድረግ ለተለያዩ የቢሮ ንብረቶች፣ ኤሌክትሮኒክ ዕቃዎች፣ ጀኔሬተሮች፣ የፍሳሽ መስመሮች፣ የቧንቧ መስመሮች፣ የህንጻ ክፍሎችና ተገጣጣሚዎች ጥገና እና ለተሽከርካሪዎች ቴክኒክ ምርመራ በማድረግ በአጠቃላይ ለ1,848 ዕቃዎች በተቋሙ ባለሙያዎች ቅድመ ጥገና በመከናወኑ ብር 27,032,150.00 ሊያስወጣ የሚችል ብልሽትን ማዳን ተችሏል። እንዲሁም 3,614 የተለያዩ ንብረቶች ተሽከርካሪን ጨምሮ የተበላሹ ንብረቶችን በኮሚሽኑ ባለሙያዎች በመጠገን ብር 44,141,150.00 ወጪ ማዳን ተችሏል፤ በአጠቃላይ በበጀት ዓመቱ የንብረት አያያዝ በማሻሻል የጥገና ወጪዎችን በ169.01 ሚሊዮን ብር ለመቀነስ ታቅዶ የንብረቶች ጥገናና ቅድመ ብልሽት ጥገና በማድረግ 71.17 ሚሊዮን ብር በማዳን የእቅዱን 42.11% የጥገና ወጪ መቀነስ ተችሏል።

2.4 የኢንፎርሜሽን ኮሙኒኬሽን እና ቴክኖሎጂ አሰራርንና ውጤታማነት ስራዎች አፈጻጸም

➲ ለነባርና አዲስ ቴክኖሎጂዎች የኮንፊግሬሽንና ኢንስታሌሽን ሥራ ማከናወን

- የኢ-ታክስ ትሬኒንግ ማሽኖችና GPRS ሰርቨር ማሽን ላይ የነበሩ ፍሪዝ የማድረግና ተያያዥ ችግሮች ከአሮጌው ሰርቨር ወደ አዲስ ሰርቨር የማሸጋገር ስራ ተሰርቷል፣
- የሲግታስ ዳታቤዝ ባካፕ የሚወሰድበትን ጊዜ እና የሚወሰደውን የባካፕ አይነት በአዲስ መልክ በመከለስ Full backup, Incremental Backup, Archive log backup እና Cumulative Backup እንዲወሰድ ተደርጎ ኮንፊገር የማድረግ ስራ ተሰርቷል፣
- የEtax Application የተጫነባቸውን ሰርቨሮች ከweblogic server(version:10.3.5.0) ወደ weblogic server (version:12.2.1.4.0) አፕግሬድ ለማድረግ የሚያስችል የሙከራ ስራ Etax Training application server ላይ ተሰርቷል፣
- የኤክስቼንጅ ሜል ሰርቨር ላይ የነበሩ ችግሮች በዘላቂነት እንዲፈቱ ተደርጓል፣
- ለባክአፕ የሚያገለግል የVPN መስመር በኢንሳ እና በሚኒስትር መ/ቤቱ በኩል ተዘርግቶ ቀሪዎቹ አስፈላጊ የኮንፊገሬሽን ስራዎችን የማከናወንና ባክአፕ ለመያዝ የሚያስፈልጉ ስራዎች በሂደት ላይ ይገኛሉ፣
- ለምስራቅ እና ለመካከለኛ ቁጥር-1 ግ/ከ/ቅ/ጽ/ቤት ቢሮ ማደራጀት እና አዲስ የኔትዎርክ ዝርጋታ ሥራ ላይ አስፈላጊውን ድጋፍ የማድረግና የኔትዎርክ ዝርጋታ የሚያስፈልጉ ስዊቾችን የማዘጋጀት እና የኮንፊግሬሽን ስራ ተሰርቷል።
- የምዕራብ አ/አ/አ/ግ/ከ/ቅ/ጽ/ቤት የመጠባበቂያ ዳታ መስመር (BackUp) ስራ ላይ ለማዋል አዲስ Layer 3 ስዊች ላይ የቢጂፒ ኮንፊግሬሽን ተሰርቶ ስራ እንዲጀምር ተደርጓል፣
- ለሀዋሳ እና ለኮምቦልቻ ጉምሩክ ቅ/ጽ/ቤት Antivirus system ችግር በማጋጠሙ ምክንያት ለሁለቱም ቅ/ጽ/ቤቶች እንደ አዲስ Redeploy ተደርጓል፣ ለአዳማ ጉምሩክ ቅ/ጽ/ቤት ደግሞ የኮንፊገሬሽን ስራ ተሰርቷል፣
- ለአዋሽ ጉምሩክ የባለ 48-Port Switch ኮንፊገር ተደርጎ ተሰጥቷል።
- ለDigital Signage Solutions ሰርቨር ተዘጋጅቶ አስፈላጊው የኮንፊገሬሽን ስራ ተከናውኗል።
- ጉምሩክ ኮሚሽን በጠየቀተ መሰረት የFTP SERVER ተዘጋጅቶ አስፈላጊው የኮንፊገሬሽን ስራ ተከናውኗል።
- ለገቢዎች ዳታ ቤዝ ክፍል፣ ለሦፍት ዌር ፣ ለኔትወርክ፣ ለሴኩሪቲ እና ለጉምሩክ ዳታቤዝ ቡድኖች ሙያዊ ድጋፍ ተደርጓል።
- በዩ.ኤስ.አይ ባለሙያዎች ሙሉ የሳንስዊች የሌብል ስራ እንዲሰራ ተደረጓል።
- ግብር ከፋዮች ደረሰኝ በኢፒደመንት በኩል የሚልኩበት ተቋርጦ በዳታ ማዕከል ሲስተም አስተዳደር እና በዳታቤዝ ቡድን በጋራ በመሆን ተፈቷል።
- ለመቀሌ ቅ/ጽ/ቤት የሚሆን አንድ ሰርቨር በቀረበው ጥያቄ መሰረት ለጽ/ቤቱ እንዲሰጠጥ ተደርጓል።
- የአዳማ እና ሃዋሳ ቅ/ጽ/ቤት አዲስ ህንፃዎች ግንባታ ስራ የደረሰበትን ደረጃ በመስክ በመገኘት ጉብኝት ተደርጎ ከቴክኖሎጂ አንፃር በተለይ የኔትዎርክ ዝርጋታው ላይ ምክረ ሃሳብ ተሰጥቶበታል።
- ሁሉንም የግብር አይነቶች የማሳወቂ እና የመክፈያ ጊዜን ወደ ሲስተም ኮንፊገር ተደርጎል፣

- 53 አዳዲስ የታክስ ማዕከላት ተፍጥረዋል፤
- የትግራይ ክልል አዲስ የዞንና የወረዳ አወቃቀር፣ ለኦሮሚያ ክልል ሸገር ከተማ አዲስ አወቃቀር፣ ለማዕከላዊ ኢትዮጵያ ዞንና ወረዳ የስም ማስተካከያ፣ ለደቡብ ኢትዮጵያ የዞንና የወረዳ መዋቅር ተስርቷል፡፡
- ለሜክሲኮ መረጃ ማዕከል ዳታ ሴንተር እና ፓወር ክፍል የበር አዲስ አክሰስ ኮንትሮለር እንዲገጠም ተደርጓል፡፡
- ለኤቪአር ኢንስታሌሽን የሚሆን የኤሌክትሪክ ገመድ ዝርጋታ እንዲጠናቀቅ ተደርጓል፡፡
- የሲዳማ ክልል 13፣ ከደቡብ ምዕራብ ኢትዮጵያ ክልል የ44፣ ከደቡብ ኢትዮጵያ ክልል 52 እና ከማዕከላዊ ኢትዮጵያ ክልል የተላከ የ34 ታክስ ማዕከላትና በባንክ አካዉንት እና በቴሌብር ክፍያ መክፍል እንዲችሉ እያንዳንዱን ታክስ ሴንተር ኮንፊገር የማድረግ ስራ ተሰርቷል፡፡
- የሲንግል ዊንዶ መረጃ ማዕከልን እንደዋና መረጃ ማዕከል ከሚያስፈልጉት በዋነኛነት የኔትወርክ ዝርጋታ ሲሆን የቴሌ ብሮድባንድ መስመሮችን ከህንጻ ሀ ወደ ህንጻ መ ለማዞር ጥያቄ ለኢትዮ ቴሌኮም ቀርቦ በባለሙያዎች ታይቶ የዳክት ሲስተም እነደ አዲስ ለመስራትና መስመሩን ለማዞር በሂደት ላይ ይገኛል፡፡

የዳታ ማዕከል መሰረተ ልማት ጥገናና ደህንነት ክትትል ከማድረግ፣ የመጠባበቂያ ዳታ ማዕከል ምስረታ አስቻይ ሥራዎችን ከማከናወን፣ አዲስ ለሚመሰረቱ ስርዓቶች እና ከ3ኛ ወገን ለሚሰበሰቡ የተለያዩ መረጃዎች የመረጃ ቋት ከማደራጀት አኳያ የሚከተሉት ተግባራት ተከናዉነዋል፡፡

- በዳታ ማዕከል ያሉ የቴክኖሎጂ መሠረተ ልማት መሣሪያዎች እንደ Storage and Servers, Uninterrupted Power Supply (UPS), Air Conditioner (AC), Core Switches, Routers, Telecom apparatus, Electric Installation እና የመሳሰሉ የመገናኛ መሣሪያዎች እንዲሁም የዳታቤዝ፣ የአፕሊኬሽን፣ ኤዲና ዲኤንኤስ(Active Directory/AD & Domain Name/DNS)፤ የደህንነትና የመገናኛ መሳሪያዎች የማስተዳደር፣ ደህንነቱን የመከታተል ሥራ፣ መደበኛ ጥገናና አጠቃላይ የዳታ ማዕከሉን መሳሪያዎች በተገቢው ሁኔታ ሥራ መስራታቸውን የመከታተል ስራ ተሰርቷል፣
- በየቀኑና በየሳምነቱ የሚወሰዱትን የሲግታስ፣ የአሻራ ዳታቤዝ፣ የኢፔይመንትና የናሽናል አይዲ ስቴጂንግ ዳታቤዝ እና የታስ ዳታቤዝ መጠባበቂያ(Backup) የመከታተል ስራ ተሰርቷል፣
- ከኢንሳ እና ሚንት በተጠየቀው መሰረት የዳታ ማእከሉን የInfrastructure አሁናዊ ሁኔታ የሚያሳይ መረጃ ተዘጋጅቶ ተልኳል፣
- የተበላሹ 15 የኔታፕ ስቶሬጅ ዲስኮች በአዲስ ተቀይረው ወደ ስራ እንዲገቡ ሲደረግ፣ ቀድመው በድጋፍ ሰጪው ዩኤስአይ(USI) ድርጅት መተካት የነበረባቸው 10 የኔትአፕ እና 1 የኤችፒ ዲስክ ተተክተው ስራ ላይ እንዲውሉ ተደርጓል፣
- የዳታ ቤዞችንና የአፕልኬሽኖችን የቦታ (Space) አጠቃቀምን የማጥናትና የማስተካከያ ስራ ተሰርቷል፡፡ እንዲሁም ሌብል(Label) ያልተደረጉ ሰርቨሮች በቂ ምልክት እንዲኖራቸው ተደርጓል፣
- ዋና ዋና የገቢዎችና የጉምሩክ ዳታቤዝ መረጃዎች ለጥንቃቄ ሲባል በቴፕ ባክአፕ እንዲያዙ ተደርጓል፣

- በመረጃ ማእከል ዉስጥ ያሉትን የሲ.ሲ. ቲቪ. ካሜራዎች የፌርምዌር አፕዴት የማድረግ ስራ ተከናውኗል፣
- አሮጌው ሳንስዊች እና ከእሱ ጋር ተዘርግተው የነበሩ የፋይበር ቻናል ኬብሎችን የመተካት ስራ ተሰርቷል፣
- የቆዩ ሎጎችን(Log files) በማስወገድ አላግባብ የተያዙ ቦታዎችን የማስለቀቅና በአዲስ መልኩ የመጠቀም ስራ ተሰርቷል፣
- የሲግታስ፣ የኢታክስ እና የአሻራ ዳታቤዞችና አፕልኬሽን ሰርቨር አክሰስ ሎግና ትሬስ ፋይሎችን የመፈተሽ ስራ ተሰርቷል፣
- የሲግታስን መጠባበቂያ ዳታቤዝ (SIGTAS STANDBY Database) የመከታተልና የማስተዳደር ስራ ተሰርቷል።
- የሲግታስ ዳታቤዝ ባካፕ የሚወሰድበትን ጊዜ እና የሚወሰደውን የባካፕ አይነት በአዲስ መልክ በመከለስ Full backup, Incremental Backup, Archive log backup እና Cumulative Backup እንዲወስድ ተደርጎ ኮንፊገር የማድረግ ስራ ተሰርቷል።
- የሲስተም መቆራረጥ እንዳያጋጥም ከስራ ሰዓት ውጭ እንዲሁም ቅዳሜና እሁድንም ጭምር የዳታ ሴንተርና የፓወር ክፍል ክትትል እየተደረገ ይገኛል።
- የገቢዎች እና የጉምሩክ የባክአፕ ፋይል ወደ ቴፕ እንዲዘዋወር በጠየቁት መሰረት ስራው ተከናውኗል፤
- የTWM Server ላይ የነበረ ከ20Tb በላይ Custom ECMS ዴታ ቤዝ መረጃ ወደ ቴፕ ላይብራሪ ባክ አፕ ተይዟል።
- በገቢዎች ሚኒስቴርና በጉምሩክ ኮሚሽን ዋ/መ/ቤት ስቶር ውስጥ በችግር ምክንያት ተመላሽ የሆኑትን ኮምፒውተሮች፣ ፕሪንተሮች፣ ላፕቶፖች፣ ሰርቨሮች እንዲሁም የኔትወርክ እቃዎችን ድጋሚ ወደ አገልግሎት እዲገቡ እና መወገድ ያለባቸዉን የመለየት ስራ ተሰርቷል።

የመረጃ ደህንነት ፓሊሲዎች ተግባራዊ ማድረግ እና ቀድመው በውስጥ አቅም የለሙ የITSM, Letter Management, የመሳሰሉትን በማሻሻል ወደ Enterprise Resource Planning(ERP) እና Electronic Document Management System(EDMS)ን Customise በማድረግ ወረቀት አልባ አሰራር ከመተግበር አኳያ የተፈጸሙ ስራዎች ናቸዉ።

የደብዳቤ መጻጻፊያ (Letter Management)

- የተቋሙን ሥራዎችን በወረቀት አልባ ስርዓት ከማስደገፍ አንጻር እንደ ጉምሩክ ኮሚሽን በገቢዎች ሚኒስቴር ሥራውን ለማስጀመር አቅጣጫ በመሰጠቱ አስፈላጊው ስልጠና ቀድሞ የተሰጠ ሲሆን ቀሪ የድጋፍ ስራዎች በመከናወን ላይ ናቸው።
- የደብዳቤ መጻጻፊያ ሲስተም ላይ የSearch ማድረጊያ የተሰራ ሲሆን፤ ተጨማሪ ማሻሻያዎች እየተሰሩ ናቸው።
- (Bulk letter, Email integartation etc...)
- የሌተር ማኔጅመንት ሲስተም ወደ ጉምሩክ ማስተላለፍ ስራ አስፈላጊውን ድጋፍ ተደረጓል።

ኢ.አር.ፒ. እና ኢ.ዲ.ኤም.ኤስ.(ERP እና EDMS)

- እነዚህን ሁለት ትላልቅ የተቋም አስተዳደራዊ ስርዓቶች ሙሉ በሙሉ ለመተግበር እንዲቻል ከአለም ባንክ እና መሰል ድጋፍ ሰጪ ድርጅቶች ጋር ምክክር፣ የፍላጎት መግለጫ እና አስፈላጊ የቴክኖሎጂ መሣሪያዎች ዝርዝር እስፔሲፊኬሽን ቀርቧል።

ነባር ለሆኑ የዶመስቲክ ኮር ሲስተሞችን ከማሻሻል፣ አፕሊኬሽን ሲስተሞቹን ስታብላይዝ አድርጎ ከማስቀጠል አንጻር በኢሹ ሊስት ለተመዘገቡት እንደ ቅደም ተከተላቸው አቶሜት ከማድረግ አኳያ የሚከተሉት ተግባራት ተፈጽመዋል።

- የፋይዳ(FAYDA) ሲስተምን ከTIN/SIGTAS እና አሻራ ሲስተም ጋር ለማቀናጀት የሚያስችል አፕልኬሽን በማልማት እና በሲግታስ ፎርም ላይ ተገቢውን ማሻሻያ በማድረግ የሙከራ ሥራው ተጠናቆ፣ ሲግታስ ፕሮዳክሽን ዳታቤዝ እና አፕልኬሽን ሰርቨር ላይ ኮንፊገር እና ዲፕሎይ ተደርጓል። በመቀጠልም በአዲስ አበባ ገቢዎች የቦሌ ክ/ከ/አ/ግ/ከ/ቅ/ጽ/ቤት የፓይለት ትግበራ በማከናወን በሁሉም የከተማ እና ክልል ገቢዎች ከጥቅምት ወር 2016 ጀምሮ ሙሉ በሙሉ ተግባራዊ ሆኗል።
- አዲሱ የግብር ከፋይ መለያ (TIN) ምዝገባ የአሰራር ስርአት ከፋይዳ(Digital Identification system/Fayda) ጋር ተቀናጅቶ እንዲተገበር በተቀናጀ የታክስ አስተዳደር ስርአት(SIGTAS) ላይ ማሻሻያዎች ተደርገዋል።
- ሲግታስ(SIGTAS Home Page) ላይ የTIN አመዘጋገብ መመሪያ የሚያሳውቅ ማሻሻያ ተደርጓል።
- በሲግታስ ላይ የተደረጉ ተጨማሪ ማሻሻያ እና ማስተካከያዎችን በተመለከተ የማዕከላዊ ኢትዮጵያ እና የደቡብ ኢትዮጵያ የክልሉ ታክስ ማዕከል በአዲስ መልክ የተከፈተ ሲሆን፤ የደቡብ ኢትዮጵያ እና ማዕከላዊ ኢትዮጵያ የዞን እና ወረዳ ማዕከላት በተመሳሳይ በሲግታስ ስርዓት ላይ እንዲከፈቱ ሆኗል።
- በኦሮሚያ ገቢዎች ቢሮ ስር ለሚገኙ የምስራቅ ቦረና ዞን 3 ወረዳዎች በሲግታስ ስርዓት ላይ ተከፍተዋል።
- ከፌደራል ታክስ ማዕከላት ወደ አዲስ አበባ የስራ ግብር አካውን የተዛወረላቸው የሚያዩበት ሪፖርት ለምቷል።
- Schedule c mining (የማዕድን ግብር) ግብር ከፋዮች በኢትዮጵያ(E.C) ማሳወቂያ ተሰርቶለታል።

ነባር ለሆኑ የኮርፖሬት አገልግሎት የሶፍትዌር ፕሮግራሞች ተገቢውን ማሻሻያ ከማድረግ አኳያ፦

- የገቢዎች ዋናው መስሪያ ቤት የሰው ሃብት ሲስተም ላይ የተደረገ ማሻሻያ በተመለከተ ማኔጀሪያል ሪፖርት ቅርንጫፎችን እንዲያሳይ ማስተካከያ ማድረግ ፣ ተደጋግመው የነበሩ ዳታዎች (Dublicate) ፣ የትምህርት፣ የትውልድ ቀን ፣ የስራ ልምድ ፣ በስትራክቸር ለውጥ ምክንያት የተሰረዙትን ፣ በስህተት የተመዘገበ መረጃዎችን ማስተካከል እና እስትራክቸር (Split, Merge, close etc.) ማሻሻያ ስራ ተከናውኗል።
- ለሰው ሃብት ዳይሬክቶሬት የባዮሚትሪክ አቴንዳንስ ሲስተም ላይ አስፈላጊውን UAT ሪፖርት ተዘጋጅቶ ተልኳል።

- የጉምሩክ ኮሚሽን የሰው ሃብት ሲስተም የተደረገ ማሻሻያን በተመለከተ User-friendly፣ interface amendment ፣ Performance issues ፣ Change of structure (move, close structure, and position)፣Termination restore Enable and disable user access እና የመሳሰሉ ተጨማሪ ማሻሻያዎች ተደርገዋል፡፡

በተቋሙ የሚሰጡ አገልግሎቶችን አቶሜት ለማድረግ አዲስ ጥናት የተደረገባቸውና በአዲስ መልክ የሚበለጽጉ ሶፍትዌር ፕሮግራሞችን ማልማት፣ እንዲሁም በፕሮጀክት ለተያዙት ስርዓቶች (የITAS, eInvoice, DW & BI) አስፈላጊውን ድጋፍ ከማድረግ አኳያ፡-

- በተቋሙ በተያዘው የገቢ ማሳደጊያ ዕቅድ መሰረት ደረሰኝ የመቀበል ባህልን ለማሳደግና የገቢ አሰባሰቡን ለማሳደግ በሚያስችል መልኩ በማዕከሉ ባለሙያዎች የሎተሪ ማውጫ (Lottery Draw System) ስርዓት ለምቶ በፍተሻ ላይ ይገኛል፡፡
- በሰው ሃብት ለሚተዳደረው የባዮሜትሪክ አቴንዳንስ ሲስተም ላይ አስፈላጊው የቴክኒክ ድጋፍ ተደርጓል፣
- ለተቋሙ ሰራተኞች የብድር እና ቁጠባ የሲስተም ግዢ ቴክኒካል ሰነድ ማዘጋጀት እና ግምገማ ላይ አስፈላጊው ድጋፍ ተደርጓል፣
- የወጪ መጋራት (Cost sharing) ሲስተም የማስተካከያ ስራዎች ድጋፍ ተደረጓል፣
- በኤሌክትሮኒክስ ስርዓት(E-invoicing) የህግ ማዕቀፍ ዝግጅት አስፈላጊውን ድጋፍ ተደርጓል፣
- ለ e-invoicing project ዲፕሎይመንት ሰርቨሮችን የማዘጋጀትና አስፈላጊውን የፖርት፣ አይፒና ኔትወርክ ኮንፊገር በማድረግ ለፕሮጀክቱሰርቨሮቹን ዝግጁ የማድረግ ስራ ተከናውኗል፡፡
- E-Invoice, DW and BI ፕሮጀክቶች አስፈላጊው የቴክኒክ ግብዓትና ድጋፍ ተደርጓል፣
- የGPRS ሰርቨር ወይም የመረጃ ቋቱ ሲቋረጥ ዜድ ሪፖርት ዳታዎችን ወደ ዳታቤዝ ማስገባት ተችሏል፡፡
- ለብድር እና ቁጠባ የሲስተም ግዢ ቴክኒካል ሰነድ ማዘጋጀት እና በግምገማ በማከናውን ድጋፍ ተደርጎል፡፡

የሲስተሞች የኔትወርክና የሴኩሪቲ አገልግሎት ከማሻሻል አንጻር የተከናወኑ ዋና ዋና ተግባራት፡፡

- በመረጃ ቴክኖሎጂ ማዕከል በሲስተም አስተዳደር ለሚተዳደሩ ሲስተሞች የአድሚን ፕሪቭሌጅ የማጣራት ስራ በማከናወን ሙሉ በሙሉ የአድሚኒስትሬሽን የይለፍ ቃል እንዲቀየር ተደርጓል፣
- የክፍያ አገልግሎት የሚሰጡ የኔትወርክ ግንኙነቶችን የበለጠ ደህንነታቸው የተጠበቀ መሆን እንዲችል ኮኔክሽኖቹ በፋየርዎል በኩል እንዲሆኑ የሙከራ ስራ እየተከናወነ ይገኛል፣
- ከዋ/መ/ቤትና ከቅ/ጽ/ቤቶች ያልተፈቀዱ ሳይቶችን በቪፒኤን በኩል በመጠቀም የሚሞክሩ የኢንተርኔት ተጠቃሚዎችን አገልግሎትን የማቋረጥ ስራ ተከናውኗል፣
- በገቢዎች ሚኒስቴር ዋናው መ/ቤት፣ በጉምሩክ ኮሚሽን ዋናው መ/ቤት እና ቅርንጫፍ መ/ቤቶች እንዲሁም በዋናው Data center ላይ ሊደርሱ ወይም ሊያጋጥሙ የሚችሉ ማናቸውንም የደህንነት ስጋቶች(Security threats) በተመለከተ በዋናው Data center ባሉት external እና internal firewall ላይ ክትትል ተደርጓል፡፡ እንዲሁም በዋናው Data center ለሚገኘው የInternal firewall backup ተወስዷል፣

- የራንሰምዌር ቫይረስን (Ransom Ware Virus) ለመከላከል የሲስተም ፖሊሲዎችን የመፈተሽ እንዲሁም ሲስተሞችን አፕዴት የማድረግ ስራ፣ በቅ/ጽ/ቤት የሚገኙትንም አንቲቫይረስ ሰርቨር የሌላቸውን ሰርቨር የማዘጋጀት እና እንደ አዲስ የመጫን ስራ ተከናውኗል፣
- አጠቃላይ የጸረ-ቫይረስ ሲስተሞች ክትትል፣ የፋየርዎሎች ክትትል እንዲሁም የኔትወርክ ደህንነት ስራዎች የክትትል ስራዎች ተከናውኗል፣
- በመ/ቤቱ ያሉትን ኮምፒዩተሮችና ተዛማጅ የቴክኖሎጂ እቃዎች በተለያየ በኮሚሽኑ ኮምፒዩተሮች አንቲቫይረስ የተጫነባቸዉና ያልተጫነባቸዉን የመለየት እና የመጫን ስራ ተከናውኗል፣
- የኢታክስ፤የሲግታስ እና የኢፔይመንት አፕልኬሽን ሰርቪሶችን የመከታተል፤ሲቆሙ የማስነሳት ሥራ ተሰርቷል፡፡

በሲግታስ/ኢክፍያ እና ኢፋይሊን (SIGTAS/eTax) ሲስተም ላይ የተደረጉ ማሻሻያዎችን በተመለከተ

- የE-Payment Expnasion ማሻሻያን ተከትሎ ሰው በቀላሉ ውሳኔ ማሳወቂያን እየቀየረ ለብልሹ አሰራር ክፍተት ይፈጥር የነበረውን Modify Assessment በማስቀረት ማንኛውም ልዩነት ሲኖር Reassessment ብቻ በማድረግ ማን? መቼ? ለምን? እንደወሰነው በግልጽ ተጠያቂነት በሚያሳይ ሁኔታ ለምቷል፦
    - የተጨማሪ እሴት ታክስ የሽያጭ/የግዢ ልዩነት ሲኖር የታክስ ኦፊሰሮች ማስገባት አይችሉም ነበር አሁን ግን ተጨማሪ የግዢ ደረሰኝ እና የሽያጭ ደረሰኝ ልዩነት ሲኖር Reassessment በማድረግ መመዝገብ እንዲችሉ ተደርጓል
    - የክልሎች ወጪ መረጃ ማየት እና ማስተካከያ ማድረግ (በተለይ የክልሎች የጋራ ገቢ ላይ) ተንጠልጣይ ሂሳብ (Suspense) ለማጥራት እና ከተለያዩ አካላት ለሚቀርቡ የመረጃ ጥያቄ ምላሽ ለመስጠት የሰራተኞች ወጪ ዝርዝር ላይ ማስተካከያ ሲኖር Reassessment በማድረግ መመዝገብ እንዲችሉ ተደርጓል
    - የስራ ግብር ማስታወቂያ የሰራተኞች ዝርዝር ላይ ማስተካከያ ሲኖር Reassessment በማድረግ መመዝገብ እንዲችሉ ተደርጓል
    - የቅድመ ግብር ክፍያ (Withholding tax) እና በገዥው የሚሰበሰብ የተጨማሪ እሴት ታክስ (Vat Withholding) ላይ ማስተካከያ ሲኖር Reassessment በማድረግ መመዝገብ እንዲችሉ ተደርጓል
    - የሀብትና ዕዳ መግለጫ (Balance sheet) ላይ ማስተካከያ ሲኖር Reassessment በማድረግ መመዝገብ እንዲችሉ ተደርጓል፡፡
    - የኤክሳይዝ ታክስ ተጨማሪ የግዢ ደረሰኝ እና የሽያጭ ደረሰኝ ልዩነት ሲኖር Reassessment በማድረግ መመዝገብ እንዲችሉ ተደርጓል፡፡
    - የተጨማሪ እሴት ታክስ ክሬዲት እና ኢ-ክፍያዎች ከማስፋፊያ በኂላ ዝርዝር ተሰርቷል
    - የማስታወቂያ ጊዜው ከመድረሱ በፊት ወይም ማስታወቂያ ያልቀረበበት ክፍያ /Advance Payment/ ታክስ ከፋዩ መክፈል ቢፈልግ መክፈል ያስችላል፣
    - በታክስ ከፋዩ ሊከፈል የሚገባውን ክፍያ (ፍሬ ግብር ፣ ወለድና መቀጫ) አስልቶ እና ታክስ ከፋዩም ይህንን አይቶ ክፍያ እንዲፈጽም ያስችላል፣

- በኢ-ፋይሊንግም ሆነ በሲግታስ ላስታወቁ ግብር ከፋዮች ማንኛውም ውሳኔና የክፍያ ማረጋገጫ በSMS, ኢሜል እና ኢ-ፋይሊንግ message center (ኢ-ፋይል ለሚያደርጉ) መላክ፣
- በአንድ የሰነድ ቁጥር / Document No./ በከፊል ወይም ከአንድ ጊዜ በላይ መክፈል ያስችላል፣ከታክስ ውጪ የሆኑ ልዩ ልዩ አስተዳደራዊ መቀጮዎችንና ክፍያዎችን መክፈል ያስችላል ፣
- ዘግይተው የሚከፈሉ ክፍያዎች፣ የዕዳ ክፍያዎች፣ በኦዲት ግኝት የሚከፈሉ ክፍያዎችን ለማስተናገድ ያስችላል

የኤሌክትሮኒክ ታክስ (E-Tax) አጠቃቀምን በተመለከተ፡-

በኢ-ፋይሊንግ ሲስተም ላይ ማሻሻያዎች ማድረግን በተመለከተ፦

- በኢፋይሊንግ ሲስተም ላይ ለስርዓቱ ተጠቃሚዎች በድግግሞሽ TASS ላይም ማሳወቅ ሳይጠበቅባቸው አገልግሎቱን ያቀላጠፈ ወደ 9 ማሻሻያዎች ተካተው የለማው ስርዓት የሙከራ ስራ ተከናውኖ ተግባራዊ ሆኗል::
  - የተጨማሪ እሴት ታክስ ግዥ አፕሎድ ቀድሞ ካለው ፍጥነት እንዲጨምር ተሰርቷል::
  - የተጨማሪ እሴት ታክስ አፕሎድ ቴምፕሌት (ማሳወቂያ አባሪ) ኢ-ፋይሊንግ ላይ ተጭኗል፣
  - የሻት ሽያጭ (sales detail) ፎርም ተሰርቷል፣
  - የደሞዝ ገቢ ግብር የሰረተኞች ዝርዝር መረጃ አንድ በአንድ እንዲመዘግብ ማስቻልና የአፕሎድ ፍጥነትን ማሻሻያዎችን አድርጓል::
  - የዊዝሆልዲንግ ኦን ፔይመንት አፕሎድ ፍጥነትን ማሻሻያዎችን አድርጓል::
  - የግብር ማሳወቂያ ጊዜ ስደርስና ሲያልፍ አስፈላጊውን ማሳወቂያ በአጭር ሞባይል መልእክትና በኢሜይል መላክ ተሰርቷል፣
  - በኢፋይሊንግ ፖርታል ላይ ግብር ከፋዮች የሚገጥማቸውን ችግር መልእክት ለመላክ የሜሴጅ ሴንተር እንዲሰራ ማስቻልና አባሪ ዶክመንት እንዲቀበል ማሻሻያዎችን አድርጓል::
  - የተጨማሪ እሴት ታክስ ተመዝጋቢ ያልሆኑ ከተጨማሪ እሴት ታክስ ግዢን ሲፈፅሙ ዝርዝር የግብይት መረጃ መመዝገቢያ ፎርም ተሰርቷል፣
  - የተጨማሪ እሴት ታክስ ዝርዝር የግብይት መረጃ ሲገባ MRC ቁጥር ትክክል መሆኑን አረጋግጦ እንዲቀበል እንዲሁም በማሽን ያልተቆረጡ ደረሰኞች ለማስገባት ደግሞ M ከፊት በማድረግ እንዲያስገባ ተደርጎ ተሻሽሏል::
  - የጡረታ የንግድ አይነት ዝርዝር ማስገቢያ ፎርም ተሰርቷል
  - ማንኛውም ውሳኔ በመዝገብ ቤት በኩል ኤሌንትሮኒካሊ መድረስ የሚያስችል ስራ ተሰርቷል

- የደቡብ ምዕራብ ኢትዮጲያ ክልል የቴምብር ቀረጥ ኮንፊገሬሽን ተሰርቷል፡፡

በኢ-ፔይመንት ሲስተም ላይ ማሻሻያዎች ማድረግን በተመለከተ፡-

- በኢ.ታክስ ፋይል ያደረጉ ግብር ከፋዮች በተመለከተ ወደ ደራሽ የሄዱ ፣በማንዋል የከፈሉ፣ ደራሽ ላይ ክፍያቸው የሚታይ ፣ በኢ-ክፍያ የከፈሉ እና መክፈል የሚገባቸው ሆነው ያልከፈሉትን የሚያሳይ ሪፖርት ለምቷል፤
- የአዲስ አበባ ከፍተኛ ግብር ከፋዮች ቅ/ጽ/ቤት ግብር ከፋዮቹ የኢ-ፔይመንት ተጠቃሚ ለማድረግ የሚያስችል የቴሌብር ሾርት ኮዶችን ከባንክ ሂሳብ ቁጥሮች ጋር የማስተሳሰር ስራ ሲግታስ እና ኢፔይመንት ስቴጅንግ ሲስተም ላይ ተሰርቷል
- በኢ.ፋይሊንግ ጊዜ ከሚከፈሉ ክፍያዎች ውጪ ያሉ የውዝፍ ክፍያ፣ የከፊል ክፍያ፣ የኦዲት ግኝትና የዕዳ ክፍያ፣ የቅድመ ክፍያ እና የመሳሰሉ የክፍያ ዓይነቶችን በተናጥልና በጥቅል ማስከፈል የሚያስችል የኢ-ክፍያ ማስፋፊያ አማራጭ/e-payment expansion: /የሲስተም ማልማት ስራው ተጠናቆ፣ እንዲሁም ፍተሻ ሙከራ ተከናውኖ ከጥር 01፣ 2016 ዓ.ም. ወደ ፕሮዳክሽን ገብቷል፡፡
- የኢፔይመንት ማስፋፊያ (Epayment partial payment) በደረሽ በኩል ያሉት ክፍያዎች ማስተናገድ የሚቻልበት ሁኔታ Diffrenet scenario) በደራሽ በኩል እንዲቀናነሱ እና በቴሌብር በኩል የሚከፈሉ ከፊል ክፍያዎች ወደ ደራሽ እንዲላኩ የማስቻል ስራ ተሰርቷል፡፡ በደራሽ በኩል ያለው በአንድ ቀን ውስጥ በተደጋጋሚ ሊከፈሉ ለሚችሉ ክፍያዎች የማቀናነስ ጉዳይ በሂደት ላይ ነው፡፡
- በኢ-ፔይመንት ሲስተም ላይ ባንኮች፣ ቴሌኮሞች በኢ-ፔይመንት ተሳታፊ ማድረግ፤
- የCBE_BIRR የክፍያ ፕላት ፎርም ስርዓት አስፈላጊ የቅድመ ዝግጅት (ለሙከራ የሚሆን API ተሰርቷል)፡፡
- በኢፔይመንት ተሳታፊ ለመሆን ሙከራቸውን አከናውነው ማረጋገጫ የተላከላቸውና ስራ የጀመሩ 2 ባንኮች አማራ ባንክ እና ፀሃይ ባንክ ናቸው፡፡
- በኢፔይመንት ተሳታፊ ለመሆን በሙከራ ላይ ያሉ 6 ባንኮች ሲሆኑ እነሱም ሲንቄ ባንክ ፣ ረሚስ ባንክ ፣ አሃዱ ባንክ፣ ጎህ ባንክ፣ ሸበሌ ባንክ እና ፀደይ ባንክ ናቸው

የጉምሩክ ስራ አመራር ስርዓት (ECMS):- ኮሚሽኑ አለም አቀፍ ደረጃውን ከጠበቀ የጉምሩክ አሰራር ጋር የተጣጣመና የተቀላጠፈ የጉምሩክ አገልግሎት (የወደብ ዕቃ ትልልፍ እና ዕቃ አወጣጥ ጊዜንና ደህንነትን ጨምሮ ለመስጠት የሚያስችል አሰራር ስርዓት ነው፡፡ በበጀት ዓመቱ ውስጥ የተከናወኑ ስራዎችን በተመለከተ ዋና ዋናዎቹ፡-የጉምሩክ ስራ አመራር ስርዓት የድጋፍና የጥገና ፕሮጀክት ውል ውስጥ የሚገኙትን ችግሮች በመለየት ለአልሚው ድርጅት በማቅረብ የተሰሩ የማስተካከያ ስራዎች፡-

- የዋጋ ትመና ስርዓትን ከጉምሩክ ስራ አመራር ስርዓት ጋር የማስተሳሰር፣የማልማት እና በድጋሚ የፍተሻ ስራ ተከናውኗል፤
- በዋጋ ትመና ስርዓቱ እንዲካተቱ ግብአት የቀረበባቸው ስራዎችን በተቀመጠው መስፈርት መሰረት ማስጀመር የሚያስችል ሁኔታዎች የተሟሉ መሆኑን በማረጋገጥ እና
- ያልተጠናቀቁ እና ውሳኔ የሚፈልጉ ስራዎችን በመዘርዝር ለአልሚ ድርጅት የማቅረብ ስራ ተከናውኗል፡፡

እንዲሁም ለ619 አዳዲስ የታሪፍ ቁጥሮች የአስገዳጅና አማራጭ የእቃ መረጃ መጠይቆችን በማዘጋጀት ከየዋጋ ትመና ስርዓት ጋር የማናበብ እና በየጊዜው ወቅታዊ የማድረግ ስራ ተከናውኗል፤ አንድ የባንክ ፈቃድ ከአንድ ጊዜ በላይ በጉምሩክ ሰራ አመራር ስርዓት ውስጥ ጥቅም ላይ እንዳይውል የሚቆጣጠረውን የአሰራር ማስተካከያ በማልማት ወደ ትግበራ ማስገባት ተችሏል፡፡ ቀደም ሲል የተጀመሩ የክፍልፋይ የባንክ ፈቃድ ሰነዶችን በልዩ ሁኔታ ማስተናገድ የሚችል የስርዓት ለውጥ ተደርጓል፤ የጉምሩክ ስራ አመራር ስርዓት ከቴሌብር ስርዓት ጋር የማስተሳሰር ስራ የተጀመረ ሲሆን በዚህም መሰረት ኤፒአይ የማልማት ስራው በአልሚው ድርጅት ተጠናቀው ከኢቲዮ ቴሌኮም ጋር በመሆን የፍተሻ ስራዎችን በማጠናቀቅ የፍተሻ ውጤቶች ለአልሚው ድርጅት ተልኳል፡፡ አዳዲስ የሪፖርት አሰራሮችን በማልማትና በመፈተሽ ወደ ትግበራ ማስገባት ተችሏል፤ እንዲሁም አውቶ ካንስሌሽን የሲስተም ማስተካከያ ተደርጓል፡፡የተሰብሳቢ ውዝፍ እዳ አሰራር ማኑዋልን በቴክኖሎጂ ለማስደገፍ የስራ ሂደት ትንተና ተዘጋጅቷል፡፡ የኤሌክትሮኒክስ ታሪፍ መጽሐፍ ረቂቅ ተዘጋጅቷል፡፡

የኢትዮጵያ የኤሌክትሮኒክ አንድ መስኮት አገልግሎት የማጎልበቻ ምዕራፍ አፈፃፀም በተመለከተ የማልማትና የፍተሻ ስራቸው ተጠናቆ ወደ ትግበራ የገቡ ስርአቶች፡- የተቆጣጣሪና ተጓዳኝ መስሪያቦቶች ተቀናጀ የስጋት አስተዳደር ስርዓት፤ የቅድመ ጥንቃቄ እና ቁጥጥር አስተዳደር ስርዓት የአንድ መስኮት ዳታ ዌርሀውስ ሶሉሽን ስርዓት የማልማት ስራ የጉምሩክ አንድ መስኮት ሰርቪስ ሌቭል አስተዳደር ስርዓት የማልማት ስራ እንዲሁም የፍተሻ ስራ፤ የጉምሩክ አንድ መስኮት ኢሹ ትራኪንግ ስርዓት ናቸው፡፡ በዚህም መሰረት በዚህ በጀት ዓመት ከተጠየቁ 4,010 የማስተካከያ ጥያቄዎች ውስጥ 3,462 የማስተካከያ ስራ መስራት ተችሏል፡፡ ከዚህም ጋር በተያያዘ አብዛኛው የተቆጣጣሪ ተቋማትና ፈቃድ ሰጪ ተቋማት የስታንዳርንድ ጊዜአቸውን በደብዳቤ ባሳወቁት መሰረት የመጀመሪያው የተቋማት የጊዜ አፈፃፀም የሚያሳይ ሪፖርት ተዘጋቷል፡፡

የኢትዮጵያ የኤሌክትሮኒክስ አንድ መስኮት አገልግሎት የሶፍትዌር ማማከር፣ የኔትወርክ መሠረተ ልማት እና የዳታ ሴንተር ልማትና ግንባታ ፕሮጀክት፡- በገቢዎች ሚኒስቴር የሚገኘውን የኤሌክትሮኒክ አንድ መስኮት የዳታ ማዕከል ተጠናቋል፡፡ የዳታ ማዕከሉ የኔትዎርክ መሰረተ ልማት ዝርጋታ ሁለተኛ ዙር የቅደመ ፍተሻ (Preliminary test) በኢንፎርሜሽን መረብ ደህንነት አስተዳደር የተከናወነ ሲሆን ውጤቱን ለኢንፎርሜሽን መረብ ደህንነት አስተዳደር በመላክ የሚቀጥሉትን የፍተሻ ስራዎችን ለመስራት በዝግጅት ላይ ይገኛል፡፡ ከብሔራዊ ባንክና ከንግድና ቀጠናዊ ትስስር ሚኒስቴር ጋር በመሆን በገቢዎች ሚኒስቴር የሚገኘውን የጉምሩክ አንድ መስኮት ዳታ ማዕከል ከተጓዳኝ መስሪያ ቤቶች ደህንነቱ በተጠበቀ ኔትዎርክ የማስተሳሰር ስራ ተጀምሯል፡፡

የኢትዮጵያ የኤሌክትሮኒክ አንድ መስኮት አገልግሎት የተቀናጀ የሳይበር ደህንነት ማማከር አገልግሎት ፕሮጀክት አፈፃፀም:- ከኢንፎርሜሽን መረብ አስተዳደር ጋር በጋራ በመቀናጀት የሳይበር ደህንነት ስልጠናዎችን ለከፍተኛ አመራሮች መስጠት ተችሏል፤ የሳይበር ደህንነት ኦዲት እና ኢቫሉዌሽን የሳይበር ደህንነት ለማረጋገጥ ሁለት ዙር የሶፍትዌር እና የሀርድዌር ኦዲት በኢንፎርሜሽን መረብ ደህንነት ኤጀንሲ የተካሄደ ሲሆን በዚህ መሰረት የተጠቆሙትን የሳይበር ደህንነት ምክረ-ሀሳቦችን በሶፍትዌርች እና በሀርድዌሮች የማካተት ስራዎች ተሰርቷል፡፡

የኮሜሳ ኢ.ዲ.ኤፍ. 11 - የንግድ ማሳለጥ እና ቀጠናዊ ትስስር ፕሮጀክት አፈፃፀም:- የኮሜሳ ፕሮጀክት ጋር ተያያዥ የሆኑ የሀርድዌር መሰረተ-ልማት ግዢዎችን የኮንትራት ስምምነት በአቅራቢውና በንግድና ቀጠናዊ ትስስር ሚኒስቴር በኩል የተከናወነ ቢሆንም በንግድና ቀጠናዊ ትስስር ሚኒስቴር ቅድመ ክፍያ መክፈል ባለመቻሉ እቃዎቹም ማስገባት አልተቻለም፡፡ የኦራክል የኢንተግሬሽን ፕላትፎርም ግዥ በማከናወን ርክክብ ለማድረግ በፍተሻ ላይ ይገኛል፤ ከዚህም በተጨማሪ የኢትዮጵያ ኤሌክትሮኒክስ አንድ መስኮት አገልግሎት በኮሜሳ የተዘጋጀውን የ21 አባል አገራት የኤሌክትሮኒክ አንድ መስኮት የቴክኒካል ዎርኪንግ ግሩፕ ስብሰባ ለመጀመሪያ ጊዜ በአዲስ አበባ በማካሄድ የአገሪቱን የቴክኖሎጂ አቅም ለአፍሪካ አገራት ለማስተዋወቅ ተችሏ፡፡፤ የኮሜሳ ፕሮጀክት አካል የሆነው የኢትዮጵያ ኤሌክትሮኒክ አንድ መስኮትን ከኬንያ አንድ መስኮት አገልግሎት ጋር የማስተሳሰር እና ከኮሜሳ ኤሌክትሮኒክ ሰርቲፊኬት ስርዓት ጋር ለማስተሳሰር የማልማት ስራው ተጠናቋል፡፡

የኢትዮጵያ ጉምሩክ ዩኒፓስ ስርዓት ቅድመ-ፕሮጀክት አፈፃፀም ስንመለከት:- በተቋቋመው ብሔራዊ የቴክኒካል ታስክ ፎርስ ኮሚቴ ውስጥ የጉምሩክ የመረጃ ቴክኖሎጂ ስርዓቶችን ላይ የሚከሰቱ ችግሮችን በመለየት የአጭር ጊዜ፣ መካከለኛ ጊዜ እንዲሁም የረጅም ጊዜ መፍትሔ እንዲሰጥ በተሰጠው አቅጣጫ መሰረት ችግሮችን በመለየት በመመዝገብ እንዲሁም የአጭር ጊዜ መፍትሔ የተሰጠ ሲሆን በዚሁ መሰረት የኢትዮጵያ ጉምሩክ ስራ አመራር ስርዓት አገልግሎት እንዳይቋረጥ የተለያዩ ማስተካከተያ ስራዎች መስራት ተችሏል፡፡ በመቀጠልም የመካከለኛ ጊዜ መፍትሔ ከመስጠት አንፃር ስራዎች በመሰራት ላይ የሚገኙ ሲሆን ከስራዎቹም ውስጥ አንዱ የስቶሬጅ ግዥ መፈፀም አንዱ ሲሆን ለዚህም ስፔሲፊኬሽን ተዘጋጅቷል፡፡ ከረጅም ጊዜ የመፍትሔ ሐሳቦች አንዱ በጉምሩክ ስር የሚገኙ የተለያዩ የቴክኖሎጂ ስርዓቶችን በአንድ ስርዓት ለማቀፍ የሚያስችል በኮሪያ መንግስት ድጋፍ የሚደረግለት የኢትዮጵያ ጉምሩክ ዩኒ-ፓስ ስርዓት ፕሮጀክት ከኮይካ ድርጅት ጋር በመተባበር ፕሮጀክቱን ማስጀምር የሚያስችል የኢትዮጵያ ጉምሩክ ዩኒ ፓስ ስርዓት ፕሮጀክት አዋጭነት ጥናት (Feasibility Study) ከመረጃ ቴክኖሎጂ ልማትና አስተዳደር ማዕከል ጋር በጋራ በመሆን ተከናውኗል፡፡

ስካኒንግ ማሽን አጠቃቀም፦ በአጠቃላይ ከ29 ማሽኖች ውስጥ 14 ማሽኖች በስራ ላይ፤8 ማሽኖች መጠነኛ ጥገና የሚያስፈልጋቸው፤ 3 ማሽኖች በጥገና ሂደት ያሉ፤ 1 የሞያሌ ኤክስሬይ ማሽን ያለስራ የቆመ እና 3 ማሽኖች በእርጅና ምክንያት የሚወገዱ ናቸው፡፡ እስካሁን ለማሽኖቹ በድምሩ 113 ጊዜ የቅድመ ብልሽት እንክብካቤ ተከናውኗል፡፡ የስካኒንግ ማሽን የፍተሻ ስራ በሰው ሰራሽ አስተውሎት (Artificial Intelligence) የታገዘ እንዲሆን

ለማስቻል ከተለያዩ ተቋማት በኮንትሮባንድ ሊገቡና ሊወጡ የሚችሉ ዕቃዎችን የኤክስሬይ ምስል መረጃ የማሰባሰብ ስራ እየተሰራ ይገኛል፡፡ እስካሁን በስካኒንግ ማሽን በተደረገ ክትትልና ቁጥጥር 344,944 የተለያዩ የጥቅልና ጭነት ፍተሻ ተካሂዶ ብር 33,920,830 ግምታዊ ዋጋ ያላቸው ዕቃዎች ተይዘዋል፡፡

የኢትዮጵያ የኤሌክትሮኒክ ካርጎ ትራኪንግ ፕሮጀክት አፈጻጸም

የኤሌክትሮኒክ ካርጎ ትራኪንግ ስርዓትን ተግባራዊ በማድረግ ወደ አገር የሚገቡ እና ከአገር የሚወጡ ጭነቶች ደህንነታቸው ተጠብቆ ወደ መዳረሻቸው እንዲደርሱ፣ ገቢና ወጪ ዕቃዎች በተፈቀደላቸው ጊዜና መስመር መጓዛቸውን ለማረጋገጥና ጭነቱን በመክፈት የሚደረግ ቅሸባ እና የዕቃ ለውጥን ለመከላከል ከማስቻሉም በላይ የጉምሩክ ኬላዎችን በመቀነስ በፍተሻ ኬላዎች ላይ የሚባክንን ጊዜ ማስቀረት ያሚያስችል ቴክኖሎጂ ሲሆን፣ ህገ-ወጥ ተግባር ከተፈጸመ ደግሞ ፈጣን ምላሽ ለመስጠት መረጃን ወዲያውኑ ለማዕከል ማድረስ ያስችላል፡፡ በመሆኑም የኢትዮጵያ ጉምሩክ ኮሚሽን ቴክኖሎጂውን ለመጠቀም ባደረገው ከፍተኛ ጥረት አሁን ላይ አፈጻጸሙ 98 በመቶ በላይ ደርሷል፤ የተከናወኑ ዋና ዋና ተግባራት፡-

- **ሙሉ በሙሉ የተጠናቀቁ ስራዎች፡-** የሶፍትዌር ልማት ስራዎች (Usere acceptance test)፤ የሴንተራል ሞንተሪንግ ሴንተር፣የዳታ ሴንተር እና የአይቲ ክፍል የቢሮ ግንባታ፣የAC ገጠማ፣ Video wall ገጠማ፣ የኔትዎርክ ኢንስታሌሽንና ኮንፍግሬሽን የኤሌክትሪክ ዝርጋታ፣አምስት የፈጣን ምላሽ መስጫ ተሽከርካሪዎች ላይ የካሜራ ገጠማ ፣የinstallation ስራ እና configuration ስራ ፤በጋላፊና ደወሌ የስማርት ጌት የinstallation እና የሼድ(ቢሮ) ግንባታ ስራ ፤ እንዲሁም በቅ/ጽ/ቤቶችና በኢንዱስትሪ ፓርኮች የካሜራ(CCTV) ተከላ ስራ ፣ የኔትዎርክ ዝርጋታ እና የፋይበር ኬብል ዝርጋታ ስራ ተጠናቀዋል፡፡
- **ያልተጠናቀቁ ስራዎች፡-** የሶፍትዌር ልማቱ 8 ሞጅሎች የማልማት ስራው ተጠናቋል፤ አስተያየት በተሰጠባቸው ላይ የማስተካከያ ስራ በሂደት ላይ ይገኛል፡፡
- **ስልጠና፡-** በሦስት ዙር ለ74 ባለሙያዎች በሶፍትዌሩ ላይ ስልጠና ተስጥቷል፡፡እንዲሁም የኢትዮጵያ ኤሌክትሮኒክ ካርጎ ትራኪንግ የአሰራር ማንዋል እና መመሪያ ተዘጋጅቶ ቀርቧል፡፡በተጨማሪም ለባለድርሻ አካላት በኢትዮጵያ ኤሌክትሮኒክ ካርጎ ትራኪንግ ሲስተም ፕሮጀክት ዙሪያ የግንዛቤ ማስጨበጫ ስልጠና ተሰጥቷል፡፡

ስማርት ቦርደር ማኔጅመንት ፕሮጀክት የኔትወርክ መሠረት ልማት፡- የጉምሩክ ስማርት ቦርደር ማኔጅመንት ሥርአትን በተመለከተ ለሙከራ ትግበራ የሚያስፈልጉ የቴክኖሎጂ መሰረተ ልማት የመለየት ስራ፤ አስፈላጊ የሆኑ ግብአቶች ማለትም ሰርቨሮች፣ የኔተትወርክ እቃዎች /ራውተርና ስዊቶች/፣ የኔትወርክ ደህንነት እቃ በማሰባሰብና አስፈላጊው የተከላና ኢንፕልምንቴሽን ሥራዎች ተከናውነዋል፣ ከዚህ ጋር በተያያዘ ለፕሮጀክቱ የሚያስፈልጉ የኢትዮ-ቴሌኮም መስመሮች /SMS, VPN,እና Internet …/ እንዲዘረጉና እንዲገናኙ ተደርጓል፡፡

አርተፊሺያል ኢንተለጀንስን መሰረት ያደረገ ቻትቦት እና ፈቃድ አሰጣጥ ፕሮጀክት፡- ፕሮጀክቱ የጉምሩክ አስተላላፊዎችን መረጃ፣ ስልጠና፣ ፈቃድ አሰጣጥ እና ስረዛ ድረስ ያለውን ሂደት በሲስተም የማስደገፍና፣ የቦንድድ መጋዘን ፈቃድ አሰጣጥ፣ መረጃ አያያዝ እና ስረዛ፣ ተገልጋዮች ባሉበት ሆነው

ጉዳያቸውን የሚከታተሉበት እና ቅሬታቸውን የሚያቀርቡበት እንዲሁም የደንበኞች በአራት ቋንቋዎች ስለተቋሙ አሰራሮች፣ ህጎች እና ቅድመ መረጃዎች ባሉበት ሆነው እንዲደርሳቸው አላማ በማድረግ ተቀርፆ በአርተፊሻል ኢንተለጀንስ ኢንስቲትዩት በኩል የሚለማ ፕሮጀክት ነው፡፡በ12 ወራት ከቦንድድ መጋዘን ፍቃድ አሰጣጥ ጋር በተያያዙ አሰራሮች ዙሪያ ግምገማ ተካሂዷል፤ በዚሁ መነሻነት የማሻሻያ ስራ እየተሰራ ይገኛል፡፡

የአጋርነት እና የህዝብ ግንኙነት አሰራርንና ውጤታማነትን ማሻሻል አፈጻጸም

➲ የሀገር ውስጥ አጋርነትና ትብብርን ማሻሻል

ከስትራቴጂክ አጋር አካላት ጋር በቅድሚያ ሚናቸውን በመለየት ግንኙነት መፍጠር፣ ከባለድርሻ አካላት ጋር የመግባቢያ ሰነድ መፈራረም፣ ቋሚ አደረጃጀት መፍጠር፣ የተፈረሙ ስምምነቶችን በጋራ ዕቅድ በማውጣት ተግባራዊ ማድረግ እና ተግባራዊ መሆናቸውን መከታተል፣ የሚከሰቱ ችግሮች ካሉ በጋራ መፍታትን ታሳቢ ያደረገ ነው፡፡

የሀገር ዉስጥ አጋርነት ስምምነትን በተመለከተ፡-

- አማራ ባንክ፣ ፀሐይ ባንክ እና ኢንፎርሜሽን መረብ ደህንነት አስተዳደር የታክስ ክፍያ በኤሌክትሮኒክስ ዘዴ ለማሰባሰብ የሚያስችል የአገልግሎት አሰጣጥ ስምምነት ሰነድ ተፈራርመዋል፡፡
- የገቢዎች ሚኒስቴር ፣ ከኢትዮጵያ ንግድ ባንክ ጋር በደብዳቤዎችን እና ሰነዶችን ማድረስ የሁለቱ ወገኖች ኦፊሴላዊ ኢሜይሎች የሁለትዮሽ የመግባቢያ ስምምነት ሰነድ (Delivery of letters and documents through official emails of the two parties) ፣ተዘጋጅቶ እና የህግ አገልግሎት ዳይሬክቶሬት ተመልክቶት ሰነድ በሰኔ 19/2016 ዓ.ም ተፈርሟል፡፡
- በገቢዎች ሚኒስቴር፣ ንግድና ቀጠናዊ ትስስር ሚኒስቴር እና የስደተኞችና ከስደት ተመላሾች አገልግሎት ዕውቅና ያገኙ ስደተኞን እና ጥገኝነት ጠያቂዎች በንግድ ሥራ ለመሰማራት እንዲችሉ በጋራ ስለመስራት፡ የተዘጋጀው የመግባቢያ ሰነድ ከታክስ ከፋዮች ምዝገባና አገልግሎት መጥቶ ወደ ህግ አገልግሎት ተልኮ አስተያየት ተሰጥቶበት የመጨረሻውን ቅርፅ ይዞ ተፈርሞ ለተግባራዊነቱ ሰነዱ ተሰራጭቷል፡፡
- ከንግድና ቀጠናዊ ትስስር ሚ/ር ጋር በኦንላየን አገልግሎት አሰጣጥና ተባብሮ ለመስራት የሁለትዮሽ የትብብር ስምምነት ተፈርሟል፡፡
- ከኢትዮ ቴሌኮም ጋር የሚገባው የባካፕ አገልግሎት የውል ስምምነት ላይ የህግ አስተያየት ተጠይቆ የተሰጠው አሰተያየት የመረጃ ቴክኖሎጂ ማዕከል ሰነዱ ላይ ያሉ ቴክኒካዊ ነገሮች በደንብ በመፈተሽ የሚኒስቴር መ/ቤቱን ጥቅም እንዲያስከብር ሲል አስተያየት በመስጠቱ የመረጃ ቴክኖሎጂ ማዕከል የተሰጠውን አስተያየት እንዲያስተካክል ተመልሶ ክትትል እየተደረገ ይገኛል፡፡

በአገር ውስጥ አጋር አካላት ለቀረቡ ጥያቄዎች የተሰጠ ምላሽን በተመለከተ፡-

- የኢትዮጵያ ዕንባ ጠባቂ ተቋም ጋር የሚኒስቴር መ/ቤታችን ለታክስ ውሳኔ ቅሬታ አጣሪ ጽ/ቤቶች ድጋፍና ክትትል ጽ/ቤት ጋር በግብር ከፋዮች ቅሬታ አፈታትና አገልገሎት አሰጣጥ ዙሪያ በጋራ በሚሰሩ ጉዳዮች ዙሪያ በአካል በመገኘት የተቋሙ 17 አመራሮች በተገኙበት ቅሬታ አጣሪ ጽ/ቤት ያዘጋጀው የመነሻ ጽሁፍ ቀርቦ ውይይት ከተደረገ በኃላ

በቀጣዩ መድረክ በገቢዎች ሚኒስቴር የሚካሄድ መሆኑን እና የእንባ ጠባቂ ተቋም ከሚኒስቴር መስሪያ ቤቱ ጋር በትብብር ሊሰራ የሚችለውን ሰነድ አዘጋጅቶ በእለቱ ለተቋማችን አመራሮች እንደሚያቀርቡ ከስምምነት ተደርሷል፡

- ደብረብረሃን ዩኒቨርሲቲ ላቀረበው የአብረን እንስራ ጥያቄውን በመቀበል አብረን ልንሰራ የምንችለው በምን በምን ዙሪያ እንደሆነ የሚገልጽ ዝርዝር መረጃ ተዘጋጅቶ የተቋማችን አመራሮች ባሉበት ፕሬዘንቴሽን (ገለጻ) ማድረግ እንዳለባቸው በውይይቱ ስምምነት ላይ ተደርሷል፡
- ሚኒሰቴር መ/ቤቱ ከመጋቢት 10-11 ቀን 2016 ዓ.ም ከእንባ ጠባቂ ተቋም አመራሮችና መርማሪዎች ጋር የገቢዎች ሚኒስቴር የታክስ ህጎች ላይ የሁለት ቀናት ግንዛቤ ማሥጨበጫ ስልጠና አካሂዷል፡፡
- የጉምሩክ ኮሚሽን መጋቢት 19 ቀን 2016 ዓ.ም ባዘጋጀው የውይይት መድረክ ላይ የገቢዎችና ጉምሩክ የባለሙያዎች ማህበር ለማቋቋም በታቀደው ውይይት መድረክ ላይ ተሳትፎ ተደረጓል፡፡
- የክርስቲያን በጎ አድራጎት እና ልማት ማህበራት ህብረት consortium of Christian Relief and Development Association (CCRDA) ባዘጋጀው የምርምር ማረጋገጫ እና የፖሊሲ ውይይት አውደ ጥናት ላይ ሚያዝያ 18 ቀን 2016 ዓ.ም ተሳትፎ ተደርጓል፣

ለአገር ውስጥ አጋር አካላት የተሰጠ ድጋፍ፡- የኢትዮጵያ የውጭ ጉዳይ ሚኒስቴርና የውጭ ጉዳይ ኢንስቲቱይት በጋራ በመሆን በምስራቅ አፍሪካ አገራት ኮሚኒቲ አባልነት ፍላጎት እና ትኩረት የሚሹ ጉዳዮች ፣የውጭ ጉዳይ ፖሊሲ የቪሮስ (የኢጋድ አባላት ስምምነት) መፈፀም ምክክር ላይ ታህሳስ 23 ቀን 2016 ዓ.ም በተደረገው የውይይት መድረክ ተሳትፎ ተደርጓል፡፡ እንዲሁም ከውጭ ኦዲተሮች ማህበር ጋር የተጀመረውን ስራ ለማስቀጠል የሚያስችል ከታክስ ኦዲት፣ ከቦርዱ እና ከኛ ጋር የተዘጋጀው ፕሮፖዛል ለክብርት ሚ/ር ቀርቧል፡፡

የሥራና ክህሎት ሚኒስቴር ባዘጋጀው የምክክር መድረክ ላይ ድራፍት ቴ/ሙ/ሥ ፋይናንሲንግ ስትራቴጂ ምክክር ዎርክሻፕ East Africa Skils for transformation and Regional integration project (EASTRIP) National Project Coordination Unit (NPCU). Advancing Ethiopia's T.V.E.T Excellence: A consultative workshop on the Draft Financing Strategy በሚል ርዕስ ላይ ለሁለት ቀን ተሳትፎ ተደረጓል፡፡

የኢትዮጵያ የንግድና ዘርፍ ማህበራት ምክር ቤት የመንግስትና የግሉ ዘርፍ የንግድ እንቅስቃሴ ውስጥ የመሪነት ሚና እንዲጫወቱ ማድረግ በሚል ርዕስ ላይ ሐምሌ 18 እና 19 ቀን 2015 ዓ.ም በስካይ ላይት ሆቴል በተደረገው የውይይት መድረክ ተሳትፎ ተደርጓል፡፡

የኢትዮጵያ ዲያስፖራ አገልግሎት በሚኒስቴር መ/ቤቱና በመካከለኛ አመራር ደረጃ እያገለግሉ የሚገኙትን አመራሮች የአንድ ቀን ስልጠና ለሥራ ክፍሎች እነዲሳተፉ አመቻችቷል፡፡ በተጨማሪም ጊግ ኢኮኖሚ በሚል ርእስ መስከረም 28/2016 ዓ.ም ከባለ ድርሻ ጋር ንግድና ቀጠናዊ ሚ/ር፣ የስራ ፈጠራና ክህሎት ሚ/ር እና ማህበራዊ ጉዳ ሚ/ር በጋራ ባዘጋጁት የውይይት መድረክ ላይ ተሳትፎ ተደርጓል፡፡

ቻፓ በዲጂታል ቴክኖሎጂ ኦን ላይን ክፍያን ለማካሄድ የግብር ከፋዩን የታክስ ክፍያ ለማስተላለፍ ለጠየቀው ጥያቄ ድርጅቱ ባንክ ባለመሆኑና የባንክ አገልግሎት የማይሰጥና ደንበኞችም የሌለው

በመሆኑ ፕላት ፎርም ብቻ ተይዞ የንግድ ማህበረሰብ ታክሱን በነሱ ፕላትፎርም በኩል ማስተላለፍ የማይቻል መሆኑ ተነግሯቸዋል፡፡

የውጭ ኦዲተሮችና የሂሳብ አዋቂዎች ማህበር በውላችን መሰረት ስራችንን እናስኪድ የሚል ጥያቄ አቅርበዋል በዚሁ ሃሳብ መሰረት በአካል መተው ከታክስ ኦዲት ዳይሬክቶሬት የስራ ሃላፊዎች ጋር በ20/03/16 ዓ.ም በተደረገ ውይይት ፎካል ፐርሰን ተቀይሮ በአዲስ መልክ ስራውን ለመቀጠል የሚያስችል ውይይት ተደርጓል፡፡

በራሳቸው ተነሳሽነት የተገኘ የቴክኒክ ድጋፍ፦ በራሳቸው ተነሳሽነት የአቅም ግንባታ ድጋፍ ሲገኝ ስለተፈጻሚነቱ ድጋፍና ክትትል ማድርግ ታቅዶ የATI Workshop Series on Property Taxation ርዕስ ለ5 ሰዎች እና Webinar on taxation & Gender በሚል ርዕስ ለ6 ሰዎች፣ Webinar on "Supreme Audit Institutions (SAIs) as accountability stakeholders for tax systems that advance the SDGs" ለ9 የስራ ክፍሎች ተመቻችቷል፡፡

በጉምሩክ ኮሚሽን የሀገር ውስጥ አጋር አካላት አጋርነትና ትብብር ሥራዎችን ከመፈጸም አኳያ፡- ኮሚሽኑ ከተለያዩ ባለድርሻ አካላት ጋር በተለያዩ ጉዳዮች ላይ የመግባቢያ ስምምነቶችን በመፈራረም የሀገር ዉስጥ ትብብርን የማጠናከር ስራ 86 በመቶ ለማድረስ የታቀደ ሲሆን፤ክንውኑ 87.5 በመቶ በመሆኑ አፈፃፀሙ 101.74 በመቶ ነው፡፡ የሀገር ውስጥ አጋር አካላት አጋርነትና ትብብር ለማሻሻል ከተከናወኑ ዋና ዋና ተግባራት ውስጥ ከአዲስ አበባ ኢንዱስትሪ ልማት ቢሮ ጋር የመግባቢያ ሰነድ ተፈራርሚል፡፡ ከዘጠኝ ድርጅቶች (ከአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ገቢዎች ቢሮ፣ ኤካ ኮተቤ አጠቃላይ ሆስፒታል፣ ኢንቨስትመንት ኮሚሽን፣ ከኢትዮጵያ ፈጣን መልእክት አገልግሎት ፣ኢትዮጵያ ኢንተርፕራይዝ ልማት፣ ከኢትዮጵያ የምግብና መድሃኒት ባለስልጣን ፣ ኢትዮጵያ ባህር ትራንስፖርት እና ሎጅስቲክ አገልግሎት ድርጅት፣ የኢትዮጵያ ኢንዱስትሪ ፓርኮች ልማት ኮርፖሬሽን፣የአዲስ አበባ ንግድና ዘርፍ ማህበራት ም/ቤት) ጋር ለመፈራረም የስምምነት ሰነዶች ተዘጋጅተዋል፡፡ ከሃገር ውስጥ ባለድርሻ አካላት ጋር በተፈጠሩ ስምምነቶች የተከናወኑ ተግባራትን በተመለከተ በተደረገ ዳሰሳ ጥናት ውጤታማነቱ 64.7 ሆኖ ተመዝግቧል፡፡ ስለሆነም በስምምነቶች መሠረት በቀጣይ ከሀገር ውስጥ አጋር አካላት ጋር ሰፊ ስራዎች መሰራት እንዳለባቸው ያመለክታል፡፡

የዉጭ አጋርነት ስምምነት፦ ተቋሙ ተልዕኮውን ለማሳካት እንዲያስችለው ትብብር መፍጠር አስፈላጊ የሆነባቸውን አህጉራዊ እና ዓለም አቀፋዊ ድርጅቶችን በመለየት፣ ትብብር ለመፍጠር የሚያስችሉ ስምምነቶችን ማፈራረም ታቅዶ የአውሮፓ ቻምበር በኢትዮጵያ የመግባቢያ ረቂቅ ስምምነት ሰነድ እንዲፈረም ክትትል የማድረግ፣ ሚኒስቴር መ/ቤቱ ከWorld Bank Group ጋር በመተባበር ለሚሠራቸው ሥራዎች (ኢንሼቲቭ) በቀረበ ዳሰሳ ላይ ውይይት የማድረግ እና የHMRC የቴክኒክና አቅም ግንባታ ድጋፍ የመግባቢያ ስምምነት ተፈርሚል፡፡

ለዉጭ አጋር አካላት የተሰጠ ድጋፍ፡- ከአጋር አካላት በሚቀርቡ አጀንዳዎች ዙሪያ ለሚነሱ ጥያቄዎችና አስተያየቶች አስፈላጊውን ድጋፍ ማድርግ ታቅዶ፦

- BRITACOM Secretariat ሚኒስቴር መ/ቤቱ ያለውን ልምድ በኦላይን ኮርስ እንዲያካፍል በጠየቀው መሰረት ለዘርፎቹ የተጠየቀ ሲሆን ምላሹንም ክትትል ተደርጓል፤ "Questionnaire of Promoting Tax Administration Digitalization Task Force" የሚመለከታቸው የስራ ክፍሎች እንዲሞሉ ድጋፍና ክትትል ተደርጓል፣

- ለአዲስ አበባ ገቢዎች ባለስልጣን በሚኒስቴር መ/ቤቱ የቴክኒክ እና አቅም ግንባታ ድጋፍ አሰጣጥ ዙሪያ የልምድ ልውውጥ ለዳሰሳ ጥናት ቡድኑ ማብራሪያ ተሰጥቷል፣
- አይ ኤም ኤፍ አፍሪ ቴክ ኢስት በኤክሳይዝ ታክስ የአቅም ግንባታ ስልጠና ላይ የተሳተፉ ባለሙያዎች በሊንክ በተላከ ፎርም እንዲሞላ በጠየቀው መሠረት ሊንኩ ለተሳታፊ ሰልጣኞች ተልኮ እንዲሞሉ ተደርጓል፣
- ከቢልና ሚሊንዳ ጌትስ ፋውንዴሽን የዲጀታላይዜሽን ዲያግኖስቲክ ፕሮጀክት ቡድን ጋር የዙም እና መድረክ ውይይቶች ተካሂዷል፣
- የአውሮፓ ቻምበር በኢትዮጵያ ባቀረበው የታክስ አስተዳደር ፖሊሲ ብሪፍ ውይይት መድረክ ላይ የሚመለከታቸው የስራ ክፍሎች እንዲሳተፉ ተደርጓል፣
- በኢትዮ - ጁብቲ የጋራ ሚኒስትሪያል ኮሚቴ የ16ኛ ቃለ-ጉባኤ እና የደረሰበት ደረጃ የሚኒስቴር መ/ቤቱ የሚመለከቱ ጉዳዮች ላይ አስተያየት ተሰጥቷል፣
- የውጭ ጉዳይ ሚኒስቴር ባዘጋጀው የሳውዲ አረቢያ የመግባቢያ ስምምነት ረቂቅ ሰነድ የግብአት ማሰባሰቢያ ውይይት መድረክ ላይ ተሳትፎ ተደርጓል።

የተገኘ የዉጭ የቴክኒክ ድጋፍ፦ ፦ የቴክኒክ ድጋፍ ፕሮፖዛል መንደፍና ማፀደቅ፣ ድጋፍ ከሚሰጡ አካላት ጋር የአፈፃፀም ሰነድ ማዘጋጀት እና ስለተፈጻሚነቱ ድጋፍና ክትትል ለማድርግ ታቅዶ፦

- የህዝባዊ ሪፐብሊክ ቻይና ኢምባሲ በላከው የድጋፍ ፕሮፖዛል ላይ ሚኒስቴር መ/ቤቱ ያለውን አስተያየት እንዲሰጥበት በጠየቀው መሰረት የአጭር እና የረጅም ጊዜ የትምህርት ዕድል ፍላጎት ለኢምባሲው የመላክ፣
- የChina-IMF Capacity Development Center በ"Tax Policy and Administration" እ/ኤ/አ ከሰኔ 24 - 28/2024 ዓ.ም በሚሰጠው ወርክሾፕ የሚኒስቴር መ/ቤቱ ተሳታፊ ዝርዝር ለድርጅቱ የመላክ፣
- BRITACOM በ5th Tax Administration Theme Day Event በሚል ርዕስ ለ5 ሰዎች በ"Current Issues in Tax Law Design (TLWD)" ወርክሾፕ ላይ 2 ሰው እንዲሳተፉ፣ በLLM Education programme on Taxation ለ3 ሠራተኞች ተመቻችቷል፣
- * 4ኛው BRITACOF የሚንስቴር መ/ቤቱ ተሳትፎ ክትትል እና ድጋፍ ተደርጓል፣
- በንጉሱ ገቢዎችና ጉምሩክ መ/ቤት (HMRC) የስጋት ሥራ አመራር እና በዋጋ ትልልፍ ኦዲት ቴክኒክ ድጋፍ እንዲገኝ ክትትል ተደርጓል፣
- በCATA senior leadership development programme 2024-2025 በሰጠው የስልጠና ዕድል የሚኒስቴር መ/ቤቱ ተሳታፊ ዝርዝር ለHMRC ተልኳል፣
- የአይ ኤም ኤፍ አፍሪ ቴክ ኢስት የኤክሳይዝ ታክስ ስልጠና ለ46 ሠልጣኞች ስልጠናወ እንዲያገኙ፣ በታንዛኒያ በሚደርገው 26th AFE and ATI Steering Committee ስብሰባ ላይ 2 ሰዎች እንዲሳተፉ፣ በዛምቢያ ታክስ ባለስልጣን በIntegrated Tax Administration (ITAS) 4 ሰዎች ልምድ ልውውጥ እንዲገኝ፣ በStrengthing Revenue Administration for Gender Equality ወርክሾፕ ላይ 3 የሚኒስቴር መ/ቤቱ ሰራተኞች እና በTransfer pricing 4 ሰዎች እንዲሳተፉ ድጋፍና ክትትል ተደርጓል፣
- ከአለም ባንክ ግሩፕ ጋር በጋራ በተዘጋጀ "International Conference in Digital tech solutions for tax Administration" የሁለት ቀናት ዎርክሾፕ የሚመለከታቸው የስራ ክፍሎች እንዲሳተፉ ተመቻችቷል፣ ለ8 የስራ ክፍሎች እስከ ቡድን መሪ ድረስ የተሞክሮ ልውውጥ እንዲያካሂድ ተመቻችቶ የልምድ ልውውጡ ተካሂዷል፣ ከግብር አሰባሰብ፣ ከግብር ከፋዮች

አገልግሎት፣ ከዲጅታላይዜሽን፣ ከሰው ሀይል አስተዳደርና አቅም ግንባታ አንፃር ለመደገፍ ስምምነት ላይ ተደርሷል፣

- የገቢዎች እና የጉምሩክ ከፍተኛ አመራሮች ከደቡብ አፍሪካ እና ኬንያ የገቢ አገልግሎት በታክስ እና በጉምሩክ አሰራሮች የልምድ ልውውጥ ጥያቄ ላይ ክትትል እየተደረገ ይገኛል፡፡

በጉምሩክ ኮሚሽን የውጭ ሀገራትና ድርጅቶችን አጋርነትና ትብብብር ከማሳደግ አኳያ፡- የውጭ ሀገራትና ድርጅቶችን አጋርነትና ትብብብር ከማሳደግ አኳያ 86 በመቶ ለማድረስ ታቅዶ 81.25 በመቶ በመከናወኑ የዕቅዱን 94.47 በመቶ ለመፈፀም ተችሏል፡፡ የተከናወኑ ዋና ዋና ስራዎችን በተመለከተ ከሁለት ሃገራት ጋር ሦስት ስምምነቶች ተፈርመዋል፤እነዚህም ከተባበሩት አረብ ኢሚሬትስ ጋር በጉምሩክ አስተዳደራዊ ጉዳዮች ላይ በጋራ የመረዳዳት ስምምነት ተፈርሟል፤ ከሩሲያ ጋር በጉምሩክ ዋጋ ትመና መረጃ ልውውጥ እና በህግ ማስከበር ላይ ያተኮሩ 2 ፕሮቶኮል ስምምነቶች ተፈርመዋል፡፡ እንዲሁም የ4 ስምምነቶች ሰነድ ዝግጅት ተጠናቋል፤ እነዚህም ከህንድ፣ከሳኡዲ አረቢያ እና ከሩሲያ ጋር 2ሰነዶች ናቸው፡፡ ሌሎች 3 በሂደት ላይ ያሉ የትብብር ማዕቀፎች እየተዘጋጁ ሲሆን እነዚህም ከሩዋንዳ፤ከደቡብ ኮሪያ፣እና የብሪክስ ስምምነቶች ናቸው፡፡ በዓለም ጉምሩኮች ድርጅት የተዘጋጀውን WCO CLiKC ስልጠና እንዲሳተፉ 277 የተቋሙ ሰራተኞች እንዲመዘገቡና የመጠቀሚያ አክሰስ እንዲያገኙ የተደረገ ሲሆን ፣በዚህ በጀት ዓመት 223 ሰራተኞች የተለያዮ ኮርሶችን በመውሰድ አጠናቀዋል፡፡

የህዝብ ግንኙነት ሥራዎች አፈጻጸም

- በበጀት ዓመቱ 52 የቴሌቪዥን ፕሮግራሞችን አዘጋጅቶ ለማሰራጨት ታቅዶ 44ቱን የማሰራጨት ሥራ የተሰራ ሲሆን 52 የሬድዮ ፕሮግራሞችን አዘጋጅቶ ለማሰራጨት ታቅዶ ሙሉ በሙሉ ተሰራጭተዋል፡፡ 28ሺ 549 ያህል አዳዲስ የፌስቡክ ተከታዮችን በማፍራት አጠቃላይ የተከታዮች ቁጥር ወደ 214,285 ከፍ ሲል 2,245 ያህል አዳዲስ የዩቱዩብ ተከታዮችን በማፍራት የተከታይ ቁጥር ወደ 4,171 ከፍ ያለና የቴሌግራም ተከታዮችን ቁጥር ደግሞ ወደ 21,725 ከፍ ሊል ችሏል፡፡ በተጨማሪም በተቋሙ መረጃ ማስተላለፊያ ከ26 ሺህ በላይ የቲክ ቶክ ተከዮችን ቁጥር ማድረስ ተችሏል፡፡
- በማህበራዊ ሚዲያ መረጃዎችን ከማሰራጨት አንጻር በበጀት ዓመቱ ውስጥ 496 ያህል መረጃዎችን በማህበራዊ ሚዲያ ወይም ፌስቡክ እና በቴሌግራም ገጽ ለማሰራጨት ታቅዶ 668 መረጃዎችን ለመጫን ተችሏል፡፡ በተጨማሪም 230 ያህል የዩቱዩብ እና የድህረገጽ መረጃዎች ተሰራጭተዋል፡፡
- በሚዲያ ሞኒተሪንግ የ52 ሳምንታት ሪፖርት የቀረበ ሲሆን አስራ ሁለት ‹‹ገቢያችን ህልውናችን›› እና አስራ ሁለት ‹‹እኛ ለእኛ›› ጋዜጦችን ከመረጃ ስብሰባ እስከ ህትመት እና ስርጭት ለማከናወን ታቅዶ ሙሉ ለሙሉ ተከናውነዋል፡፡

በበጀት ዓመቱ 24 ኹነቶችን ለማስተባበር በዕቅድ ተይዞ 30 ሁነቶች የማስተባበር ስራ መሰራቱ እና ልዩ ልዩ የተግባቦት መንገዶችን ተጠቅሞ መልዕክት የማስተላለፍ ሥራ፣ 250 በዜና መልክ የተሠሩ መረጃዎችን ዲጂታል ሳይኔጆችን እና ቪዲዮ ውሎችን በመጠቀም ለተቋሙ አመራሮችና ሠራተኞች ተደራሽ የማድረግ የወረቀት አልባ አሠራርን ተግባራዊ ለማድረግ ታቅዶ 302 ማስታወቂያዎች ተደራሽ የማድረግና 83 ባነሮችን በማሳተም መልዕክቶች እንዲተላለፉ የተደረገና 7 የንግግር ጽሁፎችን የማዘጋጀት፣ 5 ጋዜጣዊ መግለጫዎችን የማዘጋጀት ማለትም የ2015 በጀት ዓመት የፌደራል ግብር ከፋዮች እውቅና እና ሽልማት መርሀ ግብር በስኬት እንዲጠናቀቅ፣ የአድዋ ድል በአል በደማቅ ሁኔታ እንዲከበር ፣ የገቢው ዘርፍን የ2016 በጀት ዓመት የአራት፣ የስድስትና የዘጠኝ ወራት ዕቅድ

አፈጻጸምን፣በገቢው ዘርፍ እየተሰሩ ያሉ የሪፎርም ሥራዎችን እና የንቅናቄ ማጠቃለያና ማስጀመሪያን አስመልክቶ ጋዜጣዊ መግለጫ እንዲሰጥ ተደርጓል፡፡

2.5 ለተጠሪ ተቋማት እና ለክልሎች የሚደረግ ድጋፍና ክትትል ማሻሻል አፈጻጸም

በበጀት ዓመቱ የተጠሪ ተቋማት ዕቅድ ከዘርፍ ዕቅድ ጋር ማናበብና ማጣጣም፣ የየሩብ ዓመቱን የተጠሪ ተቋማት ሪፖርት መገምገም፣ የክልሎችን ዕቅድ ከዘርፍ ዕቅድ ጋር ማናበብና ማጣጣም፣ ከክልሎች ጋር የዘርፍ አፈጻጸም በጋራ መገምገም እና ለክልሎች ወቅታዊ የአቅም ግንባታ ድጋፍ ስራዎችን በመስራት የዘርፉ ዕቅድ ከተጠሪ ተቋማት ዕቅድ ጋር ተጣጥሞ እንዲዘጋጅ ተደርጓል፡፡

➲ ከክልሎች እና ከተማ አስተዳደሮች ገቢ ተቋማት ከድጋፍ አንጻር የተሰሩ ስራዎች

❖ ሥልጠናዎች

በበጀት ዓመቱ በ15 የስልጠና ርዕሶች ላይ ለክልሎችና ከተማ አስተዳደሮች ባለሙያዎች እና የሥራ ኃላፊዎች በዙምና በአካል በመገኘት በኢፋይሊንግ፣ በሲግታስና ቁርጥ ግብር፣ ያላሳወቁ ግብር ከፋዮች መለያ፣ በታክስ ከፋዮች ምዝገባና ስረዛ ሞጁል፣ በብሄራዊ መታወቂያ ሥርዓትና በታክስ አስተዳደር፣ በታክስ ህጎች፣መመሪያዎች፣ አዋጆች፣ ደንቦችና የአሰራር ማንዋሎች፣ በደንበኞች አያያዝና ድጋፍ፣ በአመራር ሰጪነት ክህሎት፣ በIFRS፣ በጋራ ገቢ፣ በሦስተኛ ወገን፣ በታክስ ኦዲት ፣ በሽያጭ መመዝገቢያ ቁጥጥርና መረጃ አስተዳደር፣ በታክስ ተመላሽ፣ በዲጂታል መታወቂያና በመሳሰሉት ርዕሶች ዙሪያ ለ1,427 ስልጠና ለመስጠት ታቅዶ ለ1,305 ሰልጣኞች ስልጠናውን የወሰዱ ሲሆን የዕቅዱን 91.45 በመቶ ተከናውኗል፡፡

ሰንጠረዥ 6 በ2016 በጀት ዓመት ስልጠና የወሰዱ ክልሎች/ከተማ አስተዳደሮች

ተ.ቁ.	ክልል/ከተማ አስተዳደር	ዕቅድ	ክንውን	አፈጻጸም በመቶኛ
1	ኦሮሚያ	298	113.1	113.1
2	አማራ	132	79.55	79.55
3	ደቡብ ኢትዮጵያ	245	96.73	96.73
4	ሲዳማ	104	88.46	88.46
5	አፋር	27	37.04	37.04
6	ሀረሪ	35	37.14	37.14
7	ጋምቤላ	33	51.52	51.52
8	ቤኒሻንጉል	32	21.88	21.88
9	ማዕከላዊ ኢትዮጵያ	105	99.05	99.05
10	ሶማሌ	51	58.82	58.82
11	ደቡብ ምዕራብ	141	85.11	85.11
12	አዲስ አበባ	141	121.3	121.3
13	ድሬዳዋ	30	56.67	56.67
14	ትግራይ	53	84.91	84.91
ድምር		**1427**	**1305**	**91.45**

➲ የተሰጡ የመረጃ ቴክኖሎጂ አገልግሎት ድጋፎች

- ❖ የኦሮሚያ እና የሀረሪ ገቢዎች ቢሮዎች ከደረጃ ``ሐ`` ግብር ከፋዮች የቁርጥ ግብር በሲግታስ ሲስተም አማካኝነት ውሳኔ ወጥቶ ግብርን በኢ-ታክስ በቴሌ ብር በኩል እንዲከፍሉ ተደርጓል፤ እንዲሁም ሲዳማ፣ ደቡብ ኢትዮጵያ፣ ማዕከላዊ ኢትዮጵያ እና ደቡብ ምዕራብ ኢትዮጵያ ክልሎች ስልጠና እና የቴክኒክ ድጋፍ ተሰጥቷቸው ወደ ሲስተም ገብተዋል፤
- ❖ የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ገቢዎች ቢሮ፣ የኦሮሚያ ገቢዎች ቢሮ እና የአማራ ገቢዎች ቢሮ የኢ-ታክስ ስርዓት እንዲገቡ ተደርጓል፤
- ❖ ከአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ገቢዎች ቢሮ ሲግታስ አገልግሎት እና የአክሳስ ሰኩሪት ጋር ተያይዘው ለተነሱ ጉዳዮች እልባት እንዲሰጣቸው ተደርጓል፤
- ❖ ለሀረሪ፣ ለሶማሌ፣ ለኦሮሚያ፣ አማራ፣ ለማዕከላዊ ኢትዮጵያ፣ትግራይ፣ ጋምቤላ እና ለደቡብ ኢትዮጵያ ክልሎች ባቀረቡት ጥያቄ መሠረት የታክስ ማእከል እንዲከፈትላቸው ተደርጓል፤
- ❖ ለደቡብ ምዕራብ ኢትዮጵያ ክልል ገቢዎች ቢሮ ለሲግታስ ማስፋፋት የሚያስፈልግ በጀትና ማቴሪያ ግምት፣ ለደቡብ ኢትዮጵያ ክልል መንግሥት ገቢዎች እና ኦሮሚያ ገቢዎች ቢሮ በሲስተም ላይ የመዋቅር ማስተካከያ ድጋፍ ተደርጓል፤
- ❖ ለትግራይ ብሄራዊ ክልላዊ መንግስት የገቢዎች ልማት ባለሥልጣን ለ 8 ባለሙያዎች user Name በሲግታስ ዳታ ቤዝ እንዲከፈትላቸው ተደርጓል።

የቋሚ ቁሳቁስ እና ሌሎች ድጋፎች

- ❖ ከአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ተደራጅተው ለቀረቡ የድጋፍ 10 ጉዳዮች/ የመመሪያዎች ግልፅነት፣የኢ-ታክስ፣ የሲግታስ አግልግሎት፣ ቅንጅት… ወዘተ/ ምላሽ እንዲያገኙ ተደርጓል፣
- ❖ ከጋራ ገቢ ክፍፍል ግልፅነት ዙሪያ በሲዳማ፣ ከአማራ፣ ከኦሮሚያ፣ ከደቡብ ምዕራብ፣ ከቤንሻንጉል ለቀረቡ ጥያቄዎች አስፈላጊውን የመረጃ ማጥራት ስራዎች ተሰርተው ምላሽ እንዲሰጣቸው ተደርጓል፣
- ❖ ከፌዴራል፣ ከአዲስ አበባ እና ከሌሎች ክልሎች የተለያዩ የስራ ላይ ልምድ እና ተሞክሮዎች ለመውስድ ለተንቀሳቀሱ ክልሎች ልምድ እና ተሞክሮ እንዲያገኙ ድጋፍ ተደርጓል፣
- ❖ ሀገር አቀፍ የታማኝ ግብር ከፋዮች የምስጋና እና የዕውቅና መርሐ ግብርን ለክልልና ከተማ አስተዳደር ፕሬዝዳንቶች እና ቢሮ ሀላፊዎች እንዲገኙና ልምድ እንዲወስዱ ተደርጓል። እንዲሁም በራሳቸው መርሐ ግብሩን ሲያዘጋጁ ደግሞ በታማኝ ታክስ ከፋዮች ልየታ እና በፕሮግራም ዝግጅት ላይ ቴክኒካል ድጋፍ ተደርጓል፣
- ❖ ትግራይ ክልል ገቢዎች ቢሮ ወደ መደበኛ ስራ እንዲገባ በስልጠና እና በተለያዩ ጉዳዮች ላይ ድጋፍ እንዲያገኝ ተደርጓል፣

- ❖ ለትግራይ፣አፋር፣ ደቡብ ምዕራብ፣ ማዕከላዊ ኢትዮጵያ እና ቤንሻጉል ጉምዝ የወንበር፣ የጠረጴዛ፣ የሼልፍ እና ሌሎች ድጋፍ ተደርጎላቸዋል፤
- ❖ ለአፋር ክልል ገቢዎች ቢሮ በአደረጃጀቱ፣ በሠራተኞች ድልድል፣ በታክስ ደረሰኝ አጠቃቀም እና አስተዳደር ረቂቅ መመሪያዎች እንዲሁም በኤክሳይዝ ታክስ ረቂቅ አዋጅ ላይ በአካል በመገኘት ድጋፍ ተደርጓል፣
- ❖ ለሁሉም ክልሎች እና ከተማ አስተዳደሮች የመረጃ ጥራት ችግሮች በዘላቂነት ለመፍታት የሚያስችላቸው data quality tool ቴምፕሌት ተግባራዊ እንዲያደርጉ ተልኮላቸዋል፣
- ❖ የክልሎች እና የከተማ አስተዳደሮች የ1ኛ ሩብ እና የግማሽ ዓመት የገቢ እቅድ አፈፃፀም በዙም በመገምገም ቴክኒካል ድጋፍና ልምድ እንዲያገኙ ተደርጓል፡፡

➲ የታክስ ስርዓትን ከማጣጣም አንጻር የተሰሩ ስራዎች

- ❖ የክልሎች እና ከተማ አስተዳደሮች የገቢ አፈፃፀም ዳሰሳና በአካል ምልከታ መሠረት የታክስ ፖሊሲ እና የታክስ አስተዳደር ክፍተቶች በተለይ የጫት ቀረጥ፣ የአካባቢ ብክነት ታክስ፣ ቅድመ አወሳሰን መመሪያ፣ ቅድመ ሻት አሰባሰብ እቅድ፣ ከአንድ ክልል በላይ ስራ ላይ ከተሰማሩ ግለሰብ ታክስ ከፋዮች የሚሰበሰብ ሻት ተልይተዋል፤ እንዲፈቱም ክትትል እየተደረገ ይገኛል፤
- ❖ በክልሎች እና ከተሞች ለሚቀርቡ የህጎችና አሰራር ክፍተት ጥያቄዎች ምላሽ ከመስጠት አንፃር ከጋራ ገቢዎች ክፍፍልና ትልልፍ ጋር የተያያዙ / ሲዳማ፣ቤንሻንጉል፣ ደቡብ ምዕራብ፣ ኦሮሚያ፣ አማራ/፣ የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቅያ ጊዜ የሶስት ወር፣ የተጨማሪ እሴት ታክስ ከአንድ ክልል በላይ ጉዳይ፣ የሜትር ታክስ፣ የአክሲዮን ማህበራት፣ የአስጎብኝ ድርጅቶች፣ ወዘተ ምላሽ እንዲያገኙ ተደርጓል፤
- ❖ በሚኒስቴር መ/ቤቱ እና በሌሎች አካላት የወጡና በወጥነት መተግበር የሚገባቸው 25 መመሪያዎችና ሰርኩላሮች ተጣጥመው እንዲፈፀሙ ለክልሎች በማስተላለፍ ተፈፃሚነታቸውን በአካል ምልከታ ክትትል ተደርጓል፤
- ❖ በአካል በክልሎች በመገኘት ምልከታ በማድረግ በታክስ አስተዳደርና ገቢ አሰባሰብ ዙሪያ በሚታዩ ኦፐሬሽልና ቴክኒካል ጉዳዮች ድጋፍ ከመስጠት አንፃር በሲዳማ፣ በደቡብ ኢትዮጵያ፣ በማዕከላዊ ኢትዮጵያ፣በደቡብ ምዕራብ ኢትዮጵያ እና በጋምቤላ የመስክ ምልከታ በማድረግ የአቅም ግንባታ፣ ቴክኒካልና ኦፕሬሽናል ድጋፍ ተደርጓል፤
- ❖ የፌዴራል፣ክልሎች እና ከተማ አስተዳደሮች የገቢ ተቋማት እና የፋይናንስና ገቢ ዘርፍ ተቋማት የጋራ ውይይት መደረኮች በተለያዩ ጥናቶች፣ ሪፖርቶችና አሰራሮች ዙሪያ ተደርጓል፤

- ❖ በሚኒስቴሩ መ/ቤቱ የተዘረጉ የታክስ መረጃ ቴክኖሎጂዎችን ወደ ክልሎች እና ከተማ አስተዳደሮች የገቢ ተቋማት እንዲስፋፉ ማስተዋወቅ፣ ማሰልጠን እና ሁኔታዎችን ከማመቻቸት አንፃር የሲዳማ፣ ደቡብ ኢትዮጵያ፣ ማዕከላዊ ኢትዮጵያ እና ደቡብ ምዕራብ ኢትዮጵያ ክልሎች የገቢ ተቋማት ወደ ቀርጥ ግብር በኢ-ፔይመንት እንዲሰባስቡ የሚያስችላቸው ስልጠና በመስጠት ወደስርዓቱ ገብተዋል፤
- ❖ በታክስ ህጎች እና በጋራ ገቢ አስተዳደር አፈፃፀም ዙሪያ የወርክሾፕ መድረኮች በማዘጋጀት ውይይት ከማድረግ አንፃር የመርከቶና አከባቢዋ የደረሰኝ ጥናት፣ የመሬት መጠቀሚያ ክፍያና የግብርና ገቢ ግብር ረቂቅ አዋጅ፣ በፋይዳ ስርኣት ዙሪያ ውይይት ተደርጓል፤
- ❖ የተዘረገው የክልሎች እና የፌዴራል ቅ/ፅ/ቤቶች የስምምነቱ ተግባራዊ እንዲሆንና በመካከላቸው ያለው መልካም የስራ ግንኙነት ስርዓት አፈፃፀም፣ የመረጃ ቅብብሎሽ፣ የፋይዳ አተገባበር ዙሪያ በዙም በመገምገም ምክረ-ሀሳብ ተሰጥቷል፣
- ❖ የመግባቢያ ሰነድ በገቢዎች ሚኒስቴር በሚኒስትር እና በቢሮዎች ኃላፊዎች ደረጃ እንዲሆኑ ተሻሽሎ ተዘጋጅቶ ግብዓት የተሰበሰበት ይገኛል፤

❖ ኦሮሚያ፣ሶማሌ፣ደቡብ ኢትዮጵያ እና ደቡብ ምዕራብ ኢትዮጵያ ክልሎች የግብርና እና የመሬት መጠቀሚያ ክፍያ አዋጅ እንዲያወጡ ተደርጓል።

❖ በፌዴራል ደረጃ ለማልማት በሂደት ላይ ባለው የታክስ ስርዓት የማዘመን ስራዎች፤ በኤሌክትሮኒክስ ኢንቮይስ፣በዳታዌርሀወስ እና / E-invoice, Data ware house, Business Intelligent/ ከክልሎች ጋር ፍላጎት እንዲጣጣም ተደርጓል፣

❖ የታክስ ከፋዮች ምዝገባ ባዮሜትሪክ መረጃ ከፋይዳ ሲስተም በኩል እንዲጣጣም ተደርጓል፣

❖ በአዲስ አበባና ዙሪያው የሚስተዋለውን ከደረሠኝ ጋር የተያያዙ ችግሮችን በተመለከተ ግምገማ አድርጎ የመፍትሄ እርምጃዎችን የሚያቀርብ ከአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር፣ ከኦሮሚያ እና ከፌዴራል ገቢ ተቋማት የተውጣጣ የባለሙያዎች ቡድን ሥራውን አጠናቅቆ ሰነዱ ለክልሎችና ከተማ አስተዳሮች የጋራ መድረክ ላይ ቀርቧል።

❖ የአማራ ክልል አሁናዊ የገቢ አሰባሰብ በተመለከተ የአጭር የዳሰሳ ጥናት ተዘጋጅቶ ቀርቧል፣

❖ በመርካቶና በአካባቢው የደረሰኝ አስተዳደር ችግሮችን በሚመለከት ከፌዴራል፣ ከአዲስ አበባ እና ኦሮሚያ በጋራ በተቋቋመ የባለሙያ ቡድን አማካኝነት ተጠንቶ የቀረበው ጥናት ላይ የተመለከቱ ምክረ-ሀሳቦችን ተግባራዊ የሚያደርግ የጋራ አቢይ እና ቴክኒካል ኮሚቴዎች እንዲቋቋሙ ተደርጓል፣

❖ ህገ-መንግስቱን በተገቢው ሁኔታ ካለመረዳት የአንዳንድ ክልሎች የታችኛው እርከን ከፌዴራል መንግስት ታክስ ከፋዮች ግብር/ታክስ ለማስከፈል ጥረት ሲያደርጉ በተለያዩ ጊዜ ማብራሪያዎች ተሰጥቷል፣

2.6 የሥነ-ምግባርና ፀረ-ሙስና ክትትል ሥራዎች አፈጻጸም

ለ6,153 ሠራተኞች በሥነ-ምግባራዊ አመራር፣ በመልካም ሥነ ምግባርና የሞራል እሴት ግንባታ፣ በሙስና ጽንሰ ሀሳብ፣ በሙስና ምንነት፣ መንስኤዎች፣ በንግድ ሥነ-ምግባር፣ በሙስና ወንጀሎች 881/2007፣ በሥነ-ምግባር ደንብ ቁጥር 136/2010 እና በሠራተኞች አስተዳደር ደንብ 155/2000፣ በንብረት እና በዓመት እረፍት አጠቃቀም፣ በመጥፎና መልካም ሥነ-ምግባር መገለጫዎች፣ በሥነ-ምግባር ደንብ ምንነትና ጥቅም፣ በመሠረታዊ የሥነ-ምግባር መርሆዎች፣ በሙያ ሥነ-ምግባር፣ በንግድ ሥነ-ምግባር እና በጥቆማ አቀራረብ ወዘተ ርዕሶች ዙሪያ ለዋናው መ/ቤትና ለቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች የግንዛቤ ማስጨበጫ ስልጠና ተሰጥቷል፡፡

በዋናው መ/ቤት እና በቅ/ጽ/ቤት ለሚገኙ ለሁሉም አዲስ እና ነባር በጠቅላላው ለ 32 (16 ወ፣ 16 ሴ) የሥነ-ምግባር መከታተያ ክፍል አመራርና ባለሙያዎች ለአራት ተከታታይ ቀናት ስለክፍሉ አጠቃላይ ሥራዎች የክህሎት ማጎልበቻ ስልጠና በክፍሉ አቅም ለመስጠት ተችሏል፡፡

ለ641 ከፌዴራል የሥነ-ምግባርና ፀረ-ሙስና ኮሚሽን ጋር በመተባበር ለዋናው መ/ቤትና በአዲስ አባባ ውስጥ ለሚገኙ ቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች ቡድንና ከዚያ በላይ ላሉ አመራሮች ሥነ-ምግባራዊ ሞራል በሚል ርዕስ ዙሪያ ለሁለት ቀናት ሥልጠና የተሰጠ ሲሆን በአጠቃላይ 6,794 ሠራተኞችና ለግብር ከፋዮች የግንዛቤ ማስጨበጫ ስልጠና ተሰጥቷል፡፡

አለም ዓቀፍ የፀረ ሙስና ቀንን ሚኒስትር መ/ቤቱ ከጉምሩክ ኮሚሽን ጋር በመቀናጀት ለሚኒስቴሩና የኮሚሽኑ ከፍተኛ አመራሮች እና ሠራተኞች በአጠቃላይ 333 (ወ ፣ 207፣ ሴ 126) በዓለም ለ20ኛ ጊዜ በሀገራችን ደግሞ ለ19ኛ ጊዜ "ሙስና የጋራ ጠላታችን ነው፤ በሕብረት እንታገል!" በሚል መሪ ቃል ለዉይይት መነሻ የሚሆን ፓወር ፖይንት በፀረ ሙስና ኮሚሽን ቀርቦ ውይይት በማድረግ በዓሉ በደመቀ ሁኔታ የተከበረ ሲሆን ከዚህ በተጨማሪም ሁሉም የገቢዎችና ጉምሩክ ቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች በአጠቃላይ 4,575 ሠራተኞች በተገኙበት በዓሉን በተመሳሳይ ሁኔታ እንዲያከብሩ ተደርጓል፡፡

የሥነ-ምግባርና የሙስና መከላከል ብሮሸሮች እና ፖስተሮች አዘጋጅቶ ለሰራተኞች እና ለግብር ከፋዮች ከማሰራጨት አንጻር በበጀት ዓመቱ በተለያዩ 5 ዋና ዋና አርዕስቶች የተዘጋጁ ብሮሸሮች ለ8,145 የተቋሙ አመራርና ሠራተኞች እንዲሁም ለተለያዩ ግብር ከፋዮች በተለያዩ ርዕሶች ማለትም በገቢው ዘርፍ መልካም ሥነ ምግባር የተላበሰ አገልግሎት አሰጣጥ፣ በግዥ ሂደት ተሳትፎ ያላቸው ሠራተኞች የሚጠበቅባቸው ሥነ ምግባር፣ የሥራ ላይ ሥነ-ምግባር፣ በሥነ-ምግባር ደንቡ ላይ በተደነገጉ ክልከላዎችና የጥቅም ግጭት፣ በሙስና ጽንሰ ሀሳብ፣ በሀብት ማሳወቅና ምዝገባ፣ በተገልጋዮች እና በሠራተኞች መብትና ግዴታዎች እና በጥቆማ አቀራረብ ዙሪያ ብሮሸሮችን በማዘጋጀት እንዲሰራጩ ተደርጓል፡፡

ሙስናና ብልሹ አሠራርን ለመከላከል ተገልጋዮች እና ሠራተኞች ጥቆማዎችን ማቅረብ የሚችሉበትን የጥቆማ መስጫ ሳጥኖች፣ የጥቆማ ማቅረቢያ ቅጻ ቅጾች፣ የቢሮ ስልኮች፣ የቴሌግራም ገጾች፣ ኢሜይል፣ ኤሌክትሮኒክ የድምጽ አስተያየት/ጥቆማ መስጫ መሳሪያ/ሳጥን ግልጽና አመቺ በሆኑ ቦታዎች ላይ የማስቀመጥና የማስተዋወቅ ሥራ ተሰርቷል፡፡

በበጀት ዓመቱ 430 የመጀመሪያ ሀብት ምዝገባ፣ 660 ሰራተኞች የዕድሳት ሀብት ምዝገባ ሲያደርጉ 71 ሠራተኞች ደግሞ የአገልግሎት ማቋረጥ ሀብት ማሳወቅና ምዝገባ እንዲያከናውኑ በማድረግ የክሊራንስ አገልግሎት ተሰጥቷል፡፡ በውስጥ እና በውጭ የኦዲት ግኝቶች ላይ በተደረገ ክትትል እርምጃ የተወሰደባቸው በስጋት ደረጃቸውና ሊያስከትሉት በሚችሉት ጉዳት በመለየትና ቅደም ተከተል

በመስጠት ትኩረት ተሰጥቶ በግኝቶች ላይ ክትትል ተደርጓል፡፡ በተጨማሪም 90 ሠራተኞች የሥነ-ምግባር ሁኔታ ተጣርቶ ለሰው ሀብት ሥራ አመራር ዳይሬክቶሬት ተላልፏል፡፡

በዋና መ/ቤት እና በቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች በተለያዩ የሥራ ክፍሎች የሚስተዋሉ የህግና የአሠራር ክፍተቶችን ማለትም በመዝገብ ቤት አሰራር ዙሪያ፣ በባለልዩ መብት ተመላሽ በመዝገብ ቤት የፕሮቶኮል መዝገብ ላይ ቁጥር ሳይሰጠው በባዶ ተመላሽ የሚጠየቅበትን አግባብ በተመለከተ፣ በግዥ አፈጻጸም አሰራር ላይ፣ በኤሌክትሮኒክስ ክፍያ አፈፃፀም ላይ በተስተዋሉ ክፍተቶች ላይ፣ በዓመት እረፍት ፈቃድ አሰጣጥ አሰራር ላይ ፣ የሠራተኞች የሥነ-ምግባር ወቅታዊ ሁኔታን አስመልክቶ፣ በሽያጭ መመዝገቢያ መሳሪያ የቁጥጥር ስልትና የሕግ ተገዥነት የአሰራር ሥርዓትን በዳሰሳ ጥናት በመለየት የማስተካከያ እርምጃ እንዲወሰድባቸው ለሚመለከታቸው የሥራ ክፍሎች ሲቀርቡ በገቢው ዘርፍ ላይ የተደረገውን የሙስና ስጋት የዳሰሳ ጥናት ግኝቶች ላይ፣ በታክስ ኦዲት አሰራሮች ላይ የስጋት ተጋላጭነት፣ የከፍተኛ ትምህርት ወጪ መጋራት የገቢ አሰባሰብና ክሊራንስ አሰጣጥ አሰራርን በተመለከተ፤ በታክስ ከፋዮች መረጃ ማቅረቢያ ጥራት በታክስ መግለጫ ላይ ያለው ተጽዕኖ፣ በሥነ-ምግባር መከታተያ ክፍሉ በኩል የተሰጡ የሥነ-ምግባር ስልጠናዎች በሰራተኛው ላይ ያመጡትን ለውጥ፣ በታክስ ኦዲት የሥራ ሂደት አሰራር ላይ፣ በአንድ ቅ/ጽ/ቤት የግብር ከፋዮች ፋይል ትውስትና አመላለስ ስርዓትን በተመለከተ እና የተቋሙ ሰራተኞች ሥነ-ምግባር ደንብ ውጤታማነት ላይ ጥናት ተደርጎ የማስተካከያ እርምጃ እንዲወሰድ ለሚመለከታቸው የሥራ ክፍሎች ለማሳወቅ መረጃዎችን የማሰባሰብ፣ የመተንተን እና የማጠናቀር ስራ እየተሰራ ይገኛል፡፡

በተጨማሪም በበጀት ዓመቱ ውስጥ ተጠንተው ከተጠናቀቁ ጥናቶች መካከል አስሩ የማስተካከያ እርምጃ እንዲወሰድ ለሚመለከተው የሥራ ክፍል በማስተላለፍ አፈፃፀሙን የመከታተል ሥራ እየተከናወነ ይገኛል፡፡

የሥነ-ምግባር ማስገንዘቢያና የሙስና መከላከል መልዕክቶችን በማዘጋጀት በማህበራዊ ሚዲያዎች 799 መልዕክቶችን የተሰራጨ ሲሆን ለአብነትም መብቶን በገንዘብ አይግዙ፣ የስነ-ምግባር መርሆች፣ መልካም ሥነ-ምግባር የህይወታችን መመሪያ ይሁን፣ የንግድ ሥነ-ምግባር፣ በሞራል ዕሴቶች፣ በሙስና ወንጀሎች 881/2007፣ በሀብት ምዝገባ አዋጅ ቁጥር 668/2008፣ በፀረ ሙስና ትግል፣ በመልካም ሥራ፣ የሙስና የመልካም አስተዳደር እና የኢኮኖሚ እድገት ፀር መሆኑን፣ በግዥ ሂደት ከሚሳተፉ ባለሙያዎች የሚጠበቅ ሥነ-ምግባር ለሠራተኛ የተከለከሉ ተግባራት፣ የሥነ-ምግባር ጥፋቶች፣ የሥራ ሥነ-ምግባር፣ የጥቆማ አቀራረብ፣ የጥቅም ግጭት፣ በመልካም ሥነ-ምግባር ማገልገል ድርብ ክብር መሆኑን፣ የሞራል ዕሴቶች፣ የፀረ-ሙስና ትግል ወዘተ በሚል ርዕሶች የተዘጋጁ መልዕክቶች በማህበራዊ ሚዲያዎች (በቴሌግራምና በሬዲዮ) እንዲሰራጩ ተደርጓል፡፡

የሙስናና ብልሹ አሠራር ጥቆማዎችን በማጣራት እና የክትትል ሥራዎች በመስራት የተወሰዱ የዲሲፕሊን ዕርምጃዎችን በተመለከተ 18 ሠራተኞች የተለያየ ጥፋት ፈጽመዉ በመገኘታቸዉ ከሥራ እንዲሰናበቱ ፤6 ሠራተኞች በደረጃና ደሞዝ እንዲቀጡ ፤14 ሠራተኞች በደሞዝ እንዲቀጡ፣ 15 ሠራተኞች የፅሁፍ ማስጠንቀቂያ እንዲሰጣቸው፣15 ሠራተኞች የቃል ማስጠንቀቂያ የተሰጣቸው፤3 ሠራተኞች በፈፀሙት ከባድ የዲሲፕሊን ጥፋት የዲስፕሊን ክስ የተመሰረተባቸው እና 14 ሠራተኞች ጥቆማ ቀርቦባቸው በሥነ-ምግባር መከታተያ ክፍሉ በኩል የማጣራት ሥራ እየተሰራ ይገኛል፡፡

በዋናው መ/ቤትና በቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች የወንጀል ጉዳዮች ሲያጋጥሙ የመመርመር ስልጣን ላላቸው አካላት ከማስተላለፍ አኳያ 21 ጉዳዮች ተጨማሪ ምርመራ ተደርጎባቸው ህጋዊ እርምጃ እንዲወሰድ ለማድረግ ለፌደራል ፖሊስ ወንጀል ምርመራ ቢሮ የማስተላለፍ ስራ ተሰርቷል፡፡

የጉምሩክ ኮሚሽን የሥነ-ምግባር እና ፀረ ሙስና የክትትል ሥራዎች አፈጻጸም፡-

በአስራ ሁለት ወራት 20 ለብልሹ አሰራር የተጋለጡ አሰራሮች በጥናት በመለየት የማሻሻያ ሀሳብ ለማቅረብ ታቅዶ 26 የአሰራር ክፍተቶች ላይ ጥናት በመከናወኑ አፈፃፀሙ 130 በመቶ ሆኗል፡፡ ለብልሹ አሰራር ክፍተት ይፈጥራሉ ተብሎ በጥናት ከተለዩ 107 የአሰራር ክፍተቶች ላይ ክትትል በማድረግ 66 (61.68%) ክፍተቶች ላይ ሙሉ በሙሉ እርምጃ ተወስዷል፤ይህም በዕቅድ ከተያዘው 90 በመቶ አኳያ አፈጻጸሙ 68.53 በመቶ ሊሆን ችሏል፡፡ እንዲሁም ከተለያዩ አካላት የቀረቡ ጥቆማዎችን መሠረት በማድረግ በስታንዳርዱ መሰረት በማጣራት እና አስፈላጊውን እርምጃ በመውሰድ ተቋሙ ሊያጣ የነበረውን ብር 8,173,024.49 ሙስና ቀድሞ ማምከን ተችሏል፡፡ በተጨማሪም በዋና መ/ቤትና በቅ/ጽ/ቤቶች 26 ስጋቶች ላይ የአሰራር ዳሰሳ ጥናት የተደረገ ሲሆን 5 ስጋቶች ላይ ከሚመለከታቸው የስራ ክፍሎች ጋር በጋራ በመገምገም ስጋቶቹ እንዲፈቱ ተደርጓል፡፡

ሰንጠረዥ 3፡- የ2016 በጀት ዓመት የ12 ወራት የዲሲፕሊን እርምጃ አወሳሰድ አፈጻጸም

ተ.ቁ	የዲሲፕሊን እርምጃ ዓይነቶች	እርምጃ የተወሰደባቸዉ			መግለጫ
		ወንድ	ሴት	ድምር	
1	ከስራ የተሰናበቱ	55	9	64	• በከባድ ዲሲፕሊን ጥፋት በአንቀጽ 30/1/ሠ መሠረት 10 ወንድ፣ 1 ሴት ሠራተኛ፣ • ተደጋጋሚ ጥፋት በአንቀጽ 32/2 መሰረት 4 ወንድ፣ 3 ሴት ሠራተኛ፣ • በሙከራ ቅጥር ከባድ የስነ ምግባር ችግር በአንቀፅ 14/3 ወንድ 18፣ • በእስራት ምክንያት ስንብት በአንቀጽ 41 መሰረት 3 ወንድ ሠራተኛ እና • በሀሰተኛ የትምህርት ማስረጃ 1064/2010 አንቀጽ 94/1 ወንድ 20 ሴት 5፤ • በአጠቃላይ 64 ሰራተኞች ከስራ ተሰናብተዋል፡፡
2	ከባድ የዲሲፒሊን ቅጣት	82	22	104	• እስከ 2 ዓመት ከደረጃና ደመወዝ ዝቅ የተደረጉ 14(10 ወንድ እና 4 ሴት) እና እስከ 4 ወር በሚደርስ የደመወዝ መቀጮ 90 (72 ወንድ እና 18 ሴት) ሠራተኞች፤ • በአጠቃላይ 104 ሠራተኞች በከባድ ዲሲፒሊን ተቀጥተዋል፡፡
3	ቀላል የዲሲፒሊን ቅጣት	209	67	276	• የፅሁፍ ማስጠንቀቂያ 145 (115 ወንድ እና 30 ሴት) ሠራተኞች እና የቃል ማስጠንቀቂ 131(94 ወንድ እና 37 ሴት) ሠራተኞች፤ • በአጠቃላይ 276 ሠራተኞች በቀላል ዲሲፒሊን ተቀጥተዋል፡፡
	ጠቅላላ ድምር	346	98	444	

ከላይ በሰንጠረዥ 3 ላይ እንደተመለከተዉ በዋና መ/ቤትና በቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች በቀረቡ ጥቆማዎችና መረጃዎችን መሰረት በማድረግ በስነ ምግባር ችግር ምክንያት ከስራ የተሰናበቱ 64፣ በከባድ ዲሲፒሊን የተቀጡ 104 እና ቀላል ዲሲፒሊን እርምጃ የተወሰደባቸዉ 276 ሰራተኞች ሲሆኑ በአጠቃላይ በበጀት ዓመቱ 444 ሰራተኞችና አመራሮች ላይ የዲሲፒሊን እርምጃ ተወስዷል፡፡

በበጀት ዓመቱ በኮሚሽ ደረጃ የሀብት ምዝገባ 95 በመቶ ለማድረስ ታቅዶ የመጀመሪያ የሀብት ምዝገባ እና ዕድሳት ያከናወኑ 1,909 አመራሮችና ሰራተኞች ሲሆኑ እስካሁን ድረስ መመዝገብ ካለባቸው አመራርና ፈጻሚዎች 9,081 ውስጥ 7394 (81.42%) የመጀመሪያ ማኑዋልና የዲጂታል ሀብት ምዝገባ በማከናወን የዕቅድ አፈጻጸሙን 85.70 በመቶ ማድረስ ችሏል፡፡

ሰንጠረዥ 4፡- የአስራ ሁለት ወራት የሀብት ምዝገባ አፈጻጸም መረጃ

ተ.ቁ	የሀብት ምዝገባ አይነት	ሀብት ያስመዘገቡ ሠራተኞች ብዛት		
		ወንድ	ሴት	ድምር
1	የመጀመሪያ ማኑዋል ሀብት ምዝገባ	695	343	1,038
2	የዕድሳት ማኑዋል ሀብት ምዝገባ	829	403	1,232
3	የአገልግሎት ማቋረጥ ማኑዋል ሀብት ምዝገባ	449	457	906
4	የኮንትራት ማቋረጥ ማኑዋል ሀብት ምዝገባ	29	16	45
ንዑስ ድምር		1572	772	2,344
እስካሁን ድረስ ሀብት ያስመዘገቡ ሠራተኞች		4167	3227	7394

2.8. የሴቶችና ማህበራዊ ተሳታፊነትና ተጠቃሚነት ማሻሻል አፈጻጸም

የሴት ሰራተኞችን የመፈጸም፣ የመወሰንና ተጠቃሚነታቸውን ለማሳደግ በ2016 በጀት ዓመት በበጀት ዓመቱ በዋናው መ/ቤትና በከፍተኛ፣ መካከለኛ ቁጥር 1 እና 2፣ በምስራቅ፣ ሰሜን ምዕራብ ፣ መቀሌ፣ በኮምቦልቻና በጅማ ቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች ለሚገኙ 1,683 ሴት አመራሮችና ሠራተኞች፣ ለ527 ወጣት ሰራተኞች በድምሩ ለ2,210 ሰራተኞች የተሻለ በራስ መተማመን ያለው ስብዕና ግንባታ፣ በአመራር ክህሎት፣ በስሜት ብልህነት፣ በአስተዳደር ክህሎት፣በአስተሳሰብ ለውጥ፣ በህይወት ክህሎት፣ በደንበኞች አያያዝ ዙሪያ፣ በአካቶ ትግበራ፣በማህጸን በር ካንሰር ቅድመ ምርመራ ግንዛቤ ማስጨበጫ፣ በታክስ ህጎችና ስለታክስ ጥቅምነት ዙሪያ በተለያዩ ጊዜያት ሥልጠና ተሰጥቷል፡፡ በተጨማሪም በመካከለኛቁጥር 1 ቅ/ጽ/ቤት ለ120 ሴት ግብር ከፋይ ሴት ስራአስኪያጆች እና ሂሳብ ኃላፊዎች በታክስ ህጎች ላይ ስልጠና ተሰቷል፡፡

ለ14 በዝቅተኛ የስራ ደረጃ ላይ ለሚገኙ ሴት ሰራተኞች Level 1 COC ለመፈተን እና ውጤታማ እንዲሆኑ የሚያደርግ ስልጠና ተሰጥቷል፡፡

የሥራ ክፍሎች የሥርዓተ ጾታ፣ የህጻናት፣ የአካል ጉዳተኞች እና ወጣቶች ጉዳዮች የዕቅዳቸው አካል አድርገው እንዲሰሩ ተደርጓል፡፡ በቅጥርና በደረጃ ዕድገት ወቅት የሴቶች እና አካል ጉዳተኞች ተሳታፊነትና ተጠቃሚነትን ለማረጋገጥ የሚያስችሉ ስራዎች ተከናውነዋል፡፡ በቅ/ጽ/ቤቶችም አገልግሎት ጠይቀው ለሚመጡ አካል ጉዳተኞች ቅድሚያ የሚያገኙበት ሁኔታ ተመቻችቷል፡፡

በዋናው መ/ቤት በሚገኘው የሴቶች ፎረም አማካኝነት 50 ተማሪዎችን የማስተማር ስራ እየተሰራ ነው፡፡

በዋናው መ/ቤት ዝቅተኛ ገቢ ያላቸው የተደራጁ ወጣቶችና ሴቶችን በመደገፍ ለሠራተኞች የመሰረታዊ ፍጆታ ስኳር፣ ፓስታ፣ ዘይት እና ዱቄት የማቅረብ እንዲሁም ለሰራተኞች የኑሮ ውድነትን ለመደጎም ከፐርፐዝ ብላክ ጋር በመነጋገር በዝቅተኛ ዋጋ አስቤዛ በማስመጣት የማከፋፈል ሥራ ተሰርቷል፡፡

በተጨማሪም አነስተኛ ገቢ ያላቸውን ሰራተኞች ተጨማሪ የገቢ ምንጭ የሚያገኙበትን ሁኔታ ለማመቻቸት በአዲስ መልክ 15 ሴቶች በሻይ ቡና አቅርቦት እንዲደራጁ ተደርጓል፡፡

በሀገር አቀፍ ስፖርት ለሁሉም ከሁሉም መ/ቤቱ ከፌዴራል መስርያ ቤቶች ጋር ለሚደረገዉ ውድድር በእግር ኳስ አራተኛ ደረጃ፣ በጠረጴዛ ቴኒስ በሴቶችና በወንዶች አንደኛ ደረጃነትን በመያዝ የወርቅ ሜዳልያ የተገኘ ሲሆን በቼዝ ጨዋታ ደግሞ በሁለተኛ ደረጃ ተጠናቋል ፡፡ በተጨማሪም የአገርህን እወቅ ክበብ አባላት ጋር በውስጥ የረቂቅ ደንብ ዙሪያ ውይይት በማድረግ ደንቡ እንዲጸድቅ ተደርጎ ወደ ሥራ ተግብቷል፡፡

በተቋሙ የሥርዓተ-ጾታ አተገባበርን በተመለከተ ደረጃ ለመስጠት ኮሚቴ በማዋቀር አስር ቀን አዳማ በመገኘት ሥራዎችን በማስገምገም እና ደረጃ የማሰጠት ስራ ተከናውኗል፡፡

በተቋም ደረጃ አለማቀፍ የሴቶች ቀን (ማርች8) መሪ ቃሉን ለሁሉም ቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች በመላክ በሥልጠና፣ በሴቶች እሩጫ እና የበጎ አድራጎት ሥራዎችን በመስራት በደማቅ ሁኔታ ተከብራል፡፡

ከህጻናት ማቆያ እና ሌሎች ተያያዥ ስራዎች ጋር በተያያዘ የተከናወኑ ሥራዎችን በተመለከተ፡- በዋናው መ/ቤት እና በቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች የህጻናት ማቆያ ላይ አገልግሎት የሚያገኙ በ10 የህጻናት ማቆያ ማዕከል ውስጥ 285 ህጻናት አገልግሎት እያገኙ ይገኛሉ፡፡ በተጨማሪም በባህር ዳር ከተማ ካሉት የህፃናት መዋያ ማዕከል የተሻለ አደረጃጀት ያላቸውን ተቋማት የአብክመ ሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ቢሮ ሱፐርቪዥን በማድረግ ሽልማት በማዘጋጀት ሰኔ 8/2016 ዓ.ም የአፍሪካ ህፃናትን ቀን አስመልክቶ በተዘጋጀው ፕሮግራም የዋንጫና ሰርተፊኬት ሽልማት ተሸላሚ ተሆኗል፡፡

በተጨማሪም ከሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ጋር በመነጋገር ዋናው መ/ቤትና ቅ/ጽ/ቤት ለሚገኙ ሴቶችና ህጻናት ላይ ለሚሰሩ 4 ባለሙያዎች ለ6 ወር የሱፐርቫይዘር ስልጠና እንዲያገኙ ተደርጎ የማስመረቅ፣14 የህጻናት ተንከባካቢ ባለሙያዎች ለ6 ወር ቅዳሜ ቅዳሜ ስልጠና እንዲወስዱ የማድረግ፤ PFC እና ከሴቶችና ማህበራዊ ሚኒስቴር ጋር በመተባበር ለ56 ወላጆች በህፃናት አመጋገብ እና አስተዳደግ ዙሪያ ስልጠና የመስጠት እና የዋናው መ/ቤትና የቅርንጫፍ ጽ/ቤት የህጻናት ማቆያ ሞዴል ተደርጎ በሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ተመርጦ አስር የቴክኒክ ቡድን ባለሙያዎች ተልከው ከመጋቢት 2016ዓ.ም እስከ ታህሳስ 2017 ዓ.ም ድረስ ስልጠናና የማማከር አገልግሎት እየሰጡ ይገኛሉ፡፡

በኮሚሽኑ በበጀት ዓመቱ 202 ሰራተኞች የህጻናት ማቆያ አገልግሎት ተጠቃሚ እንዲሆኑ ለማስቻል ታቅዶ 272 ሰራተኞች የህጻናት ማቆያ ተጠቃሚ በመሆናቸው የዕቅድ አፈፃፀም 134.65 በመቶ ሊሆን ችሏል፡፡ የህጻናት ማቆያ ከጅግጅጋ እና ከሰመራ ቅ/ጽ/ቤቶች በስተቀር በዋና መ/ቤትና በሁሉም ቅ/ጽ/ቤቶች ተግባራዊ ተደርጓል፡፡

በኮሚሽኑ ካሉ ጠቅላላ 9,081 ሠራተኞች መካከል 3,858 ወይም 42.48% በሴት ሠራተኞች የተሸፈነ ነው፡፡ በኮሚሽን ደረጃ ሴቶችን በማብቃት ወደ አመራርነት ከማምጣት አንፃር የሴቶችን ሽፋን 32 በመቶ ለማድረስ ታቅዶ 22 በመቶ በሴት አመራሮች በመሸፈኑ የዕቅድ አፈፃፀሙ 68.75 በመቶ ሊሆን ችሏል፡፡ ከዚሁ ጋር ተያይዞ ለአመራር ብቁ ናቸው ተብሎ የሚታሰቡ የ115 ሴት ሠራተኞች መረጃ የማሰባሰብ ስራ ተሠርቷል፡፡

የሴት ሰራተኞች አቅም ለማጎልበት በበጀት ዓመቱ አጠቃላይ ሥልጠና ከሚወስዱ ሰራተኞች ዉስጥ የሴት ሰራተኞች ድርሻ 44 በመቶ እንዲሆን ታቅዶ እስካሁን በአጠቃላይ ስልጠና ከወሰዱ 6,106 ሰልጣኞች ዉስጥ 2,779 (45.51%) ሴቶች በመሆናቸዉ የሴት ሰራተኞችን አቅም የማጎልበት ዕቅድ አፈፃፀም 103.43 በመቶ ሊሆን ችሏል፡፡ በተጨማሪም በበጀት ዓመቱ 95 በመቶ ለአካል ጉዳተኛ ሰራተኞች እና ተገልጋዮች ምቹ የስራ ሁኔታና ቦታ ለመፍጠር የታቀደ ሲሆን እስካሁን ለ50 በመቶ ምቹ የስራ ሁኔታ እና ቦታ በመፈጠሩ የዕቅድ አፈፃፀም 52.63 በመቶ ሊሆን ችሏል፡፡

በዋና መስሪያ ቤትና በቅ/ጽ/ቤቶች ዝቅተኛ ገቢ ያላቸው 57 ሴት ሰራተኞች ተደራጅተዉ ገቢያቸዉን እያሳደጉ ሲሆን ከነዚህ ውስጥ ለ10 ሰራተኞች በገቢ ማስገኛ ስራዎች ላይ የግንዛቤ ማስጨበጫ ተሰጥቷቸዋል፡፡ በተጨማሪም ድጋፍ ለሚያስፈልጋቸው 50 (38 ሴትና 12 ወንዶች) ሠራተኞች ሙሉ ወጪያቸውን በመሸፈን ትምህርታቸውን እንዲከታተሉ አስፈላጊው እየተደረገ ይገኛል፡፡

2.9. የበጎ አድራጎት እና የማህበረሰብ አገልግሎት ስራዎች አፈጻጸም

- ከደረጃ 1 እስከ ደረጃ 5 ድረስ ላሉ ሰራተኞች የአዲስ ዓመት በዓል ምክንያት በማድረግ ለ1,646 የተቋሙ ሠራተኞች በ9,002,818.54 ብር ተገዝቶ ለእያንዳንዳቸው የ50 ኪሎ ጤፍ ድጋፍ በተቋሙ በኩል ተደርጓል፡፡
- ለዋናው መ/ቤት 149 ሠራተኞች የትምህርት መሳሪያ ዋጋ በመጨመሩ ምክንያት ሰራተኞቹ መቸገራቸውን ገልጸው እንዲቀርብላቸው በጠየቁት መሰረት 4428 ደብተሮችን ከአስመጪዎች በማምጣት በዝቅተኛ ዋጋ በማከፋፈል ተጠቃሚ እንዲሆኑ ለማድረግ ጥረት ተደርጓል፡፡
- በዋና መ/ቤት በቫይረሱ ለተያዙ ድጋፍና እንክብካቤ ለሚደረግላቸው 16 ሰራተኞችና ቤተሰቦቻቸው፣ ከቦሌ ክ/ከተማ ተቋሙ ለተቀበላቸው 8 ህጻናት፣ በአጠቃላይ ለ24 ተረጂዎች የተደረገ የድጋፍ ገንዘብ ክፍያ ብር 189,800 ከኤድስ ፈንድ ወጭ ሆኖ ተከፍሏል፡፡
- ከ12 ቅ/ጽ/ቤቶች ውስጥ ለተረጂዎች የተደረገ ድጋፍ 961,000 በአጠቃላይ በበጀት ዓመቱ ለ83 ህጻናት እና ለ29 ሠራተኞች በድምሩ ለ112 ተረጂዎች 1,150,800 በቋሚ ድጋፍ ወጪ ተደርጓል፡፡ እንዲሁም በጊዜያዊነት ለአረጋዊያንና የአዕምሮ ህመምተኞች፣ለኤች አይቪ ህመምተኞች፣ለአዲስ ዓመትና ለተማሪዎች የት/ቤት ቁሳቁስ ግዥ፣ የማህበራዊ ችግር ላጋጠማቸውው ሠራተኛ ብር 399,136 ወጪ ተደርጓል፡፡ በተጨማሪም አነስተኛ ገቢ ላላቸው ሰራተኞች ብድር 45,000 ተሰጥቷል፡፡
- በተቋም ደረጃ በፈቃደኝነት ከደም ባንክ ጋር በመነጋገር 267 ሰራተኞች ደም እንዲለግሱ ተደርጓል፡፡በተጨማሪም ከሰራተኞች ላይ ከሚቆረጠው በኤች አይቪ ፈንድ 77 ህጻናት እንዲማሩ እየተደረገ ይገኛል፡፡
- ከሰራተኛ 0.5% የተቆረጠውን ወደ የኤች.አይ.ቪ እንዲገባ ከማድረግ አኳያከ13 ቅ/ፅ/ቤቶች ከሰራተኞች ደመወዝ ብር 1,824,869.25 እና ከዋና መ/ቤት ብር 366,011.3 በድምሩ ብር 2,190,880..55 ገቢ መሆኑን ክትትል ተደርጓል፤ በተጨማሪም በኦዲት ግኝት ያለ አግባብ የወጣ ብር 29,700 ተመላሽ ሆኗል፡፡
- የሰራተኞች የስኳር እና የደም ግፊት መጠን ልኬት በማከናወን የልኬት መጠናቸው ከፍ ብሎ ለታየ የምክር አገልግሎት ተሰጥቷል፡፡በተጨማሪም ለ15 ሰራተኞች የመጀመሪያ ህክምና እርዳታ/የደም መፍሰስን ማቆም ቁስል ማሸግ/ ተግባራት ተከናውኗል፡፡
- የመካከለኛ ቂጥር 1 ቅ/ጽ/ቤት ሠራተኞች ለመቄዶኒያ የአረጋዊያን መረጃ ማዕከል በፈቀዳቸው ቀጣይነት ባለው መልኩ ከወር ደመወዛቸው ተቆራጭ በማድረግ 45,239.05 በመሰብሰብ ገቢ

ሲያደርጉ የኮንቦልቻ ቅ/ጽ/ቤት ሠራተኞች ደግሞ ሶፍት፣ ሳሙናና አልባሳት ግምታቸው ብር 17,750 /አስራ ሰባት ሺ ሰባት መቶ ሀምሳ / የሚሆን ድጋፍ አድርገዋል፡፡ በተጨማሪም በተለያዩ ችግር ውስጥ ላሉ ትምህርት ቤቶች ለህጻናት ትምህርት መማሪያ ደብተርና እስኪሪብቶ ግምቱ ብር 17,835 /አስራ ሰባት ሺ ስምንት መቶ ሰላሳ አምስት/ ድጋፍ ተደርጓል፡፡

- ጅማ ቅ/ጽ/ቤት ለሰራኞች የንጽህና መጠበቂያ፣ አልባሳት፣ የምግብ ፍጆታ እቃዎች ግምቱ 102,291.50/ አንድ መቶ ሁለት ሺ ሁለት መቶ ዘጠና አንድ ከሀምሳ ሳንቲም/ ብር የሚሆን ለሚሽን ኦፍ ቻርቲ የበጎ አድራጎት ድርጅት ድጋፍ የተደረገና ማህበራዊ ኃላፊነት ከመወጣጥ አኳያ ደግሞ ሁለት ሰራተኞች ባጋጠማቸው ማህበራዊ ችግር ምክንያት በአመራርና ሰራተኞች 191,730 /መቶ ዘጠና አንድ ሺ ሰባት መቶ ሰላሳብር / ድጋፍ ተደርጓል፡፡
- መካከለኛ ቁጥር 1 ቅ/ጽ/ቤት ዓለም አቀፍ የሴቶች ቀንን በማስመልከት ለጌርጌሴኖን የአዕምሮ ህሙማን መርጃ ማዕከል ከሰራተኞች የተለያዩ አልባሳት፣ የንፅህና መጠበቂያ ቁሳቁሶችንና በጥሬ ገንዘብ በአጠቃላይ ከአንድ መቶ ሺህ(100,000) ብር በላይ የሚገመት ድጋፍ ተደርጓል፡፡ በተጨማሪም በምስራቅ አነስተኛ ግ/ከ/ቅ/ጽ/ቤት ለሜሪጆይ ኢትዮጵያ ግምታቸው 38,500/ሰላሳ ስምንት ሺ አምስት ብር/ የአይነት ድጋፍ ተደርጓል፡፡
- በገቢዎች ሚኒስቴር እና ጉምሩክ ኮሚሽን በጋራ በ2016 በጀት ዓመት የአረንጓዴ አሻራ ተግባራትን በማካሄድ 25,000 ችግኞችን ለመትከል የታቀደ ሲሆን 33,330 ችግኞች በመተከላቸው የዕቅድ አፈጻጸሙ 133.32 በመቶ ሊሆን ችሏል፡፡ ይህም ከገቢዎች ሚኒስቴር ጋር በጋራ በመሆን በወልመራ ወረዳ የኮሚሽኑ አመራሮችና ፈጻሚዎችን በመተባበር የችግኝ ተከላ ስራ የተሰራ ሲሆን ችግኞቹም እንዲፀድቁ ከአካባቢው ማህበረሰብ ጋር በቅንጅት እየተሰራ ይገኛል፡
- በኮሚሽኑ በጀት ዓመቱ ስድስት የአቅመ ደካማ ማህበረሰቦች የመኖሪያ ቤቶችን ለመገንባት/ለማደስ ታቅዶ 11 መኖሪያ ቤቶች ተገንብተው ለአቅመ ደካሞች የተላለፉ በመሆኑ የዕቅድ ክንውኑ 183.33 በመቶ ሊሆን ችሏል፡፡ ለዚህ ተግባር የሚውል 6 ሚሊዮን ብር የታቀደ ሲሆን ብር 6.5 ወጪ በማድረግ የዕቅድ አፈፃፀም 108.33 በመቶ ሊሆን ችሏል፡፡
- በበጀት ዓመቱ ለ1000 የአቅመ ደካማ ቤተሰብ ተማሪዎችን ለመደገፍ ታቅዶ የተለያዩ የትምህርት ቁሳቁሶች በመግዛት ለ4000 ተማሪዎች ድጋፍ የተደረገ ሲሆን ለይህ ተግባር 3,000,000.00 ብር የሚተመን ገንዘብ ለማውጣት ታቅዶ ብር 2,600,528.00 ወጪ በመደረጉ የእቅድ አፈፃፀሙ 86.67 በመቶ ሊሆን ችሏል፡፡
- ለተለያዩ ማህበራዊ ቀውሶች 1,339.49 ሚሊዮን ብር ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ ብር 1,135.48 ሚሊዮን ብር ድጋፍ በመደረጉ አፈፃፀሙ 84.77 በመቶ ሊሆን ችሏል፡፡ ይህም በተፈጥሮና ሰው ሰራሽ ችግር ምክንያት ጉዳት ለደረሰባቸው ወገኖች አገልግሎት እና ለተለያዩ መንግስት ተቋማት የሚውሉ ምግብ ነክ፣ የተለያዩ አልባሳት እና ጫማዎች፣ ብርድ ልብስ፣ የቤት ክዳን ቆርቆሮ እና ሌሎች ቁሳቁሶችን በማሰባሰብ እና በማደራጀት ለተለያዩ 35 ተቋማት (ብሄራዊ ክልላዊ መንግስታት፣ ለከተማ አስተዳደሮች፣ ለተለያዩ በጎ አድራጎት ማህበራት፣ ለእምነት ተቋማት እና ለመንግስት ተቋማት) ድጋፍ ለማድረግ ተችሏል፡፡

ሰንጠረዥ 6፡- በኮንትሮባንድ ተይዘው ለተቸገሩ ህብረተሰብ የተደረገ ድጋፍ መረጃ

ድጋፍ የተደረገላቸው አካላት	የተደረገ ድጋፍ ገንዘብ መጠን	የክፍፍል ድርሻ (%)
ለክልሎች	794,672,668.15	70

ለመንግስት ተቋም	124,998,767.00	11
ለበጎ አድራጎት ድርጅቶች	152,795,472.60	13
ለከተማ አስተዳደሮች	52,976,510.00	5
ኃይማኖት ተቋማት	10,033,675.00	1
ድምር	1,135,477,092.75	100.00

በኮሚሽኑ በጀት ዓመቱ የደም ልገሳ ፕሮግራም በማዘጋጀት አጠቃላይ ካሉት ሰራተኞች 2.37 በመቶ ደም ልገሳ እንዲያደርጉ ታቅዶ 150 ሰራተኞች(1.65 በመቶ) በበጎ ፈቃድ ደም እንዲለግሱ በመደረጉ የዕቅድ አፈፃፀም 69.62 በመቶ ሊሆን ችሏል፡፡ በኤች.አይ. ቪ ኤድስ ለተያዙና በዚህ ምክንያት ወላጆቻቸዉን ያጡ ህጻናትን ጨምሮ ለ150 ሰዎች ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ ለ107 ሴትና ለ89 ወንድ በድምሩ ለ204 ህፃናት ድጋፍ በመደረጉ አፈፃፀም 136 በመቶ ሊሆን ችሏል፡

ክፍል ሦስት

3 በቁልፍ የውጤት አመልካቾች (KPIs) ላይ የተመሰረተ የልማት ዕቅድ አፈጻጸም

3.1 ቀልጣፋ፣ ዘመናዊና ተደራሽ የታክስና ጉምሩክ አስተዳደር ሥራዎች አፈጻጸም

3.1.1 የገቢ አሰባሰብ የህግ ማዕቀፎችና አሰራሮችን የማሻሻል ሥራዎች አፈጻጸም

➲ የአሰራር ሥርዓት ማሻሻያ ሥራዎች አፈጻጸም

በተቋሙ በበጀት ዓመቱ 10 የአሠራር ሥርዓቶችን ለመቅረፅ/ ማሻሻያ ለማቅረብ ታቅዶ 6 የአሠራር ሥርዓቶችን መቅርጽ የተቻለ ሲሆን እነሱም የገቢ ማበረታቻ ሥርዓት ማንዋል፤ የታክስ ስሌት ማንዋል፣ የግምት አወሳሰን ማንዋል፤ የኤክሳይዝ ታክስ አፈፃፀም ማንዋል፤ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ዕቃዎች አምራች ድርጅቶች በእጅ ያሉ ጥሬ ዕቃዎች እንቅስቃሴ መከታተያ ቅፅ እና ድርጅት ማሸግ፣ማገድና መሰረዝ አሠራር ማንዋል ተቀርጸው ለሥራ ዝግጁ ሆነዋል፡፡ በተጨማሪም በታክስ አስተዳደር ወጥ አሠራር እንዲኖር ለማስቻል ለቅርንጫፍ ጽ/ቤቶችና ለክልል ታክስ ባለሥልጣናት የተላለፉ አሠራርና ማብራሪያዎችን በተመለከተ ከገንዘብ ሚኒስቴር ተወስነው የተላኩ የታክስ ጉዳዮች መመሪያዎችና የአፈፃፀም ሥርዓት 53 ጉዳዮች ፣ለግብር አወሳሰንና አሰባሰብ፣ ለተመላሽ አፈፃፀም የሚረዱ 44 የተለያዩ የአሠራር ሥርዓቶች ተዘጋጅተው ለአፈፃፀም ለቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች የተላለፉ እና ከቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች እና ከግብር ከፋዮች ወይም ከመ/ቤቶች 110 የማብራሪያ ጥያቄዎች ቀርበው ከታክስ ሕግና ከመመሪያዎች አንፃር ታይቶ ማብራሪያ የተሰጣቸው ናቸው፡፡

➲ የተከናወኑ የጥናት ሥራዎች አፈጻጸም

በበጀት ዓመቱ ቀልጣፋ፣ ዘመናዊና ተደራሽ የታክስና ጉምሩክ አስተዳደር ሥርዓትን ለመገንባት የሚያስችሉ የታክስ አስተዳደር አፈጻጸም ክፍተቶችን በመለየት ለማረምና አሰራሮችን ለማሻሻል የሚያስችሉ ከታች የቀረቡት ጥናቶች ተካሂደዋል፡፡

- **የታክስ ውሳኔ ቅሬታ አፈታት አፈጻጸም ግምገማ ጥናት ማካሄድ፦** በአሰራር ላይ ያሉ ችግሮችን መለየት፤ የተገኙ ውጤቶችን መዳሰስ እና ለችግሮች አማራጭ የመፍትሔ ሃሳቦችን ማቅረብ ነው፡፡ በዚህም መሰረት የጥናት ስራው ተጠናቆ ረቂቅ ሰነዱ ለአስተያየት ቀርቦ በተሰጡ አስተያየቶች ሰነዱን በማዳበር የመጨረሻ የጥናት ሰነድ ተዘጋጅቶ በታክስ ውሳኔ ቅሬታ ዙሪያ የሚታዩ ችግሮችን ለመፍታት በግብዓትነት እንዲያገለግል ለሚኒስትር ጽ/ቤት፣ ለታክስ ኦፕሬሽን ዘርፍ፣ ለታክስ ሥርዓት ዘርፍና ሌሎች ለሚመለከታቸው የስራ ክፍሎች ቀርቧል፡፡
- **የታክስ ከፋዮች አገልግሎት አሰጣጥ እርካታ ዳሰሳ ጥናት ማካሄድ፡-** ተቋሙ በተቀመጠው የአገልግሎት ስታንዳርድ /ቻርተር/ መሰረት አገልግሎት እየተሰጠ ስለመሆኑ ለመፈተሽ ተገልጋዮች ያላቸውን የእርካታ ደረጃ ለማወቅ እና በተገልጋዮች የሚነሱ ችግሮችን በመለየት የተገልጋዮች እርካታን ለማሳደግ የሚያስችል ምክረ ሃሳብ ለማቅረብ ከሁሉም ቅጽ/ቤቶች በናሙና ከተመረጡ ታክስ ከፋዮች መረጃዎችን በመሰብሰብ

በመተንተን የጥናት ሰነድ ተዘጋጅቶ ውጤቱ የሚያሳየው በስታንዳርዱ መሠረት አገልግሎት ከመስጠት አንጻር በአማካይ አፈጻጸሙ በ2015 ከነበረበት 86.1% በ2016 ወደ 87% እና የተገልጋዮችን እርካታ ደግሞ በ2015 ከነበረበት 81.8% በ2016 ወደ 83.5% ከፍ ያለመሆኑ ጥናቱ አመላክቷል፡፡ ነገር ግን ምንም እንኳ አገልግሎት በስታንዳርዱ ከመስጠትና የተገልጋዩን ዕርካታ ከማሳደግ አንጻር አፈጻጸሙ እየተሻሻለ የመጣ ቢሆንም አሁንም በተለይ በክሊራንስ አገልግሎት፣ በታክስ ተመላሽ አገልግሎት፣ በታክስ ውሳኔ ቅሬታ አፈታት እና በኦዲት አገልግሎት አሰጣጥ ዙሪያ ከአማካዩ ማለትም ከ(83.5%) በታች ዕርካታ የተመዘገበባቸው በመሆኑ ተቋሙ በቀጣይ ትኩረት ሰጥቶ እነዚህን አገልግሎቶች የበለጠ ማሻሻል የሚያስችሉ ተከታታይ ዕርምጃዎችን መውሰድ የሚጠበቅበት መሆኑን የዳሰሳ ጥናቱ አመላክቷል፡፡

- **የባለፉት 10 አመታት የተወሰዱ የታክስና የጉምሩክ አስተዳደር ማሻሻያዎች ዙሪያ የዳሰሳ ጥናት ማካሄድ፡-** የባለፉት 10 አመታት የተወሰዱ የታክስና ጉምሩክ አስተዳደር የማሻሻያ እርምጃዎች ዙሪያ የዳሰሳ ጥናት ለማካሄድ መረጃዎች ከገቢዎች ሚኒስቴርና ከጉምሩክ ኮሚሽን ተሰብስበው የትንተና ስራውን በመስራት ረቂቅ የጥናት ሰነዱ ለአስተያየት ቀርቦ በተሰጠው አስተያየት መሠረት ሰነዱን በማዳበር የጥናት ውጤቱን በቀጣይ ለሚደረጉ ማሻሻያዎች በግብዓነት እንዲረዳ ሰነዱን ለሚመለከታቸው ሁሉ እንዲደርስ ተደርጓል፡፡
- **የተተውና በጉምሩክ የተወረሱ ዕቃዎች አስተዳደር ዳሰሳ ጥናት፡-** የተተውና በጉምሩክ የተወረሱ ዕቃዎች አስተዳደር ሥርዓት አፈጻጸም በመገምገም ጠንካራና ደካማ ጎኖች በመለየት በቀጣይ የተለዩ ችግሮችን ለማሻሻል የሚያስችል ምክረ ሃሳብ በማቅረብ መረጃዎችን ከጉምሩክ ዋናው መ/ቤት እና ከቅ/ጽ/ቤቶች በመሰብሰብና በመተንተን ረቂቅ የጥናት ሰነድ ተዘጋጅቶ ለአስተያየት ቀርቧል፡፡
- **የጉምሩክ ቀረጥ ነጻ መብት ክትትል አፈጻጸም ግምገማ ጥናት፡-** በመንግስት የተሰጡ የጉምሩክ ነጻ መብቶች አጠቃቀም ክትትል ዙሪያ ዳሰሳ በማካሄድ ችግሮችን ለመፍታት የሚያስችል አማራጭ የመፍትሔ ሃሳብ ለማቅረብ መረጃዎችን ከጉምሩክ ቅ/ጽ/ቤቶችና ከተጠቃሚዎች መረጃዎችን በመሰብሰብ ትንተና በማካሄድ የጥናት ሰነድ ተዘጋጅቶ ለቀጣይ አፈጻጸም በግብዓትነት እንዲያገለግል ለጉምሩክ ኮሚሽንና ሌሎች ለሚመለከታቸው የስራ ክፍሎች እንዲደርስ ተደርጓል፡፡
- **የሠረተኞች ስልጠና ውጤታማነት ዳሰሳ ጥናት ማካሄድ፡-** በታክስና ጉምሩክ የስልጠና ማዕከል የሚሰጡ ስልጠናዎች ምን ያህል ውጤታማ ናቸው የሚለውን መገምገምና ከስልጠና አሰጣጥ ጋር ተያይዞ የሚነሱ ችግሮችን በመለየት መረጃዎችን ከገቢዎች ሚኒስቴርና ከጉምሩክ ዋና መ/ቤት እና ከሁሉም ቅ/ጽ/ቤቶች በማሰባሰብ መረጃዎችን በመተንተን የጥናት ሰነድ ተዘጋጅቶ በቀጣይ የስልጠና ውጤታማነት ለማሻሻል በግብዓትነት እንዲያገለግል ለሚመለከታቸው የሥራ ክፍሎች ሁሉ እንዲደርስ ተደርጓል፡፡
- **የተመረጡ ግብር ከፋዮች አገልግሎት ቡድን አጭር ዳሰሳ ጥናት፡-** ከዋናው መ/ቤት፣ ከከ/ግ/ከ ቅጽ/ቤት፣ ከመካከለኛ ግ/ከ/ቅ/ጽቤት፣ ከተመረጡ ግብር ከፋዮች ታክስ አስተዳደሮች መረጃዎችን በመሰብሰብና በመተንተን ረቂቅ የጥናት ሰነድ ተዘጋጅቶ ለውይይት ቀርቦ በተሰጠው አስተያየት መሠረት ሰነዱ ዳብሮ የተዘጋጀው የጥናት ሰነድ ለቀጣይ አፈጻጸም በግብዓትነት እንዲያገለግል ለሚመለከተው አካል ቀርቧል፡፡
- **የህብረት ሥራ ማህበራት የታክስ አስተዳደር አፈጻጸም ዳሰሳ ጥናት፡-** የዚህ ጥናት ዋና ዓለማ የህግ ሰውነት የተሰጣቸው የህብረት ሥራ ማህበራት በህብረት ሥራ ማህበራት ማቋቋሚያ አዋጅ ነጻ ከተደረገው የንግድ ትርፍ ገቢ ግብር ውጪ ያሉ ታክሶችን አስተዳደር በሚመለከት ያለውን ተጨባጭ ሁኔታ በመዳሰስ ያጋጠሙ ችግሮችን በመለየት የሚፈቱበትን አማራጭ የመፍትሔ ሃሳብ ለማቅረብ ነው፡፡ በዚሁ መሠረት ጥናቱን ለማካሄድ መረጃዎች ከፌዴራልና ከክልል የህብረት ሥራ ኮሚሽኖች፣ ከክልል/ከተማ አስተዳደር በተለያዩ ክልሎች ከሚገኙ የገቢዎች ሚኒስትር ቅ/ጽ/ቤቶች እና ከተመረጡ የህብረት ሥራ ማህበራት መረጃዎችን በመሰብስብና በመተንተን ረቂቅ የጥናት ሰነድ ተዘጋጅቶ ለሚኒስትር ጽ/ቤት ቀርቧል፡፡
- **የዲጂታል ግብይት ታክስ አስተዳደር፡-** እያደገ ከመጣው የኤሌክትሮኒክስ ንግድ በሀገራችን ታክስ ለመሰብሰብ ያሉ መልካም እድሎችና ተግዳሮቶችን ገምግመም የመፍትሔ ሃሳብ ለማቅረብ መረጃዎችን

ከሚመለከታቸው ተቋማት (ኢኖቬሽንና ቴክኖሎጂ ሚኒስቴር፣ ንግድና ቀጠናዊ ትስስር ሚኒስቴር፣ ገንዘብ ሚኒስቴር እና ብሄራዊ ባንክ) እና ገቢዎች ሚኒስቴር መረጃዎችን በመሰብሰብ የጥናት ሰነድ ተዘጋጅቶ ለሚመለከታቸው ሁሉ እንዲደርስ ተደርጓል፡፡

- **የታክስ ተመላሽ ስርዓት አተገባበር ዳሰሳ ጥናት:-** የተ.እ.ታ ተመላሽ ስርዓት አፈጻጸም በመገምገም ከተመላሽ ስርዓት ጋር ተያይዞ ያሉ ችግሮችን በመለየት ለቀጣይ መፍተሔ አቅጣጫዎችን ለሚመለከታቸው መረጃዎች ከዋናው መ/ቤት፣ ከቅ/ጽ/ቤቶች እና ከታክስ ከፋዮች በመሰብስብ የትንተና ሥራ በመካሄድ ላይ ይገኛል፡፡

በጉምሩክ ኮሚሽን በኩል የጥናት ስራዎች አፈፃፀምን በተመለከተ:-

- ከማህበራዊ ልማት ቀረጥ አተገባባር ጋር በተያያዘ የጥናት ስራ ተከናውኖ የውሳኔ ሀሳብ ቀርቧል፡፡ ተቀባይነት ያለው የስሪት ሀገር መግለጫ (Origin Marking) በገቢ እቃዎች ላይ በማይገኝበት ጊዜ መደረግ ስላለበት የስሪት ሀገር አወሳሰን ጥናት በማድረግ አሰራር ተዘጋጅቶ ለቅ/ጽ/ቤቶች ተልኳል፡፡ በኮስሞቲክስ እቃዎች አስመጪዎች ማህበር በተወሰኑ እቃዎች ታሪፍ አመዳደብ ላይ ያቀረቡትን ቅሬታ መሰረት በማድረግ ጥናት በማድረግ አስፈላጊው ሰነድ ተዘጋጅቶ ለዓለም የጉምሩክ ድርጅት የታሪፍ አመዳደብ ተልኳል፡፡
- እንዲሁም የጉምሩክ ዕቃ ፍተሻ አሠራር ላይ እና በጊዜያዊነት ወደ ሀገር ገብተው የሚወጡ ዕቃዎች የጉምሩክ አሠራር ስርዓትን በተመለከተ እየገጠሙ ያሉ ችግሮችን በመለየትና የመፍትሄ ሃሳብ ለማቅረብ ጥናቶች ተከናውነዋል፡፡
- ከተሽከርካሪ መለዋወጫ ጋር ተያይዞ በአገልግሎት አሰጣጥ ላይ እያጋጠሙ ያሉ ችግሮችን በተመለከተ ጥናት በማድረግ የመፍትሄ ሀሳብ ቀርቧል ፡፡
- የቦንድድ ግብዓት አቅራቢ በሆኑ አራት ድርጅቶች ላይ የተሰጣቸውን መብት በአግባቡ እየተጠቀሙ መሆናቸውንና አለመሆናቸውን ጥናት ተከናውኗል፡፡
- እንዲሁም በአምራች ኢንዱስትሪዎች ዙሪያ በተረፈ ምርት ምንነትና አወጋገድ ላይ ጥናቶች ተከናውነዋል፡፡
- በተጨማሪም የADVANCE RULING የዋጋ አሰራርን በተመለከተ የአለም አቀፍ ልምዶችን በማካተት የጥናት ስራው ተጀምሯል፡፡
- 38 አይተሞች ላይ በተለይ ደግሞ ተሽከርካሪ ላይ ክልከላዉ ከመደረጉ በፊት እና በኋላ ያለዉን ልዩነት እና ከገቢ ጋር ያላቸዉን ተጽዕኖ ለማሳየት በሚያስችል ደረጃ አስፈላጊ የሆኑ ጥናቶች ተከናውነዋል፡፡ የወጪ ንግድ ቀረጥ ማበረታቻ ተጠቃሚዎች የህግ ተገዥነት ደረጃቸውን በጥናት ለመለየት የመረጃ ትንተና ስራ እየተሰራ ይገኛል፡፡
- የስጋት ሥራ አመራርን ለማሻሻል የሚያስችል የውጤታማነት ጥናት በመካሄድ ረቂቅ ሪፖርት ተዘጋጅቷል፤ የወጪ ንግድ ቀረጥ ማበረታቻ ተጠቃሚዎች የህግ ተገዥነት ደረጃቸውን በጥናት የመለየትና የመተንተን ስራ እየተሰራ ይገኛል፤ከዚሁ ጋር ተያይዞ የወጪ ንግድ ማበረታቻ ስርዓት ተጠቃሚዎች ከ6ቱ ዓይነት ስርዓቶች ለምን የቫውቸር ስርዓትን በብዛት(90%) እንደሚጠቀሙ ጥናቱ እየተከናወነ ይገኛል፡፡ የዕቃዎች ቆይታ ጊዜ ጥናት (TRS)ተከናውኗል፤ በዚህም ደንበኞች ለኮሚሽኑ የሚያቀርቧቸው ሰነዶች በአማካይ 11 ቀናት ያህል ቆይተው የሚስተናገዱ መሆኑን የጥናቱ ግኝት ያሳያል፡ ፡ በንግድ ማጭበርበር ስራ የተሳተፉ አካላት የመለየትና የንግድ ማጭበርበር የሚከሰትባቸው የስራ ዘርፎች በጥናት የመለየት ስራ ተሰርቷል፣ በሀሰተኛ የባላድርሻ አካላትን የድጋፍ ደብዳቤ በማዘጋጀት አለግባብ በአካል ጉዳተኛ ስም ተሽከርካሪዎችን ወደ አገር ውስጥ በማስገባት የሚያጭበረብሩ አካላት በጥናት የመለየት ስራ ተሰርቷል፡፡ በኮንስትራክሽን የስራ ዘርፍ የሚስተዋሉ ከቀረጥ ነፃ መብት አላግባብ በመገልገል የሚስተዋሉ ችግሮችን የመለየት ስራ ተሰርቷል፡፡

- ከንግድና ቀጠናዊ ትስስር ሚ/ር፣ ከኦሮሚያ ንግድ ቢሮ እና ከሱማሌ ክልል ንግድና ትራነስፖርት ቢሮ ጋር በመቀናጀት በሶማሌ ክልል የሀገር ውስጥ የጫት ኮታን በተመለከተ ጥናት ተደርጎ የመጠን ማስተካከያ ተደርጓል፡፡አንላይን ክፍያ አገልገሎት ሙሉ ለሙሉ ተግባራዊ ለማድረግ እና ያሉት ክፍተቶች እና የህግ ማዕቀፎችን በመለየት ጥናት በማድረግ የውሳኔ ሐሳብ ቀርቧል፡፡
- የTelex relaze and See way bill ላይ እና በአንድ የባንክ ፈቃድ ከሁለት በላይ የማስጫኛ ሠነድ ጋር ተያይዞ ዳሰሳዊ ጥናቶች ተከናውነዋል፡፡
- በስካኒንንግ ማሽን አጠቃቀም ዙሪያ ያስገኙት ውጤትና የተስተዋሉ ችግሮችን የተመለከተ ዳሰሳ ጥናት ላይ አስተያየጥ እየተሰጠበት ይገኛል፡፡
- እሴት የማይጨምሩ የስራ ፍሰቶችን ለማሻሻል ለተቋማዊ አቅም ዘርፍ ተጠንቶ ቀርቧል፡፡

3.1.2 የታክስ መረጃ አስተዳደር ውጤታማነት ማረጋገጥ ስራዎች አፈጻጸም

➲ የታክስ መረጃና የሽያጭ መመዝገቢያ መሳሪያ አስተዳደር አፈጻጸም

- ለ 1,094 ወጭ መጋራት መረጃ ፈላጊዎች ምላሽ ተሰጥቷል፡፡
- በመመሪያ ቁጥር 143/2011 መሰረት 3,949 ታክስ ከፋዮች መሰረታዊ የምዝገባ መረጃቸው ወቅታዊ ተደርጓል፡፡
- 7,595 ታክስ ከፋዮች የተሟላና ጥራቱን የጠበቀ የምዝገባ መረጃ እንዲኖራቸው ተደርጓል፡፡
- 4,720 ግብር ከፋዮች የግ/ከ/መ/ቁ አውጥተው የንግድ ፈቃድ በማምጣት የታክስ አካውንት ባለማስከፈታቸው ተሰርዘዋል፡፡
- የቢዝነስ አመቺነትን ከመፍጠር አንፃር የተሸጡ የሽ/መ/መሳሪያዎች በሙሉ በ3 ቀናት ውስጥ መተከል ያለባቸው ሲሆን በበጀት አመቱ ከተሸጡ 10,342 ማሽኖች ውስጥ 10,328 መሳሪያዎች በሙሉ100% በ3 ቀናት ሊተከሉ ችለዋል፣
- አመታዊ እድሳት ፈልገው ከገቡ 77,236 ማሽኖች ውስጥ 77,011 (100%) በ48 ሰዓት ታድሰዋል፡፡
- የጥገና አገልግሎት ፈልገው ከገቡ 35,764 ማሽኖች ውስጥ 35,656 (100%) በ48 ሰዓት ተጠግነው ወጥተዋል፡፡
- አምባሰል 1716፣ ሀሮን 2400፣ ስኬት 600፣ ወንዶ ንግድና ኢንቨስትመንት ኩባንያ 940፣ አይፖስ ኢንተርናሽናል ኃ/የተ የግል ማህበር 500፣ ዲያንካ 220፣ ፔትራም ኃ/የተ የግል ማህበር 300፣ ኢታ ሶሉሽን 18 በአጠቃላይ ያስመጧቸው 6,694 የሽያጭ መመዝገቢያ መሳሪያዎች ሲስተም ላይ ተመዝግበው እና መለያ ቁጥር ተሰጥቷቸው ለሽያጭ እንዲቀረቡ ተደርጓል፡፡
- ለ3 የሽ/መ/መ እና ሶፍትዌር እውቅና ተሰጥቷል፣
- ሐሮን ኮምፒውተር ኃላ.የተ.የግ.ማህበር ዤአሜን ዳታ ሜጋ ቴክኖሎጂ ካፓኒ ሊሚትድ ከተባለ አምራች ድርጅት ያስመጣውን አዲስ ሞዴል በአ.አ ዩንቨርስቲ የፍተሻ ስራ ተጠናቆ እውቅና እንዲያገኝ ተደርጓል፡፡
- ለ3 የኦሮሚያ ባለሙያዎች የሽያጭ መ/መሳሪያ መረጃ መመዝገቢያ እና ለ5 የአዲስ አበባ ከተማ ገቢዎች ሰራተኞች የጠፋ ማሽን መመዝገቢያ መጠቀሚያ ፈቃድ ተሰጥቷል፡፡
- ለ7 የሀሮን፣ ለ1 የስኬት ቴክኖሎጂስ ለ1 የአምባሰል ቴክኒሺያን፣ ለ3 የወንዶ፣ ለ3 የቢፍቱ፣ ለ3 የአይፖስ እንዲሁም ለ1 ኢታ፣ ለ1 ጁፒተር አቅራቢዎች በጠቅላላው ቴክኒሺያኖች ለ18 የተመዘገበ የSeal ቁጥር ፈቃድ ተሰጥቷል፡፡

➢ ከቢፍቱ አዱኛ እና ከአምባሰል ትሬዲንግ የሽያጭ የፌዴራል እና የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ግብር ከፋዮች ገዝተው ያልወሰዷቸውን 69 ማሽኖች፣ ለጥገና፣ ለዓመታዊ እድሳት የገቡ 112 ማሽኖች እና በአደራ ለ3 ወር እንዲቀመጡ ተፈቅዶ ከ3 ወር በላይ የሆናቸው 52 ማሽኖች

እንዲወሰዱ ለማድረግ መረጃቸውን የመሰብሰብ እና አደራጅቶ ለታክስ ማዕከላት በመላክ እንዲያስወስዱ የክትትል ስራ ተሰርቷል፡፡

- በጁፒተር 33 እና በወንዶ 85 በጠቅላላው 118 ግብር ከፋዮች የገዟቸው፣ በጥገና፣ በዓመታዊ ምርመራ ለ3 ወር በአደራ እንዲቀመጡ ተደርገው ግብር ከፋዮች ሊወስዷቸው ባለመፈለጋቸው አገልግሎት ማዕክል የነበሩ ቅርንጫፎች፣ አዲስ አበባ ገቢዎችና ኦሮሚያ ገቢዎች እንዲያስነሱ በደብዳቤ የማሳሰብ ስራ ተሰርቷል፡፡
- በአደራ ከተቀመጡት ከ3 ወር በላይ ከሆናቸው 930 ማሽኖች ውስጥ 470 ወደ ስራ ሲመለሱ 319 ማሽኖች የተወገዱ ሲሆን 28ቱ ባለቤቶቹ በመጥፋታቸው አገልግሎት ማዕከል እንዲቀመጡ ሲደረግ 113 ማሽኖች ክትትል የሚፈልጉ ናቸው፡፡
- በአስራ ሁለት ወራት ውስጥ (ከመካከለኛ ቀጥር 2 ውጭ) 46,654 ለማስገባት ታቅዶ 40,778 (87%) የኤፍዲ መረጃዎች ወደ ሲስተም እንዲገባ ተደርጓል፡፡
- በአጠቃላይ ከአስራ ስድስት ዘርፎች 3,902 ወቅታዊ የገበያ ዋጋ መረጃዎችን ለመሰብሰብ ታቅዶ ከአስራ ስድስት ዘርፎች 3,902 /100%/ ከተመረጡት የገበያ ቦታዎች ተመሳሳይ የተገኘላቸው ከአራት እስከ ስድስት ናሙናዎችን ተመሳሳይ ያልተገኘውን አንድ ናሙና በአካል፣ በስልክና በዌብ የመሰብሰብ ስራ ተሰርቷል፡፡
- በኢትዮጲያ ምርት ገበያ ከሰኔ እስከ ግንቦት ወር 2016 ዓ.ም. ግብይት የተፈጸመበት 460,354,844.95 የብር መጠን የያዘ 27,898 ዝርዝር ዊዝሆልድ መረጃ ወደ መረጃ ቋት የማስገባት ሥራ ተሰርቷል፡፡
- በበጀት ዓመቱ 343 (በድግግሞሽ የተለያየ ክፍያ) የኮንስትራክሽን ዲዛይን የአገልግሎት ክፍያ መረጃ የመሰብሰብ ስራ የተሰራ ሲሆን የ69 የኮንስትራክሽን ድርጅቶች መረጃ በመተንተንና በማጠናቀር ለፌደራል ቅርንጫፎችና ለክልል ገቢዎች የተሰራጭ ሲሆን የአ.አ. ገቢዎች ቢሮ ግብር ከፋይ የሆኑ የ31 የኮንስትራክሽን ድርጅቶች የኮንስትራክሽን ዲዛይን መረጃ በአ.አ. ከተማ አስተዳደር ገቢዎች ባለስልጣን ለታክስ መረጃና ሽያጭ መመዝገቢያ ስራ ክፍል ተልኳል፡፡
- ከ 44 የመንግስት ዩንቨርሲቲዎች የወጭ መጋራት መረጃ ተሰብስቦ የ39 ዩንቨርሲቲዎች ወደ መረጃ ቋት ገብቷል፡፡
- ከአምራች አከፋፋይ /ሽያጭ/መረጃ ከመሰብሰብ እንጻር ከ 6,655 ድርጅቶች ለመሰብሰብ ታቅዶ ከ6,277 (94%) ድርጅቶች የተሰበሰበ ሲሆን አፈጻጸሙን በመረጃ ለማሳየት 1,587,684 መረጃ ተሰብስቧል፡፡

- ከግብር ከፋዮች የግዢ መረጃ በመሰብሰብ ረገድ ከ31,184 ድርጅቶች ለመሰብሰብ ታቅዶ ከ15,393 ድርጅቶች (49%) 409,405 መረጃ ተሰብስቧል።

- ከመንግስት ባለበጀት መስሪያ ቤት የግዢ መረጃ ከመሰብሰብ አንጻር ከ315 መስሪያ ቤት ለመሰብሰብ ታቅዶ ከ308 መስሪያ ቤት (98%) በመረጃ 18,109 ተሰብስቧል።
- ከNGO ግዢ መረጃ መሰብሰብ በተመለከተ ከ1,721 NGO የግዥ መረጃ ለመሰብሰብ ታቅዶ ከ1365 ወይም የዕቅዱን 79% መሰብሰብ ተችሏል።
- የሶስተኛ ወገን የግዢና ሽያጭ መረጃ በየወሩ እየሰበሰቡ ወደ መረጃ ቋት ማስገባትንና ተደራሽ ማድረግን በሚመለከት በበጀት አመቱ 2,072,955 መረጃ ወደ መረጃ ቋት ለማስገባት ታቅዶ 2,069,179 መረጃ (100%) በውስጥ ኢንኮደሮች ማስገባት የተቻለ ሲሆን ከዚህ በተጨማሪ 5,145,880 መረጃ በመረጃ መረብ /online/ የተሰበሰበ እና በድምሩ 7,215,059 የግዥና ሽያጭ መረጃ ወደ መረጃ ቋት ገብቷል።
- የመረጃ ጥራት ቁጥጥርን በተመለከተ በ 4,300,147 መረጃዎች ላይ ለመስራት ታቅዶ 4,299,284 (100%) ለመስራት የተቻለ ሲሆን በጥራት ቁጥጥር ወቅት ስህተት ከተገኘባቸው 65,110 መረጃዎች ውስጥ (100%) እርማት እና ድግግሞሽ መረጃን የማጥፋት ስራ ተሰርቷል።

የጠፉ ደረሰኞችን በድርጅት 542 በደረሰኝ 601 ለሚመለከታቸው አካልና ለታክስ ማጭበርበር፣ ለታክስ ኦዲት ዳይሬክቶሬት እና ለሁሉም ቅ/ጽ/ቤቶች የማሳወቅ ስራ ተሰርቷል

ከቅርንጫፎችና ከክልሎች የተላኩ የጠፉ፣ የተቃጠሉና በአድራሻቸው ሊገኙ ያልቻሉ 1796 የሽ/መ/መሳሪያ አገልግሎት እንዳይሰጡ በመስጋት እና ተጨማሪ ሽያጭ እንዳይከናወን END Command ሰረቨር ላይ ተቀምጠዋል።

የጠፉ፣ የተቃጠሉ እና በአድራሻቸው ያልተገኙ ተብለው ሪፖርት የተደረጉ 1367 ማሽኖች ዝርዝር ጥንቃቄ እንዲደረገበት ለሁሉም ቅርንጫፍ እና በታክስ ስርዓት እና ክልሎች ድጋፍ በኩል ክልሎች እንዲደርሳቸው ደበዳቤ ተጽፏል።

ማሽን መግዛት የሚጠበቅባቸውን ግ/ከፋዮች አዲስ ሽ/መ/መ ከማስገዛት አንጻር 1912 ግ/ከፋዮችን ለማስገዛት ታቅዶ 2081 /109 በመቶ/ ብቻ ማስገዛት ተችሏል፣

መረጃ ለመስጠት ፈቃደኛ ያልሆኑ ድርጅቶች ላይ ክትትል በማድረግ 59 ድርጅት ህግ ባለማክበራቸው እንዲቀጡ የማስተላለፍ ስራ ተሰርቷል፣

የህግ ተገዥነትን ከማስፈን አንፃር በሁሉም ቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች ጠንካራ የቁጥጥር ስራ በመስራት በበጀት ዓመቱ በ46,599 ግብር ከፋዮች ላይ የመስክ ቁጥጥር ስራ ለማካሄድ ታቅዶ በ 45,816 (98%) ቁጥጥር የተደረገ ሲሆን በተደረገው የቁጥጥር ስራም በ3517 ግብር ከፋዮች ህግን ተላልፈው በመገኘታቸው ብር 92,713,930 የቅጣት ውሳኔ የወጣ ሲሆን ብር 16,536,027 ተሰብስቧል።

- የደረሰኝ ህትመት ፈቃድ ለጠየቁ 23,379 ግብር ከፋዮች ፈቃድ ተሰጥቷል፣
- የደረሰኝ ማስወገድ አገልግሎት ለጠየቁ 2,573 ግብር ከፋዮች በሙሉ አገልግሎት አግኝተዋል
- የጠፉ ደረሰኞችን በድርጅት 542 በደረሰኝ 601 ለሚመለከታቸው አካልና ለታክስ ማጭበርበር፣

ለታክስ ኦዲት ዳይሬክቶሬት እና ለሁሉም ቅ/ጽ/ቤቶች የማሳዎቅ ስራ ተሰርቷል፡፡

በበጀት ዓመቱ ሀሰተኛ ደረሰኝ መረጃ ማጣራት በሀገር ውስጥ ቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች ሲታይ፡-

ከፍተኛ ግ/ከ/ቅ/ጽ/ቤት

- የመረጃ ይጣራልኝ ጥያቄን ከቀረበባቸው ድርጅቶች የ1540 ድርጅቶችን መረጃቸውን በማጣራት 4164 ግብይቶች ብር 213,441,670.39 ሀሰተኛ መሆናቸው ተጣርቶ ለሚመለከታቸው ቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች ተላልፏል፡፡
- የኦዲት ጥያቄ ከቀረበባቸውን ድርጅቶች ላይ የማጥራት ስራ ተሰርቶ 861 ድርጅቶች ሀሰተኛ ተብለው በዋናው መ/ቤት ከተለዩ ድርጅቶች ጋር ግብይት ያላቸው በመሆኑ ያደረጉትን ግዢ የትራንዛክሽን ብዛት 4248 የብር መጠን 171,253,755.03 የያዙ ግዢዎች ሀሰተኛ መሆናቸውን በመለየት ለኦዲት የስራ ክፍሎች ጥንቃቄ እንዲያደርጉ መረጃውን በማጠናቀር ተላልፏል፡፡

ኮምቦልቻ ቅ/ጽ/ቤት

- ደረሰኝ ይጣራልን ተብለው ከቀረቡ ደረሰኞች መካከል 53 ደረሰኝ ሀሰተኛ ሲሆኑ የያዙት የገንዘብ መጠን 19,741,843.05 ብር ነው፡፡

ምስራቅ አ/አ/አ/ግ/ከ

- የህገ-ወጥ ደረሰኝ ትንተና ከ 1,033,753 ድርጅቶች የግዥ ዝርዝር መረጃ ውስጥ 124 ድርጅቶች 2005 ግብይት ብር 649,444,672.79 ግኝት ታክስ እንዲወሰን ለሚመለከተው አካል የማስተላፍ ስራ ተሰርቷል፡፡

ጅማ ቅ/ጽ/ቤት

- ለታክስ ኦዲት፣ለታክስ ማጭበርበር እና ለአገልግሎት ኦዲት ከ27 መረጃ ብር 19,298,302.48 ለገቢው አስተዋጽኦ አድርጓል::

ሐዋሳ ቅ/ጽ/ቤት

- በበጀት ዓመቱ ውስጥ ከ9 ወረዳዎች የ80 ግብር ከፋይ እና ከ18 ድርጅቶች የሶስተኛ ወገን የቡና መረጃ ሰብስቦ ወደ ሚመለከተው ክፍል በማስተላለፍ ብር 22,147,004.83 የግብር ውሳኔ እንዲወሰን የማድረግ ስራ ተሰርቷል፡፡

ምዕራብ ቅ/ጽ/ቤት

- በቁጥር 3200 ከሆኑ ድርጅቶች መረጃ ካላቸው 868 ድርጅቶች 44ቱ በሰርኩላር ሀሰተኛ ከተባሉት ጋር ግብይት የፈጸሙ ሲሆን ይህም በግብይት መጠን 74 በገንዘብ መጠን 7,280,137.80 ትንተና በመስራት ወደ ገቢ እንዲቀየሩ ለሚመለከታቸው ክፍሎች ተላልፏል፡፡ እንዲሁም በታክስ መረጃ በኩል ከተለያዩ ክፍለ ከተሞች እና የገቢ ሰብሳቢ ተቋማት ለቀረቡ 40 የመረጃ ይጣራልኝ ጥያቄ ምላሽ ተሰቷል በዚህም 1,112,250.50 ብር የያዙ 24 ሀሰተኛ

ደረሰኞችን ማዳን ተችሏል ። በድምሩ 8,392,388.3 ብር ወደ ገቢ እንዲቀየሩ ለሚመለከታቸው ክፍሎች ተላልፏል።

ሰሜን ምዕራብ ቅ/ጽ/ቤት

- 9 ግብር ከፋዮች ብር 317,352.24 የያዘ ግብይት በሀሰተኛ ደረሰኝ መፈጸማቸው በማረጋገጥ ወደ ገቢ እንዲቀየሩ ለሚመለከታቸው ክፍሎች ተላልፏል።
- በ12 ወሩ ዉስጥ 314 ከተለያዩ የግብር ማዕከላት በሚመጡ የሀሰተኛ ደረሰኝ ይጣራልኝ ጥያቄ ተጠይቆ ከዚህም ዉስጥ ብር 10,504,354.58 የሀሰተኛ ደረሰኝ መሆኑን ተጣርቶ ምላሽ ተሰቷል።

የመረጃ ማጥራት ስራዎች አፈጻጸም

በበጀት ዓመቱ 7,595 ታክስ ከፋዮች የተሟላና ጥራቱን የጠበቀ የምዝገባ መረጃ እንዲኖራቸው የተደረገ ሲሆን የ1,036 ታክስ ከፋዮች መረጃን በማጣራት ወደ ዘላቂ ማቆያ እንዲገባ ሲደረግ በሌላ በኩል ደግሞ 277 እንዲወጣ ተደርጓል።

3.1.3 የኤሌክትሮኒክ ታክስ (E-Tax) አጠቃቀምን ማሻሻል ስራዎች አፈጻጸም

➲ የኤሌክትሮኒክ ማሳወቅ (E-Filling) ስራዎች አፈጻጸም

የግብር ከፋዮች የኤሌክትሮኒክ ታክስ ማሳወቅ ስልጠና በተመለከተ በበጀት ዓመቱ ለ8,041 ስልጠና ለመስጠት ታቅዶ ለ8,821 (109 በመቶ) ተሰጥቷል። የኤሌክትሮኒክ ታክስ ማሳወቅ በ2016 በጀት ዓመት የስርዓቱ ተጠቃሚዊ ሽፋን 98 በመቶ ለማድረስ ታቅዶ ካሉን የተጣራ 50,820 ግብር ከፋዮች ውስጥ 48,349 (95.14 በመቶ) መፈጸም ተችሏል።

ሰንጠረዥ 10 የኢ-ፋይሊንግ ስልጠና እና የይለፍ ቃል አፈጻጸም

ተ. ቁ	ቅ/ጽ/ቤት	እስከ አሁን የሰለጠኑ	የ12 ወሩ ስልጠና			የይለፍ ቃል አፈጻጸም	
			ዕቅድ	ክንውን	መቶኛ	በ12 ወሩ የይለፍ ቃል የወሰዱ	እስከ አሁን የይለፍ ቃል የወሰዱና እያሳወቁ (እየተጠቀሙ) ያሉ ግብር ከፋዮች
1	ከፍተኛ	744	-	-		-	744
2	መካከለኛ ቁ.1	4,187	23	26	113	27	4,186
3	መካከለኛ ቁ.2	4,032		1		1	4,032
4	ምሥራቅ	12,763	1,938	2,489	128	2,489	12,337
5	ምዕራብ	10,537	2,584	2,335	90	2,054	9,638
6	ሰሜን ምዕራብ	8,770	1,500	1,963	131	1,912	8,389
7	ባህርዳር	3,005	416	404	97	421	2,901
8	መቀሌ	64	60	64	106	64	46
9	ሐዋሳ	2,010	228	385	168	385	1,891
10	አዳማ	1,416	387	301	77.7	331	1,379
11	ጅማ	1,493	449	442	98	442	1,272
12	ድሬዳዋ	534	81	93	115	93	510
13	ኮምቦልቻ	1,070	375	318	85	330	1,024
ድምር		50,625	8,041	8,821	109	8,549	48,349

ሰንጠረዥ 7 እስከ አሁን ወደ ስርዓቱ የገቡና እያስታወቁ ያሉ

ተ. ቁ	ቅ/ጽ/ቤት	ጠቅላላ የግብር ከፋይ ብዛት	ወደ ኢ-ፋይሊንግ ስርዓት መግባት የማይችሉ	የኢ-ታክስ ሥልጠና መውሰድ የሚገባው የተጣራ የግብር ከፋይ ብዛት	እስከ አሁን ስልጠና የወሰዱ	ቀሪ ስልጠና መውሰድ የሚገባቸው ዕቅድ	እስከ አሁን ወደ ስርዓቱ የገቡና እያስታወቁ ያሉ	ሽፋን በመቶኛ
1	ከፍተኛ	744		744	744		744	100
2	መካከለኛ ቁ1	4,407	220	4,187	4187	0	4,186	100
3	መካከለኛ ቁ2	4,041.00	12	4,029	4,029	0	4,032	100
4	ምሥራቅ	14,954	2120	12,834	12,763	71	12,337	96
5	ምዕራብ	12631	1990	10,641	10,537	104	9,638	95
6	ሰሜን ምዕራብ	11229	2475	8,754	8,754	0	8,389	96
7	ባህርዳር	4124	1119	3,005	3,005	0	2,901	97
8	መቀለ	2664			64		46	
9	ሐዋሳ	2323	390	1,933	1,933	0	1,891	94
10	አዳማ	1761	326	1,435	1,416	19	1,379	94
11	ጅማ	2089	467	1,622	1,493	129	1,272	78
12	ድሬዳዋ	778	240	538	534	4	510	95
13	ኮምቦልቻ	1438	340	1,098	1,070	28	1,024	94
	ድምር	63,183	9,590	50,820	50,529	291	48,349	95.14

የኤሌክትሮኒክ ክፍያ (E-Payment) አፈጻጸምን በተመለከተ፦ በበጀት ዓመቱ 10,141 ግብር ከፋዮችን ወደ ስርዓቱ ለማስገባት ታቅዶ 6,111 (60.26 በመቶ) ተከናውኗል፡፡ የኢ-ክፍያ ስርዓት ሽፋን በተመለከተ ከክፍያ ጋር አሳውቀው ክፍያ ከከፈሉት 37,637 ግብር ከፋዮች ውስጥ 25,623 (68.08%) በኢ-ፔይመንት ስርዓት የከፈሉ ናቸው፡፡ በኤሌክትሮኒክ የታክስ ክፍያ ሥርዓት የተሰበሰበ የታክስ መጠን ከአጠቃላይ ታክስ ያለውን ድርሻ 35 በመቶ ለማድረስ ታቅዶ በአገር ውስጥ ታክስ ከተሰበሰበው 321.85 ቢሊየን ብር ውስጥ 94.71 ብር በኢ-ክፍያ በመሰብሰቡ ድርሻው ከጠቅላላ ገቢ 29.43 በመቶ በመሆኑ የዕቅዱን 84% ማሳካት ተችሏል፡፡ በተጨማሪም እስከ አሁን ወደ ኢ-ፔይመንት የገቡ ግብር ከፋዮች ብዛት 29,318 ሲሆን የገንዘብ መጠኑ ደግሞ ብር 222,409,921,502.62 ቢሊዮን ነው፡፡

ሰንጠረዥ 8 የኤሌክትሮኒክ ክፍያ (E-Payment) የእስከ አሁን አፈጻጸም

ተ. ቁ.	ቅ/ጽ/ቤት	የግብር ከፋይ ብዛት	እስከ አሁን የተጠቃሚ ብዛት	ሽፋን በመቶኛ	በኢ-ፋይሊንግ በማሳወቅ ላይ ያሉ ግብር ከፋዮች ብዛት	የኢ-ክፍያ ሽፋን ከኢ-ማሳወቅ አንፃር	የትራንዛክሽን ብዛት	የክፍያ መጠን
1	ከፍተኛ	744	759	102	744	102.02	49,117	147,421,557,861.64
2	መካከለኛ ቁ.1	4187	3,850	92	4186	92.24	123,490	29,477,909,220.57
3	መካከለኛ ቁ.2	4029	3,718	92	4032	92.21	121,248	21,791,464,166.31
4	ምሥራቅ	12834	7,309	56	12337	59.24	83,669	3,306,051,739.70
5	ምዕራብ	10641	4,802	45	9638	49.82	53,288	2,543,464,954.95
6	ሰሜን ምዕራብ	8754	4,151	47	8389	49.48	39,871	1,569,889,291.09
7	ባህርዳር	3005	1,389	46	2901	47.88	13,502	3,879,141,559.64
8	ሀዋሳ	1933	1,018	53	1891	53.83	9,986	2,239,295,967.23
9	መቀሌ		49		46		239	724,686,303.52
10	አዳማ	1435	903	63	1379	65.48	13,283	4,220,942,141.72
11	ጅማ	1622	611	38	1272	48.03	5,479	1,060,759,216.72
12	ድሬደዋ	538	280	52	510	54.90	3,028	2,846,468,423.85
13	ኮምቦልቻ	1098	479	44	1024	46.78	4,808	1,328,290,655.68
	ድምር	50,820	29,318	58	48,349	60.63	521,008	222,409,921,502.62

ሰንጠረዥ 9 የቴሌብር ኤሌክትሮኒክ ክፍያ (E-Payment) የእስከ አሁን አፈጻጸም

ተ. ቁ	ቅርንጫፍ ጽ/ቤት	ከተተገበረ ጀምሮ	የትራንዛክሽን ብዛት	የተሰበሰበ የገንዘብ መጠን
1	ከፍተኛ	12	129	15,583,989,505.36
2	መካከለኛ ቁ.1	671	2797	221,026,808.85
3	መካከለኛ ቁ.2	406	1585	88,980,896
4	ምስራቅ	3457	13501	208,783,234.24
5	ምዕራብ	1014	3555	42,246,663.50
6	ሰሜን ምዕራብ	1616	6024	52,571,935.30
7	ባህርዳር	662	2990	51,525,663.84
8	ሐዋሳ	532	2083	54,020,367.08
9	መቀሌ	3	11	77,598.35
10	አዳማ	437	2059	79,137,143.66
11	ጅማ	251	901	33,615,736.57
12	ድሬደዋ	167	767	11,236,774.63
13	ኮምቦልቻ	98	422	5,078,569.57
ድምር		9,326	36,824	16,432,290,897.07

በገቢዎች ሚኒስቴር እስከ ሰኔ 30 ቀን 2016 ዓ.ም ድረስ የተሰሩ ሥራዎች በኢ-ፋይሊንግ የመጣ ክፍያ ብቻ ይስተናገድ የነበረው ከጥር 1 ቀን 2016 ዓ.ም ጀምሮ ማንኛውም የሚከፈል ክፍያ በቴሌብር እንዲስተናገድ ተደርጓል፡፡ በስርዓቱ 9,326 ታክስ ከፋዮች በ 36,824 ትራንዛክሽኖች ብር 16,432,290,897.07 ተከፍሏል፡፡

ሰንጠረዥ 10 የቴሌብር ኤሌክትሮኒክ ክፍያ (E-Payment) የበጀት ዓመቱ አፈጻጸም

ተ. ቁ	ቅርንጫፍ ጽ/ቤት	የከፈሉ ግብር ከፋዮች ብዛት	የትራንዛክሽን ብዛት	የገንዘብ መጠን
1	ከፍተኛ	11	117	13,510,714,386.59
2	መካከለኛ ቁ.1	663	2656	218,127,902.65
3	መካከለኛ ቁ.2	374	1411	82,827,860.43
4	ምስራቅ	3396	12786	205,637,626.31
5	ምዕራብ	979	3234	40,462,556.36
6	ሰሜን ምዕራብ	1584	5713	51,079,496.25
7	ባህርዳር	628	2624	47,516,704.62
8	ሐዋሳ	523	1983	52,612,575.14
9	መቀሌ	3	11	77,598.35
10	አዳማ	430	1951	77,880,799.02
11	ጅማ	250	885	33,415,300.88
12	ድሬደዋ	165	694	10,307,152.77
13	ኮምቦልቻ	88	369	4,376,700.38
ድምር		9,094	34,434	14,335,036,659.75

3.1.4 የቀረጥና ታክስ አገልግሎት አሰጣጥ ውጤታማነትን ማረጋገጥ ስራዎች አፈጻጸም

በበጀት ዓመቱ 11,173 ግብር ከፋዮችን ወደ ታክስ መረቡ ለማስገባት ታቅዶ 12,374 (110.7 በመቶ) ምዝገባ ተካሂዷል፡፡ ከስታንዳርድ አንጻርም 94 በመቶ ለመፈጸም ታቅዶ 100 (106.38 በመቶ) በተቀመጠው ስታንዳርድ መሰረት ተስተናግደዋል፡፡ አጠቃላይ የግብር ከፋይ ቁጥር 63,116 ደርሷል፡፡ 881 ታክስ ከፋይ በራሱ ፈቃድ የስረዛ ክሊራንስ ወስዶ ከታክስ ስርአቱ ወጥቷል፡፡

በበጀት ዓመቱ 4,133 ታክስ ከፋዮች በቻርተር ስታንደርዱ መሰረት ለተጨማሪ እሴት ታክስ ምዝገባ የተከናወነ ሲሆን ከተከናወነው ውስጥ 4,100 በስታንደርድና በታች 33 በመዘግየት አገልግሎት ተሰጥቷል፡፡

ሰንጠረዥ 11 የግብር ከፋዮች ምዝገባ አፈጻጸም

ተቁ	ቅርንጫፉ	ጠቅላላ ግብር ከፋይ ከባለፈው በጀት ዓመት የዞረ	በ12 ወሩ አዲስ የገባ	ከሌላ ቅ/ጽ/ቤት የመጣ	ከማቆያ የወጣ	ንግድ ፈቃድ ስላመጡ የተከፈተ	በመረጃ ማጥራት የተደመረ	ድምር	በ12 ወሩ የተሰረዘ	ወደ ሌላ ቅ/ጽ/ቤት የዞረ	ወደ ማቆያ የገባ	በመረጃ ማጥራት የተቀነሰ	ከ3 ወር በላይ አካውንት ስላልከፈቱ የተዘጋ	ጠቅላላ
1	ከፍተኛ	642	0	272	0	0	0	914	0	156	14	0	0	744
2	መካከለኛ ቁጥር 1	3753	1	2503	0	0	14	6271	8	1906	0	17	0	4340
3	መካከለኛ ቁጥር 2		0	4111	0	0	1	4112	37	34	0	0	0	4041
4	ምስራቅ	14257	3603	1041	47	403	90	19441	276	2243	496	0	1472	14954
5	ምዕራብ	13319	2875	96	100	0	506	16896	172	3612	0	481	0	12631
6	ሰሜን ምዕራብ	10233	2204	1113	12	15	10	13587	215	1774	0	0	369	11229
7	ባህርዳር	4000	1045	4	25	176	2	5252	43	2	0	1	1082	4124
8	ሐዋሳ	2178	397	51	15	24	2	2667	18	9	2	0	315	2323
9	መቀሌ	2313	534	9	56	37	236	3185	16	1	502	2	0	2664
10	አዳማ	1364	525	0	3	19	2	1913	33	13	1	2	103	1761
11	ጅማ	2334	700	45	2	40	0	3121	20	0	6	0	1006	2089
12	ድሬዳዋ	658	135	3	5	26	0	827	16	1	2	0	30	778
13	ኮምቦልቻ	1381	355	30	12	98	0	1876	27	1	13	54	343	1438
ጠቅላላ		56432	12374	9278	277	838	863	80062	881	9752	1036	557	4720	63116

በርቀት የጣት አሻራ ምዝገባ (Remote Registration) ከተለያዩ ሀገራት የተላኩ 510 የዲያስፖራ ግብር ከፋዮች የጣት አሻራ መረጃ አጥርቶ ወደ ሲስተም በማስገባት የግብር ከፋይ መለያ ቁጥር እንዲያገኙ ተደርጓል።

በኢትዮጵያ ኢንቨስትመንት ኮሚሽን አንድ አለቀ የምዝገባ ማእከል ለ218 የውጭ ሀገር ባለሀብቶች የግ.ከ.መ.ቁ ተሰጥቷል። በተጨማሪም በስልክና ITSM የመጡ 654 ጉዳዮች ተስተናግደዋል።

ፋይዳ ኢትዮጵያ ዲጅታል መታወቂያ ከግብር ከፋይ መለያ ቁጥር ጋር ማቀናጀት ሥራዎች፣

የዲጅታል መታወቂያ (ፋይዳ ቁጥር) ለድርጅት ሥራ አስኪያጆችና ሼር ሆልደሮች በተቋሙ ለመስጠት በሁለት ኪት ለ600 ሥራኪያጆችና ሼር ሆልደሮች ብሄራዊ መታወቂና የግብር ከፋይ መለያ በአዲስ መስጠት/ማቀናጀት ተሰርቷል።

ተቋሙ ሲገለገልበት የነበረው AFIS መሰረት ያደረገ የታክስ ከፋዮች መለያ ቁጥር አሰጣጥ ከታህሳስ 20 ቀን 2016 ጀምሮ ተቋርጦ ወደ ፋይዳ መሰረት ያደረገ የግብር ከፋይ መለያ ቁጥር ስርአት (Fayda based TIN system) ክልሎችና ከተማ አስተዳደሮች ወደ አዲሱ ስርአት የገቡ ሲሆን እስከ የካቲት መጨረሻ ለ251,726 ነባርና አዲስ ግብር ከፋዮች ዲጅታል መታወቂያ ወስደዋል።

በስታንደርድ የክሊራንስ አገልግሎት አሰጣጥ በተመለከተ በድምሩ 71,879 ተገልጋዮች ጠይቀው ለ71,272 ታክስ ከፋዮች በ16 የክሊራንስ አይነቶች አገልግሎት ሲሰጥ የ407 ተገልጋዮች ጥያቄ በክሊራንስ መመሪያው የተደነገገውን ስላላሟሉ አገልግሎት አልተሰጠም። ከተሰጠው አገልግሎት ለ71,272 ተገልጋዮች በስታንዳርዱ መሰረት አገልግሎት ሲሰጥ ለ407 ተገልጋዮች ደግሞ በመዘግየት አገልግሎት ተሰጥቷል።

በበጀት ዓመቱ ውስጥ በተገልጋዮች ቻርተር ስታንዳርድ መሰረት አጠቃላይ 883,489 አገልግሎት ተሰጥቷል። በስታንዳርድ የተሰጠ ብዛት 318,212 ወይም 36.02 በመቶ፣ ከስታንዳርድ በታች የተሰጠ ብዛት 484,947 ወይም 54.89 በመቶ እና ከስታንዳርድ በላይ(በመዘግየት) የተሰጠ ብዛት 10,693 ወይም 9.09 በመቶ ነው።

በበጀት ዓመቱ ውስጥ በሁሉም ቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች 103,542 የተለያዩ የውሳኔ ማስታወቅያዎች የነበሩ ሲሆን 103,002 (99.48) በመቶው የተለያዩ የውሳኔ ማስታወቂያዎች ስርጭት ሲከናወን 540 (0.52) በመቶው በተለያዩ ምክንያቶች ያልተሰራጩ የውሳኔ ማስታወቅያዎች ናቸው።

በጉምሩክ ኮሚሽን በኩል በተገልጋዮች ቻርተር ላይ የተቀመጡ አገልግሎቶችን በተቀመጠላቸው ጊዜ ገደብ ውስጥ 98 በመቶ አገልግሎት ለመስጠት ታቀዶ አፈፃፀሙ 95.98 በመቶ በመሆኑ የዕቅድ አፈፃፀም 97.94 በመቶ ሲሆን ችሏል፡፡ የዜጎች ቻርተር አገልግሎት አፈፃፀምን በተመለከተ በበጀት አመቱ የቻርተር ሪፖርት በማካተት በአጠቃላይ 5,709,779 አገልግሎት የተሰጠ ሲሆን በስታንዳርድ እና ከስታንዳርዱ በታች የተሰጡ አገልግሎቶች 5,493,284 (96.21%) ሲሆኑ ከተቀመጠለት የአገልግሎት ስታንዳርድ በላይ የተሰጠ አገልግሎት 216,495 (3.79%) ሆኖ ተመዝግቧል፣ ከተቀመጠው ስታንዳርድ በላይ የተፈፀመበት ዋና ዋና ምክንያቶች፡- ሲስተም መቆራረጥ፣ የተሽከርካሪ ብዛትና የሪስክ ደረጃቸው ከፍተኛ የሆኑ ተሽከርካሪዎች መብዛታቸው እና የመሳሳሉት እንደ ምክንያት የሚጠቀሱ ናቸው፡፡

የአገልግሎት ኦዲት ስራዎች አፈጻጸም

ከቀረቡ የአገልግሎት ጥያቄዎች ውስጥ 99 በመቶውን ምላሽ ለመስጠት ታቅዶ በበጀት ዓመቱ ከቀረበው 6,510 ውስጥ ለ6,474 (99%) ምላሽ የተሰጠ ሲሆን 36 (1 በመቶ) ወደ ቀጣይ ወር የዞረ ጥያቄ ነው፡፡ አፈጻጸሙም ምላሽ ለመስጠት ከታቀደው (99%) ነው፡፡

ሰንጠረዥ 12 የአገልግሎት ኦዲት አፈጻጸም በማህደር

ተ.ቁ	ቅርንጫፍ	በ12 ወር የቀረበ ድምር	በተለያየ ምክንያት የተቋረጠ ማህደር	ውሳኔ የወጣለት /በሙሉ የተከናወነ	ጠቅላላ ክንውን	አፈጻጸም በመቶኛ	በስታንዳርዱ የተስተናገዱ	ወደ ቀጣይ የዞረ
1	ከፍተኛ	359		359	359	100	357	0
2	መካከለኛ ቁ 1	552	41	507	548	99	485	4
3	መካከለኛ ቁ. 2	471	73	393	466	99	464	5
4	ሰሜን ምዕራብ	965	6	955	961	100	955	4
5	ምዕራብ	1024	142	877	1019	100	834	5
6	ድሬዳዋ	46	5	40	45	98	40	1
7	ምስራቅ	1260	111	1144	1255	100	1,255	5
8	ጅማ	84	0	84	84	100	84	0
9	አዳማ	93	1	91	92	99	88	1
10	መቀሌ	176	77	91	168	95	77	8
11	ባህር ዳር	450	59	390	449	100	390	1
12	ሀዋሳ	928	5	921	926	100	926	2
13	ኮምቦልቻ	102	0	102	102	100	97	0
	ድምር	6510	520	5954	6474	99	6052	36

ሰንጠረዥ 13 የአገልግሎት ኦዲት አፈጻጸም በገንዘብ (በፍሬ ግብር)

ተ.ቁ	ቅርንጫፍ ጽ/ቤት	ዕቅድ	ክንውን				አፈጻጸም በመቶኛ
			በፍሬ ግብር	ወለድ	መቀጫ	ክንውን ድምር	
የተቋሙ የ9 ወራት አፈጻጸም		2,943,307,976.00	2,878,198,984.52	609,243,724.56	809,633,628.98	4,297,076,338.06	98

የታክስ ተመላሽ ስራዎች አፈጻጸም በማህደር

ከቀረቡ የተመላሽ ጥያቄዎች ውስጥ 97 በመቶውን ምላሽ ለመስጠት ታቅዶ የዞረውን ጨምሮ በበጀት ዓመቱ 3,818 ጥያቄዎች ቀርበው 3,742 (98%)ምላሽ የተሰጠ ሲሆን ይህ አፈጻጸም ጥሩ ውጤትና መሻሻል የታየበት ነው፡፡ ከስታንዳርድ አንጻር 99 በመቶ ለመፈጸም ታቅዶ 3,580 (95.67%) በስታንዳርዱ መሰረት የተከናወነ ነው፡፡

ሰንጠረዥ 14 የታክስ ተመላሽ ስራዎች አፈጻጸም

ተ.ቁ	ቅርንጫፍ	በ12 ወሩ የቀረበ	ክንውን	ክንውን በመቶኛ	በሙሉ ውድቅ የተደረገ	የተቋረጠ	በገንዘብ እንዲመለስ የተወሰነ	ለዕዳ የተካካሰ	በስታንደርዱ የተስተናገደ	ወደ ቀጣይ የዞረ
1	ከፍተኛ	661	661	100	28	129	359	145	661	-
2	መካከለኛ 1	465	465	100	1	82	199	183	465	-
3	መካከለኛ ቁ.2	277	277	100	14	21	105	137	277	-
4	ሰሜን ምዕራብ	261	259	99	1	27	184	47	187	2
5	ምዕራብ	855	804	94	10	148	576	70	749	51
6	ድሬዳዋ	36	35	97	1	3	23	8	35	1
7	ምስራቅ	761	754	99	32	67	582	73	748	7
8	ጅማ	25	25	100	4	8	11	2	25	-
9	አዳማ	24	24	100	1	3	19	1	21	-
11	መቀሌ	110	99	90	10	15	56	18	94	11
12	ባህር ዳር	100	99	99	16	5	75	3	99	1
13	ሀዋሳ	179	178	99	35	-	110	33	178	1
13	ኮምቦልቻ	64	62	97	5	1	51	5	41	2
	ድምር	3,818	3,742	98	158	509	2,350	725	3,580	76

ሰንጠረዥ 15 የተመላሽ አፈጻጸም በገንዘብ

ተ.ቁ	ቅርንጫፍ	ጠቅላላ የቀረበ የተመላሽ ጥያቄ	ውድቅ የተደረገ	የተቋረጠ	በገንዘብ እንዲመለስ የተወሰነ	ለዕዳ የተካካሰ	ድምር	ወደ ቀጣይ የዞረ
1	ከፍተኛ	5,648,115,784.26	918,645,031.06	754,106,196.44	3,045,575,762.83	929,788,793.93	5,648,115,784.26	-
2	መካከለኛ 1	1,518,162,820.04	313,371,155.31	230,415,101.16	827,693,731.53	146,682,832.04	1,518,162,820.04	-
3	መካከለኛ 2	1,861,555,543.16	335,507,668.59	555,028,320.89	840,792,179.20	130,227,374.48	1,861,555,543.16	-
4	ሰሜን ምዕራብ	232,178,823.48	18,412,723.91	38,450,023.47	169,493,787.20	4,901,567.63	231,258,102.21	920,721.27
5	ምዕራብ	1,850,733,608.48	731,007,993.57	225,452,646.45	637,419,911.37	11,421,899.84	1,605,302,451.23	245,431,157.25
6	ድሬዳዋ	20,913,541.25	985,902.72	357,455.10	13,855,609.67	5,626,688.96	20,825,656.45	87,884.80
7	ምስራቅ	919,787,089.64	502,677,177.40	133,522,412.48	228,437,740.14	35,521,285.40	900,158,615.42	19,628,474.22
8	ጅማ	13,529,022.00	5,091,680.65	5,700,523.39	1,592,967.99	1,143,849.97	13,529,022.00	-
9	አዳማ	33,082,784.80	1,547,229.47	24,021,816.95	7,513,738.33	-	33,082,784.75	0.05
10	መቀሌ	87,401,413.69	2,406,043.72	20,730,941.79	35,680,665.48	9,212,333.90	68,029,984.89	19,371,428.80
11	ባህር ዳር	119,662,854.88	77,540,357.17	4,177,840.93	37,077,235.06	851,993.99	119,647,427.15	15,427.73
12	ሀዋሳ	241,478,412.61	59,810,222.72	2,292,503.23	170,014,023.97	9,317,622.66	241,434,372.58	44,040.03
13	ኮምቦልቻ	26,805,078.17	7,797,415.38	829,497.88	14,127,245.40	1,653,988.35	24,408,147.01	2,396,931.16
	ድምር	12,573,406,776.46	2,974,800,601.67	1,995,085,280.16	6,029,274,598.17	1,286,350,231.15	12,285,510,711.15	287,896,065.31

➲ የታክስ ውሳኔ ቅሬታ አፈታት አፈጻጸም

በበጀት ዓመቱ ከቀረቡ ጥያቄዎች ውስጥ 98 በመቶውን ውሳኔ በማውጣት ለግብር ከፋዩ ለማድረስ ታቅዶ ከ2015 በጀት አመት የዞረ 52 የግብር ከፋይ ቅሬታዎች ብር 1,981,150,824.46 የያዙ ቅሬታዎች ሲሆኑ 39,168,061,278.19 የያዙ 1684 አዲስ ቅሬታዎች የቀረቡ ሲሆን በአጠቃላይ በድምሩ ብር 41,149,212,102.65 የያዙ የ1736 የግብር ከፋይ ቅሬታዎች ቀርበዋል፡፡ በበጀት ዓመቱ ውስጥ የ1,671 ግብር ከፋይ ቅሬታዎች ብር 37,647,293,821.96 የያዘ ውሳኔ ተወስኖ ለግብር ከፋይ እንዲደርስ የተደረገ ሲሆን፤ ወደ ሀምሌ ወር የዞሩ የ65 የግብር ከፋይ ቅሬታዎች ብር 3,501,918,281.69 የያዙ የያዙ ናቸው፡፡ በአጠቃላይ በበጀት ዓመቱ በቅ/ጽ/ቤቶች እጅ ላይ ከነበሩት 1736 ፋይሎች ውስጥ 1671 (96.26 በመቶ) ሲወሰኑ ቀሪው 65 ፋይሎች (3.74 በመቶ) ወደ ሀምሌ ወር የዞሩ በመታየት ላይ የሚገኙ ናቸው፡፡

ሰንጠረዥ 16 የታክስ ውሳኔ ቅሬታ አፈታት አፈጻጸም

ተ.	የቅ/ጽ/ቤት	ዓመቱ መጀመሪያ ላይ የነበሩ	በበጀት ዓመቱ የተጨመሩ (አዲስ)	በ12 ወሩ የነበሩ መዝገቦች	ውሳኔ ያገኙ ማህደራት	ወደ ቀጣይ የዞሩ

ቁ		በድርጅት	በገንዘብ	በድርጅት	በገንዘብ	በድርጅት	በገንዘብ	በድርጅት	በገንዘብ	በድርጅት	በገንዘብ
1	ከፍተኛ	6	416,359,948.65	219	22,820,768,191.52	225	23,237,128,140.17	206	20,991,612,674.48	19	2,245,515,465.69
2	ምሥራቅ	18	358,857,506.95	240	969,403,988.63	258	1,328,261,495.58	253	1,320,637,673.44	5	7,623,822.14
3	ምዕራብ	2	25,734,387.44	143	534,048,604.29	145	559,782,991.73	145	559,782,991.73	0	-
4	መካከለኛ ቁ.1	4	639,367,305.01	247	5,607,063,376.59	251	6,246,430,681.60	242	5,664,749,934.37	9	581,680,747.23
5	መካከለኛ ቁ2	0	-	222	4,358,756,129.03	222	4,358,756,129.03	215	4,202,084,392.68	7	156,671,736.35
6	ሰሜን/ምዕራብ	3	1,127,242.07	155	662,372,538.99	158	663,499,781.06	154	555,319,713.30	4	108,180,067.76
7	አዳማ	4	15,275,595.63	90	620,908,059.10	94	636,183,654.73	89	604,826,158.53	5	31,357,497.20
8	ጅማ	1	638,630.33	56	121,859,068.67	57	122,497,699.00	55	104,502,918.95	2	17,994,780.05
9	ድሬዳዋ	1	8,420,728.10	63	2,481,055,983.65	64	2,489,476,711.75	64	2,489,476,711.75	0	-
10	ሐዋሳ	0	-	81	415,436,522.61	81	415,436,522.61	80	415,436,522.61	1	
11	መቀሌ	0	-	28	73,911,887.20	28	73,911,887.20	28	73,911,887.20	0	-
12	ባሕር ዳር	9	505,818,516.29	56	81,298,566.92	65	587,117,083.21	55	250,780,303.77	10	336,336,779.44
13	ኮምቦልቻ	4	9,550,963.99	84	421,178,360.99	88	430,729,324.98	85	414,171,939.15	3	16,557,385.83
	ድምር	52	1,981,150,824.46	1684	39,168,061,278.19	1736	41,149,212,102.65	1671	37,647,293,821.96	65	3,501,918,281.69

በአጠቃላይ የተወሰኑት 1,671 ውሳኔዎች ይዘት ሲታይ፦

- የ926 ግብር ከፋይ ቅሬታዎች (56%) ከታክስ ኦዲት ተወስነው ቅሬታ የቀረበባቸው ሲሆኑ
- 2የ472 ግብር ከፋይ ቅሬታዎች (28%) ከአወሳሰን፣ ከካሽ ሬጅስተር፣ቅጣት እና ሌሎችም
- ውሳኔ የሚሰጡ ስራ ክፍሎች ተወስነው ቅሬታ የቀረበባቸው ሲሆኑ፤
- የ140 ግብር ከፋይ ቅሬታዎች (8%) ቅሬታዎች ከኢንቬስትጌሽን ኦዲት ቅሬታ የቀረበባቸው ናቸው፡፡
- የ133 ግብር ከፋይ ቅሬታዎች (8%) ቅሬታዎች ከተመላሽና ከአገልግሎት ኦዲት የመጡ ቅሬታዎች ናቸው፡፡
- ከተወሰኑት ከ1671 የግብር ከፋይ ፋይሎች በአጠቃላይ 4271 ኤዞችን የያዙ ሲሆን ከዚህ ውስጥ 2274 ኤዞች (53%) ለተቋም የተወሰኑ ሲሆን 438 ኤዞች (10%) ለግብር ከፋይ የተወሰኑ ናቸው ፤ሌሎች 1559 ኤዞች (37%) በድጋሚ ተጣርተው የሚሻሻሉ ሆነው ተወስነዋል፤

ሰንጠረዥ 17 የታክስ ውሳኔ ቅሬታ አፈታት ሁኔታ በቅ/ጽ/ቤቶች

ተ.ቁ	ቅርንጫፍ	ውሳኔ ያገኙ ቅሬታዎች/በድርጅቶች	ቅሬታዎች የያዟቸው ኤዞች	ለተቋም የተወሰኑ ኤዞች ብዛት	ለግብር ከፋይ የተወሰኑ ኤዞች ብዛት	በከፊል/በሙሉ የተሻሻሉ ኤዞች ብዛት
1	ከፍተኛ	206	814	666	31	117
2	ምሥራቅ	253	559	216	59	284
3	ምዕራብ	145	391	176	69	146
4	መካከለኛ ቁ 1	242	643	338	58	247
5	መካከለኛ ቁ 2	215	597	179	39	379
6	ሰሜን ምዕራብ	154	267	162	3	102
7	አዳማ	89	221	125	63	33
8	ጅማ	55	128	59	7	62
9	ድሬዳዋ	64	146	55	31	60

10	ሐዋሳ	80	195	90	56	49
11	መቀሌ	28	41	19	10	12
12	ባሕር ዳር	55	98	58	6	34
13	ኮምቦልቻ	85	171	131	6	34
አጠቃላይ ድምር		1671	4271	2274	438	1559

የጉምሩክ አቤቱታ አፈፃፀም፡- ደንበኛው የጉምሩክ አገልግሎት ካገኘ በኃላ ከዋጋ አተማመን፣ ከታሪፍ አመዳደብ፣ ከዕቃ ውርስ፣ ከእቃ አገላለጽ፣ ከአስተዳደራዊ ቅጣት፤ ከልዩነት፤ ከቀረጥ ነጻ፤ ከCPC እና ከቫውቸር ጋር በተያያዘ የሚቀርቡ ቅሬታዎች ሲሆኑ፤ በበጀት ዓመቱ ውስጥ ወደ ዋና መ/ቤት የተላኩ 3,399 (ከባለፈው በጀት ዓመት የዞረን ጨምሮ) አቤቱታዎች ውስጥ 3,276 (96.38%) አቤቱታዎች ውሳኔ እንዲያገኙ ተደርጓል፤ ውሳኔ ከተሰጠባቸው አቤቱታዎች ውስጥ 2,465 ለጉምሩክ የተወሰነ ብር 6.14 ቢሊዮን፣ 296 ለደንበኛ የተወሰነ በብር 0.66 ቢሊዮን፣ 385 የተሻሻሉ በብር 1.80 ቢሊዮን እና 130 ሌሎች ብር 0.89 ቢሊዮን አቤቱታዎች ናቸው።

በቅ/ጽ/ቤቶች ከቀረቡ 5,733 (ከባለፈው በጀት ዓመት የዞረን ጨምሮ) አቤቱታዎች ውስጥ 5,619 (98.01%) አቤቱታዎች ውሳኔ እንዲያገኙ የተደረገ ሲሆን ውሳኔ ከተሰጠባቸው አቤቱታዎች ውስጥ 3,948 ለጉምሩክ የተወሰነ፣ 339 ለደንበኛ የተወሰነ፣ 1,008 የተሻሻሉ እና 324 ሌሎች አቤቱታዎች ናቸው። ለጉምሩክ ከተወሰኑት 3,948 አቤቱታዎች ብር 9.75 ቢሊዮን እንዲሰበሰብ የተወሰነ ሲሆን አፈፃፀሙ እንደሚከተለው በሰንጠረዥ ቀርቧል።

የተለያዩ ማብራሪያ መስጫ ዘዴዎችን በመጠቀም ለታክስ ከፋዩ የተሰጡ የሀገር ውስጥ ታክስ ጉዳዮች መረጃ፣ ማብራሪያና የማማከር አገልግሎቶች፡-

ሰንጠረዥ 18 የሀገር ውስጥ ታክስ ማብራሪያና ምክር አገልግሎት ስራዎች አፈጻጸም

ተ.ቁ	አገልግሎት መስጫ ዘዴዎች	የቀረቡ ጥያቄዎች በቁጥር	ማብራሪያ የተሰጣቸው ጥያቄዎች በቁጥር	አፈጻጸም ከተቀመጠው ስታንዳርድ አንጻር		
				ባነሰ	እኩል	በበለጠ
1	ስልክ	6154	6154	2118	3922	114
2	ዕሁፍ	23	23	10	8	5
3	ኢ-ሜይል	768	768	536	230	2
4	በግንባር(በአካል) ለመጡ ታክስ ከፋዮች	934	934	371	486	77
ጠቅላላ		**7879**	**7879**	**3035**	**4646**	**198**

የተለያዩ ማብራሪያ መስጫ ዘዴዎችን በመጠቀም ለታክስ ከፋዩ የተሰጡ የጉምሩክ ጉዳዮች መረጃ፣ ማብራሪያና የማማከር አገልግሎቶች፡-

ሰንጠረዥ 19 የጉምሩክ ማብራሪያና ምክር አገልግሎት ስራዎች አፈጻጸም

ተ.ቁ	አገልግሎት መስጫ ዘዴዎች	የቀረቡ ጥያቄዎች	ማብራሪያ የተሰጣቸው	አፈጻጸም ከተቀመጠው ስታንዳርድ አንጻር		
				ባነሰ	እኩል	በበለጠ

		በቁጥር	ጥያቄዎች በቁጥር			
1	ስልክ	1980	1980	1466	416	98
2	ፅሁፍ					
3	ኢ-ሜይል	339	339	262	60	17
4	በግንባር(በአካል) ለመጡ ታክስ ከፋዮች	361	361	210	140	11
ጠቅላላ		2680	2680	1938	616	126

ሰንጠረዥ 20 የአጠቃላይ ቅሬታ አፈታት አፈጻጸም

ተ.ቁ	ቅሬታ መቀበያ ዘዴዎች	የቀረቡ ቅሬታዎች ብዛት በቁጥር	ምላሽ የተሰጣቸው ቅሬታዎች ብዛት በቁጥር	ምላሽ ያልተሰጣቸው በሂደት ላይ የሚገኙ	ከተቀመጠው ስታንዳርድ አንጻር		
					ባነሰ	እኩል	በላይ
1	በፅሁፍ	9	9	-	4	3	2
2	በግንባር መጥተው ቅሬታ ያቀረቡ	65	65	-	38	23	4
3	በኢ-ሜይል	6	6	-	4	2	
4	በስልክ	34	34		21	13	
ጠቅላላ		114	114		67	41	6

➲ ለፍትህ አካላት የሚቀርቡ የፍትሀብሔር ጉዳዮች በመዝገብ የመርታት አቅምን ማሳደግ:-

የግብር ይግባኝ ክርክር አፈጻጸም:- የ2016 በጀት ዓመት የግብር ይግባኝ ክርክር አፈጻጸም በተመለከተ ከ2015 በጀት ዓመት ወደ 2016 በጀት ዓመት የዞረ መዝገብ ብዛት 191 ሲሆን በ2016 በጀት ዓመቱ የመጣ አዲስ መዝገብ ብዛት 329 ነው፡፡በአጠቃላይ ብዛት 520 መዝገቦች የገንዘብ መጠናቸውም 27,175,257,956.34 ነበር ናቸው፡፡ በበጀት ዓመቱ 303 መዝገቦች ለወሳኔ ተቀጥረው 292 መዝገቦች በክርክር እልባት የተሰጠባቸው ሲሆኑ አጠቃላይ የገንዘብ መጠናቸው ብር 17,862,435,045.77 ነው፡፡

በግብር ይግባኝ ክርክር የመርታት አቅም ምጣኔ በ2016 በጀት ዓመት ከተወሰኑት 292 የግብር ይግባኝ ክርክር መዝገቦች ውስጥ ለሚኒስቴሩ የተወሰኑ 193 የታክስ ክርክር መዝገቦች ሲሆኑ የብር መጠናቸውም ብር 9,890,463,015.62 ነው፡፡ ለግብር ከፋዮች ደግሞ 71 መዝገቦች ሲወሰኑ የገንዘብ መጠናቸው ብር 6,552,823,701.32 ነው፡፡ ወደ ስር የተመለሱ መዝገቦች ብዛት 28 ሲሆኑ የገንዘብ መጠናቸው ብር 1,419,1483,28.83ነው፡፡ ከዚህ አኳያ የመርታት አቅም ምጣኔ በመዝገብ ብዛት 73.1 በመቶ ሲሆን በገንዘብ መጠን ደግሞ 60.1 በመቶ ነው፡፡ ወደ ሚቀጥለው በጀት ዓመት የዞሩ መዝገቦች ብዛት በጠቅላላው 228 ሲሆን የገንዘብ መጠን ብር 9,312,822,910.57 ነው፡፡

የቀጥታ ክስ ክርክር ስራዎች አፈጻጸም:- በበጀት ዓመቱ በቀጥታ ክስ ክርክር ላይ የነበሩ መዝገቦችን በተመለከተ ካለፈው በጀት ዓመት የዞረ መዝገብ ብዛት 49 ሲሆን የገንዘብ መጠኑ 514,146,674.16 እና በ12 ወራት አዲስ የመጣ የመዝገብ ብዛት 37 ሲሆን የገንዘብ መጠኑ 220,019,134.79 ነው፡፡ በጠቅላላው ቀጥታ ክስ ክርክር ላይ የነበረ መዝገብ ብዛት 86 ሲሆን የገንዘብ መጠን 734,165,808.95 ነው፡፡

በመሆኑም በቀጥታ ክስ ክርክር የመርታት አቅምን ከማሻሻል አኳያ ሲታይ ከተወሰኑት 41 የቀጥታ ክስ ክርክር መዝገቦች ውስጥ ለሚኒስቴር መ/ቤቱ የተወሰኑት 24 መዝገቦች ሲሆኑ የገንዘብ መጠናቸው ብር 299,181,304.41 ነው፡፡ በሚኒስቴር መ/ቤቱ ላይ የተወሰኑት መዝገቦች ደግሞ 13 ሲሆኑ የገንዘብ መጠን 315,905,790.56 ነው፡፡ አራት መዝገቦች ለጊዜው የተዘጉ ሲሆን የገንዘብ መጠናቸው 8,025,118.94 እና የመርታት አቅም ምጣኔ በመዝገብ ብዛት 65 በመቶ ሊሆን ችሏል፡፡ ወደ ሚቀጥለው በጀት ዓመት የዞሩ መዝገቦች ብዛት ደግሞ 45 ሲሆኑ የያዙት የገንዘብ መጠን ብር 392,847,093.94 ነው፡፡

በተጨማሪም በህግ ረቂቅ አስተያየት ዙሪያ በ2016 በጀት ዓመት የቀረቡ የተለያዩ የህግ ማብራሪያ ጥያቄዎች 55 ሲሆኑ ለ53 ወይም 96.36 በመቶ ለሚሆኑት የተለያዩ የህግ ማብራሪያና አስተያየቶች ምላሽ ተሰጥቷል፡፡

በጉምሩክ ኮሚሽን የፍትሐብሔር ክርክርና ክትትል አፈፃፀምን በተመለከተ፡- በአጠቃላይ በቅ/ጽ/ቤቶችና በዋናው መ/ቤት በበበጀት ዓመቱ ውሳኔ ካገኙ የፍትሐ-ብሄር መዝገቦች መካከል የመርታት አቅምን በመዝገብና በገንዘብ በአማካይ 92 በመቶ ለማድረስ ታቅዶ 87.63 በመቶ በመሆኑ የዕቅድ አፈፃፀሙ 95.25 በመቶ ሊሆን ችሏል፡፡ ከአጠቃላይ ውሳኔ ካገኙ 682 መዝገቦች ውስጥ 559 (81.96 በመቶ) መዝገቦች ለኮሚሽኑ የተወሰኑ ሲሆኑ ቀሪዎቹ 123 (18.04 በመቶ) መዝገቦች ለተከራካሪ ወገን ተወስነዋል፡፡ የቅ/ጽ/ቤቶችና የዋና መ/ቤት የመርታት አቅም ስንመለከት (በቅ/ጽ/ቤቶች በመዝገብ 80.37 በመቶ/ በገንዘብ 90.45 በመቶ፤ እና በዋናው መ/ቤት በመዝገብ 87.37 በመቶ/ በገንዘብ 95.30 በመቶ) ነው፤ ለኮሚሽን ከተወሰኑ 559 መዝገቦች ብር 1,882,600,283.45 ውሳኔ ተሰጥቶባቸዋል፡፡

3.1.5 የጉምሩክ ስነስርዓት ማሻሻል ስራዎች አፈጻጸም

የትራንዚት ስራዎች አፈጻጸም፡- የትራንዚት እንቅስቃሴ ከመነሻ እስከ መድረሻ በቅ/ጽ/ቤቶች የሚያጋጥሙ በተለይ ከሲስተም፤ ትራንዚት ዋስትና ማስያዝን፣ የT1 ዝግጅት፣ ዲፓርት፣ አራይቫል እና ቫሊዴሽን ስራ በአግባቡ ስለመሰራቱ ክትትል ተደርጓል፤ እንዲሁም የተላላፊ ዕቃዎች መውጫ በር ላይ ዕቃ አመዘጋገብ እና በመሳሰሉት ላይ የድጋፍና ክትትል ስራዎች ተሰርተዋል፤ ቫሊዴት የተደረጉ የመንገድ ወረቀቶችን በተመለከተ እስካሁን 231,090 የገቢ ዕቃ የመንገድ ወረቀቶች እና 113,583 የወጪ ዕቃ የመንገድ ወረቀቶች በአጠቃላይ 344,673 መንገድ ወረቀቶች ቫሊዴት ተደርገዋል፡፡ በተጨማሪ 36,929 ሰነዶች የትራንዚት ፈቃድ ተሰጥቷል፡፡

ቫሊዴት ያልተደረጉ የትራንዚት ሠነዶች ጋር ተያይዞ አስፈላጊው ድጋፍና ክትትል እየተደረገ ሲሆን 18,036 የገቢ እና 2,409 የወጪ በአጠቃላይ 20,445 የትራንዚት ሰነዶች በሂደት ላይ ይገኛሉ፤ ከትራንዚት እና መጋዘን አሰራር ጋር በተያያዘ ለቀረበ 814 ጥያቄዎች እንዲሁም ከተወረሱ ዕቃዎች ሽያጭ ጋር በተያያዘ ለሰብዓዊ አገልግሎት የሚውሉ ዕቃዎችን የድጋፍ ጥያቄዎች፣ ለተቋማት የሚመደቡ የተሽከርካሪ ጥያቄዎች እና ሌሎች ለመንግስታዊ ተቋማት አገልግሎት የሚውሉ የተለያዩ ዕቃዎችን በተመለከተ ለቀርቡ ለ427 ደንበኞች ምላሽ ተሰጥቷል፡፡

የመጋዘን ስራዎች አፈጻጸም፡- በአለም አቀፋዊ ብሎም በሀገር ደረጃ እየጨመረ የመጣውን የንግዱን እንቅስቃሴ ለማፋጠን እንዲሁም የሎጀስቲክስ ሰንሰለቱን ውጤታማ ይሆን ዘንድ የገቢና ወጪ እቃዎች የጉምሩክ ስነስርአት ተፈጽሞባቸው ለነጻ ዝውውር እስኪለቀቁ ድረስ የሚከማቹበት ቦታ ሲሆን በዚህም በ2016 በጀት አመት 137 የግል ጉምሩክ ቦንድድ እና ቦንድድ ኤክስፖርት መጋዘኖች ፈቃዳቸውን ያደሱ ሲሆን፤ በደንብ ቁጥር 518/2015 ባለሟሟላታቸው ታግደው ፍቃዳቸው ተሰርዞ እንዲመልሱ የተደረገ 70 ድርጅቶች፤18 የቦንድድ መጋዘን ፈቃድ ጥያቄ ላቀረቡ አዲስ የቦንድድ መጋዘን ፈቃድ ተሰጥቷል፣ እና 17 ቦንድድ መጋዘኖች በራሳቸዉ ምክንያት ፈቃዳቸውን መልሰዋል፤ባጠቃላይ በስራ ላይ ያሉ ድርጅቶች 155 ናቸው፡፡

በጉ/ቅ/ጽ/ቤቶች ደረቅ ወደብ ተከማችቶ የሚገኝ ከ15 ቀናት በታች 2,316 ኮንቴነሮች እና ከ15 ቀናት በላይ 2,540 ኮንቴነር የሚገኙ ሲሆን በአጠቃላይ 4,856 ኮንቴነሮዎች መረጃ ተይዞ ክትትል እየተደረገ ይገኛል፡፡

እንዲሁም ከ15 ቀናት በታች 20 ተሽከርካሪዎች እና ከ15 ቀናት በላይ 97 ተሽከርካሪዎች በአጠቃላይ 177 ተሽከርካሪዎች መረጃ ተደራጅቶ ተይዟል፡፡

እስካሁን በ190 አስመጪዎች ወደ ሀገር የገቡ 5,443 ኮንቴነሮች ላይ ቅስቀሳ ተደርጎ፣ 2,630 ኮንቴነሮች የጉምሩክ ስነ-ስርዓት እንዲጀመሩ ተደርጓል፣ 1,213 ኮንቴነሮች የጉምሩክ ስነ-ስርዓት ፈጽመው እንዲያወጡ የማሳወቅና የመቀስቀስ ስራ ተሰርቷል፡፡

የገቢ እና ወጪ ኮንቴነሮች/ተሽከርካሪ አገልግሎት አፈፃፀም በተመለከተ በዩኒ ሞዳል ተጓጉዘው ወደ ጉምሩክ መዳረሻ ከገቡት 11,260 ተሽከርካሪዎች ውስጥ 11,108 (98.65%) እንዲወጡ ተደርገዋል፣ በተጨማሪም 2016 በጀት ዓመት ውስጥ በመልቲ ሞዳል ተጓጉዘው ወደ ጉምሩክ መዳረሻ ከገቡት 662 ተሽከርካሪዎች ውስጥ 574(86.70%) እንዲወጡ ተደርገዋል፣ እንዲሁም በመልቲ ሞዳል ሥርዓት ተጓጉዘው ከገቡት 76,036 ኮንቴነሮች ውስጥ 72,115 (94.84%) ኮንቴነሮች እንዲወጡ ተደርገዋል፡፡

የገቢና ወጪ ዕቃዎች አወጣጥ አፈፃፀም፡- በጉምሩክ ስራ አመራር ስርዓት ሲስተም ላይ የሚገኙ እንጥልጥል ሠነዶችን መረጃ በማደራጀት የሚመለከታቸዉ ቅ/ጽ/ቤቶች ምላሽ እንዲሰጡበት በተላከው መሠረት መረጃውን ከሲስተም (eCMS) በማውጣት በርካታ ሠነዶች የተዘጉ ሲሆን በእንጥልጥል ላይ የሚገኙ ሠነዶችን መረጃ ከeCMS ሲስተም ላይ በመውሰድና በመተንተን እንዲዘጉ ለሚመለከታቸው ቅ/ጽ/ቤቶች በማሳወቅ ክትትል እየተደረገ ይገኛል፡፡

የታክስ ተመላሽ ጥያቄ አፈፃፀም፡- የታክስ ተመላሽን በተመለከተ በ2016 በጀት ዓመት ውስጥ በቅድሚያ የተከፈለ ብር 1.87 ቢሊዮን እንዲመለስላቸው ከጠየቁት 2,630 አስመጪዎች ውስጥ ለ2,165 አስመጪዎች ተመላሽ ጠያቂዎች ብር 1.04 ቢሊዮን እንዲመለስላቸው የተወሰነ ሲሆን የ376 አስመጪዎች ብር 0.50 ቢሊዮን ጥያቄ ውድቅ ተደርጓል፡፡ የቀሪዎቹ 89 አስመጪዎች ብር 0.31 ቢሊዮን የያዘ ጥያቄ ወደ ቀጣይ ወር ዞሯል፡፡

የቀረጥና ታክስ ማበረታቻና ቀረጥ ነፃ መስተንግዶ አገልግሎት አፈጻጸም፡- መንግስት የሀገር ውስጥ ኢንቨስትመንትን ለማበረታት ለተለያዩ ዓላማዎች የሚውሉ ዕቃዎች እና በዓለም አቀፍ ህጎችና ስምምነቶች መሠረት ወደ ሀገር ውስጥ ሲገቡ ከቀረጥ ነጻ እንደሚገቡ በህግ የተደነገገ በመሆኑ በአስራ ሁለት ወራት የተተወ ቀረጥና ታክስ ብር 98.48 ቢሊዮን ሲሆን ከባለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ብር 86.62 ቢሊዮን ጋር ሲነፃፀር የብር 11.85 ቢሊዮን ወይም 13.68 በመቶ ዕድገት ያሳያል፡፡

ሰንጠረዥ 21 የቀረጥ ነፃ መስተንግዶ አገልግሎት አፈጻጸም መረጃ

ተ.ቁ	የስራ ዘርፎች	2016 በጀት ዓመት የተተወ ገንዘብ መጠን	በ2015 በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት የተተወ ገንዘብ መጠን	ልዩነት በብር	ንፅፅር በመቶኛ
1	በልዩ ሁኔታ	38,522,524,778	29,048,439,956	9,474,084,822	32.61
2	ኢንቨስትመንት	25,283,726,689	19,558,079,845	5,725,646,844	29.28
3	ትራንስፖርት	15,241,242,305	12,674,484,697	2,566,757,608	20.25
4	ግብርና	6,585,717,317	10,921,711,899	(4,335,994,582)	(39.70)
5	አለም አቀፍ ተቋማት	6,496,686,121	6,414,428,279	82,257,842	1.28
6	ጤና	5,909,804,135	7,187,070,141	(1,277,266,006)	(17.77)
7	መንግስታዊ ያሆኑ ድርጅቶች	233,972,346	225,129,275	8,843,071	3.93
8	ሌሎች	160,517,818	353,006,178	(192,488,361)	(54.53)

9	አካል ጉዳተኞች	29,783,852	234,267,863	(204,484,010)	(87.29)
	ድምር	98,463,975,360	86,616,618,133	11,847,357,227	13.68

የወጪ ንግድ ድጋፍ አገልግሎት አፈጻጸም፡- በአስራ ሁለት ወራት ወደ ተለያዩ አገራት ከተላኩ የወጪ ምርቶች ሽያጭ 3,188.36 ሚሊዮን የአሜሪካን ዶላር የውጭ ምንዛሪ የተገኘ ሲሆን፣ ይህ ካለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ከተገኘው 3,228.19 ሚሊዮን የአሜሪካን ዶላር ጋር ሲነፃፀር 39.84 የአሜሪካን ዶላር ወይም በ1.23 በመቶ ዝቅ ያለ አፈፃፀም አሳይቷል፡፡

ሰንጠረዥ 22 የውጭ ንግድ ዕቃ አፈጻጸም መረጃ በዶላር

ወደ ዉጭ የተላኩ ዕቃዎች	በ2016 በጀት ዓመት የተገኘ ዶላር		ንፅፅር (በዓመት)	
	2016	2015	በዶላር	በመቶኛ
ቡና	1,426.83	1,322.17	104.67	7.92
አበባ	469.93	538.92	-68.99	-12.8
ጥራጥሬ	343.84	324.95	18.89	5.81
የቅባት ዕህሎች	333.23	258.73	74.5	28.79
ጫት	164.46	248.89	-84.43	-33.92
ጨርቃጨርቅ	120.11	148.72	-28.62	-19.24
ሥጋና የሥጋ ውጤቶች	70.45	81.68	-11.24	-13.76
የቁም እንስሳትና ማር	43.47	17.47	26	148.8
ምግብና የምግብ	30.32	23.9	6.42	26.88
ቆዳና የቆዳ ውጤቶች	19.89	24.83	-4.94	-19.89
ሌሎች	165.84	237.93	-72.09	-30.3
ድምር	3,188.36	3,228.19	-39.84	-1.23

ወጪ ንግድን ከመደገፍ አንጻር የተሠሩ ሥራዎች፡- ኮሚሽኑ ለአምራች ላኪዎች ተደራሽ የሆነ አገልግሎት ለመስጠት በሀገራችን በሚገኙ ኢንዱስትሪ ፓርኮች፣ የባቡር ጣቢያዎች እና ሌሎች እንደ ቡና ቦርድ ያሉ የወጪ ዕቃ አገልግሎት በሚሰጥባቸው ቦታዎች ሁሉ አደረጃጀት ፈጥሮ እና ባለሙያ መድቦ የተሟላ የጉምሩክ የክሊራንስ አገልግሎት እየሰጠ ይገኛል፡፡

በአጠቃላይ 328 የወጪ ንግድ ማበረታቻ ተጠቃሚዎች ስራ ላይ ያሉ ሲሆን፤ በነዚህ ድርጅቶች የተላኩ ምርቶች ሰነድ የማወራረድ ሁኔታን በተመለከተ 80 ድርጅቶች የማወራረጃ ጊዜያቸው ያልደረሰ ሲሆን፤ የማወራረጃ ጊዜያቸው ደርሶ ማወራረድ ከሚገባቸው 248 ተጠቃሚዎች ውስጥ 181 ያወራረዱ በመሆኑ አፈፃፀሙ 73 በመቶ ነው፡፡

በወጪ ንግድ ማበረታቻ አይነት ስንመለከት 291 (88.72%) የቫውቸር ስርዓት፣ 32 (9.8%) የቦንድድ ኤክስፖርት ፋብሪካ ስርዓት፣3(0.9%) የቦንድድ ግብዓት አቅርቦት መጋዘን እና 3 (0.6%) የቀረጥ ተመላሽ ስርዓት ተጠቃሚዎች ናቸው፡፡

የታሪፍ እና የስሪት ሃገር አወሳሰን አፈፃፀም፡- በበጀት ዓመቱ ውስጥ ለ1410 (730 በስሪት አገር አወሳሰን እና 680 በታሪፍ አመዳደብ) ለኮሚሽኑ ሠራተኞች ስልጠና ተሰጥቷል፡፡ የታሪፍ አመዳደብ አሠራር ጋር ተያይዞ ከቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች ለቀረቡ የታሪፍ አመዳደብ ጥያቄዎች እና አስገዳጅ የታሪፍ መረጃን በተመለከተ ለ155 ምላሽ ተሰጥቷል፡፡ በአሻሚ ይዘት ያላቸው እቃዎች ላይ ጥናትና በሲስተም ክለሳ በማድረግ ከ10708 ዲክለራስዮኖች ላይ በተደረገዉ የታሪፍ አመዳደብ ክለሳ በ353 ዲክለራስዮኖች 629,072,409 ብር ያልተከፈለ ቀረጥና ታክስ ግኝት ታይቷል፤ ከዚህ ውስጥ እስካሁን ብር 159,197,719.18 ለመሰብሰብ ተችሏል፡፡ የታሪፍ አመዳደብ ወጥና አለማቀፍ የታሪፍ አመዳደብ ህጎችን የተከተለ ለማድረግና በአስመጪውና በኮሚሽኑ መካከል መተማመን እንዲኖር ያስችል ዘንድ አከራካሪ የሆኑ የታሪፍ አመዳደብ ሲያጋጥም በወጥነት ለማስተናገድ የሚያስችል የታሪፍ የአሰራር ስርዓት ሰርኩላር ለሁሉም ቅ/ጽ/ቤቶች ተለላፏል፡፡ በተቆጣጣሪ የመንግስት ተቋማት ቁጥጥር የሚደረግባቸዉን ዕቃዎች በተመለከተ ተመሳሳይ የታሪፍ ቁጥር ላይ የሚመደቡበት ዕቃዎች ሲያጋጥሙ ይህንን ለማስተናገድ የሚያስችል የታሪፍ አንቀጽ መዋቅር (National Tariff Heading Split) ረቂቅ ተዘጋጅቶ ለገንዘብ ሚኒስቴር ተልኳል፡፡ በተቆጣጣሪ መ/ቤቶች ቁጥጥር የሚደረግባቸው ዕቃዎች ታሪፍ አመዳደብ ስምንት መ/ቤቶች የሚቆጣጠሯቸው እቃዎች በድምሩ 8500 የታሪፍ ቁጥሮች ተለይተው በጉምሩክ መረጃ ስርዓት ውስጥ እንዲካተቱ ተደርጓል፡፡ በገንዘብ ሚኒስቴር በ200 ታሪፍ ቁጥሮች ላይ የተደረገው የጉምሩክ ታሪፍ ማሻሻያ በኢንግሊዝኛ እና በአማርኛ የታሪፍ መጽሐፍ ውስጥ የማካተት ሥራ ተከናውኗል፡፡

የዋጋ ትመናና ልማት ስራዎች አፈፃፀም፡- ከተለያዩ ቅ/ፅ/ቤቶች የዋጋ ጥያቄ ከቀረበባቸው 7154 ሰነዶች ውስጥ ለ7099 ሰነዶች (ለ65,231 ዕቃዎች) ወይም 99% የዋጋ ውሳኔ እንዲያገኙ በማድረግ ለቅርጫፍ ጽ/ቤቶች እንዲደርስ ተደርጓል፤ በዋጋ ትመና መርሆች ላይ በአጠቃላይ ከተለያዩ ቅ/ፅ/ቤቶች ለመጡ ለ783 ሰራተኞች ስልጠና ተሰጥቷል፤ የተለያዩ መረጃ ሊሰጡ የሚችሉ የንግዱ ማህበረሰብ አካላትን በመለየት እና የአምራች የዋጋ ዝርዝር (manufacturing price list) በማሰባሰብ ዋጋን ወቅታዊ ለማድረግ የሚረዱ 19.4 / 14.12 ሚሊየን የዕቃ ዋጋ መረጃዋች እንዲሰበሰብ ተደርጓል፣ ውሳኔ ያገኙ ዋጋዎችን በሚገባ በማደራጀት ወደ ዋጋ ዳታ ቤዝ እንዲጫኑ በማድረግ በhard እና በSoft Copy ለቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች እንዲሰራጭ በማድረግ አገልግሎት አሰጣጡን ለመደገፍ ጥረት ተደርጓል፡፡

በአጠቃላይ በበጀት አመቱ 11.49 ሚሊየን የልዩ ልዩ እቃዎችን እና የተሽከርካሪ መለዋወጫ የዋጋ መረጃዎችን ወቅታዊ የማድረግ ስራ ተከናውኗል፤ ለ619 አዳዲስ የታሪፍ ቁጥሮች የአስገዳጅና አማራጭ የእቃ መረጃ መጠይቆችን (VDD MANDATORIES AND OPTIONAL FIELD) በማዘጋጀት ከVDD ሲስተም ጋር የማናበብ እና በየጊዜው ወቅታዊ እንዲሆኑ የማድረግ ስራ ተከናውኗል፡፡

3. የታክስና ጉምሩክ ህግ ተገዥነት ማረጋገጥ ስራዎች አፈጻጸም

3.2.1 የታክስ ማስታወቅና ክፍያ አቀራረብ ማጠናከር ስራዎች አፈጻጸም

በሁሉም የታክስ ዓይነቶች ግብራቸውን በወቅቱ አሳውቀው የሚከፍሉ ግብር ከፋዮችን ከማሳደግ አኳያ በተመሳሳይ መልኩም በበጀት ዓመቱ በዋና ዋና ታክስ ዓይነቶች (ንግድ ትርፍ ግብር፣ የተ.ዕ.ታ.፣ ኤክሳይስ ታክስና ተርን አቨር ታክስ) በወቅቱ አሳውቀው ከክፍያ ጋር የሚመጡትን ግብር ከፋዮች ቁጥር 22,000 ለማድረስ ታቅዶ 24,000 (109.09 በመቶ) የተከናወነ ሲሆን ይህም ከዕቅድ አንጻር አፈጻጸሙ ጥሩ ቢሆንም በርካታ ማስታወቂያዎች ባዶ፣ ኪሳራና ተመላሽ የሚቀርቡ በመሆናቸው የክትትል ስራዎችን ማጠናከርና ትክክለኛነቱን ማረጋገጥ ያስፈልጋል።

➲ የንግድ ትርፍ ግብር ማስታወቅ አፈጻጸም

- የንግድ ትርፍ ማሳወቅ ከሚጠበቅባቸው ውስጥ 90 በመቶ በክትትል እንዲያሳውቁ ለማድረግ ታቅዶ እስከ ሰኔ 30/2016 ድረስ 84.5 በመቶ ወይም የዕቅዱን 93.89% አሳውቀዋል። ከቀረቡት ማሳወቂያዎች ውስጥ 43 በመቶ በክፍያ የቀረበ ሲሆን ይህም ከታቀደው 45 በመቶ አንጻር 95.56% ነው።

ሰንጠረዥ 23 የንግድ ትርፍ ግብር ማስታወቅ አፈጻጸም

ተ.ቁ	ቅርንጫፍ	በግብር ዘመኑ የንግድ ትርፍ ግብር ማሳወቅ የሚጠበቅባቸው ግብር ከፋዮች ቁጥር	ከክፍያ ጋር ያስታወቁ	ከቀረቡ ማስታወቂያዎች የክፍያ አፈጻጸም በመቶኛ	በክፍያ የቀረበ ከዕቅዱ 45% አኳያ ከ100% ያለው አፈጻጸም	ኪሳራ ያስታወቁ	ተመላሽ ያስታወቁ	ባዶ ያስታወቁ	ያስታወቁ (ድምር)	ያሳወቁ አፈጻጸም በመቶኛ	በወቅቱ ያሳወቁ በዕቅድ ከተያዘው 90% አኳያ ከ100% ያለው አፈጻጸም	አጠቃላይ ዘግይተው ያስታወቁ በቁጥር
1	ከፍተኛ	731	498	70%	155%	130	78	8	714	98%	108%	50
2	ምሥራቅ	8,240	1,726	31%	69%	2,456		1,355	5,537	67%	75%	939
3	ምዕራብ	5,770	1,294	29%	64%	861	252	2,081	4,488	78%	86%	79
4	መካከለኛ ቁ.1	3,640	2,123	70%	156%	477	298	129	3,027	83%	92%	0
5	መካከለኛ ቁ.2	4,044	2,549	74%	165%	599		278	3,426	85%	94%	23
6	ሰሜን ምዕራብ	4,545	1,364	34%	75%	257		2,428	4,049	89%	99%	979
7	አዳማ	1,076	377	46%	101%	172	43	234	826	77%	85%	113
8	ጅማ	1,067	305	37%	83%	111	41	360	817	77%	85%	93
9	ድሬዳዋ	432	158	48%	107%	26	22	123	329	76%	85%	35
10	ሐዋሳ	1,469	345	29%	65%	326		514	1,185	81%	90%	160
11	ባህር ዳር	2,365	694	37%	82%	379		802	1,875	79%	88%	0
12	ኮምቦልቻ	699	295	46%	102%	123	9	216	643	92%	102%	11
13	መቀሌ	1,739	121	14%	30%	508	3	258	890	51%	57%	0
ድምር	**ድምር**	**35,817**	**11,849**	**43%**	**95%**	**6,425**	**746**	**8,786**	**27,806**	**78%**	**86%**	**2,482**

ከዚህ በተጨማሪም በኪሳራና በባዶ የቀረበው መጠን 54% ድርሻ መሆኑ የታክስ ከፋዩ የህግ ተገዥነት ለማረጋጥ የታክስ ከፋዩን ሰነዶች ፈትሾ ጥራትና ትክክለኛነቱን የታክስ ከፋዮችን ስጋት ደረጃ እና የተሰማሩበትን ዘርፍ መሠረት በማድረግ ማረጋገጥ ያስፈልጋል።በሌላ በኩል የስሌት ስራችን ሽፋን እየጨመረ ሲመጣ በተመሳሳይ ጥራት ላይ ትኩረት ካላደረግን የታክስ ከፋዩን የህግ ተገዥነት ደረጃ ጥያቄ ውስጥ እንዳይገባ በትኩረት መስራት ይኖርብናል።

በበጀት ዓመቱ 242 የገቢ ግብር እፎይታ ያላቸው ካቀረቡት የሂሳብ መግለጫ በትርፍ ካሳወቁ ከ209 ግብር ከፋዮች ብር 1,824,035,695.50 የተተወ የገንዘብ መጠን መኖሩን ያሳያል። ከቀረቡ 30,288 ከንግድ ትርፍ ገቢ ግብር ማስታወቂያ የገቢ ግብር እፎይታ ያላቸው 416 ብቻ ሲሆኑ የግብር እፎይታ ያላቸው በሙሉ ያላስታወቁ ሲሆን ስለሚችል የሂሳብ ጊዜያቸው የሚጠናቀቁትን የመለየት፣ አስታውቀው የተተወ ገንዘብ ልክ ያልተገለጸው ምክንያቱን

ማወቅና የግብር እፎይታ ያላቸው ታክስ ከፋዮች በወቅቱ እንዲያስታውቁ ክትትል መደረግ ይኖርበታል፡፡ የተተወው የገቢ መጠን በተፈቀደላቸው ዘርፍ ከተገኘ ገቢ ስለመሆኑም የገቢ ደረሰኞችን በናሙና ማረጋገጥ ይገባል፡፡ የእፎይታ ጊዜያቸአውን የጨረሱ እንዲሁ አስታውቀው የግብር ግዴታቸውን ስለመወጣቸው ማረጋገጥ ይጠበቃል፡፡

➲ የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቅ አፈጻጸም

በወርሃዊና በሶስት ወር አሳወቂዎች በድግግሞሽ መቅረብ ካለባቸው 130,272 የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቂያዎች ውስጥ 106,481 (81.74 በመቶ) ማስታወቂያዎች ቀርበዋል፡፡ በወቅቱ ይቀርባል ተብሎ በዕቅድ ከተያዘው 85 በመቶ አኳያ አፈጻጸሙ 96.16 በመቶ አፈፃፀም አፈጻጸም አለው፡፡ ከቀረቡት ማስታወቂያዎች ውስጥ ከክፍያ ጋር የሚቀርቡትን 43 በመቶ ለማድረስ ታቅዶ 42,366 ማስታወቂያዎች (40 በመቶ) የተከናወነ በመሆኑ በዕቅድ ከተያዘው አኳያ አፈጻጸሙ 93.02 በመቶ አበረታች ውጤት ታይቷል፡፡

ሰንጠረዥ 24 የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቅ አፈጻጸም

ተ.ቁ.	ቅርንጫፍ	በበጀት ዓመቱ መቅረብ ያለባቸው ማስታወቂያዎች ብዛት	በክፍያ የቀረቡ ማስታወቂያዎች ብዛት	አፈጻጸም በመቶኛ	በክፍያ የቀረበ ከዕቅዱ 43% አኳያ ከ100% ያለው አፈጻጸም	በተመላሽ የቀረቡ ማስታወቂያዎች ብዛት	በባዶ የቀረቡ ማስታወቂያዎች ብዛት	ጠቅላላ የቀረቡ ማስታወቂያዎች ብዛት	የቀረቡ ማስታወቂያዎች አፈጻጸም በመቶኛ	በወቅቱ ያሳወቁ በዕቅድ ከተያዘው 85% አኳያ ከ100% ያለው አፈጻጸም
1	ከፍተኛ ግብር ከፋዮች	8,928	4,762	55%	129%	3,513	306	8,581	96%	113%
2	ምሥራቅ አዲስ አበባ	21,710	5,278	34%	78%	5,991	4,402	15,671	72%	85%
3	ምዕራብ አዲስ አበባ	17,224	4,966	36%	84%	1,832	6,958	13,756	80%	94%
4	መካከለኛ ግ/ከ/ቁ.1	21,174	9,433	50%	116%	8,856	631	18,920	89%	105%
5	መካከለኛ ግ/ከ/ቁ.2	19,939	8,395	48%	111%	8,247	917	17,559	88%	104%
6	ሰሜን ምዕ/አ/አ	11,789	3,015	28%	64%	3,801	4,139	10,955	93%	110%
7	አዳማ	4,279	1,553	44%	102%	1,156	856	3,565	83%	98%
8	ጅማ	5,029	637	20%	46%	450	2,107	3,194	64%	75%
9	ድሬዳዋ	1,372	435	39%	91%	456	225	1,116	81%	96%
10	ሐዋሳ	4,991	1,245	30%	71%	900	1,955	4,100	82%	97%
11	ባሕር ዳር	5,019	1,316	35%	81%	1,277	1,170	3,763	75%	88%
12	ኮምቦልቻ	2,483	893	42%	97%	367	875	2,135	86%	101%
13	መቀሌ	6,335	438	14%	32%	1,579	1,061	3,166	50%	59%
	ድምር	130,272	42,366	40%	93%	**38,425**	**25,602**	**106,481**	**82%**	**96%**

➲ የኤክሳይዝ ታክስ አፈጻጸምን በተመለከተ

7,609 ግብር ከፋዮች የኤክሳይስ ታክስ ማሳወቅ ከሚጠበቅባቸው ውስጥ 96 በመቶ በክትትል እንዲያሳውቁ ለማድረግ ታቅዶ ያሳወቁት 7,002 (92 በመቶ) ናቸው፡፡ ከዕቅድ አንፃር 95.83 % በመፈፀሙ እጅግ ከፍተኛ አፈጻጸም በመሆኑ ይህንን ውጤት አጠናክሮ ማስቀጠል ያስፈልጋል፡፡

ሰንጠረዥ 25 የኤክሳይዝ ታክስ ማስታወቅ አፈጻጸም

ተ.ቁ	ቅርንጫፍ	በበጀት ዓመቱ መቅረብ ያለባቸው ማስታወቂያዎች ብዛት	በክፍያ የቀረቡ ማስታወቂያዎች ብዛት	አፈጻጸም በመቶኛ	በክፍያ የቀረበ ከዕቅዱ 72% አኳያ አፈጻጸም	በባዶ የቀረቡ ማስታወቂያ ዎች ብዛት	ጠቅላላ የቀረቡ ማስታወቂያዎ ች ብዛት	የቀረቡ ማስታወቂያዎች አፈጻጸም በመቶኛ	በወቅቱ ያሳወቁ በዕቅድ ከተያዘው 96% አኳያ አፈጻጸም
1	ከፍተኛ ግብር ከፋዮች	764	657	91%	127%	64	721	94%	**98%**
2	ምሥራቅ አዲስ አበባ	435	203	50%	70%	200	403	95%	**99%**
3	ምዕራብ አዲስ አበባ	789	326	49%	68%	344	670	92%	**95%**
4	መካከለኛ ግ/ከ/ቁ.1	1,892	1,327	73%	102%	485	1,812	96%	**100%**
5	መካከለኛ ግ/ከ/ቁ.2	1,332	904	74%	102%	325	1,229	92%	**96%**
6	ሰሜን ምዕ/አ/አ	1,039	618	60%	83%	420	1,038	100%	**104%**
7	አዳማ	288	125	49%	69%	128	253	88%	**91%**
8	ጅማ	48	20	44%	62%	25	45	94%	**98%**
9	ድሬዳዋ	110	86	85%	118%	15	101	92%	**95%**
10	ሐዋሳ	303	181	69%	96%	81	262	86%	**90%**
11	ባሕር ዳር	251	95	50%	70%	89	190	76%	**79%**
12	ኮምቦልቻ	195	87	46%	64%	103	190	97%	**101%**
13	መቀሌ	163	60	67%	94%	28	88	55%	**57%**
	ድምር	**7,609**	**4,689**	**67%**	**93%**	**2,307**	**7,002**	**92%**	**96%**

➲ የታክስ ስሌት ስራዎች አፈጻጸም

➢ በበጀት ዓመቱ በታክስ ከፋዮች ከቀረቡት የታክስ ማስታወቂያዎች የታክስ ስሌት ስራዎችን በከፍተኛ ጥረትና ትጋት ለመሥራት በዕቅድ ከተያዘው ብር 30,290,020,000.00 ውስጥ ብር 34,070,046,363.14 በመወሰን የዕቅዱ 112% ተወስኗል፡፡ ውጤቱም አበረታች ነው፡፡ በ2015 ብር 25.17 ቢሊዮን ከተወሰነው ጋር ሲነፃፀር ጭማሪ ያለው መሆኑን ማየት ተችሏል፡፡

ሰንጠረዥ 26 የስሌት ስራዎች አፈጻጸም እና በልዩነት የተገኘ የገንዘብ መጠን

ተ.ቁ.	ቅርንጫፍ	ጠቅላላ ለስሌት የቀረቡ ማስታወቂያዎች ብዛት	አስስመንት የተሰራላቸው ማስታወቂያዎች ብዛት	በልዩነት የተገኘባቸው ማስታወቂያ ብዛት	በገንዘብ			አስስመንት ሳይሰራላቸው ወደ ሚቀጥለው ወር የዞረ
					ዕቅድ	ክንውን	በመቶኛ	
1	ክፍተኛ	52,101	52,101	2,416	16,260,000,000.00	16,621,647,145.53	102	0
2	ምሥራቅ	92,663	92,663	24,308	1,217,515,000.00	1,592,510,962.88	131	0
3	ምዕራብ	32,225	32,225	14,126	750,000,000.00	1,140,824,251.65	152	0
4	መካከለኛ ቁ.1	55,602	55,602	11,091	5,478,450,000.00	7,190,486,580.90	131	0
5	መካከለኛቁ.2	70,412	70,412	8,586	4,000,000,000.00	4,194,022,386.01	105	0
6	ሰሜን ምዕራብ	100,054	108,493	9,011	350,000,000.00	534,981,272.81	153	0
7	አዳማ	14,212	14,212	1,894	200,000,000.00	455,611,898.79	228	0
8	ጅማ	9,888	9,888	1,361	181,505,000.00	172,694,139.07	95	0
9	ድሬዳዋ	3,236	3,236	640	250,000,000.00	255,685,850.87	102	0
10	ሐዋሳ	8,083	8,083	3,052	252,550,000.00	330,176,100.67	131	0
11	ባሕር ዳር	15,298	15,263	4,244	1,000,000,000.00	215,345,637.64	22	3,542
12	ኮምቦልቻ	14,607	14,607	2,551	200,000,000.00	364,685,889.19	182	0
13	መቀሌ	24,106	20,728	50	150,000,000.00	1,001,374,247.13	668	3,378
	ድምር	492,487	497,513	83,330	30,290,020,000.00	34,070,046,363.14	112	6,920

➲ የስሌት ውሳኔዎች ዝርዝር ምልከታ

ዘግይተው በቀረቡ የታክስ ማስታወቂያዎች ላይ (Late Filing Assessment) ብር 6,149,855,805.61 የተወሰነ ሲሆን ብር 18,852,699,214.30 በማሳወቂያ ጊዜ ኢ-ፋይል አድርገው ክፍያ ያልከፈሉ ላይ የተሰራ ስሌት (E-filed but not Paid) የሚያሳይ መሆኑ፣ ብር 9,067,491,343.23 በዴስክ ኦዲት የተሰራ የታክስ ስሌት (Other Desk Tax Assessment) መሆኑ በህጉ በተቀመጠው ጊዜ ክፍያ ባለመፈጸም የታክሱ የመክፈያ ጊዜው እንዲዘገይ የሚያደርጉ በመሆኑ በተከታታይ በዚህ አግባብ የሚፈጽሙትን ለይቶ የመከታተል ሥራ ይሰራል፡፡

ሰንጠረዥ 27 ዘግይተው በቀረቡ የታክስ ማስታወቂያዎች ላይ የተሰራ ስሌት እና የተወሰነ ገቢ

ተ.ቁ	ቅ/ጽ/ቤት	ዘግይተው በቀረቡ የታክስ ማስታወቂያዎች ላይ የሚወሰን ውሳኔ (Late filing Assessment)					
		ዕቅድ	ክንውን				
		ጠቅላላ ታክስ	ፍሬ ታክስ	ወለድ	መቀጫ	ድምር	በመቶኛ
1	ክፍተኛ	90,000,000.00	87,271,212.40	3,467,108.18	10,975,418.69	101,713,739.26	113%
2	ምሥራቅ	798,443,999.88	419,010,373.99	173,159,411.26	25,092,375.07	617,262,160.30	77%
3	ምዕራብ	447,947,500.00	483,025,033.91	88,147,901.10	73,268,406.71	644,441,341.72	144%
4	መካከለኛ ቁ.1	1,038,182,000.00	900,352,367.20	117,599,736.57	119,062,933.50	1,137,015,037.27	110%
5	መካከለኛ ቁ.2	2,600,000,000.82	1,455,884,135.06	266,489,130.34	104,035,843.58	1,826,409,108.98	70%
6	ሰሜን ምዕራብ	227,306,502.00	223,669,457.08	22,916,909.72	93,395,948.10	339,982,314.90	150%
7	አዳማ	106,265,976.83	166,760,783.64	11,111,154.98	64,208,278.77	242,080,217.39	228%
8	ጅማ	109,254,182.69	51,114,651.36	1,927,974.98	19,969,935.56	73,012,561.90	67%
9	ድሬዳዋ	75,000,000.00	20,427,853.21	1,326,639.27	10,260,705.58	32,015,198.06	43%
10	ሐዋሳ	142,080,383.33	33,175,290.93	6,083,708.39	29,263,773.00	68,522,772.32	48%
11	ባሕር ዳር	420,000,000.00	33,200,710.22	5,533,170.08	30,851,017.12	69,584,897.42	17%
12	ኮምቦልቻ	30,050,000.00	11,264,134.48	2,492,656.33	16,138,220.09	29,895,010.90	99%
13	መቀሌ	137,000,000.00	323,322,819.81	216,103,310.24	428,495,315.14	967,921,445.19	707%
	ድምር	6,221,530,545.54	4,208,478,823.29	916,358,811.44	1,025,018,170.90	6,149,855,805.61	99%

ሰንጠረዥ 28 በማሳወቂያ ጊዜ ኢ-ፋይል አድርገው ክፍያ ያልከፈሉት ላይ የተሰራ ስሌት

ተ.ቁ	ቅ/ጽ/ቤት	በማሳወቂያ ጊዜ ኢ-ፋይል አድርገው ክፍያ ያልከፈሉ ላይ የተሰራ ስሌት (E-filed but not Paid)					
		ዕቅድ	ክንውን				
		ጠቅላላ ታክስ	ፍሬ ታክስ	ወለድ	መቀጫ	ድምር	በመቶኛ
1	ከፍተኛ	12,017,000,000.00	11,455,584,371.68	103,682,111.45	771,767,346.70	**12,331,033,829.84**	**103%**
2	ምሥራቅ	285,144,741.68	480,477,137.44	75,553,354.83	18,352,721.65	**574,383,213.92**	**201%**
3	ምዕራብ	249,665,000.00	275,080,026.81	55,621,632.53	61,321,329.00	**392,022,988.34**	**157%**
4	መካከለኛቁ.1	2,477,711,000.00	2,660,170,752.35	242,949,447.88	218,082,573.91	**3,121,202,774.14**	**126%**
5	መካከለቁ.2	759,999,999.87	1,276,862,429.02	162,894,025.01	55,778,859.07	**1,495,535,313.10**	**197%**
6	ሰሜን/ምዕ	72,460,998.00	60,531,102.09	4,313,570.38	48,801,656.98	**113,646,329.45**	**157%**
7	አዳማ	67,952,079.87	117,766,544.95	5,320,629.98	31,711,705.75	**154,798,880.68**	**228%**
8	ጅማ	40,170,243.17	52,375,002.76	905,184.73	5,301,366.65	**58,581,554.14**	**146%**
9	ድሬዳዋ	47,500,000.00	98,366,438.36	3,339,855.89	7,002,744.55	**108,709,038.80**	**229%**
10	ሐዋሳ	98,493,478.14	194,223,099.29	5,284,910.00	41,086,944.30	240,594,953.58	**244%**
11	ባሕር ዳር	210,000,000.00	52029816	9,536,841.79	43,599,017.29	**105,165,675.30**	**50%**
12	ኮምቦልቻ	102,250,000.00	136,739,875.88	3,225,717.55	17,059,069.58	157,024,663.01	**154%**
13	መቀሌ	0.00	0.00	0.00	0.00	**0.00**	
ድምር		**16,428,347,540.73**	**16,860,206,596.86**	**672,627,282.02**	**1,319,865,335.43**	**18,852,699,214.30**	**115%**

ሰንጠረዥ 29 ሌሎች በዴስክ የተሰራ የታክስ ስሌት

ተ.ቁ	ቅ/ጽ/ቤት	ሌሎች በዴስክ የተሰራ የታክስ ስሌት(Other Desk Tax Assessment)					
		ዕቅድ	ክንውን				
		ጠቅላላ ታክስ	ፍሬ ታክስ	ወለድ	መቀጫ	ድምር	በመቶኛ
1	ከፍተኛ	4,153,000,000.00	2,545,447,042.63	544,217,992.99	1,099,234,540.81	4,188,899,576.43	**101%**
2	ምሥራቅ	133,989,258.17	244,156,706.86	127,946,315.25	28,762,566.52	400,865,588.66	**299%**
3	ምዕራብ	52,387,500.00	64,253,276.16	20,453,411.75	19,653,233.68	104,359,921.59	**199%**
4	መካከለኛ ቁ.1	1,962,553,500.00	1,871,859,902.06	519,040,478.96	541,368,388.47	2,932,268,769.49	**149%**
5	መካከለኛ ቁ.2	648,779,554.57	619,931,582.59	157,006,456.58	95,139,924.76	872,077,963.93	**134%**
6	ሰሜን ምዕራብ	50,232,500.00	52,678,337.31	7,207,150.10	21,467,141.05	81,352,628.46	**162%**
7	አዳማ	25,781,943.30	37,547,382.65	6,396,870.89	14,788,547.17	58,732,800.71	**228%**
8	ጅማ	32,080,574.15	27,687,790.76	3,872,121.01	9,540,111.26	41,100,023.03	**128%**
9	ድሬዳዋ	127,500,000.01	75,143,274.47	16,987,562.25	22,830,777.29	114,961,614.01	**90%**
10	ሐዋሳ	11,961,052.76	11,482,329.68	4,537,687.38	5,038,357.71	21,058,374.77	**176%**
11	ባሕር ዳር	70,000,000.00	29,905,911.60	4,374,071.29	6,315,082.03	40,595,064.92	**58%**
12	ኮምቦልቻ	67,700,000.00	107,225,675.19	12,810,904.12	57,729,635.97	177,766,215.28	263%
13	መቀሌ	13,000,000.00	21,176,301.80	5,671,402.63	6,605,097.51	33,452,801.94	257%
ድምር		**7,348,965,882.96**	**5,708,495,513.76**	**1,430,522,425.20**	**1,928,473,404.24**	**9,067,491,343.23**	**123%**

የገቢ ግብር ነጻ መብት (እፎይታ) የተሰጣቸው ግብር ከፋዮችን በተመለከተ በበጀት ዓመቱ ውስጥ ለ79 የክልል/ከተማ አስተዳደር ግ/ከፋዮች እና ለ142 የፌደራል ግ/ከፋዮች በድምሩ ለ221 አዲስ ኢንቨስትመንት ለማቋቋም ኢንቨስት ለሚያደርጉ ባለሃብቶች የገቢ ግብር ነፃ መብት ተሰጥቷል፡፡ ለ5 የክልል/ከተማ አስተዳደር ግ/ከፋዮች እና ለ10 የፌደራል ግ/ከፋዮች በድምሩ ለ15 ግ/ከፋዮች በማስፋፊያ/ማሻሻያ ኢንቨስትመንት የገቢ ግብር ማበረታቻ ተሰጥቷል፡፡ ለ6 ግ/ከፋይ ከ60% በላይ ምርታቸውን ወደ ውጭ በመላካቸው ምክንያት ተጨማሪ የገቢ ግብር ማበረታቻ ተሰጥቷል፡፡ በአጠቃላይ በበጀት ዓመቱ ውስጥ ለ85 የክልል/ከተማ አስተዳደር ግ/ከፋዮች እና ለ157 የፌደራል ግ/ከፋዮች በድምሩ ለ242 ግብር ከፋዮች የገቢ ግብር ነፃ መብት ተሰጥቷል፡፡

የግብር እፎይታ እያላቸው በ12 ወሩ በትርፍ ካሳወቁ ከ209 ታክስ ከፋዮች የተተወ የገንዘብ መጠን ብር 1,824,035,695.50 ነው፡፡

ሰንጠረዥ 30 የግብር ዕፎይታ ዝርዝር መረጃ በቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች ሲታይ

ተ.ቁ	ቅ/ጽ/ቤት	የግብር እፎይታ እያላቸው በትርፍ ያሳወቁ	የተተወ የገንዘብ መጠን በብር
1	ከፍተኛ ግ/ከ/ቅ/ጽ/ቤት	12	589,305,954.61
2	ምሥራቅ አ/አ/አነ/ግ/ከ/ቅ/ጽ/ቤት	14	73,233,101.15
3	አዳማ ቅ/ጽ/ቤት	9	62,199,473.46
4	መካከለኛ ቁጥር 1 ግ/ከ/ቅ/ጽ/ቤት	37	346,096,103.87
5	መካከለኛ ቁጥር 2 ግ/ከ/ቅ/ጽ/ቤት	48	166,496,036.91
6	ሰሜን ምዕራብ አ/አ/አነ/ግ/ከ/ቅ/ጽ/ቤት	42	248,123,092.30
7	ጅማ ቅ/ጽ/ቤት	4	1,100,591.20
8	ድሬዳዋ ቅ/ጽ/ቤት	6	168,192,619.22
9	ባህርዳር ቅ/ጽ/ቤት	14	57,038,346.55
10	ምዕራብ አ/አ/አነ/ግ/ከ/ቅ/ጽ/ቤት	13	89,847,314.86
11	ሐዋሳ ቅ/ጽ/ቤት	6	15,774,117.01
12	ኮምቦልቻ ቅ/ጽ/ቤት	2	1,069,695.00
13	መቀሌ ቅ/ጽ/ቤት	2	5,559,249.36
ድምር		209	1,824,035,695.50

ሰንጠረዥ 31 የገቢ ግብር ነፃ መብት አሰጣጥ መረጃ

ተ.ቁ	ክልል/ ከተማ አስተዳደር፣ ቅርንጫፍ ጽ/ቤት	በአዲስ ኢንቨስትመንት	በማስፋፊያ/ ማሻሻያ ኢንቨስትመንት	ምርታቸውን ወደ ውጭ በመላክ	ድምር
1	አዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ገቢዎች ቢሮ	46	4	1	51
2	አማራ ክልል ገቢዎች ቢሮ	19	1	-	20
3	ኦሮሚያ ክልል ገቢዎች ቢሮ	10	-	-	10
4	ትግራይ ክልል ጊዜያዊ አስተዳደር ገቢዎች ቢሮ	3	-	-	3
5	ሶማሌ ክልል ገቢዎች ቢሮ	1	-	-	1
5	ከፍተኛ ግብር ከፋዮች ቅርንጫፍ ጽ/ቤት	1	5	-	6
6	መካከለኛ ቁጥር አንድ ግብር ከፋዮች ቅርንጫፍ ጽ/ቤት	6	4	-	10
7	መካከለኛ ቁጥር ሁለት ግብር ከፋዮች ቅርንጫፍ ጽ/ቤት	4	-	3	7
8	ምሥራቅ አዲስ አበባ አነስተኛ ግብር ከፋዮች ቅርንጫፍ ጽ/ቤት	23	1	1	25
9	ሰሜን ምዕራብ አዲስ አበባ አነስተኛ ግብር ከፋዮች ቅርንጫፍ ጽ/ቤት	53	-	-	53
10	ምዕራብ አዲስ አበባ አነስተኛ ግብር ከፋዮች ቅርንጫፍ ጽ/ቤት	35	-	-	35
11	አዳማ ቅርንጫፍ ጽ/ቤት	5	-	-	5
12	ባህር ዳር ቅርንጫፍ ጽ/ቤት	5	-	-	5
13	ሐዋሳ ቅርንጫፍ ጽ/ቤት	2	-	-	2
14	ጅማ ቅርንጫፍ ጽ/ቤት	2	-	1	3
15	ኮምቦልቻ ቅርንጫፍ ጽ/ቤት	4	-	-	4
16	ድሬዳዋ ቅርንጫፍ ጽ/ቤት	1	-	-	1
17	መቀሌ ቅርንጫፍ ጽ/ቤት	1	-	-	1
ድምር		221	15	6	242

ሰንጠረዥ 32:- የገቢ ግብር ነፃ መብት የተሰጣቸው ግብር ከፋዮች በሥራ መስክ

ተ.ቁ	የስራ መስክ (ዘርፍ)	በአዲስ ኢንቨስትመንት
1	ለስትራክቸር የሚያገለግሉ የብረታ ብረት ውጤቶች ኢንዱስትሪ	7
2	ኬሚካልና የኬሚካል ውጤቶች ኢንዱስትሪ	16
3	የቤትና የቢሮ ዕቃዎች (ከሴራሚክ የሚሰሩትን ሳይጨምር)	9
4	የወረቀትና የወረቀት ውጤቶች ኢንዱስትሪ	6
5	የመጠጥ ኢንዱስትሪ	5
6	የመሠረታዊ መድኃኒት ምርት እና የመድኃኒት ኢንዱስትሪ	3
7	የኤሌክትሪክ ዕቃዎች ኢንዱስትሪ	16
8	የምግብ ኢንዱስትሪ	21
9	የቆዳና የቆዳ ውጤቶች ኢንዱስትሪ	1
10	የጨርቃጨርቅና የስፌት ውጤቶች ኢንዱስትሪ	43
11	የመሠረታዊ ብረታ ብረት ኢንዱስትሪ	5
12	የፕላስቲክ ውጤቶች ኢንዱስትሪ	30
13	የመንገዋ ተሽከርካሪዎች እና ሌሎች የትራንስፖርት መሣሪያዎች ኢንዱስትሪ	6
14	የኮምፒውተር፣ የኤሌክትሮኒክስ እና የዕይታ ዕቃዎች ኢንዱስትሪ	29
15	የማምረቻ/ አገልግሎት መስጫ መሣሪያዎችና ዕቃዎች ኢንዱስትሪ	4
16	ብረት ያልሆኑ የማዕድን ውጤቶች ኢንዱስትሪ	2
17	የመረጃና መገናኛ ቴክኖሎጂ ልማት	3
18	የእንጨት ውጤቶች ኢንዱስትሪ	1
19	ግብርና (የእንስሳት ሀብት ልማት ኢንዱስትሪ፣ የቋሚ ተክሎች ልማት እና የዓመታዊ ሰብሎች ልማት)	14
	ድምር	221

ሰንጠረዥ 33 አጠቃላይ የታክስ እፎይታ ተጠቃሚዎች

ተ/ቁ	የቅርንጫፉ ስም	ከባለፈው በጀት ዓመት የዞረ	በበጀት ዓመቱ አዲስ የገቡ	በበጀት ዓመቱ (ያጠናቀቀ) የተሰረዙ	ወደ ሌላ የዞረ	ከሌላ የመጣ	ጠቅላላ
1	ከፍተኛ	19	0	6	0	0	13
2	መካከለኛ ቁጥር 1	29	10	31	0	44	52
3	መካከለኛ ቁጥር 2	59	6	31	0	0	34
4	ምስራቅ	70	17	26	33	0	28
5	ምዕራብ	89	28	0	0	0	117
6	ሰሜን ምዕራብ	97	46	16	56	0	71
7	ባህርዳር	31	6	3	0	0	34
8	ሐዋሳ	17	2	2	0	0	17
9	መቀሌ	16	0	9	0	0	7
10	አዳማ	15	6	2	0	0	19
11	ጅማ	5	0	3	0	0	2
12	ድሬዳዋ	13	0	1	0	0	12
13	ኮምቦልቻ	16	3	9	0	0	10
ጠቅላላ		476	124	139	89	44	416

➲ ያላሳወቁ ግብር ከፋዮችን ክትትል አፈጻጸም

በአጠቃላይ በሁሉም የታክስ ዓይነቶች ያላስታወቁ 60,239 ግብር ከፋዮች ክትትል በማድረግ 45,542 ግብር ከፋዮች (28,156 ያስታወቁ፣ 16,988 ክትትሉ የተቋረጠ እና 398 በግምት የተወሰነ)እልባት ያገኙ በመሆኑ 76% ተፈፅሟል፡፡ቀሪ 14,697 ወደ ቀጣይ ወር ዞሯል፡፡

ሰንጠረዥ 34 ያላስታወቁ ግብር ከፋዮች ክትትል አፈጻጸም

ተ.ቁ	የታክስ ዓይነት	ካለፈው የዞረ	አዲስ የተጨመረ	ድምር	ክንውን እስካሁን ዘግይተው ያሳወቁ					መቶኛ	ቀሪ ያላሳወቁ
					በክትትል	በግምት ታክስ ስሌት		ክትትሉ የተቋረጠ	ክንውን ድምር		
						በማህደር	የብር መጠን በሚሊዮን				
1	ንግድ ትርፍ ግብር	2,112	16,151	18,263	7,324	245	174.89	5,394	12,963	70.98	5,300
2	የተጨማሪ እሴት ታክስ	2,422	21,310	23,732	12,237	111	60.01	6,048	18,396	77.52	5,336
3	ተርን ኦቨር ታክስ	1,429	16,210	17,639	8,325	42	1.77	5,276	13,643	77.35	3,996
4	ኤክሳይዝ ታክስ	39	566	605	270	0	0.00	270	540	89.26	65
ጠቅላላ ድምር		6,002	54,237	60,239	28,156	398	236.67	16,988	45,542	75.60	14,697

የንግድ ትርፍ ግብር ያላስታወቁ ግብር ከፋዮች ክትትል ስራዎች አፈጻጸም፡- በ12 ወሩ 18,263 ያላስታወቁ ግብር ከፋዮች ላይ ክትትል በማድረግ ግብራቸውን እንዲያሳውቁ ለማድረግ በዕቅድ ከተያዘው 16,272 ግብር ከፋዮች ውስጥ 12,963 ግብር ከፋዮች ያሳወቁ ሲሆን ይህም 79.66% አፈፃፀም ላይ ይገኛል፡ ፡ ከአለፈው አመት የዞረውን ጨምሮ ሳይከናወን ወደ ቀጣይ ወር የተሸጋገር ያላሳወቁ ግብር ከፋዮች ቁጥር 5,300 ነው፡፡

የተጨማሪ እሴት ታክስ ያላስታወቁ ግብር ከፋዮች ክትትል አፈጻጸም፡- በ12ወሩ23,732 ያላስታወቁ ግብር ከፋዮች ላይ ክትትል በማድረግ ግብራቸውን እንዲያሳውቁ ለማድረግ በዕቅድ ከተያዘው 21,370 ግብር ከፋዮች ውስጥ 18,396 ግብር ከፋዮች ያሳወቁ ሲሆን ይህም 86.08% አፈፃፀም ላይ ይገኛል፡፡ በ12ወሩ የግምት ታክስ ስሌት ለመስራት በዕቅድ ከተያዘው 134 ግብር ከፋዮች ውስጥ ለ101 ግብር ከፋዮች ስሌት

የተሰራ ሲሆን ይህም 75.37% አፈፃፀም ላይ ይገኛል፡፡ በብር 59.49 ሚሊዮን ታቅዶ ብር 44.51 ሚሊዮን የተሰበሰበ ሲሆን ይህም የዕቅዱን 74.82% ነው፡፡ ከአለፈው አመት የዞረውን ጨምሮ ሳይከናወን ወደ ቀጣይ ወር የተሸጋገር ያላሳወቁ ግብር ከፋዮች ቁጥር 5,336 ነው፡፡

የተርን ኦቨር ታክስ ያላስታወቁ ግብር ከፋዮች ክትትል አፈጻጸም፡- በ12 ወሩ 17,639 ያላስታወቁ ግብር ከፋዮች ላይ ክትትል በማድረግ ግብራቸውን እንዲያሳውቁ ለማድረግ በዕቅድ ከተያዘው 17,058 ግብር ከፋዮች ውስጥ 13,643 ግብር ከፋዮች ያሳወቁ ሲሆን ይህም 79.98% አፈፃፀም ላይ ይገኛል፡፡ ከአለፈው አመት የዞረውን ጨምሮ ሳይከናወን ወደ ቀጣይ ወር የተሸጋገር ያላሳወቁ ግብር ከፋዮች ቁጥር 3,996 ነው፡፡

የኤክሳይዝ ታክስ ያላስታወቁ ግብር ከፋዮች ክትትል አፈጻጸም፡- በ12ወሩ 605 ያላስታወቁ ግብር ከፋዮች ላይ ክትትል በማድረግ ግብራቸውን እንዲያሳውቁ ለማድረግ በዕቅድ ከተያዘው 565 ግብር ከፋዮች ውስጥ 540 ግብር ከፋዮች ያሳወቁ ሲሆን ይህም 95.58% አፈፃፀም ላይ ይገኛል፡፡ ከአለፈው አመት የዞረውን ጨምሮ ሳይከናወን ወደ ቀጣይ ወር የተሸጋገር ያላሳወቁ ግብር ከፋዮች ቁጥር 65 ነው፡፡

3.2.2 የታክስ ከፋዮች ትምህርት፣ የኢንተለጀንስ ክትትል እና የኦዲት ስራዎች አፈጻጸም

➲ የታክስ ከፋዮች ትምህርት ስራዎች አፈጻጸም

- ከጉምሩክ ኮሚሽን ጋር በመንግስትና የግል 2ተኛ ደረጃ ት/ቤቶች 243 ት/ቤቶች ላይ የታክስና የጉምሩክ ክበባትን ለማቋቋም ታቅዶ 243 ት/ቤቶች ላይ በማቋቋም የዕቅዱን 100% ለማሳካት ተችሏል፡፡
- ለግብር ከፋዮች ምቹ የስልጠና ሁኔታን ከመፍጠር አንጻር በአካል በመገኘት ሞጁላር የታክስ ስልጠናን መከታተል ለማይችሉ የድርጅት ሥራ አስኪያጅና ምክትል ስራአስኪያጆች የርቀት ትምህርት ፕሮግራም ተጀምሯል፡፡
- የታክስ ትምህርትን በከፍተኛ ትምህርት ተቋማት ተደራሽነትን ለማስፋት በተመረጡ ዩኒቨርሲቲዎች (አ.አ.ዩ፣ አድማስ፣ ዩኒቲ እንዲሁም ጌጅ) ለአካውንቲንግና ህግ ተመራቂ ተማሪዎችን ለማሰልጠን የሚያግዝ የማሰልጠኛ ማንዋል በማዘጋጀት በ4 ዩኒቨርስቲዎች/ ለ185 ተመራቂ ተማሪዎች በየሳምንቱ ለአስር ሳምንታት የሚቆይ ስልጠና እየተሰጠ ይገኛል ፡፡
- በአዲሱ ስርዓተ ትምህርት የተካተቱ የታክስና የጉምሩክ ጉዳዮችን የመለየት ስራ ከ1ኛ ክፍል እስከ 8ኛ ክፍል ያለው ተጠናቋል፡፡ በዚህ መሰረት ከ1ኛ እስከ 4ኛ ክፍል በአካባቢ ሳይንስ፣ እንግሊዘኛ እና በአማርኛ ትምህርቶች፣ ከ7ኛ እስከ 8ኛ በአማርኛ፣ በሂሳብ፣ በግብረ ገብ እና በስራ እና ክህሎት (career and technical education) ትምህርቶች ላይ መካተቱትን ለማረጋገጥ ተችሏል፡፡
- ከታክስና ከጉምሩክ የህግ ተገዥነት ንቅናቄ ጋር በተያያዘ ከቀድሞ የተቋሙ ባለሙያዎችና አመራሮች /አልሙኒ/ ጋር ለመወያየት በጸደቀው ምክረ ሀሳብ መሰረት ከቅርንጫፎችና ከዋናው መ/ቤት ከ150 የቀድሞ አመራሮችና ባለሙያዎች ጋር ውይይት ተደርጓል፡፡
- በተለያዩ ርዕሶች ላይ የተዘጋጁ ብሮሽሮችን እና ቡክሌቶችን ለግብር ከፋዩ የማሰራጨት ስራ ተከናውኗል፡፡
- በኢሜይል፣ በፌስ ቡክ፣ በቴሌግራም እንዲሁም በዩቱዩብ የግብር ከፋዮችን ግንዛቤ ለማሳደግ የሚረዱ መልዕክቶችን የማስተላለፍ ስራ ተሰርቷል፡፡
- በተቀናሽ እና ከመቀጠር በሚገኝ ገቢ ላይ ለ 60 ለጥቃቅንና አነስተኛ ኢንተርፕራይዝ ግብር ከፋዮች በዋናው መ/ቤት በኩል ፍላጎትን መሰረት ያደረገ የአንድ ጊዜ ስልጠና ተሰጥቷል፡፡
- በ12 ወሩ 18,774 ሰልጣኞች በታክስ ህግች ላይ ተከታታይ የሆነ የሞጁላር ስልጠና ለመስጠት ታቅዶ ለ 16,387 ሰልጣኞች ስልጠና ተሰጥቶ የዕቅዱን 87 በመቶ ማሳካት ተችሏል፡፡ በተጨማሪም ለግብር ከፋዮች ምቹ የሥልጠና ሁኔታን ከመፍጠር አንጻር በአካል በመገኘት ሞጁላር የታክስ

ሥልጠናን መከታተል ለማይችሉ የድርጅት ሥራ አስኪያጅና ምክትል ሥራ አስኪያጆች የርቀት ትምህርት ፕሮግራም የማስጀመር ሥራ ተከናውኗል፡፡

- በታክስ ህጎች ላይ ፍላጎትን መሰረት ያደረገ የአንድ ጊዜ ስልጠና 18,128 ሰልጣኖች ለመስጠት ታቅዶ ለ20,102 ሰልጣኖች ስልጠና ተሰጥቶ የእቅዱን 110 በመቶ ማሳካት ተችሏል፡፡ በ16 መድረኮች በታክስ ጉዳዮች ላይ ለታክስ ከፋዮች እያዋዙ ትምህርት ለመስጠት ታቅዶ 6 (37.5በመቶ) መድረኮችን ብቻ ማከናወን ተችሏል
- በተጨማሪም በመሠረታዊ የታክስ ህጎች ላይ ለ90 ሰዓታት ሰልጥነው የመመዘኛውን ፈተና ያለፉ እና ትምህርቱን ያጠናቀቁ 4079 ግብር ከፋዮች በሚሊኒየም አዳራሽ እንዲመረቁ ተደርጓል፡፡
- በ12 ወሩ 600 የሬዲዩና የቴሌዝዥን ፕሮግራሞችን በማዘጋጀት በተለያዩ ቋንቋዎች የታክስ ትምህርት ተደራሽ ለማድረግ ታቅዶ 707 የሬዲዩና የቴሌቪዥን ፕሮግራሞች በማስተላለፍ የዕቅዱን 117 በመቶ ማሳካት ተችሏል፡፡ ከተላለፉት ፕሮግራሞች ውስጥ 526 የሬዲዩና 181 የቴሌቪዥን ፕሮግራሞች ናቸው፡፡
- በተቋሙ ስር ባሉ ቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች መረጃ እና ማብራሪያ እንዲሰጣቸው ለመጡ ግብር ከፋዮች በአካል 16,145 በስልክ 15,289 መረጃና ማብራሪያ ተሰጥቷቸዋል፡፡

ከየካቲት 2015 አስከ የካቲት 2016 በተካሄደው የታክስና ጉምሩክ ህግ ተገዥነት ንቅናቄ፡- ዘመናዊ የታክስ የአስተዳደር ስርዓት የገነቡ ሀገሮች አንዱ የስኬታቸው መሠረት በፈቃደኝነት ላይ የተመሠረተ የታክስ ሕግ ተገዢነትን (Voluntary Tax Compliance) ማስረጽ መቻላቸው ነው፡፡ የታክስ ህግ ተገዥነት ለማምጣትም የብዙ ሀገራት የገቢ ዘርፍ ተቋማት በማህበረሰቡ ውስጥ ያለው የታክስ ግንዛቤ እና የእውቀት ችግር እንዲሁም የታክስ ሞራል (Tax Moral) ደረጃ ከፍ ለማድረግ ከሚያከናውኑት ተከታታይ የግንዛቤ መፍጠሪያ ትምህርት በተጨማሪ በየተወሰነ ግዜ የተደራጀ የማህበረሰብ ተነሳሽነትን ለመፍጠር የታክስ ንቅናቄ ያካሂዳሉ፡፡

በሀገራችን ኢትዮጵያም በተለያዩ ጊዜያት የታክስና ጉምሩክ ህግ ተገዥነት ንቅናቄ ለመፍጠር የተደረጉ ጥረቶች ነበሩ፡፡ በተለይም በለውጡ ዘመን መጀመሪያ ላይ በ2011 ለተወሰኑ ሳምንታት የቆዩ በርከት ያሉ የንቅናቄ ተግባራት ተከናውነዋል፡፡ በዚህ ባጠናቀቅነው የንቅናቄ አመትም ከዚህ በፊት ከነበሩት በተለየ መልኩ "ግብር ለሀገር ክብር" በሚል መሪቃል ክቡር የኢፌድሪ ጠቅላይ ሚኒስትር ዶክተር አብይ አህመድ በተገኙበት ለአንድ አመት የሚቆይ የታክስ እና ጉምሩክ ህግ ተገዥነት ንቅናቄ ማስጀመሪያ መርሃግብር የካቲት 23 ቀን 2015 ዓ.ም በማድረግ በተለያየ ደረጃ አብዛኛውን የህብረተሰብ ክፍል ያካተተ ከፍተኛ የንቅናቄ ሥራዎች ሲከናወኑ ቆይተዋል፡፡ በንቅናቄውም የተለያዩ የህብረተሰቡ ክፍሎች በተቀናጀ መልኩ ከገቢ ሰብሳቢ ተቋማት ጋር የህብረተሰቡን የታክስ ሞራል ለማሳደግ፣የንግድ ማጭበርበር እና ኮንትሮባንድን የሚጸየፉ እና የሚታገሉ እንዲሁም በገቢ አሰባሰቡ ላይ በቀጣይ አስተዋጽኦ እንዲያበረክቱ ለማድረግ ታቅዶ እየተከናወነ ቆይቷል፡፡

በዚህም መሠረት በንቅናቄው አመት በተለየ ሁኔታ ታቅደው ከተከናወኑ በርካታ ሥራዎች መካከል ዋና ዋና ዎቹ በተመከተ፡-

- ከኢትዮጲያ የሀይማኖት ከፍተኛ መሪዎች ጋር በታክስና ጉምሩክ ህግ ተገዥነት ንቅናቄ ዓለማ እና የታክስ ሞራል በመፍጠር ዙሪያ የጋራ ውይይት እና መግበባት የተደረሰ ሲሆን በቀጣይ የሀይማኖት ተቋማት በታክስ አስተምህሮ ስለሚኖራቸው አስተዋጽኦ እና ግንኙነት ላይ ያተኮረ በታክስና ጉምሩክ ላይ የግንዛቤ ማስጨበጫ ሰነድ ዝግጅት መነሻት የሚያገለግል ቢጋር /TOR/ የተዘጋጀ ሲሆን ከቀጣይ አመት ጀምሮ ለሃይማኖት ተቋማት ምእመናን ግንዛቤ ማስጨበጫ ሰነድ ሆኖ የሚያገለግል ሰነድ

በኢትዮያ የሃይማኖት ተቋማት ጉባኤ እና በገቢዎች ሚኒስቴር እና ጉምሩክ ኮሚሽን በጋራ እየተዘጋጀ ይገኛል፡፡

- በታክስና ጉምሩክ ላይ ምሁራን እና የቀድሞ የገቢዎች እና ጉምሩክ ሰራተኞች በሚኖራቸው ሚና ላይ የተለያዩ ዩኒቨርሲቲ በታክስና ጉምሩክ ላይ ጥናታዊ ጽሁፍ ያዘጋጁ ተመራማሪዎች እና በየዩኒቨርሲቲዎች የሚያስተምሩ ምሁራን በተገኙበት የታክስ ሞራል ከመፍጠር አንጻር ሊኖራቸው ስለሚገባ አስተዋጽኦ ውይይት የተደረገ ሲሆን በውይይቱም መጨረሻ በቀጣይነት ከተቋሙ ጋር የሚሰሩበት ፎረም ተፈጥሮ በእንቅስቃሴ ላይ ይገኛሉ
- ከግብር ከፋዩ የእውቅና እና ሽልማት ፕሮግራሞች ጋር ተያይዞ ከቀድሞው አመታት ለየት ባለ ሁኔታ በንቅናቄው አመት በፌደራል ደረጃ ክቡር ጠቅላይ ሚኒስቴር በተገኙበት ተካሂዷል፡፡
- በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር የታማኝ ታክስ ከፋይ እውቅና እና የታክስና ጉምሩክ ንቅናቄ ፕሮገራሙን በመክፈት እና ቀጣይ አቅጣጫ በመስጠት ክቡር የቀድሞ ምክትል ጠቅላይ ሚኒስቴር ተከፍቶ አመቱን ሙሉ የንቅናቄዉ ሥራ ሲካሄድ ቆይቷል፡፡ በተጨማሪም በሁሉም ክልሎች በተመሳሳይ ክብርት ሚኒስትር እና ኮሚሽነርን ጨምሮ በየደረጃው ያሉ የገቢዎች እና ጉምሩክ ከፍተኛ አመራሮች በተገኙበት የተከፈተ እና አቅጣጫ የተሰጠ ሲሆን የንቅናቄ ሥራዎች በዚያው መሠረት ዓመቱን ሙሉ ተከናውነዋል፡፡
- በንቅናቄው ከትምህርት ሚኒስቴር ጋር በተሰራው የቅንጅት ሥራ በትምህርት ቤቶች በካሪኩለም እንዲካተት ከመደረጉ በተጨማሪ በሀገሪቱ በሚገኙ ትምህርት ቤቶች የታክስና ጉምሩክ ክበብ ለማቋቋም የሚያስችል የአሰራር ሥርአት እንዲዘረጋ የተደረገ ሲሆን በዚሁ መሠረት በ2 ከተማ አስተዳደሮች እና በ8 ክልሎች በሚገኙ 240 ትምህርት ቤቶች ላይ የታክስና ጉምሩክ ክበቦችን በመቋቋም ግንዛቤ የመፍጠር እና የተማሪዎች ጥያቄ እና መልስ ውድድር እስከ ሀገር አቀፍ ደረጃ ድረስ ለማድረግ ተችሏል፡፡
- ከሚዲያ አካላት ጋር በታክስና ጉምሩክ ሞራል ግንባት እና በገቢ አሰባሰቡ ላይ ተግዳሮት የሆኑ ጉዳዮች እና ሊኖራቸው በሚገባ አስተዋጽኦ ላይ ስልጠና የተሰጣቸው ሲሆን በዚሁ መሠረት በተለያየ ደረጃ በንቅናቄው አመት አስተዋጽኦ ሲያደርጉ ቆይተዋል፡፡
- ከፌደራል እና ከክልል የጸጥታ፣ የፍትህእና የመስተዳድር አካላት ጋር ከኮንትሮባንድ እና ንግድ ማጭበርበር ጋር ተያይዞ በጠነከረ ሁኔታ በጋራ ለመስራት የሚያስችል መድረክ በጉምሩክ ኮሚሽነር የተመራ ውይይት ተደርጎ መግባባት ላይ የተደረሰበት ሲሆን በንቅናቄ ዘመኑ በርከት ያሉ የቅንጅት ሥራዎች ተሰርተዋል፡፡
- በሀገሪቱ ከሚገኙ ከሁሉም ክልሎች ከተወጣጡ 500 በላይ ከሚሆኑ ከሴት አደረጃጀት አመራሮች ጋር በታክስና ጉምሩክ የህብረተሰብ ሞራል ግንባታ ላይ እና በግላቸው ሊኖራቸው ስለሚገባ ሚና ውይይት ተደርጎ የገቢ አሰባሰቡ ላይ እንቅፋት የሆኑ ጉዳዮችን ለመታገል እና የበኩላቸው አስተዋጽኦ ለማድረግ በራሳቸው ተነሳሽነት ቃል ገብተዋል፡፡
- በንቅናቄው የማህበራዊ ሀላፊነትን ለመወጣት የሚያስችሉ በርካታ ተግባራት የተከናወኑ ሲሆን በዋናነት ለሜቄዶኒያ የአረጋዊያን የአእምሮ ህሙማን መርጃ ማእከል እና ለባቡል ኸይር በጎ አድራጎት ድርጅት ተደጋጋሚ የሆኑ እርዳታዎች ከፍተኛ አመራሩ በአካል በመገኘት አድርጓል፡፡
- በህብረተሰቡ ዘንድ በሀገር አቀፍ ደረጃ ከፍተኛ ተቀባይነት እና ተደማጭነት ያላቸው 9 የታክስና ጉምሩክ አምባሳደሮች የተሾሙ ሲሆን በንቅናቄው ዓመት በተለያዩ መድረኮች እየተገኙ ስለታክስና ጉምሩክ አነቃቂ ንግግሮችን አድርገዋል ፡፡

በአጠቃላይ "ግብር ለሀገር ክብር" በሚል መሪ ቃል ለአንድ ዓመት ባሳለፍነው የታክስ እና ጉምሩክ ህግ ተገዥነት ንቅናቄ ከላይ የተጠቀሱት እና ሌሎች በርካታ ኩነቶች የተከናወኑ ሲሆን ንቅናቄው የአንድ ወቅት ጉዳይ ሳይሆን በቀጣይም በመደበኛነት ከሚሰሩ የገቢዎችና ጉምሩክ ሥራዎች በተጨማሪ እና በቋሚነት የታክስ እና ቀረጥ ጉዳይ በህበረተሰቡ ውስጥ ዋና አጀንዳ ሆኖ እንዲቀጥል ለማስቻል በቀጣይ አመታትም አንዱን ወር የታክስ ወር ብለን በመሰየም ዜጎች በአደባባይ ስለታክስ ግንዛቢያቸውን የሚዳብሩበት ለሁሉም ክፍት የሆነ የታክስ አውደ ርዕዮችን እያዘጋጀን የምናከርብበት እንዲሆን ይደረጋል።

ከታክስ ትምህርት አሰራር ስርዓት አንጻር፦ ስለ ታክስ ለግብር ከፋዩ በርቀት ለማስተማር ዝርዝር የአፈጻጸም መመሪያ ተዘጋጅቶ ለቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች እንዲተገብሩት መላኩ፣ ሥጋትን መሠረት ያደረገ ስልጠና በወጥነት ለመስጠት የሚያስችል ረቂቅ የአሰራር ስርአት ሰነድ መዘጋጀቱ፣ ዘርፍ ተኮር የስልጠና ሰነድ ለማዘጋጀት የኮንስትራክሽን ዘርፍ መሰረታዊ ቢዝነስ ሊያሳይ የሚችል ረቂቅ ሰነድ መዘጋጀቱ፣ በሃገሪቱ ወጥነት ያለው የታክስና ጉምሩክ ክበብ የአሰራር ስርዓት በየትቤቶች እንዲኖር ለማድረግ የአሰራር ስርአት መሻሻሉ፣ ለታክስና ጉምሩክ ክበብ ግንዛቤ ማስጨበጫ ሞጁል የማሻሻል ስራ መሰራቱና ለዩኒቨርስቲ ተማሪዎች የታክስ ሞራል ለማሳደግና የታክስ ህግ እውቀት ግንዛቤ ለመፍጠር የሚረዳ የማስልጠኛ ሰነድ ተዘጋጅቷል።

የጉምሩክ አቤቱታ አፈፃፀም፦-ደንበኛው የጉምሩክ አገልግሎት ካገኘ በኋላ ከዋጋ አተማመን፣ ከታሪፍ አመዳደብ፣ ከዕቃ ውርስ፣ ከእቃ አገላለጽ፣ ከአስተዳደራዊ ቅጣት፤ ከልዩነት፤ ከቀረጥ ነጻ፤ ከCPC እና ከቫውቸር ጋር በተያያዘ የሚቀርቡ ቅሬታዎች ሲሆኑ፤ በበጀት ዓመቱ ውስጥ ወደ ዋና መ/ቤት የተላኩ 3,399 (ከባለፈው በጀት ዓመት የዞረን ጨምሮ) አቤቱታዎች ውስጥ 3,276 (96.38%) አቤቱታዎች ውሳኔ እንዲያገኙ ተደርጓል፤ ውሳኔ ከተሰጠባቸው አቤቱታዎች ውስጥ 2,465 ለጉምሩክ የተወሰነ ብር 6.14 ቢሊዮን፣ 296 ለደንበኛ የተወሰነ በብር 0.66 ቢሊዮን፣ 385 የተሻሻሉ በብር 1.80 ቢሊዮን እና 130 ሌሎች ብር 0.89 ቢሊዮን አቤቱታዎች ናቸው።

በቅ/ጽ/ቤቶች ከቀረቡ 5,733 (ከባለፈው በጀት ዓመት የዞረን ጨምሮ) አቤቱታዎች ውስጥ 5,619 (98.01%) አቤቱታዎች ውሳኔ እንዲያገኙ የተደረገ ሲሆን ውሳኔ ከተሰጠባቸው አቤቱታዎች ውስጥ 3,948 ለጉምሩክ የተወሰነ፣ 339 ለደንበኛ የተወሰነ፣ 1,008 የተሻሻሉ እና 324 ሌሎች አቤቱታዎች ናቸው። ለጉምሩክ ከተወሰኑት 3,948 አቤቱታዎች ብር 9.75 ቢሊዮን እንዲሰበሰብ ተወሰወኗል።

➲ የታክስ ስጋት ስራ አመራር ስራዎች አፈጻጸም

በአጠቃላይ ቀደም ሲል የ2015 በጀት ዓመት የግብር ከፋዮች ዕውቅናና ሽልማት ለማከናወን የግብር ከፋዮችን መረጃ በፕሮፋይል የማደራጀት ስራ የተሰራ ሲሆን በበጀት ዓመቱ ከየቅርንጫፍ ጽ/ቤቱ ተለይተው በቃለ ጉባኤ ተይዞ ከቀረቡ እጩዎች የመጨረሻዎቹን በሀገር አቀፍ ደረጃ ዕውቅናና ሽልማት የሚሰጣቸውን 500 ግብር ከፋዬች ከጉምሩክ ኮሚሽን ጋር በጋራ የመለየት ስራ ተከናውኗል። በገቢዎች ሚኒስቴር እና በጉምሩክ ኮሚሽን በህግ ተገዥነት ደረጃቸዉ የተሻሉ 50 በፕላቲኒየም፣ 150 በወርቅ እና 300 በብር በድምሩ 500 ግብር ከፋዮች በአገር አቀፍ ደረጃ ዕውቅና ተሰጥቷቸዋል።

በ2016 በጀት ዓመት የተሻለ የህግ ተገዢነትና የገቢ አስተዋጽኦ በማበርከት የሚሸለሙ ግብር ከፋዮችን ለመለየት ያስችል ዘንድ የመምረጫ መስፈርቱ ለሪስክ ሻምፒዩን ኮሚቴ ቀርቦ የጸደቀውን ሰነድ ለቅ/ጽ/ቤቶችና ለሚመለከታቸው አካላት ተልኳል። በተጨማሪም የስጋት ጋይድ ላይን በተስተካከለው መምረጫ መስፈርት መሰረት እንዲሻሻል ተደርጓል።

በ2017 ስጋት የተጣለባቸውን ግብር ከፋዮች በተመለከተ፡- የቅ/ጽ/ቤቶች አጠቃላይ ግብር ከፋዮች ብዛት 57,937 ሲሆን ከዚህ ውስጥ ስጋት የሚጣልባቸው 34,986 (60.4%) ግብር ከፋዮች ሲሆን በተለያየ ምክንያት ስጋት የማይጣልባቸው ግብር ከፋዮች 22,951 (39.6%) መሆኑ የተለየ ሲሆን ስጋት ከማይጣልባቸው ግብር ከፋዮች ውስጥ 7,689 (33.5%) የሚሆኑ ግብር ከፋዮች 2 ዓመት እና ከዛ በላይ ያላሳወቁ ግብር ከፋዮች ሲሆን 4,117 (18%) ደግሞ አዲስ በመሆናቸው ምክንያት የሂሳብ መግለጫ ገና ያላሳወቁ በመሆናቸው ነው፡፡

ተ.ቁ	ቅርንጫፍ ጽ/ቤት	ስጋት የተጣለባቸው ግብር ከፋዮች	የስጋት ደረጃ		
			ከፍተኛ	መካከለኛ	ዝቅተኛ
1	ከፍተኛ	744	186	372	186
2	መካከለኛ ቁጥር 1	3852	963	1926	963
3	መካከለኛ ቁጥር 2	3856	964	1928	964
4	ምስራቅ	7924	1981	3962	1981
5	ምዕራብ	5341	1335	2670	1336
6	ሰሜን ምእራብ	5460	1365	2730	1365
7	ሃዋሳ	1363	340	682	341
8	ኮምቦልቻ	690	172	345	173
9	ባህርዳር	2184	546	1092	546
10	ድሬድዋ	321	80	160	81
11	አዳማ	1019	254	510	255
12	ጂማ	1131	283	563	285
13	መቀሌ	1101	275	550	276
ድምር		34986	8744	17490	8752

በበጀት ዓመቱ በኦዲት እቅድ አጠቃላይ የተያዘውን 8,154 ማህደራት ለማስተላለፍ ታቅዶ ከመቀሌ ቅ/ጽ/ቤቶ በስተቀር በሁሉም ቅ/ጽ/ቤቶች በማህደር ስምሪት 8,966 ማህደራት የተላለፈ እና ከነዚህ ውስጥ 1,381 ማህደራት ምትክ ተጠይቶ የተተኩ ሲሆን በአጠቃላይ ከተላለፉት ማህደራት ውስጥ የ7,161 /80 በመቶ/ ማህደራት የኦዲት ስራ የተጠናቀቀ ስሆን ቀሪዎቹ በሂደት ላይ እና ያልተጀመሩም እንዳሉ ተመላክቷል፡፡

የ2016 በጀት ዓመት የዘፈቀደ ኦዲት መረጣ /Random Audit Selection/ አፈጻጸምን በተመለከተ፡- በ2016 በጀት ዓመት ከሐምሌ እስከ ግንቦት ወራት ከባሕርዳርና መቀሌ ቅ/ጽ/ቤት በስተቀር በሁሉም ቅ/ጽ/ቤቶች በዘፈቀደ የተመረጡ 440 ማኅደራት ኦዲት የተደረገ ሲሆን በፍሬ ግብር 632,160,716.8 ውሳኔ የወጣ መሆኑን የሚገልጽ ሪፖርት ተደራጅቷል፤ በአጠቃላይ በ11 ወራት ውስጥ ኦዲት ከተደረጉት 440 ማኅደራት ውስጥ 295 (67.05%) ማኅደራት ግኝት ተገኝቶባቸዋል፡፡

በዳታ ማቼንግ የትንታኔ ስራ አፈጻፀምን በተመለከተ፡- በ2016 በጀት ዓመት በዳታ ማቼንግ 1566 ማህደራት ለታክስ ኦዲት፣ ለታክስ ስሌት፣ ለታክስ ኦፐሬሽን፣ ለኢንቨስትጌሽን እና ለአገልግሎት ኦዲት ለማስተላፍ በዕቅድ ተይዞ 2208 (141%) ማህደራት ተላልፈው 1102 (50%) ላይ ምርመራ ተካሂዶ 514 (47%) ማህደራት የኦዲት ግኝት ያላቸዉ ሲሆን ከነዚሁ ማህዳራት ፍሬ ግብር ብር 409,912,567.044፣ ወለድ ብር 194,831,958.34 እና ቅጣት ብር 184,330,628.04 በድምሩ ብር 801,057,379.16 ውሳኔ ግኝት ተገኝቶባቸዋል፡፡

በስጋትና ህግተገዥነት የተለዩ ሀሰተኛ ደረሰኝ የመረጃ ትንተና በተመለከተ፡- በቅ/ጽ/ቤቶች የሃሰተኛ ግብይት ደረሰኞች 499 ማህደራት ተለይተዉ ለታክስ ኦዲት ፣ ለታክስ ስሌት ፣ ለኢንቨስትጌሽን እና ለአገልግሎት ኦዲት ተላልፈዉ 131 ማህደራት ተመርምረው 61 ድርጅቶች ላይ በግብዓትነት ያሲያዙት ወጭ ውድቅ እንዲደረግና ብር 25,664,194.98 ታክስ እንዲወሰን ተደርጓል፡፡ በተጨማሪም 53 ማህደራት ግኝት የሌላቸው መሆኑ ተለይቷል፡፡

የሕግ ተገዥነት ጥናትን በተመለከተ፡- ካለፈው በጀት ዓመት ሣይጠናቀቁ የዞሩትን ጨምሮ በበጀት ዓመቱ ዉስጥ ከመቀሌ ቅ/ጽ/ቤት በስተቀር በ12ቱም ቅ/ጽ/ቤቶች 37 የህግ ተገዥነት ጥናት ሰነድ ለማዘጋጀት በዕቅድ ተይዞ 37 የህግ ተገዥነት ጥናት ሰነድ የማዘጋጀት ስራ እየተከናወነ ሲሆን 34/92 በመቶ/ ተጠናቀዉ ቀሪዎቹ 3 በሂደት ላይ ናቸዉ፡፡

በጉምሩክ ኮሚሽን፡ የአስመጪዎች ፕሮፋይል ወቅታዊ ማድረግ ስንል በየጊዜው በከፍተኛና በመካከለኛ የስጋት ደረጃ እየተስተናገዱ ምንም ጥፋት የማይገኝባቸውን ወይም በዝቅተኛ የስጋት ደረጃ እየተስተናገዱ ልዩነት የሚገኝባቸውን ወደ ትክክለኛው የስጋት ደረጃ ለማምጣት የሚያስችል መረጃ ወቅታዊ ማድረግ ሲሆን በዚህ በበጀት ዓመቱ 83,000 የአስመጪዎችና የጉምሩክ አስተላላፊዎች ፕሮፋይል ለማሻሻል ታቅዶ 69,343 የአስመጪዎች እና 7,866 የጉምሩክ አስተላላፊዎች፣ ስሪት ሀገር 474፣ የጭነት ሀገር 462፣

በታሪፍ 14,332፣ በዋጋ 6392፣ በድምሩ 98,869 ወቅታዊ በማድረግ በሲስተም ተጭኖ ተግባራዊ በመደረጉ የዕቅድ አፈፃፀሙ 119.12 በመቶ ሊሆን ችሏል፡፡

የስጋት ስራ አመራር ውጤታማነትን ለማረጋገጥ በበጀት ዓመቱ 87.72 በመቶ ለማድረስ ታቅዶ በአማካይ 79.8 በመቶ ውጤታማ የሆነ ሲሆን በተደረጉ የፕሮፋይል ግምገማ ሥራዎች ምክንያት በቀይና በቢጫ የስጋት ደረጃ ከተመረጡት 88,985 ዲ/ዮኖች ውስጥ 54,284 (61%) ዲ/ዮኖች ላይ ግኝት የተገኘ ሲሆን በተጨማሪ በዝቅተኛ የስጋት ደረጃ ከተመረጡት 63,592 ዲ/ዮኖች ውስጥ ከትሬሾልድ በላይ ግኝት የተገኘባቸው ዲ/ዮኖች 892 (1.4%) ናቸው፡፡ይህም የአረንጓዴ ውጤታማነት 98.6% መሆኑን ያሳያል፡፡ በዚሁ መሰረት አማካይ የስጋት ሥራ አመራር ውጤታማነት 79.8% እንዲደርስ አስችሏል፡፡

የቢዝነስ አመቺነትን ለማሻሻል በዝቅተኛና መካከለኛ ስጋት ደረጃ የሚስተናገዱትን የስጋት ሰነዶችን 82 በመቶ ለማድረስ የታቀደ ሲሆን አፈፃፀሙ እስካሁን ከተስተናገዱት 152,577 ዲ/ዮኖች ውስጥ 112,267 ዲ/ዮኖች (73.6%) በዝቅተኛ እና መካከለኛ የስጋት ደረጃ የተስተናገዱ በመሆኑ አፈፃፀሙ 89.76 በመቶ ሊሆን ችሏል፡፡

የማኑዋል ጣልቃ ገብነትን በመቀነስ በሲስተም የሚስተናገዱ ሰነዶች የስጋት ስራ አመራር ውጤታማነታቸው ለማሳደግ ትኩረት ተሰጥቶ እየተሰራ ሲሆን እስካሁን ከተስተናገዱ 152,577 ሰነዶች 33,219 (21.77%) ቀይ፣ 55,766 (36.55%) ቢጫ፣ 54,988 (36.04%) አረንጓዴ እና 8,604 (5.64%) ሰማያዊ ውስጥ የስጋት ደረጃቸው ተቀይሮ የተስተናገዱ ዲ/ዮኖች 7,900 ቢሆኑም ከዚህ ውስጥ 4,394 ሰነዶች በፓርሻል፣ የትራንዚት ሪማርክ እና መሰል አስገዳጅ ምክንያቶች የተቀየሩ ናቸው፡፡ በቅ/ጽ/ቤቶች አነሳሽነት የተደረገ ጣልቃ-ገብነት 3,506 (2.3%) ብቻ ነው፡፡ በዚህ ጣልቃ-ገብነት ውጤታማ መሆን የቻሉት 707 ዲ/ዮኖች (20.2%) ሲሆኑ የተገኘው ተጨማሪ የገንዘብ መጠን ብር 0.78 ቢሊዮን ገቢ ተገኝቷል፡፡ የስጋት ደረጃን በመለየት በሲስተም ልዩነት ከተገኘባቸው 55,176 ሰነዶች ብር 85,668,938,820.31 እንዲሰበሰብ ተደርጓል፡፡

የታክስ ኦዲት ስራዎች አፈጻጸም በማህደርና በገንዘብ

በበጀት ዓመቱ በአጠቃላይ ኦዲት በአጠቃላይ ኦዲት ፣ በዳታ ማቺንግ እና በልዩ ኦዲት **8,557** ማኅደራትን ኦዲት ለማድረግ ታቅዶ በድምሩ **8,328** (97.32%) ማኅደራት ኦዲት በማድረግ የታክስ ዉሳኔ ማውጣት ተችሏል፡፡

በበጀት ዓመቱ በአጠቃላይ ኦዲት በአጠቃላይ ኦዲት ፣ በዳታ ማቺንግ እና በልዩ ኦዲት በፍሬ ግብር ብር **18,488,466,289.76** በታክስ ኦዲት በልዩነት ለመወሰን ታቅዶ ብር **19,439,692,719.08** ወይም የዕቅዱን 105.14% የታክስ ዉሳኔ ማውጣት ተችሏል፡፡በአጠቃላይ ወለድና መቀጫን ጨምሮ ብር **42,002,244,194.65** የኦዲት ውሳኔ መወሰን ተችሏል፡፡

የቅድመ -ግብር እና የተጨማሪ እሴት ታክስ ተመላሽን በማስቀረት ረገድ ብር 1.63 ቢሊዮን (770 ሚ. እና 722.5 ሚ) ታቅዶ ኦዲት ከተደረጉት መካከል 989 (338 እና 651) ድርጅቶች በሒሳብ መግለጫቸው በታክስ ተመላሽነት የያዙትን 2.02 ቢሊዮን (815.57 ሚሊዮን እና 1.2 ቢሊዮን) /112.46%/ ማስቀረት የተቻለና ታክስ ከፋዮች በሒሳብ መዝገባቸው የያዙትን ያልተገባ ኪሳራ ከማስቀረት አንፃር ብር 10.37 ቢሊዮን ለማስቀረት ታቅዶ የልዩ ገቢ ድጋፍ ሥራን ጨምሮ ከ2104 ታክስ ከፋዮች የሒሳብ መግለጫ ላይ ብር 18.76 ቢሊዮን ማስቀረት ተችሏል፡፡

በተጨማሪም የሀሰተኛ ግብይትን (ደረሰኝን) ከመከላከል አንፃር ከ137 ድርጅቶች ብር 132.28 ሚሊዮን ውድቅ በማድረግ የታክስ ውሳኔ ተሰጥቷል፡፡

ሰንጠረዥ 35 የኦዲት አፈጻጸም በማህደር

ተ.ቁ.	ቅ/ጽ/ቤት	የ2016 በጀት ዓመት ዕቅድ	የ 12 ወር ክንውን	አፈጻጸም በመቶኛ
1	ከፍተኛ	266	268	100.75
2	መካከለኛ ቁ 1	583	676	115.95
3	መካከለኛ ቁ 2	677	662	97.78
4	ምዕራብ	1763	1679	95.24
5	ምስራቅ	1712	1560	91.12
6	ሰሜን-ምዕራብ	1584	1600	101.01
7	ሐዋሳ	462	461	99.78
8	አዳማ	506	493	97.43
9	ባህርዳር	38	29	76.32
10	ኮምቦልቻ	278	274	98.56
11	ጅማ	281	278	98.93
12	መቀሌ	182	170	93.41
13	ድሬዳዋ	224	177	79.02
14	የዋጋ ትልልፍ	1	1	100
አጠቃላይ ኦዲት		7,599	7,693	101.24
ዳታ ማቺንግ		29	34	117.24
ልዩ የገቢ ማሳደጊያ ዕቅድ		929	601	64.69
ድምር		8,557	8,328	97.32

ሰንጠረዥ 36 የኦዲት አፈጻጸም በገንዘብ (በፍሬግብር)

ተ.ቁ.	ቅ/ጽ/ቤት	የበጀት ዓመቱ ዕቅድ	የበጀት ዓመቱ የገቢ ክንውን				
			ፍሬ ግብር	አፈጻጸም በፍሬ ግብር	ወለድ	መቀጫ	የፍሬ ግብር ፣ ወለድና መቀጫ ድምር
1	ከፍተኛ	9,057,585,248.47	10,979,227,276.03	121.22	4,753,217,810.38	8,212,256,466.74	23,944,701,553.15
2	መካከለኛ ቁ 1	2,396,694,071.08	2,622,423,814.09	109.42	1,245,602,466.58	2,077,581,443.21	5,945,607,723.88
3	መካከለኛ ቁ 2	3,611,543,533.73	2,564,010,184.88	70.99	1,195,614,940.77	1,512,488,138.94	5,272,113,264.59
4	ምዕራብ	663,136,076.13	664,240,739.91	81.17	268,040,207.33	424,432,902.55	1,356,713,849.79
5	ምስራቅ	943,462,895.45	953,367,336.68	101.05	386,327,966.74	731,836,345.51	2,071,531,648.93
6	ሰሜን/ም	728,470,367.37	580,540,242.08	79.69	238,065,120.21	419,116,472.95	1,237,721,835.24
7	ሐዋሳ	319,255,189.21	344,050,043.48	107.77	166,457,647.18	273,231,228.61	783,738,919.27
8	አዳማ	173,488,427.04	281,933,239.42	162.51	76,693,331.84	176,055,067.53	534,681,638.79
9	መቀሌ	73,419,306.10	12,844,520.31	17.49	10,474,352.82	14,426,089.08	37,744,962.21
10	ባህርዳር	23,809,966.31	7,101,297.31	29.82	2,611,539.60	4,959,212.75	14,672,049.66
11	ኮምቦልቻ	70,131,931.79	127,984,637.41	182.49	37,390,170.60	84,041,314.14	249,416,122.15
12	ጅማ	119,620,305.84	126,124,146.87	105.44	42,811,207.83	89,183,433.71	258,118,788.41
13	ድሬዳዋ	117,611,837.91	140,229,538.06	119.23	19,846,516.82	48,507,120.03	208,583,174.91
14	ዋጋ ትልልፍ	35,078,225.35	35,615,702.55	101.53	19,392,640.89	31,890,320.23	86,898,663.66
አጠቃላይ		15,963,343,364.75	18,105,132,793.76	113.42	7,989,464,435.24	13,170,948,133.66	39,265,545,362.66
ዳታ ማቺንግ		83,212,393.25	110,169,462.71	132.40	47,494,742.22	95,349,732.46	253,013,937.39
ልዩ የገቢ ዕቅድ		2,441,910,531.74	1,224,390,462.61	50.14	425,586,742.14	833,707,689.86	2,483,684,894.60
ድምር		18,488,466,289.74	19,439,692,719.08	105.14	8,462,545,919.60	14,100,005,555.98	42,002,244,194.65

ሰንጠረዥ 37 የኦዲት ውጤት በኦዲት ዓይነት፣ የቀነሰ ኪሳራ እና የቀነሰ ተመላሽ

የኦዲት ዓይነት	የ2016 በጀት ዓመት ክንውን

	ፍሬ ግብር	ወለድ	መቀጫ	የፍሬ ግብር፣ ወለድና መቀጫ ድምር
አጠቃላይ ኦዲት	18,105,132,793.76	7,989,464,435.24	13,170,948,133.66	39,265,545,362.66
ዳታ ማቺንግ	110,169,462.71	47,494,742.22	95,349,732.46	253,013,937.39
ልዩ የገቢ ማሻሻያ	1,224,390,462.61	425,586,742.14	833,707,689.86	2,483,684,894.60
ድምር በገንዘብ	19,439,692,719.08	8,462,545,919.60	14,100,005,555.98	42,002,244,194.65
የቀነሰ (የቀረ) ኪሳራ በፋይልና በገንዘብ	2104	-	-	
	18,761,295,282.08	-	-	
የቀነሰ የቅድመ-ግብር ተመላሽ በፋይልና በገንዘብ	338	-	-	
	815,574,697.80	-	-	
የቀነሰ ተመላሽ ተ.እ.ታ በፋይልና በገንዘብ	651	-	-	
	1,203,061,913.49	-	-	
የተገኘ ሀሰተኛ ደረሰኝ በፋይልና በገንዘብ	137	-	-	
	132,282,798.15	-	-	

- የድህረ ዕቃ አወጣጥ ኦዲት ሽፋንን በማሳደግ የህግ ተገዥነትን ለማስፈን በዘጠኝ ወራት 2772 ድርጅቶችን ኦዲት ለማድረግ ታቅዶ 3058 ድርጅቶች ኦዲት በማድረግ የዕቅድ አፈፃፀሙ 110 በመቶ ሊሆን ችሏል፡፡ ኦዲት የተደረጉ ድርጅቶች አፈፃፀሙን በኦዲት አይነት ስንመለከት በመስክ 340፣ በዴስክ 1400 እና በውስን 1318 ድርጅቶች ኦዲት ተደርገዋል፡፡
- ኦዲት ከተደረጉ 3058 ድርጅቶች ዉስጥ በ 2,252 ድርጅቶች ላይ የተገኘ ፍሬ ግብር በኤክስፖርት ላይ በተደረገ ኦዲት የተገኘ ብር 161.02 ጨምሮ ብር 9.99 ቢሊዮን፣ ወለድና ቅጣት ብር 4.86 ቢሊዮን ሲሆን በአጠቃላይ ብር 14.85 ቢሊዮን በድህረ ዕቃ አወጣጥ ኦዲት እንዲወሰን ተደርጓል::
- ኦዲት የተደረጉ ድርጅቶች በኦዲት አይነት ስንመለከት በዴስክ እና በዉስን ኦዲት የተደረጉ ድርጅቶች በቁጥር ከፍተኛ መሆኑ ያመለክታል፡፡ በመስክ ኦዲት ኦዲት የተደረጉ ድርጅቶች ሙሉ ኦዲት ስለሚደረጉ በድርጅት ብዛት አናሳ ቢሆንም በሰነድ ኦዲት ከተደረጉት አጠቃላይ 128,086 ሰነዶች ዉስጥ 67.94 በመቶ ወይም 87,020 ሰነዶች ይሸፍናል፡፡ ይህ የሚያመለክተዉ የመስክ ኦዲት አሰራር ለህግ ተገዥነት ከፍተኛ ድርሻ ያለዉ ስለሆነ በቀጣይ በትኩረት አጠናክረዉ ማስቀጠል ያስፈልጋል፡፡
- የድህረ አወጣጥ ኦዲት ውጤታማነትን ስንመለከት በበጀት ዓመቱ ከተወሰነው ብር 14.85 ቢሊዮን ውስጥ ቅሬታ የቀረበበት 4.26 ቢሊዮን ሲሆን ለደንበኛ የተወሰነ (የተሻረ) ገንዘብ መጠን ብር 0.80 ቢሊዮን ወይም የኦዲት ዉጤታማነት 93.40 በመቶ ሲሆን በቀጣይ የኦዲት ውሳኔዎች ጥራት ላይ ክትትል በማድረግ በሁሉም አካላት ዘንድ ተዓማኒነት ያለው ውሳኔዎች እንዲወሰኑ ማድረግን የሚጠይቅ ስራ ነው፡፡

➲ የታክስ እና ጉምሩክ ኢንተለጀንስ ሥራዎች አፈጻጸም

በግብይት ወቅት የታክስ ደረሰኝ የማይቆርጡ ድርጅቶች ላይ የኦፐሬሽን ስራዎች አፈጻጸም፦

የታክስ አስተዳደር አዋጅ 983/2008 አንቀፅ 19/3 በማስተላለፍ በበጀት ዓመቱ ውስጥ ግብይት በሚያከናውኑበት ጊዜ ደረሰኝ የማይቆርጡ 645 ድርጅቶች ላይ በኢንተለጀንስ ጥናት በማድረግ ኦፐሬሽን ለማከናወን ታቅዶ በ583 ድርጅቶች ላይ ኦፐሬሽን ተከናወኗል፡፡ ከተከናወኑ ኦፐሬሽኖች መካከል 540 የተሳኩ ሲሆን 605 ተጠርጣሪዎች በህግ ቁጥጥር ስር ውሎ ምርመራ እየተጠራባቸው ይገኛል፡፡

ሰንጠረዥ 38 በግብይት ወቅት ደረሰኝ የማይቆርጡ ድርጅቶች ላይ የተወሰደ እርምጃ በቅ/ጽ/ቤት

ተ	የቅ/ጽ/ቤቱ ስም	የተጨማሪ እሴት ታክስ ኦፐሬሽን	የተያዙ ተጠርጣሪዎች

ቁ		ዕቅድ	ጠቅላለ	የተሳኩ	ብዛት
1	ዋና መ/ቤት	370	290	263	311
2	መቋሌ	15	13	13	-
3	ሀዋሳ	70	71	71	71
4	ድሬዳዋ	60	62	62	71
5	አዳማ	70	71	71	92
6	ጅማ	60	76	60	60
	ድምር	645	583	540	605

የኢንተለጀንስ ጥናት ተደርጎባቸው ኦዲት እንዲደረጉ ለኢንቨስትጌሽን ኦዲት የተላለፉ ድርጅቶች፡-

በበጀት ዓመቱ ውስጥ የኢንተለጀንስ ጥናት በማድረግ በታክስ ማጭበርበር ተግባር የተጠረጠሩ 725 ድርጅቶችን በመለየት ኦዲት እንዲደረጉ ለኢንቨስትጌሽን ኦዲት ለማስተላለፍ ታቅዶ በ621 ድርጅቶች ላይ አስፈላጊ የኢንተለጀንስ ጥናት በማድረግ ለኢንቨስትጌሽን ኦዲት የሥራ ሂደት ተላልፏል፡፡

ሰንጠረዥ 39 የኢንተለጀንስ ጥናት ተደርጎባቸው ኦዲት እንዲደረጉ ለኢንቨስትጌሽን ኦዲት የተላለፉ ድርጅቶች

ተ.ቁ	ቅርንጫፍ ጽ/ቤት	ዕቅድ	አፈጻጸም	በጥናት የተለዩ ሀሰተኛ ደረሰኞች ወይም ሀሰተኛ ግዥዎች መጠን በብር	የሀሰተኛ ሆነዉ የተገኙ ደረሰኞች ብዛት	ሀሰተኛ ደረሰኞችን ወይም ሀሰተኛ ግዥዎችን ያቀረቡ ድርጅቶች ብዛት
1	ዋና መ/ቤት	380	294	7,438,004,030.09	4446	198
2	መቋሌ	20	22	16,139,601.2	68	
3	ሀዋሳ	60	60	56,373,414.4	67	8
4	ድሬዳዋ	65	55			
5	ጅማ	65	61	112,417,641.58	182	24
6	አዳማ	70	73	28,810,659.9	194	25
7	ኮምቦልቻ	65	56	35,774,991.2	65	15
8	ዋና መ/ቤት	380	294	7,438,004,030.09	4446	198
	ድምር	725	621	7,687,520,338.37	5,022	270

በኢንተለጀንስ ጥናት ተለይቶ ለኢንቨስትጌሽን ኦዲት የተላለፉ ድርጅቶች መካካል 270 ድርጅቶች 7,687,520,338.37 ብር ዋጋ ያላቸው ሀሰተኛ ደረሰኞችን ለታክስ ዓላማ መጠቀማቸውን በጥናት ተለይቶ ደረሰኞቹ በኦዲት ወቅት ውድቅ ተደርጎ ታክስ እንዲወሰን የተላለፈ ሲሆን ሌሎቹ ድርጅቶች ገቢ በመደበቅ እና ሀሰተኛ ውሎችን በመጠቀም ምክንያት በኢንተለጀንስ ጥናት ተለይቶ ለኢንቨስትጌሽን ኦዲት የተላለፉ ናቸው፡፡

የኢንቨስትጌሽን ኦዲት ሥራዎች አፈጻጸም፡- በበጀት ዓመቱ ውስጥ 690 ድርጅቶች ላይ የኢንቨስትጌሽን ኦዲት በማከናወን ሪፖርት ለማውጣት ታቅዶ በ602 ድርጅቶች ላይ የኢንቨስትጌሽን ኦዲት ተከናውኖ ሪፖርት ወጥቷል፡፡ ኦዲት በተደረጉ ድርጅቶች ላይ ያልተከፋለ ታክስ ብር 5740 ሚሊ. ለመወሰን ታቅዶ በፍሬ ግብር 7,756,139,309 ብር የታክስ ውሳኔ የተሰጠ ሲሆን ወለድ እና ቅጣትን ተጨምሮ ብር 17,496,071,704 ውሳኔ ውሳኔ የተወሰነ ሲሆን አፈፃፀሙ በፋይል 87.3 ከመቶ ሲሆን በገንዘብ ደግሞ 135.2 ከመቶ ነው፡፡ የኢንቨስትጌሽን ኦዲት አፈፃፀም ከባለፈው ዓመት ተመሳሰይ ወቅት ጋር ሲነፃፀር በፋይል 10.7 በልዩነት ውሳኔ በገንዘብ ደግሞ 43.5 በመቶ እድገት አሳይቷል፡፡ በኦዲት ሂደቱ የታክስ ውሳኔን ከመወሰን በተጨማሪ በዋና መ/ቤት እና በቅ/ጽ/ቤቶች በዘጠና ሶስት (93) ግብር ከፋዮች የቀረባ ያልተገባ ኪሳራ እና ተመለሽ ብር 3,161,391,768 ቀሪ እንዲሆን ተደርጓል፡፡

ሰንጠረዥ 40. የኢንቨስትጌሽን ኦዲት ሥራዎች አፈጻጸም

ተ.ቁ	ቅ/ጽ/ቤት	የኦዲት አፈጻጸም (በሚሊዮን)	አጠቃላይ ፍሬ

		በድርጅት		በገንዘብ				ክንውንበመቶኛ		ግብር፣ ወለድ እና መቀጫ ጠቅላላ ድምር
				ፍሬ ግብር		ወለድ እና ቅጣት				
		ዕቅድ	ክንውን	ዕቅድ(ሚ)	ክንውን(ሚ)	ወለድ	ቅጣት	በድርጅት	በገንዘብ	
1	ዋና መ/ቤት	315	276	4570	6,860,578,229	2,974,446,250	5,816,967,147	87.6	150.2	15,635,951,152
2	መቋሌ	20	19	80	17,197,934.5	23,928,737.96	15,097,473.8	95	21.5	56,224,146.3
3	ጅማ	55	55	130	83,114,263.8	22,470,636.6	49,857,744.6	100	64	155,442,644.95
4	ሀዋሳ	60	60	270	121,494,665.5	52,117,410.72	111,913,970.9	100	45	285,506,046.4
5	አዳማ	60	57	220	239,697,748.59	96,343,819.3	178,476,296.3	95	108.9	514,517,864.2
6	ድሬዳዋ	55	48	100	66,874,647.11	18,363,847.04	50,272,665.97	87.3	66.9	135,488,014.21
7	ኮምቦልቻ	55	55	170	128,791,257.65	31,688,128.29	69,518,079.6	100	75.8	229,997,465.5
8	ባህርዳር	70	32	200	238,390,563.08	98,804,668.04	159,115,926.3	45.7	119	482,944,370.9
ድምር		**690**	**602**	**5740**	**7,756,139,309**	**3,318,163,498**	**6,451,219,304**	**87.3**	**135.2**	**17,496,071,704**

3.2.3 የታክስ ማጭበርበርና ኮንትሮባንድ መከላከል ስራዎች አፈጻጸም

በጉምሩክ ኮሚሽን የኢንተለጀንስና ድንገተኛ ስረዎች:- የኢንተለጀንስ እና ድንገተኛ ፍተሻ ሥራዎች ውጤታማነት አፈፃፀምን በተመለከተ በበጀት ዓመቱ የኢንተለጀንስና ድንገተኛ ስራዎች ውጤታማነት በአማካይ 73.05 በመቶ ለማድረስ ታቅዶ 80.44 በመቶ የተከናወነ በመሆኑ የዕቅድ አፈፃፀም 110.12 በመቶ ሊሆን ችሏል፡፡ ይህም ለፍተሻ ተለይተው የዞሩ ሰነዶችን ጨምሮ በኢንተለጀንስ በኩል ለድንገተኛ ፍተሻ ተላልፈው እንዲፈተሹ ከተለዩ 3,455 ሰነዶች ውስጥ 2,976 ሰነዶች የተፈተሹ ሲሆን ከዚህ ውስጥ ውጤት የተገኘባቸው 2,556 ሰነዶች ሲሆኑ ውጤት ያልተገኘባቸው 420 ሰነዶች ናቸው፡፡ ቀሪዎቹ 470 ሰነዶች በሂደት ላይ ይገኛሉ፡፡ ውጤት ከተገኘባቸው 2,556 ሰነዶችም ብር 1,199,057,401.42 ወደ ገቢ የሚቀየር ግኝት ተግኝቷል፡፡ እንዲሁም 4717 ሰነዶች ኦዲት እንዲደረጉ ለድህረ እቃ አወጣጥ ኦዲት /PCA/ የተላልፉ ሲሆን ከነዚህ ውስጥ 1,869 ሰነዶ ኦዲት ተደርጎ በ1815 ሰነዶች ላይ ግኝት በመገኘቱ ብር 1,857,689,951.38 ወደ ገቢ የሚቀየር ግኝት ተግኝቷል፡፡ በተጨማሪም በኢንተለጀንስ በኩል ከቀረቡ 2716 ጥቆማዎች ውስጥ 2464 ጥቆማዎች የታመነባቸው ሲሆን ቀሪ 252 ጥቆማዎች ውድቅ ተደርገዋል፡፡ ተጣርተው ከታመነባቸው ጥቆማዎች ውስጥ 1791 (72.69%) ጥቆማዎች ለውጤት የበቁ ሲሆን 673 ጥቆማዎች ውጤት አልተገኘባቸውም፡፡

በድንገተኛ ፍተሻ የአመስጪዎችን የስጋት ደረጃ መሠረት በማድረግ አጠቃላይ ለፍተሻ የተለዩ 3208 ሰነዶች ሲሆን ከዚህ ውስጥ ፍተሻ የተከናወነባቸው 2888 ሰነዶች ናቸው፡፡ ከተፈተሹት ውስጥ ውጤት የተገኘባቸው 2161 ሰነዶች ሲሆኑ ውጤት ያልተገኘባቸው 727 ሰነዶች ናቸው፡፡ ውጤት ከተገኘባቸው ሰነዶች ብር 1,367,001,913.45 ተገኝቷል፡፡

የቀረጥ ነጻ እና የጉምሩክ ማበረታቻ መብት አጠቃቀም ክትትል አፈጻጸም:- 134 ተሽከርካሪዎች በኮንትሮባንድ ተጠርጥረው የተያዙ፣ 39 ተሽካርካሪዎች በቀረጥ ነፃ ገብተው ከታለመለት አላማ ውጪ ውለው የተያዙ፣ 34 ተሽካርካሪዎች በቱሪስት ገብተው ከአገር ሳይወጡ የተያዙ እና በሌላ 7 ተሽካርካሪዎች በድምሩ 214 ተሽከርካሪዎች ተይዘዋል፡፡

1213 የሚሆኑ የጉምሩክ ማበረታቻ መብት ተጠቃሚዎች ላይ የክትትልና ቁጥጥር ስራ የተከናወነ ሲሆን 1051 ድርጅቶች በህጉ መሠረት መጠቀማቸውን፣ 160 ድርጅቶች ከታለመላቸው ዓላማ ውጭ መጠቀማቸውን የሚያመላክቱ መረጃዎች በመገኘታቸው ለውሳኔ የተላለፉ ሲሆን ከዚህ ውስጥ 99 ድርጅቶች ላይ አስተዳደራዊ ቅጣትና የኦዲት ግኝት ብር 714,978,450.33 ቀሪ ሂሳብ ተጠይቆባቸዋል፡፡

የገቢና ወጪ ኮንትሮባንድን በመቆጣጠር የተገኘ ውጤት፡- በ2016 በጀት ዓመት በተከናወነ የኮንትሮባንድ መከላከል ስራ ግምታዊ ዋጋቸው ብር 10,993,581,891 የሚገመቱ የገቢ ኮንትሮባንድ እቃዎች በቁጥጥር ሥር ማዋል የተቻለ ሲሆን ግምታዊ ዋጋቸው ብር 4,584,980,369 የሚገመቱ የወጪ ኮንትሮባንድ እቃዎችና ህገ-ወጥ ገንዘብ ከሃገር ሊወጡ ሲሉ በቁጥጥር ሥር ውለዋል፡፡ በአጠቃላይ በበጀት ዓመቱ ብር 15,578,562,260 የሚገመቱ የገቢና የወጪ ኮንትሮባንድ እቃዎችና ህገ ወጥ ገንዘብ መያዝ ተችሏል፡፡ ይህ አፈፃፀም ከባለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ጋር ሲነፃፀር በገቢ ኮንትሮባንድ ካለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት አፈጻጸም ብር 8,927,001,921 ጋር ሲነጻጸር የ23.15 በመቶ ብልጫ፣ እንዲሁም በወጪ ኮንትሮባንድ ከተፈፀመ ብር 2,736,171,489 ሲነጻጸር የ67.57 በመቶ ዕድገት ያለው ሲሆን በአጠቃላይ የ33.57 በመቶ ብልጫ ተመዝግቧል፡፡ ይህም ተቋሙ ከምንጊዜዉም በላይ የኮንትሮባንድ ክትትልና ቁጥጥር ስለተጠናከረ የመያዝ የጨመረ በመሆኑ የመጣ ውጤት ነው፡፡

ሰንጠረዥ 41. የገቢ እና ወጪ ኮንትሮባንድ አፈጻጸም መረጃ

ተ. ቁ	የኮንትሮባንድ ዓይነት	የ2016 በጀት ዓመት ክንውን	የ2015 በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ክንውን	ንፅፅር	
				በብር	በመቶኛ
1	ገቢ	**10,993,581,891**	**8,927,001,921**	**2,066,579,970**	**23.15**
2	ወጪ	**4,584,980,369**	**2,736,171,489**	**1,848,808,880**	**67.57**
ድምር		**15,578,562,260**	**11,663,173,410**	**3,915,388,850**	**33.57**

ሰንጠረዥ 42. የገቢ ኮንትሮባንድ ፍሰት በዕቃዎች ዓይነት

ተ.ቁ	የተያዙ ዕቃዎች ዝርዝር	ድምር	የአጻጸም ደረጃ
1	ኤሌክትሮኒክስ	1,941,950,167.94	17.66
2	መድሐኒት	1,465,059,093.52	13.33
3	አዳዲስ አልባሳት	1,079,404,024.34	9.82
4	ልባሽ ጨርቅ	1,051,614,119.80	9.57
5	ኮንትሮባንድ ጭነው/በኮንትሮባንድ ገብተው የተወረሱ ተሽከርካሪዎች	885,674,493.49	8.06
6	የተሽከርካሪ መለዋወጫ ዕቃዎች	680,795,276.46	6.19
7	ሲጋራና የትምባሆ ውጤቶች	517,902,588.99	4.71
8	አደንዛዥ ዕፅ	491,706,596.00	4.47
9	ኮስሞቲክስ	483,570,510.51	4.40
10	ምግብና መጠጥ ነክ	324,036,434.37	2.95
11	ጫማ	292,814,675.00	2.66
12	ኮንትሮባንድ ጭነው የተቀጡ ተሽከርካሪዎች	134,299,206.25	1.22
13	ሲልቨር	52,308,234.00	0.48

14	ህገ-ወጥ ገንዘብ	30,611,895.62	0.28
15	የተወረሱ የቱሪስት ተሽከርካሪዎች	23,810,127.88	0.22
16	የጦር መሣሪያ	20,266,680.00	0.18
17	ወርቅ	10,540,574.85	0.10
18	ነዳጅ	6,280,325.00	0.06
19	ስኳር	299,500.00	0.00
20	ቡና	243,250.00	0.00
21	የተለያዩ ማዕድናት	88,500.00	0.00
22	ሌሎች ዕቃዎች	1,500,305,616.68	13.65
ጠቅላላ ድምር		**10,993,581,890.70**	**100.00**

ሰንጠረዥ 48. የወጪ ኮንትሮባንድ ፍሰት በዕቃዎች አይነት

ተ.ቁ	የዕቃው አይነት	ግምታዊ ዋጋ	ድርሻ
1	የግብርና ምርቶች	2,622,011,891.29	57.19
2	አደንዛዥ እጾች	1,609,283,316.00	35.10
3	የቁም እንስሳት	113,910,775.00	2.48
4	ህገ-ወጥ የገንዘብ ዝውውር	95,579,118.99	2.08
5	ማዕድናት	69,663,670.00	1.52
6	የፋብሪካ ውጤቶች	28,562,881.44	0.62
7	የዱር እንስሳትና ውጤቶች	25,921,811.00	0.57
8	የዱር እንስሳትና ውጤቶች	20,046,905.00	0.44
ድምር		**4,584,980,368.72**	**100.00**

ኮንትሮባንዲስቶችን በህግ ቁጥጥር ስራ ከመዋል አንፃር በ2016 በጀት ዓመት በኮንትሮባንድ ወንጀል የተሳተፉ ኮንትሮባንዲስቶችን በመለየት 93 በመቶ በሚሆኑት ላይ አስተማሪ እርምጃ ለመውሰድ ታቅዶ 85.14 በመቶ እርምጃ የተወሰደ በመሆኑ የዕቅድ አፈፃፀሙ 91.55 በመቶ ሊሆን ችሏል፡፡ ይህ ማለት በኮንትሮባንድ ተግባር ላይ

የተሳተፉና መያዝ የነበረባቸው ተጠርጣሪዎች ብዛት 1,110 ሲሆኑ ከነዚህ ውስጥ በቁጥጥር ስር ማዋል የተቻለው 945 ተጠርጣሪዎችን (85.14 በመቶ) ነው፡፡ ተጠርጣሪዎች በጉምሩክ፣ በክልል ፖሊስ፣ በፌዴራል ፖሊስና በመከላከያ አባላት የተያዙ ናቸው፡፡ ሌሎች 165 ተጠርጣሪዎች (14.86 በመቶ) በተለያዩ ምክንያቶች ያልተያዙ (ያመለጡ) ናቸው ፡፡

የኮንትሮባንድ መከላከል እና የንግድ ማጭበርበር ስራዎች ውጤታማነት ስንመለከት በበጀት አመቱ በህገ ወጥ ንግድ ማጨበርበር እና ኮንትሮባንድ መከላከል ዙሪያ የውስጥ አቅም፣ የህብረተሰብ እና የባለድርሻ አካላት ተሳትፎን እና የተቋማት ቅንጅታዊ አሰራር በማጠናከር ግምታዊ ዋጋው ብር 119,381,529,872.30 የሆነ መንግስት ሊያጣው የነበረ ወደ ገቢ የሚቀየር ግኝት ተገኝቷል፡፡

ሰንጠረዥ 49፡- በንግድ ማጨበርበር እና በኮንትሮባንድ መከላከል አፈፃፀም የተገኘ ውጤት

የስራ ዘርፎች	የ2016 በጀት አመት አፈፃፀም	የ2015 ተመሳሳይ ወቅት አፈፃፀም	ንፅፅር	
			በገንዘብ	በመቶኛ
በኢንተለጀስ ስራዎች	1,199,057,401.42	1,054,858,173.06	144,199,228.36	13.67
በድንገተኛ ፍተሻዎች	1,367,001,913.45	978,635,929.78	388,365,983.67	39.68
ገቢ ኮንትሮባንድ	10,993,581,891.00	8,927,001,921.00	2,066,579,970.00	23.15
ወጪ ኮንትሮባንድ	4,584,980,369.00	2,736,171,489.00	1,848,808,880.00	67.57
ከድህረ-ዕቃ አወጣጥ ኦዲት	14,852,991,026.79	10,979,810,819.46	3,873,180,207.33	35.28
የቀረጥ ነፃ መብት አጠቃቀምን በመቆጣጠር	714,978,450.33	1,023,014,584.63	-308,036,134.30	-30.11
በመደበኛ ፍተሻና ሰነድ ምርመራ የተገኘ የገንዘብ መጠን	85,668,938,820.31	59,175,439,597.39	26,493,499,222.92	44.77
ድምር	119,381,529,872.30	84,874,932,514.32	34,506,597,357.98	40.66

3.2 ዘላቂ የመንግስት ገቢ ዕድገት የማረጋገጥ ስራዎች አፈጻጸም

3.2.1 ከሀገር ውስጥ ታክስ የሚሰበሰብ ገቢን ማሳደግ ስራዎች አፈጻጸም

➲ አጠቃላይ የገቢ አሰባሰብ አፈጻጸም

በበጀት ዓመቱ ከሀገር ውስጥ ታክስ፣ ከውጭ ንግድ ቀረጥና ታክስ እና ታክስ ካልሆኑ ገቢዎች ብር 529,330,559,380.04 ለመሰብሰብ ታቅዶ ብር 512,825,993,770.36 ወይም 96.88 በመቶ ተሰብስቧል፡፡ ይህም አፈጻጸም ከባለፈው ዓመት ተመሳሳይ ወቅት አፈጻጸጋር ሲነጻጸር በብር 70,814,289,597.95 ወይም በ16.02 በመቶ ዕድገት አሳይቷል፡፡ በሌላ በኩል የተጣራ ብር 446,375,511,025.35 በጥሬ ገንዘብ ወደ መንግስት ትሬዠሪ ፈሰስ ለማድረግ ታቅዶ ብር 407,474,719,089.00 ወይም 91.29 በመቶ ፈሰስ ተደርጓል፡፡ አፈጻጸሙ ከባለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ጋር ሲነጻጸር የብር 58,882,566,224.36 ወይም የ16.89 በመቶ ዕድገት አሳይቷል፡፡

ሰንጠረዥ 43 የበጀት ዓመቱ አጠቃላይ የገቢ አሰባሰብ አፈጻጸም

ተ.ቁ	የገቢ ዓይነት	የ2016 በጀት ዓመት			የ2015 በጀት ዓመት		
		ዕቅድ	ክንውን		ያለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ክንውን	ካለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ክንውን ጋር ሲነጻጸር ያለው ዕድገት	
		በብር	በብር	በመቶኛ	በብር	በብር	በመቶኛ
1	ከአገር ውስጥ ገቢ	319,329,970,870.17	321,846,237,779.53	100.79	264,345,952,337.98	57,500,284,581.09	21.75
2	ከውጭ ንግድ ቀረጥና ታክስ	210,000,586,551.93	190,979,756,851.28	90.94	177,665,751,834.43	13,314,005,016.85	7.49
ጠቅላላ የፌደራል መንግስት ገቢ (ከተቋም ተለጣጭ ዕቅድ)		529,330,559,380.04	512,825,993,770.36	96.88	442,011,704,172.41	70,814,289,597.95	16.02
በጥሬ ገንዘብ ተሰብስቦ ወደ ትሬዠሪ ፈሰስ ከሚደረገው አንጻር		446,375,511,025.35	407,474,719,089.00	91.29	348,592,152,864.64	58,882,566,224.36	16.89

➲ ሀገር ውስጥ ታክስ የገቢ አፈጻጸም

በበጀት ዓመቱ ከሀገር ውስጥ ታክስ ለመሰብሰብ ታቅዶ የነበረው ብር 319,329,970,870.17 ሲሆን ብር 321,846,237,779.53 በመሰብሰብ የዕቅዱን 100.79 በመቶ ማሳካት ተችሏል፡፡ አፈጻጸሙ ከባለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ጋር ሲነጻጸር በብር 57,500,284,581.09 ወይም የ21.75 በመቶ ዕድገት አሳይቷል፡፡

ሰንጠረዥ 44 የሀገር ውስጥ ታክስ የገቢ አፈጻጸም በቅ/ጽ/ቤቶች

ተ.ቁ	የቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች	የ2016 በጀት ዓመት			የ2015 በጀት ዓመት		
		ዕቅድ	ክንውን		ያለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ክንውን	ካለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ክንውን ጋር ሲነጻጸር ያለው ዕድገት	
		በብር	በብር	በመቶኛ	በብር	በብር	በመቶኛ
1	ከፍተኛ	226,089,116,077.62	226,110,775,971.36	100.01	176,180,937,339.20	49,929,838,632.16	28.34
2	ምሥራቅ	3,579,967,605.06	4,613,634,625.40	128.87	10,550,278,271.84	(5,936,643,646.43)	(56.27)
3	ምዕራብ	4,385,735,582.22	6,669,615,459.16	152.08	17,412,301,655.72	(10,742,686,196.56)	(61.70)
4	መካከለኛ ቁ.1	32,941,139,899.45	33,620,581,631.50	102.06	33,000,747,216.98	619,834,414.52	1.88
5	መካከለኛ ቁ.2	22,285,564,624.98	17,381,710,103.39	78.00	-	-	-
6	ሰሜን ምዕራብ	1,308,749,702.53	1,892,298,564.37	144.59	4,637,855,618.90	(2,745,557,054.53)	(59.20)
7	አዳማ	3,852,562,336.98	3,878,486,061.22	100.67	3,141,798,056.69	736,688,004.53	23.45
8	ጅማ	1,817,187,300.20	1,723,201,730.00	94.83	1,425,682,770.79	297,518,959.21	20.87
9	ድሬዳዋ	4,718,180,046.24	4,801,860,617.03	101.77	4,144,943,543.27	656,917,073.76	15.85
10	ሐዋሳ	3,453,688,551.21	3,708,043,897.39	107.36	3,180,350,928.36	527,692,969.03	16.59
11	መቀሌ	2,077,106,897.94	4,027,574,601.33	193.90	612,657,889.37	3,414,916,711.96	557.39
12	ባሕር ዳር	10,800,343,209.88	11,226,534,416.26	103.95	8,473,105,113.57	2,753,429,302.69	32.50
13	ኮምቦልቻ	2,020,629,035.86	2,191,919,240.66	108.48	1,585,293,933.30	606,625,307.36	38.27
ድምር		319,329,970,870.17	321,846,236,919.07	100.79	264,345,952,337.98	57,500,284,581.09	21.75

ሰንጠረዥ 45 የሀገር ውስጥ ታክስ ገቢ አፈጻጸም በታክስ ዓይነት

ተ.ቁ	የገቢ ዓይነት	የ2016 በጀት ዓመት		
		ዕቅድ	ክንውን	ካለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ክንውን ጋር ሲነጻጸር

					ያለው ዕድገት	
		በብር	በብር	በመቶኛ	በብር	በመቶኛ
1.1	**የቀጥታ ታክሶች ድምር**	**154,571.76**	**168,314.58**	**108.89**	**30,752.43**	**22.36**
1.1.1	ምንዳና ደመወዝ	34,520.66	36,766.21	106.50	7,399.99	25.20
1.1.2	የኪራይ ገቢ ግብር	33.01	931.52	2,821.65	904.26	3,317.16
1.1.3	የኮርፖሬት ድርጅቶች ንግድ ሥራ ገቢ ግብር	97,567.53	108,891.48	111.61	19,054.53	21.21
1.1.5	የዲቪደንድና የሎተሪ ዕድል ገቢ ግብር	7,910.99	7,905.08	99.93	2,924.00	58.70
1.1.6	የካፒታል ዕድገት ገቢ ግብር	1,102.28	265.31	24.07	(872.32)	(76.68)
1.1.7	ሮያሊቲ	1,098.19	258.72	23.56	30.33	13.28
1.1.8	ከገቢ ዕቃዎች የቅድሚ ክፍያ ገቢ ግብር	8,928.20	8,774.26	98.28	1,107.63	14.45
1.1.9	የወለድ ገቢ ግብር	3,410.90	4,522.00	132.58	252.20	5.91
1.2	**ቀጥታ ያልሆኑ ታክሶች ድምር**	**163,546.78**	**152,539.33**	**93.27**	**26,578.01**	**21.10**
1.2.1	የዕቃዎች የተጨማሪ እሴት ታክስ	56,403.86	58,907.05	104.44	12,464.65	26.84
1.2.2	የአገልግሎት የተጨማሪ እሴት ታክስ	63,741.94	24,722.42	38.79	2,732.85	12.43
1.2.3	የተጨማሪ እሴት ታክስ ዊዝሆልዲግ	15,115.05	29,261.72	193.59	477.32	1.66
1.2.4	በአገር ውስጥ የሚመረቱ ዕቃዎች ኤክሳይዝ ታክስ	25,244.46	38,633.72	153.04	10,841.31	39.01
1.2.5	የዕቃዎችና የአገልግሎት ተርን ኦቨር ታክስ	1,400.15	208.87	14.92	43.96	26.66
1.2.6	ቴምብር ቀረጥና ሽያጭ	1,641.33	805.56	49.08	17.91	2.27
1.3	**ታክስ ያልሆኑ ገቢዎች**	**1,211.41**	**992.32**	**81.91**	**169.84**	**20.65**
	ጠቅላላ የገቢ ድምር	**319,329.97**	**321,846.24**	**100.79**	**57,500.28**	**21.75**

የውጭ ንግድ ቀረጥና ታክስ የገቢ አፈጻጸም

በበጀት ዓመቱ ከውጭ ንግድ ቀረጥና ታክስ ለመሰብሰብ ታቅዶ የነበረው ብር 210,000,586,551.93 ሲሆን ከዚህም 190,979,756,851.28 ብር በመሰብሰብ የዕቅዱን 90.94 በመቶ ማሳካት ተችሏል:: አፈጻጸሙ ከባለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ክንውን ጋር ሲነጻጸር የብር 13,314,005,016.85 ወይም የ7.49 በመቶ ዕድገት አለው::

ሰንጠረዥ 46 የውጭ ንግድ ቀረጥና ታክስ ገቢ አፈጻጸም በቅ/ጽ/ቤቶች

ተ.ቁ	የቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች	የ2016 በጀት ዓመት					
		ዕቅድ	ክንውን		ያለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ክንውን	ካለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ክንውን ጋር ሲነጻጸር ያለው ዕድገት	
		በብር	በብር	በመቶኛ	በብር	በብር	በመቶኛ
1	ቃሊቲ ጉምሩክ	66,082,060,399.00	48,169,072,638.83	72.89	59,474,086,186.07	(11,305,013,547.24)	(19.01)
2	ኤርፖርት	15,432,084,702.17	17,632,083,873.09	114.26	14,158,689,323.18	3,473,394,549.91	24.53
3	አዳማ	22,621,434,789.97	24,286,730,694.94	107.36	17,538,661,917.31	6,748,068,777.63	38.48
4	ሞጆ	61,582,060,399.00	62,843,435,279.24	102.05	53,966,113,702.96	8,877,321,576.28	16.45
5	ድሬዳዋ	21,042,790,537.85	19,860,800,278.64	94.38	15,957,236,339.03	3,903,563,939.61	24.46
6	ጅግጂጋ	4,025,415,382.81	1,983,225,737.31	49.27	2,759,867,351.85	(776,641,614.54)	(28.14)
7	መቀሌ	1,358,230,407.00	2,018,697,519.64	148.63	360,033,555.19	-	-
8	ሞያሌ	3,686,122,214.66	1,812,599,866.29	49.17	2,617,456,925.58	(804,857,059.29)	(30.75)
9	ባሕር ዳር	2,806,393,311.38	1,510,677,777.38	53.83	1,986,069,575.78	(475,391,798.40)	(23.94)
10	ኮምቦልቻ	4,156,226,332.95	3,387,662,072.89	81.51	2,953,361,712.03	434,300,360.86	14.71
11	ሰመራ	5,278,576,226.24	5,827,762,583.90	110.40	4,318,857,713.56	1,508,904,870.34	34.94
12	ጋላፊ	70,000,000.00	40,705,802.54	58.15	35,130,005.58	5,575,796.96	15.87
13	ሃዋሳ	1,299,957,904.24	1,057,867,573.00	81.38	1,037,678,064.75	20,189,508.25	1.95
14	ጅማ	186,261,618.65	130,306,892.65	69.96	153,611,913.47	(23,305,020.82)	(15.17)
15	አዋሽ	372,972,326.01	418,128,260.94	112.11	348,897,548.09	69,230,712.85	19.84
	ድምር	**210,000,586,551.93**	**190,979,756,851.28**	**90.94**	**177,665,751,834.43**	**13,314,005,016.85**	**7.49**

ሰንጠረዥ 47 የውጭ ንግድ ቀረጥና ታክስ ገቢ አፈጻጸም በታክስ ዓይነት

ተ.ቁ	የገቢ ዓይነት	የ2016 በጀት ዓመት				
		ዕቅድ	ክንውን		ካለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ክንውን ጋር ሲነጻጸር ያለው ዕድገት	
		በብር	በብር	በመቶኛ	በብር	በመቶኛ
1	የጉምሩክ ቀረጥ	76,828.22	84,623.75	110.15	20,572.89	32.12
	የገቢ ዕቃዎች ኤክሳይዝ ታክስ	17,410.53	7,471.99	42.92	(7,634.49)	(50.54)
	አገር ውስጥ ከሚገቡ ዕቃዎች ተ.ዕ.ታ.	72,032.36	67,463.84	93.66	2,871.66	4.45
	አገር ውስጥ ከሚገቡ ዕቃዎች ሱር ታክስ	34,173.26	18,015.52	52.72	(6,576.04)	(26.74)
	የወጪ ንግድ ቀረጥ	45.74	27.66	60.49	(172.70)	(86.19)
	የጉምሩክ ቀረጥና ታክስ	200,490.11	177,602.77	88.58	9,057.05	5.37
	ታክስ ያልሆኑ ገቢዎች	9,510.47	13,376.99	140.66	4,252.72	46.61
ጠቅላላ የገቢ ድምር		**210,000.59**	**190,979.76**	**90.94**	**13,298.75**	**7.49**

➲ የገቢ ሂሳቦች አስተዳደር አፈጻጸም

በበጀት ዓመቱ ብር 55,000,000,000.00 የጋራ ገቢ ለክልሎች ለማስተላለፍ ዕቅድ ተይዞ ብር 60,423,172,999.11 በማስተላለፍ የዕቅዱን 109.85 በመቶ ማሳካት ተችሏል፡፡ ከባለፈው ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ጋር ሲነጻጸር በገንዘብ ብር 11,858,414,375.34 እና በመቶኛ 24.42 በመቶ ብልጫ አሳይቷል፡፡

ሰንጠረዥ 48 ለክልሎች የተላለፈ የጋራ ገቢ

ተ.ቁ	ክልሎች	ቀጥታ ታክሶች	ቀጥተኛ ያልሆኑ ታክሶች	ድምር
1	ኦሮሚያ	8,469,621,691.49	15,494,362,829.29	23,963,984,520.78
2	አማራ	2,927,060,203.57	9,707,641,466.44	12,634,701,670.01
3	ትግራይ	836,559,928.53	2,695,544,455.43	3,532,104,383.96
4	ደቡብ ህዝቦች	48,957,854.96	953,773,495.77	1,002,731,350.73
5	ማዕከላዊ ኢትዮጵያ	343,832,129.73	2,228,434,995.00	2,572,267,124.73
6	ደቡብ ኢትዮጲያ	520,538,165.24	2,654,216,696.82	3,174,754,862.06
7	ደቡብ ምዕራብ ኢትዮጵያ	295,646,895.05	1,448,068,662.64	1,743,715,557.69
8	ሲዳማ	1,153,466,699.84	1,816,195,926.68	2,969,662,626.52
9	አፋር	143,749,630.00	1,358,108,721.99	1,501,858,351.99
10	ሐረሪ	569,003,599.95	341,593,527.43	910,597,127.38
11	ሶማሌ	161,657,241.46	4,487,320,472.21	4,648,977,713.67
12	ቤኒሻንጉል ጉሙዝ	253,914,331.25	823,074,419.37	1,076,988,750.62
13	ጋምቤላ	94,152,437.58	596,676,521.39	690,828,958.97
ድምር		**15,818,160,808.65**	**44,605,012,190.46**	**60,423,172,999.11**

ሰንጠረዥ 49 የጋራ ገቢ ትልልፍ በንጽጽር

ተ.ቁ	ገቢው የተላለፈለት ክልል	በ2015 በጀት ዓመት የተላለፈ	በ2016 በጀት ዓመት የተላለፈ	ዕድገት በገንዘብ	ዕድገት በመቶኛ
1	ኦሮሚያ	20,208,120,042.80	23,963,984,520.78	3,755,864,477.98	18.59
2	አማራ	10,227,175,808.08	12,634,701,670.01	2,407,525,861.93	23.54
3	ትግራይ	2,410,062,445.79	3,532,104,383.96	1,122,041,938.17	46.56
4	ደቡብ ሕዝቦች	5,317,347,788.66	1,002,731,350.73	1,432,405,548.86	26.94
5	ማዕከላዊ ኢትዮጵያ	-	2,572,267,124.73	-	-
6	ደቡብ ኢትዮጵያ	-	3,174,754,862.06	-	-
7	ደቡብ ምዕራብ ኢትዮጵያ	1,368,702,582.91	1,743,715,557.69	375,012,974.78	27.40
8	ሲዳማ	2,180,566,519.93	2,969,662,626.52	789,096,106.59	36.19
9	አፋር	1,164,389,506.29	1,501,858,351.99	337,468,845.70	28.98
10	ሐረሪ	547,850,076.57	910,597,127.38	362,747,050.81	66.21
11	ሶማሊ	3,683,611,140.48	4,648,977,713.67	965,366,573.19	26.21
12	ቤኒሻንጉል ጉሙዝ	900,729,600.66	1,076,988,750.62	176,259,149.96	19.57
13	ጋምቤላ	556,203,111.60	690,828,958.97	134,625,847.37	24.20
ጠቅላላ ድምር		48,564,758,623.77	60,423,172,999.11	11,858,414,375.34	24.42

ሰንጠረዥ 50 የውክልና/ዊዝሆልዲንግ/ ታክሶች ገቢ ትልልፍ

ተ. ቁ	ክልል/ከተማ አስተዳደር	በገዥው ተይዞ የሚሰበሰበው የተ.ዕ.ታ.	2 በመቶ የገቢ ግብር ቅድመ ክፍያ	ጠቅላላ ድምር
1	አዲስ አበባ	2,270,474,599.60	4,409,474,323.51	6,679,948,923.11
2	ኦሮሚያ	953,957,501.14	2,235,471,355.06	3,189,428,856.20
3	አማራ	446,828,119.09	679,762,491.78	1,126,590,610.87
4	ትግራይ	63,827,384.20	313,897,690.23	377,725,074.43
5	ደቡብ ህዝቦች	32,649,774.20	101,079,105.92	133,728,880.12
6	ማዕከላዊ ኢትዮጵያ	30,794,109.81	44,597,422.54	75,391,532.35
7	ደቡብ ኢትዮጵያ	56,058,971.87	81,574,584.71	137,633,556.58
8	ደ/ምዕራብ ኢትዮጵያ	33,740,236.05	88,636,420.10	122,376,656.15
9	ሲዳማ	100,062,381.13	206,661,015.53	306,723,396.66
10	ድሬደዋ	44,249,784.17	257,524,855.85	301,774,640.02
11	አፋር	157,213,519.75	166,422,533.44	323,636,053.19
12	ሐረሪ	24,877,124.52	36,141,775.13	61,018,899.65
13	ሶማሌ	195,843,642.11	188,917,201.30	384,760,843.41
14	ቤኒሻንጉል ጉሙዝ	21,750,800.93	33,147,775.23	54,898,576.16
15	ጋምቤላ	5,341,876.99	28,670,939.35	34,012,816.34
ጠቅላላ ድምር		4,437,669,825.56	8,871,979,489.68	13,309,649,315.24

ሰንጠረዥ 51 የዊዝሆልዲንግ ታክሶች ንጽጽር

ተ.ቁ	ገቢው የተሳሰበስት ክልል	በ2015 በጀት ዓመት በ12 ወር ተሳልፎ የነበረ	በ2016 በጀት ዓመት በ12 ወር የተሳሰፈ	ዕድገት በገንዘብ	ዕድገት በመቶኛ
1	አዲስ አበባ	4,940,030,175.85	6,679,948,923.11	1,739,918,747.26	35.22
2	ኦሮሚያ	2,584,294,628.78	3,189,428,856.20	605,134,227.42	23.42
3	አማራ	1,125,576,940.55	1,126,590,610.87	1,013,670.32	0.09
4	ትግራይ	85,950,563.93	377,725,074.43	291,774,510.50	339.47
5	ደቡብ ህዝቦች	284,310,566.11	133,728,880.12	62,443,402.94	21.96
6	ማዕከላዊ ኢትዮጵያ	-	75,391,532.35	-	
7	ደቡብ ኢትዮጵያ	-	137,633,556.58	-	
8	ደቡብ ምዕራብ	120,789,853.22	122,376,656.15	1,586,802.93	1.31
9	ሲዳማ	229,213,417.09	306,723,396.66	77,509,979.57	33.82
10	ድሬደዋ	251,884,008.18	301,774,640.02	49,890,631.84	19.81
11	አፋር	228,122,190.57	323,636,053.19	95,513,862.62	41.87
12	ሐረሪ	30,423,781.77	61,018,899.65	30,595,117.88	100.56
13	ሶማሌ	223,911,574.99	384,760,843.41	160,849,268.42	71.84
14	ቤኒሻንጉል ጉሙዝ	28,851,315.82	54,898,576.16	26,047,260.34	90.28
15	ጋምቤላ	39,618,424.00	34,012,816.34	(5,605,607.66)	(14.15)
	ድምር	10,172,977,440.86	13,309,649,315.24	3,136,671,874.38	30.83

ሰንጠረዥ 52 አጠቃላይ የጋራ ገቢና የዊዝሆልዲንግ ታክሶች ጥቅል ትልልፍ

ተ.ቁ	ገቢው የተሳሰበስት ክልል	የጋራ ገቢዎች	ዊዝሆልዲንግ ታክሶች	ድምር
1	አዲስ አበባ		3,189,428,856.20	6,679,948,923.11
2	ኦሮሚያ	23,963,984,520.78	1,126,590,610.87	27,153,413,376.98
3	አማራ	12,634,701,670.01	377,725,074.43	13,761,292,280.88
4	ትግራይ	3,532,104,383.96	133,728,880.12	3,909,829,458.39
5	ደቡብ ህዝቦች	1,002,731,350.73	75,391,532.35	1,136,460,230.85
6	ማዕከላዊ ኢትዮጵያ	2,572,267,124.73	137,633,556.58	2,647,658,657.08
7	ደቡብ ኢትዮጵያ	3,174,754,862.06	122,376,656.15	3,312,388,418.64
8	ደቡብ ምዕራብ ኢትዮጵያ	1,743,715,557.69	306,723,396.66	1,866,092,213.84
9	ሲዳማ	2,969,662,626.52	301,774,640.02	3,276,386,023.18
10	ድሬደዋ		323,636,053.19	301,774,640.02
11	አፋር	1,501,858,351.99	61,018,899.65	1,825,494,405.18
12	ሐረሪ	910,597,127.38	384,760,843.41	971,616,027.03
13	ሱማሌ	4,648,977,713.67	54,898,576.16	5,033,738,557.08
14	ቤኒሻንጉል ጉሙዝ	1,076,988,750.62	34,012,816.34	1,131,887,326.78
15	ጋምቤላ	690,828,958.97	3,189,428,856.20	724,841,775.31

ድምር	60,423,172,999.11	13,309,649,315.24	73,732,822,314.35

ሰንጠረዥ 53 የጋራ ገቢ እና የዊዝሆልዲን ታክሶች ጥቅል ትልልፍ ንጽጽር

ተ.ቁ	ገቢው የተላለፈለት ክልል	በ2015 በጀት ዓመት12 ወራት ተላልፎ የነበረ	በ2016 በጀት ዓመት በ12 ወራት የተላለፈ	ዕድገት በገንዘብ	ዕድገት በመቶኛ
1	አዲስ አበባ	4,940,030,175.85	6,679,948,923.11	1,739,918,747.26	35.22
2	ኦሮሚያ	22,792,414,671.58	27,153,413,376.98	4,360,998,705.40	19.13
3	አማራ	11,352,752,748.63	13,761,292,280.88	2,408,539,532.25	21.22
4	ትግራይ	2,496,013,009.72	3,909,829,458.39	1,413,816,448.67	56.64
5	ደቡብ ህዝቦች	5,601,658,354.77	1,136,460,230.85	1,494,848,951.80	26.69
6	ማዕከላዊ ኢትዮጵያ	-	2,647,658,657.08	-	
7	ደቡብ ኢትዮጵያ	-	3,312,388,418.64	-	
8	ደቡብ ምዕራብ ኢትዮጵያ	1,489,492,436.13	1,866,092,213.84	376,599,777.71	25.28
9	ሲዳማ	2,409,779,937.02	3,276,386,023.18	866,606,086.16	35.96
10	ድሬደዋ	251,884,008.18	301,774,640.02	49,890,631.84	19.81
11	አፋር	1,392,511,696.86	1,825,494,405.18	432,982,708.32	31.09
12	ሐረሪ	578,273,858.34	971,616,027.03	393,342,168.69	68.02
13	ሱማሌ	3,907,522,715.47	5,033,738,557.08	1,126,215,841.61	28.82
14	ቤኒሻንጉል ጉሙዝ	929,580,916.48	1,131,887,326.78	202,306,410.30	21.76
15	ጋምቤላ	595,821,535.60	724,841,775.31	129,020,239.71	21.65
ድምር		58,737,736,064.63	73,732,822,314.35	14,995,086,249.72	25.53

በአጠቃላይ የገቢ ትልልፍ በጋራ ገቢና በዊዝሆልዲንግ ታክሶች በድምር ሲታይ ለክልሎችና ከተማ አስተዳደሮች በ2015 በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ብር 58,737,736,064.63 ተላልፎ የነበረ ሲሆን በ2016 በበጀት ዓመቱ ብር 73,732,822,314.35 ተላልፏል፡፡ ይህም ከባለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ጋር ሲነጻጸር በገንዘብ ብር 14,995,086,249.72 ወይም የ25.53 በመቶ ብልጫ እንዳለው ያሳያል፡፡

3.2.2 የታክስ ዕዳ አሰባሰብ አቅም ማጎልበት ሥራዎች አፈጻጸም

➲ የታክስ ዕዳ አሰባሰብ አፈጻጸም

በበጀት ዓመቱ ከታክስ ዕዳ ብር 41.66 ቢሊዮን ለመሰብሰብ ታቅዶ ብር 49.66 (119.21 በመቶ) ተከናውኗል፡፡ በተለያዩ ምክንያቶች ሊሰበሰብ የማይችለው የታክስ ዕዳ መጠን ተቀንሶ ሳይሰበሰብ ወደ ቀጣይ በጀት ዓመት የዞረ ጠቅላላ የታክስ ዕዳ ብር 40.66 ቢሊዮን ሲሆን ይህም በባለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ከነበረው ብር 35.78 ቢሊዮን ጋር ሲነጻጸር ብር 4.88 ቢሊዮን ብልጫ ያለው መሆኑን ያሳያል፡፡

ሰንጠረዥ 54 የታክስ ዕዳ አሰባሰብ አፈጻጸም

ተ.ቁ.	ቅርንጫፍ	የበጀት ዓመቱ ዕቅድ	የበጀት ዓመቱ ክንውን	አፈጻጸም
1	ከፍተኛ	24,000,000,000.00	30,252,635,061.17	126.05
2	መካከለኛ 1	7,213,000,000.00	7,309,703,141.86	101.34
3	መካከለኛ 2	4,921,842,018.23	5,276,306,241.61	107.20
4	ምሥራቅ	1,288,788,337.82	1,502,949,512.63	116.62
5	ምዕራብ	660,000,000.00	955,416,633.14	144.76
6	ሰሜን ምዕራብ	547,000,000.00	645,847,424.97	118.07
7	ባህር ዳር	900,000,000.00	324,602,623.74	36.07
8	አዳማ	423,781,857.07	761,083,054.19	179.59
9	አዋሳ	621,664,000.00	683,452,204.29	109.94
10	ድሬዳዋ	471,820,000.00	946,063,051.21	200.51
11	ጅማ	290,000,000.00	362,181,511.64	124.89
12	ኮምቦልቻ	205,000,000.00	353,620,261.28	172.50
13	መቀሌ	120,000,000.00	290,438,648.36	242.03
ድምር		41,662,896,213.12	49,664,299,370.11	119.21

3.2.3 የ2016 በጀት ዓመት የግቦች አፈጻጸም

3.2.4 ሰንጠረዥ 55 የግቦች፣ የዋና ዋና ተግባራት እና የቁልፍ የአፈጻጸም አመላካቾች አፈጻጸሞች

3.2.5 ተቋማዊ የማስፈጸም አቅም፣ የሃብት አጠቃቀም እና የአገልግሎት አሰጣጥ አፈጻጸም

ተ. ቁ	ስትራቴጂክ ግቦች፣ ዋና ዋና ተግባራት እና ቁልፍ የአፈጻጸም አመልካቾች	ክብደት	መለኪያ	መነሻ (2015)	የ2016 በጀት ዓመት ዒላማ	የ2016 በጀት ዓመት ክንውን	አፈጻጸም በመቶኛ
1	ተቋማዊ የማስፈጸም አቅም፣ የሀብት አጠቃቀም እና የአገልግሎት አሰጣጥ አሰራር ማጎልበት (ክብደት = 15)						
1.1	የዕቅድ ዝግጅት፣ የክትትልና ግምገማ እና የስታቲስቲክስ መረጃ አስተዳደር አሰራር ማሻሻል (ክብደት = 1)						
1.1.1	ወቅቱንና ጥራቱን የጠበቀ ዕቅድና ሪፖርት ሰነድ ማዘጋጀት	0.4	በቁጥር	10	11	11	100
1.1.2	የክትትልና ግምገማ ስርዓት መዘርጋት	0.3	በቁጥር	2	2	1	50
1.1.3	የዘርፉን መረጃ አያያዝ በቴክኖሎጂ በመደገፍ ማደራጀት	0.3	በመቶኛ	25	50	50	100
1.2	የሰው ሀብት ልማት እና አስተዳደር አሰራርና ውጤታማነት ማሻሻል (ክብደት=2)						
1.2.1	ግልጽነት የሰፈነበት የሰው ኃይል ስምሪት ማካሄድ	0.2	በመቶኛ	88.5	97.5	81.39	83.45
1.2.2	ለአመራር እና ለሰራተኞች የሚሰጡ ሥልጠናዎችን ማሳደግ	1	በቁጥር	6,974	6,000	4328	72.13
1.2.3	የውስጥ የማበረታቻ ሥርዓት መዘርጋት	0.1	በቁጥር	1	1	0	0
1.3	የፋይናንስና ንብረት አስተዳደር አሰራርንና ውጤታማነትን ማሻሻል (ክብደት=3)						
1.3.1	የተመደበ በጀት በአግባቡ ሥራ ላይ ማዋል (ድርሻ)	0.5	በመቶኛ	97	100	98.96	98.96
1.3.2	የመንግስት ኤሌክትሮኒክ ክፍያን ድርሻ ማሳደግ	0.5	በመቶኛ	72	90	73.95	82.19
1.3.3	የመንግስት ኤሌክትሮኒክ ግዢን ድርሻ ማሳደግ	0.5	በመቶኛ	48	62.5	125.6	200.95
1.4	የኢንፎርሜሽን፣ ኮሙኒኬሽን እና ቴክኖሎጂ አሰራርንና ውጤታማነትን ማሻሻል (ክብደት=2)						
1.4.1	መረጃ ቋት ማደራጀት	0.4	በመቶኛ	50	60	60	100
1.4.2	በተቋሙ ወረቀት አልባ አሰራርን መተግበር	0.3	በመቶኛ	50	55	55	100
1.4.3	በተቋሙ የሚሰጡ አገልግሎቶችን አቶሜት ማድረግ	0.3	በመቶኛ	90	93	93	100

ተ. ቁ	ስትራቴጂክ ግቦች፣ ዋና ዋና ተግባራት እና ቁልፍ የአፈጻጸም አመልካቾች	ክብደት	መለኪያ	መነሻ (2015)	የ2016 በጀት ዓመት ዒላማ	የ2016 በጀት ዓመት ክንውን	አፈጻጸም በመቶኛ
1.5	የአጋርነት እና የህዝብ ግንኙነት አሰራርንና ውጤታማነትን ማሻሻል (ክብደት = 1)						
1.5.1	የሀገር ውስጥ አጋር አካላት አጋርነትና ትብብር ማሻሻል	0.4	በመቶኛ	78	83	87.5	105.42
1.5.2	የውጭ አገራትና ድርጅቶች አጋርነትና ትብብር ማሻሻል	0.3	በመቶኛ	85	88.5	81.25	91.81
1.5.3	መረጃዎችን በተለያዩ የተግባቦት ዘዴዎች ተደራሽ ማድረግ	0.3	በመቶኛ	86	90.5	89	98.34
1.6	ለተጠሪ ተቋማት እና ለክልሎች የሚደረገውን ድጋፍና ክትትል ማሻሻል (ክብደት=2)						
1.6.1	የተጠሪ ተቋማት ዕቅድን ከዘርፍ ዕቅድ ጋር ማናበብና ማጣጣም	0.25	በቁጥር	2	1	1	100
1.6.2	የየሩብ ዓመት የተጠሪ ተቋማት ሪፖርት መገምገም	0.25	በቁጥር	4	4	4	100
1.6.3	የክልሎችን ዕቅድ ከዘርፍ ዕቅድ ጋር ማናበብና ማጣጣም	0.5	በቁጥር	1	1	1	100
1.6.4	በየሩብ ዓመት ከክልሎች ጋር የዘርፍ አፈጻጸም በጋራ መገምገም	0.5	በቁጥር	4	4	4	100
1.6.5	ለክልሎች ወቅታዊ የአቅም ግንባታ ድጋፍ መስጠት	0.2	በቁጥር	1,560	1,427	1305	91.5
1.6.6	የተጣጣመ ሀገራዊ የታክስ አስተዳደር አፈጻጸም ውጤታማነት	0.3	ኢንዴክስ	89	90	90	100
1.7	የስነ ምግባርና ፀረ ሙስና የክትትል ሥራዎችን ማሻሻል (ክብደት=1)						
1.7.1	ለብልሹ አሰራር የተጋለጡ አሰራሮች በጥናት በመለየት የማሻሻያ ሀሳብ ማቅረብ	0.25	በቁጥር	37	45	47	104.44
1.7.2	የሀብት ምዝገባ ያካሄዱ አመራሮች እና ባለሞያዎች ድርሻ ማሳደግ (በዲጂታል)	0.5	በመቶኛ	53	72.5	90.71	125.12
1.8	የሴቶችና ማሕበራዊ ተሳታፊነትንና ተጠቃሚነትን ማሻሻል (ክብደት=1)						
1.8.1	የህጻናት ማቆያ አገልግሎት ተጠቃሚ ሴት ሰራተኞች ብዛት ማሳደግ	0.25	በቁጥር	398	502	557	110.96
1.8.2	ወደ አመራር የመጡ ሴት ሰራተኞች ብዛት ማሳደግ	0.25	በቁጥር	30	37.5	31.95	85.2
1.8.3	ሥልጠና ያገኙ ሴት ሰራተኞች ድርሻ ማሳደግ	0.25	በቁጥር	2,524	4,152	4462	107.47
1.8.4	ለአካል ጉዳተኛ ሰራተኞችና ተገልጋዮች ምቹ የስራ ሁኔታና ቦታ መፍጠር	0.25	በመቶኛ	85	91.5	80	87.43

ተ. ቁ	ስትራቴጂክ ግቦች፣ ዋና ዋና ተግባራት እና ቁልፍ የአፈጻጸም አመልካቾች	ክብደት	መለኪያ	መነሻ (2015)	የ2016 በጀት ዓመት ዒላማ	የ2016 በጀት ዓመት ክንውን	አፈጻጸም በመቶኛ
1.9	የበጎ አድራጎት እና የማህበረሰብ አገልግሎት ሥራዎችን ማሻሻል (ክብደት=2)						
1.9.1	የአረንጓዴ አሻራ ተግባራትን ማካሄድ/ችግኞችን መትከል	0.5	በቁጥር	180,000	35,000	33,330	95.23
1.9.2	የአቅመ ደካማ ማህበረሰቦች የመኖሪያ ቤቶች መገንባት	0.15	በቁጥር	35	16	11	68.75
1.9.3	የአቅመ ደካማ ማህበረሰቦች የመኖሪያ ቤቶች መገንባት	0.15	በሚሊዮን ብር	30	11	6.5	59.09
1.9.4	የአቅመ ደካማ ቤተሰብ ተማሪዎች ድጋፍ	0.15	በቁጥር	1,000	1,500	4000	266.67
1.9.5	የአቅመ ደካማ ቤተሰብ ተማሪዎች ድጋፍ	0.15	በሚሊዮን ብር	3	3.5	3.58	102.29
1.9.6	ለተለያዩ ማህበራዊ ቀውሶች የተደረገ ድጋፍ	0.3	በሚሊዮን ብር	1,175	1,339	1135	84.76
1.9.7	የተደረገ ደም ልገሳ (ድርሻ ከሰራተኛ ብዛት)	0.3	በመቶኛ	2.2	2.4	3.43	142.92
1.9.8	ወላጆቻቸውን ያጡ ህፃናትን መደገፍ	0.3	በቁጥር	218	227	283	124.67

3.2.6 ቀልጣፋ፣ ዘመናዊና ተደራሽ የታክስና ጉምሩክ አስተዳደር ስርዓትን ማጎልበት አፈጻጸም

ተ. ቁ	ስትራቴጂክ ግቦች፣ ዋና ዋና ተግባራት እና ዝርዝር ቁልፍ አፈጻጸም አመልካቾች	ክብደት	መለኪያ	መነሻ (2015)	የ2016 በጀት ዓመት ዒላማ	የ2016 በጀት ዓመት ክንውን	አፈጻጸም በመቶኛ
2	ቀልጣፋ፣ ዘመናዊና ተደራሽ የቀረጥና ታክስ አስተዳደር ስርዓትን ማጎልበት (ክብደት = 25)						
2.1	የገቢ አሰባሰብ አሰራር ልህቀትን ለማምጣት የህግ ማዕቀፎችን እና አሰራሮችን ማሻሻል (ክብደት=6)						
2.1.1	ለፍትህ አካላት የሚቀርቡ የፍትሃብሔር ጉዳዮች በመዝገብ የመርታት አቅምን ማሳደግ	2	በመቶኛ	87.3	91	73.1	80.33
2.1.2	የአስመጪዎች ፕሮፋይል በየጊዜው በማሻሻል የስጋት ስራ አመራር ውጤታማነት (Targeting) ማሳደግ	1	በመቶኛ	76.96	87.72	79.8	90.97
2.1.3	የቢዝነስ አመቺነትን ለማሻሻል በዝቅተኛና መካከለኛ ስጋት ደረጃ የሚስተናገዱትን የስጋት ሰነዶች መጨመር	1	በመቶኛ	77	82	73.6	89.76
2.1.4	የተቀረጹና የተሻሻሉ የህግና የአሰራር ስርዓቶች	1	በቁጥር	14	17	17	100
2.2	የታክስ መረጃ አስተዳደር ውጤታማነቱን ማረጋገጥ (ክብደት = 5)						

ተ. ቁ	ስትራቴጂክ ግቦች፣ ዋና ዋና ተግባራት እና ዝርዝር ቁልፍ አፈጻጸም አመልካቾች	ክብደት	መለኪያ	መነሻ (2015)	የ2016 በጀት ዓመት ዒላማ	የ2016 በጀት ዓመት ክንውን	አፈጻጸም በመቶኛ
2.2.1	የሽያጭ መመዝገቢያ መሳሪያ በመጠቀም Z-Report የሚልኩ ድርጅቶች ምጣኔን ማሳደግ	1	በመቶኛ	94.8	96	94	97.92
2.2.2	የግዥና ሽያጭ የታክስ መረጃ ጥራት ቁጥጥር የተደረገባቸው መረጃዎች ብዛት	1	በመቶኛ	94.8	100	100	100
2.2.3	የተሰበሰበ ወቅታዊ የገበያ ዋጋ መረጃዎች ብዛት	1	በቁጥር	2,848	3902	3902	100
2.2.4	የሽያጭ መመዝገቢያ መሳሪያ ተደራሽነትን ማስፋት	0.3	በመቶኛ	84	85	92.9	109
2.2.5	የሽያጭ መረጃዎች የተሰበሰበባቸው ድርጅቶች ብዛት	0.2	በቁጥር	6,327	6,655	6277	94
2.2.6	የግዥ መረጃዎች የተሰበሰባቸው ድርጅቶች ብዛት	0.5	በቁጥር	25,848	33,700	17066	51
2.2.7	ደረሰኝ በሚቆርጡና በማይቆርጡ የተደረገ የቁጥጥር ስራ በድርጅቶች ብዛት	0.5	በቁጥር	38,214	46,599	45816	98
2.3	የኤሌክትሮኒክ ታክስ (E-Tax) አጠቃቀምን ማሻሻል (ክብደት = 4)						
2.3.1	በኤሌክትሮኒክ ታክስ የሚያሳውቁ የግብር ከፋዮች ድርሻን ማሳደግ	2	በመቶኛ	93	98	95	96.94
2.3.2	በኤሌክትሮኒክ የታክስ ክፍያ ሥርዓት የታቀፉ ግብር ከፋዮች ድርሻን ማሳደግ	1	በመቶኛ	53	66	58	87.88
2.3.3	በኤሌክትሮኒክ የታክስ ክፍያ ሥርዓት የተሰበሰበ የታክስ መጠን ከአጠቃላይ ታክስ ያለውን ድርሻ ማሳደግ	1	በመቶኛ	28.66	35	29.4	84
2.4	የግብር ከፋዮች አገልግሎት አሰጣጥ ውጤታማነትን ማረጋገጥ (ክብደት = 10)						
2.4.1	በስታንዳርዱ በተቀመጠው ጊዜ መሰረት የተሰጠ የምዝገባ አገልግሎት ማሳደግ	1	በመቶኛ	96	98	100	102
2.4.2	ምላሽ ያገኙ የታክስ ተመላሽ ጥያቄዎች ብዛት	0.5	በመቶኛ	96	97	98	101
2.4.3	በስታንዳርዱ በተቀመጠው ጊዜ መሰረት የተሰጠ የተመላሽ አገልግሎት ማሳደግ	0.5	በመቶኛ	98.74	99	95.6	96.6
2.4.4	ምላሽ ያገኙ የታክስ የአገልግሎት ኦዲት ጥያቄዎች ብዛት	1	በመቶኛ	98	99	99	100
2.4.5	በስታንዳርዱ በተቀመጠው ጊዜ መሰረት የተሰጠ የአገልግሎት ኦዲት አገልግሎት ማሳደግ	1	በመቶኛ	96	97	93	95.9
2.4.6	ምላሽ ያገኙ የታክስ ክሊራንስ ጥያቄዎች ብዛት	1	በመቶኛ	100	100	100	100

ተ. ቁ	ስትራቴጂክ ግቦች፣ ዋና ዋና ተግባራት እና ዝርዝር ቁልፍ አፈጻጸም አመልካቾች	ክብደት	መለኪያ	መነሻ (2015)	የ2016 በጀት ዓመት ዒላማ	የ2016 በጀት ዓመት ክንውን	አፈጻጸም በመቶኛ
2.4.7	በስታንዳርዱ በተቀመጠው ጊዜ መሰረት የተሰጠ የክሊራንስ አገልግሎት ማሳደግ	1	በመቶኛ	80	94	100	106
2.4.8	ምላሽ ያገኙ የታክስ ውሳኔ ቅሬታ ጥያቄዎች ብዛት	1	በመቶኛ	97	98	96	98
2.4.9	በስታንዳርዱ በተቀመጠው ጊዜ መሰረት የተሰጠ የታክስ ቅሬታ ውሳኔ አገልግሎት ማሳደግ	1	በመቶኛ	98	99	98	99
2.4.10	በስታንዳርዱ መሰረት የተስተናገዱ የጉምሩክ ታክስ መረጃና ማብራርያ ጥያቄዎች እድገት	0.5	በመቶኛ	97	98	97.5	99.5
2.4.11	በስታንዳርዱ መሰረት ቀርበው የተስተናገዱ አጠቃላይ ቅሬታ	0.5	በመቶኛ	97	99	95	96
2.4.12	በስታንዳርድ በተቀመጠው ጊዜ መሠረት የተሰጠ የጉምሩክ አገልግሎት ማሳደግ	1	በመቶኛ	96.31	98	95.3	97.2
2.5	የጉምሩክ ስነስርዓት አፈጻጸም ማሻሻል(ክብደት=5)						
2.5.1	የልዩ መብት የተፈቀደላቸው ተጠቃሚዎች ፕሮግራም ማስፋት	2	በቁጥር	193	275	199	72.36
2.5.2	የቀረጥና ታክስ ተመላሽ ጥያቄ አፈጻጸም ማስደግ	1	በመቶኛ	88.5	90	82.32	91.47
2.5.3	የጉምሩክ አቤቱታ ውሳኔ አፈጻጸም ማሳደግ	1	በመቶኛ	96	98	96.38	98.35
2.5.4	የዋጋና ታሪፍ ጥያቄ ምላሽ አፈጻጸም ማሳደግ	1	በመቶኛ	99.33	99.5	99	99.50

3.2.7 የታክስና ጉምሩክ ህግ ተገዥነት ማረጋገጥ አፈጻጸም

ተ. ቁ	ስትራቴጂክ ግቦች፣ ዋና ዋና ተግባራት እና ዝርዝር ቁልፍ አፈጻጸም አመልካቾች	ክብደት	መለኪያ	መነሻ (2015)	የ2016 በጀት ዓመት ዒላማ	የ2016 በጀት ዓመት ክንውን	አፈጻጸም በመቶኛ
3	የታክስና ቀረጥ ከፋዮች ህግ ተገዥነት ማሻሻል (ክብደት = 20)						
3.1	የታክስ ማስታወቅና ክፍያ አቀራረብን ማጠናከር (ክብደት = 5)						
3.1.1	በሁሉም የታክስ ዓይነቶች በአማካይ ግብራቸውን በወቅቱ የሚያሳውቁ ግብር ከፋዮችን ማሳደግ	1	በቁጥር	63,620	65,000		
3.1.2	በወቅቱ የንግድ ትርፍ ግብራቸውን የሚያሳውቁ ግብር ከፋዮችን ማሳደግ	0.8	በመቶኛ	85	90	78	86.7
3.1.3	በወቅቱ የተጨማሪ እሴት ታክሳቸውን የሚያሳውቁ ግብር ከፋዮችን ማሳደግ	0.6	በመቶኛ	81	85	82	96.5

ተ. ቁ	ስትራቴጂክ ግቦች፣ ዋና ዋና ተግባራት እና ዝርዝር ቁልፍ አፈጻጸም አመልካቾች	ክብደት	መለኪያ	መነሻ (2015)	የ2016 በጀት ዓመት ዒላማ	የ2016 በጀት ዓመት ክንውን	አፈጻጸም በመቶኛ
3.1.4	በወቅቱ የኤክሳይዝ ታክሳቸውን የሚያሳውቁ ግብር ከፋዮችን ማሳደግ	0.5	በመቶኛ	92	96	92	95.8
3.1.5	በሁሉም የታክስ ዓይነቶች ግብራቸውን በወቅቱ አሳውቀው የሚከፍሉ ግብር ከፋዮችን ማሳደግ	0.3	በቁጥር	17,648	22,000	24,000	109
3.1.6	በወቅቱ አሳወቀው የንግድ ትርፍ ግብራቸውን የሚከፍሉ የግብር ከፋዮችን ምጣኔ ማሳደግ	0.1	በመቶኛ	40.5	45	43	95.6
3.1.7	በወቅቱ አሳውቀው የተ/እ/ታክሳቸውን የሚከፍሉ ታክስ ከፋዮችን ምጣኔ ማሳደግ	0.2	በመቶኛ	39.3	43	39.8	92.6
3.1.8	በወቅቱ አሳውቀው የኤክሳይዝ ታክስቸውን የሚከፍሉ ታክስ ከፋዮችን ምጣኔ ማሳደግ	0.2	በመቶኛ	66	72	67	93.1
3.1.9	ከቀረቡ የታክስ ማስታወቂያዎች ስሌት የተሰራላቸውን ምጣኔን ማሳደግ	0.5	በመቶኛ	99.98	100	100	100
3.1.10	በስሌት በልዩነት የተገኘ የገንዘብ መጠን	0.5	በቢሊዮን ብር	31.1	30	34.07	113.57
3.1.11	በአገልግሎት ኦዲት በልየነት የተወሰነ የፍሬ ግብር መጠን(በቢሊዮን)	0.3	በብር	2.23	3	2.5	83.3
3.2	የታክስ ከፋዮች ትምህርት፣ የኢንተለጀንስ ክትትል እና የኦዲት ሥራዎችን ማጠናከር (ክብደት = 10)						
3.2.1	ወደ ታክስ መረቡ የገቡ አዳዲስ ግብር ከፋዮች	0.2	በቁጥር	56,432	67,309	63,116	93.8
3.2.2	በታክስ ህጎች ላይ የሞጁላር ትምህርት እና ስልጠና ያገኙ ግብር ከፋዮች ብዛት	1	በቁጥር	13,704	18,774	16,387	87
3.2.3	በታክስ ህጎች ላይ ፍላጎትንና ወቅታዊ ሁኔታን ያገናዘበ ለግብር ከፋዮች የተሰጠ የአንድ ጊዜ ስልጠና ብዛት	0.3	በቁጥር	13,237	18,128	20,102	110
3.2.4	በሁሉም የታክስ ዓይነቶች በፈቃደኝነት የተሰበሰበ ግብር ከጠቅላላ የግብር ገቢ ድርሻ ማሳደግ	5	በመቶኛ	80	87	84.57	97.21
3.2.5	የታክስ ኦዲት የገቢ ማሻሻያን ጨምሮ ኦዲት የተረገ ግብር ከፋዮች ብዛት	0.3	በቁጥር	7,058	8,557	8,328	97.32
3.2.6	በታክስ ኦዲት በልዩነት የተሰወነ የፍሬ ግብር መጠን በቢሊዮን ብር የገቢ ማሻሻያን ጨምሮ	0.3	ብር	19.3	18.49	19.44	105.14

ተ. ቁ	ስትራቴጂክ ግቦች፣ ዋና ዋና ተግባራት እና ዝርዝር ቁልፍ አፈጻጸም አመልካቾች	ክብደት	መለኪያ	መነሻ (2015)	የ2016 በጀት ዓመት ዒላማ	የ2016 በጀት ዓመት ክንውን	አፈጻጸም በመቶኛ
3.2.7	የኦዲት ጥራት የማረጋገጥ ስራ የተሰራባቸው ኦዲት ብዛት	0.1	በቁጥር	283	353	353	100
3.3.8	የድህረ ዕቃ አወጣጥ ኦዲት ሽፋንን ማስፋት	0.5	በቁጥር	2320	2772	3058	110
3.2.9	ኢንቨስትጌሽን ኦዲት የተደረጉ ግብር ከፋዮች ብዛት	0.5	በቁጥር	544	690	602	87.2
3.2.10	ኢንቨስትጌሽን ኦዲት በልዩነት የተወሰነ የገንዘብ መጠን በሚሊዮን	0.2	ብር	5,405	5,740	7,756.14	135
3.2.11	የቫት ደረሰኝ በማይቆርጡ ድርጅቶች ላይ የተደረገ ኦፕሬሽን ብዛት	0.4	በቁጥር	568	820	583	71
3.2.12	የቫት ደረሰኝ የማይቆርጡ ድርጅቶች ላይ የተወሰደ ኦፕሬሽን ውጤታማነት	0.3	በመቶኛ	94	97	92.6	95.4
3.2.13	ለምርመራ ኦዲት የተላለፉ የኢንተለጀንስ ጥናት ፋይል ብዛት	0.1	በቁጥር	529	810	621	76.7
3.2.14	በሃሰተኛ ደረሰኝ ምንጭ በመሆን የተሰማሩ ግለሰቦችና ድርጅቶች ላይ የተደረገ ኦፕሬሽን ብዛት	0.1	በቁጥር	10	12	3	25
3.3	የንግድ ማጭበርበር እና ኮንትሮባንድ መከላከል አፈጻጸምን ማሻሻል (ክብደት = 5)						
3.3.1	የኢንተለጀንስና የድንገተኛ ፍተሻ ውጤታማነት ማሳደግ	2	በመቶኛ	63.1	73.05	80.44	110.12
3.2.2	በኮንትሮባንድ ወንጀል የተሳተፉ ኮንትሮባንድስቶችን በቁጥጥር ስር የማዋል ምጣኔ	3	በመቶኛ	90.35	93	85.14	91.55

3.2.8 የዘላቂ የመንግስት ገቢ ዕድገት ማረጋገጥ አፈጻጸም

ተ. ቁ	ስትራቴጂክ ግቦች፣ ዋና ዋና ተግባራት እና ዝርዝር ቁልፍ አፈጻጸም አመልካቾች	ክብደት	መለኪያ	መነሻ (2015)	የ2016 በጀት ዓመት ዒላማ	የ2016 በጀት ዓመት ክንውን	አፈጻጸም በመቶኛ
4	ዘላቂ የመንግስት ገቢ ዕድገት ማረጋገጥ (ክብደት = 40)						
4.1	ከቀረጥና ታክስ የሚሰበሰብ ገቢን ማሳደግ (ክብደት = 35)						
4.1.1	የሀገር ውስጥ ታክስና የጉምሩክ ጥቅል (Gross) የፌደራል ገቢ ዕቅድ	7	በቢሊዮን ብር	442.03	529.33	512.83	96.88
4.1.2	የሀገር ውስጥ ታክስና የጉምሩክ የተጣራ (Net) የፌደራል ገቢ ዕቅድ	6	በቢሊዮን ብር	348.59	446.38	407.47	91.29

ተ. ቁ	ስትራቴጂክ ግቦች፣ ዋና ዋና ተግባራት እና ዝርዝር ቁልፍ አፈጻጸም አመልካቾች	ክብደት	መለኪያ	መነሻ (2015)	የ2016 በጀት ዓመት ዒላማ	የ2016 በጀት ዓመት ክንውን	አፈጻጸም በመቶኛ
4.1.3	የሀገር ውስጥ ታክስ ጥቅል (Gross) የፌደራል ገቢ ዕቅድ	4	በቢሊዮን ብር	264.34	319.33	321.85	100.79
4.1.4	የጉምሩክ ጥቅል (Gross) የፌደራል ገቢ ዕቅድ	3	በቢሊዮን ብር	177.68	210	190.98	90.94
4.1.5	የጉምሩክ ታክስ ከሆኑ ገቢዎች የሚሰበሰብ ገቢ ማሳደግ	2.5	በቢሊዮን ብር	168.55	200.49	177.60	88.56
4.1.6	የጉምሩክ ታክስ ካልሆኑ ገቢዎች የሚሰበሰብ ገቢ ማሳደግ	0.5	በቢሊዮን ብር	9.14	9.51	13.38	140.66
4.1.7	የሀገር ውስጥ ጥቅል ገቢ ከአጠቃላይ ገቢ ያለው ድርሻ	2	በመቶኛ	60	60	62.76	104.6
4.1.8	የጉምሩክ ጥቅል ገቢ ከአጠቃላይ ገቢ ያለው ድርሻ	1	በመቶኛ	40	40	37.24	93.1
4.1.9	የሀገር ውስጥ ከቀጥታ ታክሶች የሚሰበሰብ ገቢ ማሳደግ	2	በቢሊዮን ብር	137.56	154.57	168.31	108.89
4.1.10	የሀገር ውስጥ ቀጥታ ካልሆኑ ታክሶች የሚሰበሰብ ገቢ ማሳደግ	1.5	በቢሊዮን ብር	125.96	163.54	152.54	93.27
4.1.11	የሀገር ውስጥ ታክስ ካልሆኑ ገቢዎች የሚሰበሰብ ገቢ ማሳደግ	0.5	በቢሊዮን ብር	0.82	1.21	0.99	81.91
4.1.12	ከተሰበሰበው ገቢ የክልሎችን ድርሻ በወቅቱ ማስተላለፍ	5	በቢሊዮን ብር	58.7	65.05	73.73	113.34
4.2	**የታክስ ዕዳ አሰባሰብ አቅም ማጎልበት (ክብደት = 5)**						
4.2.1	ከቆየ ዕዳ የሚሰበሰብ የዕዳ መጠንን ማሳደግ	1	በቢሊዮን ብር	16.18	4.54	7.18	158.15
4.2.2	ከአዲስ (60 ቀን) ካልሞላው ዕዳ የሚሰበሰብ የዕዳ መጠንን ማሳደግ	4	በቢሊዮን ብር	37.67	36.98	42.48	114.87

ክፍል አራት

4. በአፈጻጸም ሂደት ያጋጠሙ ተግዳሮቶች እና የተወሰዱ የመፍትሄ እርምጃዎች

ምንም እንኳል ከላይ በቀረቡት የሪፖርት ክፍሎች ተቋሙ በ2016 በጀት ዓመት በየግቦቹ አመርቂ ውጤቶችን ያስመዘገበ ቢሆንም በአፈጻጸም ሂደት ውስጥ የተለያዩ ተግዳሮቶች የነበሩ ሲሆን በየጊዜው በነበሩ ውይይቶች የመፍትሄ እርምጃዎች በማስቀመጥ ለመስራት ጥረት አድርጓል፡፡ በመሆኑም የነበሩት ተግዳሮቶችንና የመፍትሄ እርምጃዎችን ከታች ለማሳየት ተሞክሯል፡፡

4.1 በአፈጻጸም ሂደት ያጋጠሙ ተግዳሮቶች

- ልምድና ክህሎት ያላቸው ሰራተኞች እየፈለሱ በመሆኑ የገቢው ዘርፍ ካለበት የስራ ጫና አኳያ በቀጣይ የበለጠ የስራ ውጤታማነትን ለማረጋገጥ እንዲሁም የ24/7 አገልግሎት የሚሰጥባቸው የኢንዱስትሪ ፓርኮች እና የገቢውን ዘርፍ አገልግሎት ዘመናዊነትን ለማረጋገጥ በቂ የሰው ሀይል የሚያስፈልግ በመሆኑ ለነባር እና አዳዲስ ለሚቀጠሩ ሰራተኞች የተሟላ የሠራተኛ ማትጊያ ስርዓት ዘርግቶ ተግባራዊ አለማደረግ፤
- ለታክስ ዕዳ ማካካሻ የተያዙ ንብረቶች አስተዳደር ላይ ችግር መኖር ማለትም የስርቆት እና በተደጋጋሚ ጨረታ ቀርበው ወደ ገንዘብ ያልተቀየሩ መኖራቸው እንዲሁም የ3ኛ ወገን መረጃ ማግኘት ተግዳሮት ሆኖ መቀጠሉ፣
- ለኦዲት የተመረጡ ግብር ከፋዮች የኦዲት መረጃ እንዲያቀርቡ ስልክ ሲደወልላቸው ስልክ ያለማንሳት፣ በአድራሻቸው ያለመገኘት፣ ሰነድ በሰአቱ ያለማቅርብ፣ ለመናበብም ሆነ መረጃ ለማቅረብ ያለመተባበር እንዲሁም በመውጫ ውይይት ላይ በጊዜ ያለመምጣት ችግር በሥራ ላይ መጓተትን የፈጠረ መሆኑ፣
- ባለድርሻ አካላት ኮንትሮባንድ በአገር ደረጃ ሊያስከትለው የሚችለውን ጉዳት በአግባቡ ተረድቶ ድጋፍ መስጠት ላይ ክፍተት መኖሩ እንዲሁም ኮንትሮባንድን በተሟላ ሁኔታ ለመከታተል የሚያስችል በቂ ተሽከርካሪ አለመኖር፣
- በገቢ አሰባሰብ ውጤታማነት ላይ አሉታዊ ተጽዕኖ የሚያሳድሩ ውጫዊ ጉዳዮች ማለትም በውጭ ምንዛሬ እጥረት ምክንያት የገቢ ዕቃ ፍሰት እየቀነሰ መሆኑ፣ በጊዜያዊነት ወደ አገር ውስጥ እንዳይገቡ የውጭ ምንዛሬ የማይፈቀድላቸው 38 አይነት ዕቃዎች በገቢ አሰባሰቡ ላይ ከፍተኛ ተፅዕኖ እያሳደሩ መሆኑ እና ከነዳጅ ሲሰበሰብ የነበረው ገቢ በኢትዮጵያ ነዳጅ አቅራቢ ድርጅት እንዲሰበሰብ መደረጉ፣

4.2 የተወሰዱ የመፍትሄ እርምጃዎች

- የገቢው ዘርፍ ሰራተኛን ለማቆየት በውስጥ አቅሙ የተለያዩ ስራዎችን እየሰራ ይገኛል፤ ከዚህ አኳያ ለሰራተኞች የአራት እርከን የደመወዝ ጭማሪ መሰጠቱ፣ ደረጃ ዕድገት በወቅቱ እንዲፈጸም መደረጉ፣ ዝውውር በአግባቡ መከናወኑ እና ለቅሬታዎች ፈጣን ምላሽ እና ፍትሐዊ ውሳኔ እየሰጠ መሆኑ፤
- ለታክስ ዕዳ ማካካሻ እንዲውል የተያዙ ንብረቶች አስተዳደር ላይ ያሉ ተግዳሮቶች እንዲቀረፉ እንዲሁም የ3ኛ ወገን መረጃ በቀላሉ ለማግኘት የሚያስችሉ ስራዎች እየተሰሩ ነው፣
- ግብር ከፋዮች የኦዲት መግቢያ ውይይት ላይ እንዲገኙ እና ተፈላጊ መረጃዎችን እንዲያቀርቡ ተደጋጋሚ ደብዳቤ መጻፍ እና ያለመሰልቸት ስልክ መደወል መቻሉ፣ የሦስተኛ ወገን መረጃዎችን እንደ ግብር ከፋዩ የንግድ ሥራ ባህሪ ከሚመለከተው ባለድርሻ አካላት ከኦዲት

ጅማሮ አንስቶ በመጠየቅ እንዲሁም በአካል ከዘርፍ ሥ/አስኪያጅ ጋር ጭምር በመሄድ መጠየቅ፣

- በኮንትሮባንድ መከላከል እና በንግድ ማጨበርበር ዙሪያ ሀገራዊ የታክስ ንቅናቄ ታሳቢ በማድረግ ከባለድርሻ አካላት የተደረጉ እና የተሸከርካሪ ችግርን ለመፍታት ከሚመለከተው አካል ጋር በመነጋገር በቂ ተሽከርካሪ ለማግኘት ጥረት እየተደረገ ነው፣
- በገቢ አሰባሰብ ውጤታማነት ላይ አሉታዊ ተጽዕኖ የሚያሳድሩ ጉዳዮች ላይ ከሚመለከተው አካል ጋር በቅርበት መስራት አስፈላጊ ቢሆንም በውስጥ አቅም በበጀት ዓመቱ የታቀደውን የገቢ ዕቅድ ለማሳካት እንደተለመደው የገቢው ዘርፍና በስሩ ያሉ ቅ/ጽ/ቤቶች ተናበው እንዲሰሩ በመደረግ ላይ ይገኛል፣

ክፍል አምስት

5 ማጠቃለያ

የሚኒስቴር መስሪያ ቤቱ ዋና ተልዕኮ ከሆነው ገቢ አሰባሰብ አኳያ በ2016 በጀት ዓመት ብር 529.33 ቢሊዮን ለመሰብሰብ ታቅዶ ብር 512.83 ቢሊዮን በመሰብሰብ የዕቅዱን 96.88 በመቶ ማሳካት ተችሏል። ይህ አፈጻጸም ከአምና ተመሳሳይ ወቅት ጋር ሲነጻጸር በ70.81 ቢሊዮን ብር ወይም በ16.02 በመቶ ዕድገት በማሳየቱ ተቋሙ የመንግስትን የልማት ፍላጎት ለመደገፍ ከፍተኛ የሆነ ጥረት አድርጓል።

በተመሳሳይ የገቢ አሰባሰቡን ዘላቂነት ለማስጠበቅና የአገልግሎት አሰጣጡን ቀልጣፋና ተደራሽ ከማድረግ አኳያ በ2016 በጀት ዓመት የግብር ከፋይ የኢ-ፋይሊንግ ስልጠና እና የመጠቀሚያ የይለፍ ቃል በመስጠት የኢ-ፋይሊንግ ሽፋንን 98 በመቶ ለማድረስ ታቅዶ እስከ አሁን 48,349 ግብር ከፋዮች እያሳወቁ በመሆናቸው ሽፋኑን 95.69 በመቶ ማድረስ ተችላል። እንዲሁም የኤሌክትሮኒክ ክፍያ አፈጻጸምን በተመለከተ በበጀት ዓመቱ የኢ-ክፍያ ስርዓት ሽፋን 66 በመቶ ለማድረስ ታቅዶ የተጠቃሚዎችን ቁጥር 25,623 በማድረስ የሽፋኑን 68 በመቶ ማከናወን ተችሏል።

የታክስና ቀረጥ ህግ ተገዥነትን ከማረጋገጥ አንጻር በበጀት ዓመቱ 8,557 ማህደራትን ኦዲት ለማድረግ ታቅዶ 8,328 ማህደራት ኦዲት በማድረግ የህግ ተገዥነታቸውን በማረጋገጥና ውሳኔዎችን በማሳረፍ ቀጣይ ትምህርት እንዲወሰድበት የማድረግ ስራ ተሰርቷል። እንዲሁም በ2016 በጀት ዓመት በተከናወነ የኮንትሮባንድ መከላከል ስራ ብር 15,578,562,260 የሚገመቱ የገቢና የወጪ ኮንትሮባንድ ዕቃዎችና ህገ ወጥ ገንዘብ መያዝ ተችሏል። በአጠቃላይ በ2016 በጀት ዓመት በህገ ወጥ ንግድ ማጨበርበር እና ኮንትሮባንድ መከላከል ዙሪያ የውስጥ አቅም፣ የህብረተሰብ እና የባለድርሻ አካላት ተሳትፎን በማጠናከር እንዲሁም የተቋማት ቅንጅታዊ አሰራር በማጠናከር ግምታዊ ዋጋው ብር 119,381,529,872.30 የሆነ መንግስት ሊያጣው የነበረ ወደ ገቢ የሚቀይር ግኝት ተገኝቷል።

በ2016 በጀት ዓመት በአጠቃላይ የገቢ ትልልፍ በጋራ ገቢና በዊዝሆልዲንግ ታክሶች በጥቅሉ ብር ለክልሎችና ከተማ አስተዳደሮች 73,732,822,314.35 የተላለፈ ሲሆን በ2015 ተመሳሳይ ወቅት ከተላለፈው ብር 58,737,736,064.63 ጋር ሲነጻጸር የብር 14,995,086,249.72 ወይም የ25.53 በመቶ ብልጫ እንዳለው ያሳያል።

በ2016 በጀት ዓመት ከታክስ ዕዳ ብር 41.66 ቢሊዮን ለመሰብሰብ ታቅዶ ብር 49.66 (119.21 በመቶ) ተከናውኗል። በአጠቃላይ በበጀት ዓመቱ ለተመዘገበው ውጤት የተቋሙ አመራሮች፣ ሰራተኞች እና የባለ-ድርሻ አካላት ተሳትፎ የማይተካ ሚና እንደነበራቸው ግንዛቤ ተወስዷል።